

T.C.

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TARİH ANABİLİM DALI

7 NUMARALI TRABZON AHKÂM DEFTERİ'NİN TRANSKRİPSİYONU

(s.1-50)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ŞEBNEM TEKİN ERGİN

DANIŞMAN

DOÇ. DR. EYYUB ŞİMŞEK

AKSARAY 2022

T.C.
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

7 NUMARALI TRABZON AHKÂM DEFTERİ’NİN TRANSKRİPSİYONU
(s.1-50)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ŞEBNEM TEKİN ERGİN

DANIŞMAN
DOÇ. DR. EYYUB ŞİMŞEK

AKSARAY 2022

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren 24 (yirmi dört) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Şebnem
Soyadı : TEKİN ERGİN
Bölümü : Tarih
İmza :
Teslim Tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı : 7 Numaralı Trabzon Ahkâm Defteri'nin Transkripsiyonu (s.1-50)

İngilizce Adı : The Transcription of Trabzon Ahkâm Register Numbered 7 (p.1-50)

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Şebnem TEKİN ERGİN

İmza:

T.C.
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
JÜRİ ONAY SAYFASI

Şebnem TEKİN ERGİN tarafından hazırlanan “ 7 Numaralı Trabzon Ahkâm Defteri’nin Transkripsiyonu (s. 1-50)” başlıklı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Aksaray Üniversitesi Tarih Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

İMZA

Danışman: Doç. Dr. Eyyub ŞİMŞEK
(Tarih, Aksaray Üniversitesi)

.....

Üye: Doç. Dr. Turan AÇIK
(Tarih, Aksaray Üniversitesi)

.....

Üye: Prof. Dr. Efkan UZUN
(Tarih, Niğde Ömer Halis Demir Üniversitesi)

.....

Tez Savunma Tarihi: 30/09/2022

Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu’nun tarih ve sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü
Doç. Dr. Sevilay USLU DİVANOĞLU
İmza

TEŞEKKÜR

Yüksek Lisansa başladığım günden tezimi tamamladığım güne kadar değerli bilgi, birikim ve tecrübeleri ile bana yol gösteren, her defasında beni motive eden, yanlışlarımı defalarca düzeltme sabrı gösteren ve öğrencisi olmaktan her zaman gurur duyacağım değerli danışman hocam Doç. Dr. Eyyub ŞİMŞEK'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca bu süreçte benden desteklerini esirgemeyen aileme de çok teşekkür ederim.

Aksaray 2022

T.C
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
7 NUMARALI TRABZON AHKÂM DEFTERİ’NİN (s.1-50)
TRANSKRİPSİYONU

(Yüksek Lisans Tezi)

Şebnem TEKİN ERGİN, Aksaray 2022

ÖZET

Osmanlı Devleti’nin temeli adalete dayanmaktadır. Adalet dairesinin merkezinde ise hükümdar yer almıştır. Hükümdar halkının haksızlıklardan korunması ve adaletli bir yönetimin sağlanması için titizlikle davranmak durumundadır. Halkının şikâyetlerinin önemsenmesinde ve bu şikâyetlerin giderilmesinde hükümdarın rolü büyüktür. Bizzat kendisi ilgilenemese dahi bu alanda görevli devlet memurları, şikâyetlerin dinlenmesi ve çözüm yollarının bulunmasında önemli bir yere sahiptir. Divân-ı Hümâyûn, bu sürecin işleminde İmparatorluğun en önemli müesseselerinden biri olarak görev yapmaktadır. Reayanın her türlü şikâyet ve sorunları bu müessese aracılığıyla çözüme kavuşmuştur. Divân-ı Hümâyûn’da alınan kararlar “Mühimme” adı verilen defterlere kaydedilerek imparatorluğun arşivlerinde saklanmıştır. Zamanla mühimme defterlerinin ihtiyacı yerince karşılamada eksik kalması ile birlikte “Şikâyet” defterleri ortaya çıkmıştır. Şikâyet defterlerinin imparatorluğun bütün eyaletlerine yetiştirilmesi mümkün olmayınca daha doğrusu sorunların hâlli için yetersiz kalınca yeni bir defter olan “Ahkâm” defterleri ihdas edilmiştir. Ahkâm defterleri, İmparatorluğun her eyaletinde kurulmuştur. Toplamda 16 adet eyaletlere ait ahkâm defteri bulunmaktadır. 1742 yılında tutulmaya başlanan ahkâm defterleri, II. Meşrutiyet ile birlikte yavaş yavaş görevini tamamlamıştır. Tez çalışmasında, Trabzon eyaletine ait olan “7 Numaralı Trabzon Ahkâm Defteri’nin (s.1-50) Transkripsiyonu” yapılarak, Trabzon eyaletinin tarihine katkıda bulunulmak amaçlanmıştır.

Bilim Kodu: 116114

Anahtar Kelimeler: Osmanlı İmparatorluğu, Divân-ı Hümâyûn, Ahkâm Defteri, Trabzon Ahkâm Defteri, 18. yüzyıl.

Sayfa Adedi: 150

Danışman: Doç. Dr. Eyyub ŞİMŞEK

T.C
AKSARAY UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES
THE TRANSCRIPTION OF TRABZON AHKÂM DEFTER'S
NUMBERED 7 (pp.1-50)

(M.A. Thesis)

Şebnem TEKİN ERGİN, Aksaray 2022

ABSTRACT

The foundation of the Ottoman Empire is based on justice. In the center of the justice circle, the monarch was located. The ruler has to act meticulously in order to protect his people from injustice and to ensure a fair administration. The role of the ruler is great in giving importance to the complaints of his people and in eliminating these complaints. Even if they cannot take care of themselves, civil servants in this field have an important place in listening to complaints and finding solutions. Divan-ı Hümâyûn serves as one of the most important institutions of the Empire in the operation of this process. All kinds of complaints and problems of Reayan were resolved through this institution. The decisions taken in the Divan-ı Hümâyûn were recorded in the notebooks called "Mühimme" and kept in the archives of the empire. In time, "Complaint" notebooks emerged as the mühimme notebooks were insufficient to meet the needs. When it was not possible for the complaint registers to reach all the provinces of the empire, or rather, they were insufficient for the solution of the problems, a new notebook, "Ahkam", was created. Ahkam registers were established in every province of the Empire. In total, there are 16 ahkam registers belonging to the states. The ahkam books, which were started to be kept in 1742, II. He gradually completed his duty with the Constitutional Monarchy. In the thesis study, it is aimed to contribute to the history of the province of Trabzon by making the "Transcription of the Trabzon Ahkam Book No. 7 (p.1-50)" belonging to the province of Trabzon.

Science Code: 116114

Key Words: Ottoman Empire, Divân-ı Hümâyûn, Ahkâm Notebook, Trabzon Ahkâm Notebook, 18th century.

Page Number: 150

Supervisor: Doç. Dr. Eyyub ŞİMŞEK

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU	II
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	III
JÜRİ ONAY SAYFASI.....	IV
TEŞEKKÜR.....	V
ÖZET	VI
ABSTRACT	VIII
TABLolar LİSTESİ.....	XI
ÖNSÖZ	XII
GİRİŞ.....	13
I. BÖLÜM	16
1.1 AHKÂM DEFTERLERİ	16
1.1.1 Trabzon Ahkâm Defterleri.....	23
1.1.2 7 Numaralı Trabzon Ahkâm Defteri.....	25
II. BÖLÜM.....	32
2.1. OSMANLI TAŞRA TEŞKİLATI	33
2.2. Trabzon Eyâleti'nin İdarî Yapısı.....	35
III. BÖLÜM	42
7 NUMARALI TRABZON AHKÂM DEFTERİ'NİN (s.1-50) TRANSKRİPSİYONU	42
SONUÇ	140
İNDEKS.....	141
KAYNAKÇA	144
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ TEZ DEĞERLENDİRME FORMU.....	150

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1 Ahkâm Defteri'nin Eyaletlere Göre Dağılımı.....	20
Tablo 2 Ahkâm Defteri İle İlgili Yapılan Tez Çalışmalarının Yıllara Göre Dağılımı	21
Tablo 3 Trabzon Ahkâm Defteri Listesi ve Ait Oldukları Dönemi İçeren Tarihleri.....	24
Tablo 4 7 Numaralı Trabzon Ahkâm Defteri'nde Geçen Hüküm İçerikleri:	26
Tablo 5 7 Numaralı Trabzon Ahkâm Defteri'nde Geçen Kazâ İsimleri:	30
Tablo 6 7 Numaralı Trabzon Ahkâm Defteri'nde Adı Geçen Karye İsimleri:.....	30
Tablo 7 7 Numaralı Trabzon Ahkâm Defteri'nde Adı Geçen Lakaplar:.....	31

ÖNSÖZ

Osmanlı İmparatorluğu'nda devlet mekanizmasının işleyiş ağında önemli bir halkayı teşkil eden Divân-ı Hümâyûn, aynı zamanda reayanın sorunlarının ve şikâyetlerinin de çözüm merkezi olarak işlev görmekteydi. Ahalinin bu şikâyetleri, 'Mühimme Defterleri' adı verilen defterlere kaydediliyordu. Mühimme Defterleri'nde şikâyetlerin yanı sıra idarî, mali ve siyasi hükümler de yer almaktadır. Mühimme Defterleri'nin kayıt yoğunluğunun artmasıyla yeni bir defter serisi olan Şikâyet Defterleri ortaya çıkmıştır. Ahkâm Defterleri, ait olduğu bölgenin bilhassa ekonomik ve sosyal durumuna dair mühim bilgileri ihtiva eder. Bunun yanında İslam hukukunun Osmanlı İmparatorluğu nezdinde pratiğinin seviyesi hakkında da muhkem malumatlarla doludur. Bu minvalden bakıldığında, Ahkâm Defterleri, Osmanlı hukuku araştırmalarının en esaslı kaynağı olarak kabul edilen Şer'îye Sicilleri'nin bir tamamlayıcısı olarak karşımıza çıkmaktadır. Mesela miras davaları, borç-alacak, yönetenlerin vergiyle zulmü, arazi-mera anlaşmazlığı vb. meseleleri gibi birçok konu yer almıştır.

Bu tez çalışmasında; 7 Numaralı Trabzon Ahkâm Defteri'nin 1-50 sayfa aralığının transkripsiyonu yapılmıştır. Transkripsiyonu yapılan defter, H. 1262-1264/M. 1846-1848 yıllarını kapsamaktadır. Defterin 1-50 arasındaki sayfalarında toplam 104 adet kayıt bulunmaktadır.

Şebnem Tekin Ergin – Ağustos 2022

GİRİŞ

Tarih boyunca toplumların yöneten ve yönetilen şeklinde iki temel sınıfa ayrılmış olarak kabul edildiğini söylemek pek abartılı bir yaklaşım olmasa gerektir. Modern öncesi veya sonrası olsun bu iki kutup arasındaki en önemli köprü, hiç şüphesiz adalet mekanizması olmuştur. Osmanlı İmparatorluğu açısından bakıldığında adalet kavramının mânâsını en iyi şekilde ifade edenlerden birisi Kınalızâde Ali Efendi olmuştur. Aristo üzerinden adalet mefhumunu tanımlamaya çabalayan¹ Kınalızâde’ye göre adalet, dünyanın ve hayatın esasını teşkil etmektedir.

Kuruluşundan itibaren reayanın hem adalet hem de sosyal bir düzen içerisinde yaşaması için gerekli kanunları uygulamaya koyan Osmanlı İmparatorluğu, ahalisinin sorun ve şikâyetlerinin dinlenip çözümlenmesi için de gerekli müesseseleri bittabi tesis etmiştir. Bu müesseselerin en temeli “Divân-ı Hümâyûn”dur. Divân-ı Hümâyûn’a Fatih Sultan Mehmet’e kadar padişahlar başkanlık eder iken; Fatih Sultan Mehmet ile birlikte sadrazamlar başkanlık etmeye başlamışlardır.² Ama bu durum, padişahların toplantılara alakasız kaldıkları manasına gelmemelidir. Sadrazamların başkanlık ettiği toplantıları padişahlar da divâna açılan gizli bir pencereden takip etmişlerdi.³ Bu toplantılarda alınan kararlar, hüküm niteliğinde olup Mühimme adı verilen defterlere kaydedilmekteydiler. Bu defterin kayıtları, divân da yer alan diğer defterlere nazaran daha önemliydi.⁴

Türk devletlerinin kuruluşundan yıkılışına dek başında bizzat “Hakan veya Padişah” gibi devletin en üst düzey yöneticisi olan görevlinin bulunduğu ve önemli kararların alındığı bir müessese mevcuttur. Devlet başkanı, bu müesseseler aracılığı ile hem devletin hem de reayanın sorunlarına gerekli çözümleri getirerek refah içerisinde bir ülke kurmaya çalışmıştır. Türk-İslam devletlerinin tarihi boyunca bu müesseseler çeşitli isimlerle devlet

¹ Kınalızâde Ali Efendi, **Devlet ve Aile Ahlakı**, (Haz. Ahmet Kahraman), Tercüman 1001 Temel Eser, İstanbul, Tarihsiz, s.282.

² Bu bilgi genel bir kabul görse de Mumcu bu uygulamanın II. Murat döneminde hayata geçirildiğine dair bir iddiada bulunur. Bz. Ahmet Mumcu, **Divan-ı Hümayun**, Phoenix Yayınevi, Ankara 2007, s.40-41.

³ Agy, “Divân-ı Hümâyûn”, **DİA**, C. 9, TDV Yayınları, İstanbul 1994, s.431.

⁴ Zafer Yıldırım-Nezaket İslam Hayırlıoğlu, “Mühimme Defterlerinin Tarih Araştırmaları Açısından Önemi, 82 Numaralı Mühimme Defteri Örneği”, **Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi**, S.2, 2019, s.207.

mekanizmasında yerini almıştır. İlk Türk devletlerinde, devletin siyasi, ekonomik, askeri ve sosyal konularının tartışılarak çözüme kavuşturulduğu müesseselere “*toy, kurultay, ternek, kengeş*”⁵ gibi isimler verilmektedir. Karahanlılar’da, bu müesseseye “*Divân*” veya “*Meclis-i Âlî*” adı verilmektedir.⁶ Büyük Selçuklular da ise hükümdarın mutlak vekili olduğu genellikle vezirlerin başkanlık ettiği “*Büyük Divân, Divân-ı Âlâ, Divân-ı Vezâret, Divân-ı Saltanat*” gibi isimler verilmektedir.⁷ Memlükler’e gelince önceleri haftada iki daha sonra yıkılışına dek üç kez toplanan “*Dârüladl*” veya “*Dîvânı Mezâlim*” adı verilen Divân’da halkın şikâyet ve davaları dinlenerek hükümler verilmiştir.⁸

Osmanlı İmparatorluğu’na bakıldığında zikredilen müessesenin Divân-ı Hümâyûn olarak adlandırıldığı görülmektedir. Osman Bey döneminde Divân-ı Hümâyûn’un varlığına işaret eden bir belge, şu an için, mevcut değildir. Dolayısıyla bir divân teşkilatından bahsedemeyiz. Fakat divân teşkilatının ne zaman kurulduğu kesin olarak bilinmese⁹ de elde edilen verilerden yola çıkılarak ilk divân teşkilatının Orhan Gazi döneminde kurulduğu kanısına varılmaktadır. Yine Orhan Gazi döneminde¹⁰ ilk defa vezir ataması yapılarak devletin bürokrasi kısmı oluşturulmaya çalışılmıştır. Vezirlik makamının ise divân ile bağlantılı olması gerekmektedir.¹¹ Daha önce de ifade edildiği gibi divân teşkilatının başında Fatih Sultan Mehmed dönemine kadar padişahlar yer almaktadır. Fakat bu dönemden itibaren padişahlar divânın başında bulunmaktan ziyade *Kasr-ı Adl* olarak tabir edilen kafesle ayrılmış gizli bir bölümün arkasından toplantıda bulunan üyelerin haberi olmadan toplantıyı takip etmekteydiler. Padişahların toplantıları gizli bir bölmeden takip etme usulü Fatih Sultan Mehmed ile başlasa da bu durum Kanuni Sultan Süleyman ile kesinlik kazanmıştı.¹² Tabii ki padişahlar birden divân toplantılarına katılmama kararı almamışlardır, ara ara toplantılara katılarak varlığını her zaman hissettirmeye devam etmiştir.¹³

Divân teşkilatının en üst kademesinde dönemin padişahı bulunurken bizzat toplantılar sadrazam başkanlığında yapılmıştır. Zira Sadrazam, vekil-i mutlaktır. Divan üyelerine

⁵ Kadir Caner Doğan-Hakan İnankul, “Demokrasi Kavramı Bağlamında Eski Türklerde İktidar, Bürokrasi ve Divan Geleneği: Büyük Selçuklu Devleti Üzerine Bir Değerlendirme”, **Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, C. 5, S. 1, Haziran 2021, s. 96.

⁶ Nesimi Yazıcı, **İlk Türk İslam Devletleri Tarihi**, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 2013, s. 144.

⁷ **Age**, s. 300.

⁸ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, **Osmanlı Devleti Teşkilâtına Medhal**, TTK, Ankara 1988, s.373.

⁹ Mehmet İpşirli, “Klasik Dönem Osmanlı Devlet Teşkilâtı”, **Osmanlı Devleti ve Medeniyeti Tarihi**, (Ed. Ekmeleddin İhsanoğlu), C. 1, İslâm Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi Yayınları, İstanbul 1994, s.158.

¹⁰ Mehmet Akman, **Osmanlı Devleti’nde Ceza Yargılaması**, Eren Yayınları, İstanbul 2004, s.119.

¹¹ Mumcu, **age**, s.2.

¹² İnalçık, **age**, s.95.

¹³ Mumcu, **age**, s.21.

bakıldığında sabit bir üyeliğin olmayışı dikkat çekmektedir. Kuruluşundan On yedinci yüzyıla kadar geçen sürede divânın üye sayısında farklılaşmalar meydana gelmiştir. Sadrazam başkanlığında toplanan divânda; sadrazam, vezirler, kadıaskerler, nişancı ve defterdarlar aslî üye olarak görev almaktadırlar.¹⁴ On altıncı yüzyıldan itibaren Şeyhülislam, on yedinci yüzyılda ise Reisülküttab, divânın yeni üyeleri olmuşlardı. Böylelikle divândaki üye sayısı artmıştır. Aslî üyeler dışında, Kaptan-ı Derya ve Yeniçeri Ağası da talep halinde toplantılara iştirak etmekteydiler. Divân-ı Hümâyûn'da yer alan üyelerin her birinin kendine has vazife ve sorumlulukları bulunmaktaydı. Divân toplantılarında siyasi, sosyal, ekonomik, askeri, adli, mali, idarî, örfî ve şer'î her çeşit konu, gündem maddesi olabilmekteydi. Bunun yanında reayadan gelen şikâyetler ve davalar da divan toplantılarında önemli bir yer tutmaktaydı.¹⁵ Bahsedilen konularda öncelik doğrudan devlet ile ilgili olanlardı. Bunlar çözüme kavuşturulduktan sonra şikâyet ve diğer davalar görülmekteydi. Divân-ı Hümâyûn'da karara bağlanamayan veya vakit sıkıntısından dolayı yarım kalan konular ise sadrazam konağında görüşülmekteydi. Diğer taraftan verilen bazı hükümlerin arza çıkması, yani o hükmün doğrudan padişahın onayına sunulması gerekiyordu.

Adaletin sağlanmasından görev alan Divân-ı Hümâyûn, İmparatorluk ile reaya arasında bir köprü vazifesi görmüştür. Reayanın sorun ve şikâyetlerinde aciliyet, öncelikte belirleyici bir nitelik olmuştur. İmparatorlukta reayanın şikâyetlerini dile getirmek için bir mekanizma oluşturularak divâna daha kolay iletebilmeleri sağlanmıştır. Merkezde yaşayan reaya divâna daha kolay ulaşabilirken, taşrada yaşayan reaya bu konuda biraz sıkıntı yaşamaktadır. Taşradaki reaya düşünülerek şikâyetler, görevliler tarafından değerlendirilerek merkezdeki divâna iletilmektedir. Osmanlı İmparatorluğu'nda, kadın-erkek, müslim-gayrimüslim herkes şikâyet ve sorunlarının çözümü için istediği zaman istediği şekilde divâna başvurabilmekteydi.¹⁶

Tezimizde 7 Numaralı Trabzon Ahkâm Defteri'nin transkripsiyonu yapılarak, arşivden yeni belgeler çözümlenmiş olacak bununla birlikte de Osmanlı tarihine ve adı geçen yer itibarı ile Trabzon tarihine bir nebze de olsa katkıda bulunmuş olacağız.

¹⁴ Yusuf Halaçoğlu, **XIV-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapısı**, TTK, Ankara 2014, s.12.

¹⁵ Age, s.9.

¹⁶ Yusuf Halaçoğlu, "Klasik Dönemde Osmanlı Devlet Teşkilâtı", **Genel Türk Tarihi**, (Ed. Hasan Celal Güzel-Ali Birinci), C.6, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 2002, s.152.

I. BÖLÜM

1.1 AHKÂM DEFTERLERİ

Osmanlı İmparatorluğu'nda yapılan işlerin ve verilen hükümlerin kayıt altına alınması arşivcilik geleneğinin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Osmanlı'nın bu şekilde kayıt tuttuğu defterler geçmişten günümüze ışık tutmaktadır. Belgelerden yararlanılarak olaylara birinci elden kaynaklar sayesinde ulaşılmaktadır. İşte Divân-ı Hümâyûn'da tutulan defterler sayesinde bugün Osmanlı'yı daha yakından ve gerçekçi bir şekilde anlama fırsatını buluyoruz. Kararların kayıt altına alınma geleneğinin ilk defa Uygurlar ile başladığı bilinmektedir.¹⁷ Sonraki kurulan Türk-İslam devletlerinde de bu gelenek geliştirilerek devam etmiştir. İmparatorluğun kuruluşundan yıkılışına dek defter tutma geleneği büyük bir titizlik içinde devam etmiştir. Divân kayıtlarının defterlere tutulma hususiyeti ilk olarak Kanuni Sultan Süleyman döneminde ortaya çıkmıştır.¹⁸ Osmanlı'da hükümlerin kaydedildiği defterler, konularına göre tasnif edilerek tarihlendirilip mühürlendikten sonra torbalara konularak saklanmıştır. İhtiyaç duyuldukça da çıkarılmıştır. Defterler; arazi, maliye, askeri, şikâyet gibi konularına göre ayrı ayrı tutulmuştur. Dolayısıyla da defter sayılarından çeşitlilik oldukça fazladır. Divân-ı Hümâyûn'da tutulan defterler şunlardır: “Mühimme Defterleri, Şikâyet Defterleri, Ahkâm Defterleri, Askerî Ruznamçe Defteri, Düvel-i Ecnebiyye Defteri gibi daha birçok defter türü sayabiliriz.¹⁹ Burada çalışmamızın asıl konusunu ihtiva eden Ahkâm Defterleridir. Öncesinde Ahkâm Defterlerine geçiş sürecini teşkil eden Mühimme ve Şikâyet Defterleri'nden bahsetmemiz yerinde olacaktır.

Divân-ı Hümâyûn, İmparatorluğun merkezi konumundadır. Padişah tarafından verilen emir, ferman ve hükümler burada kayıt altına alınarak uzun yıllar saklanmıştır. Hükümlerin yer aldığı defterlerden birisi olan Mühimme Defterleri, yıllarca birçok konuyu içerisinde barındırmıştır. Bu yönüyle tarih araştırmaları için önemli bir kaynak niteliğine sahip olmuştur. İmparatorluğun ilk dönemlerinde, reaya tarafından divâna iletilen şikâyetler, idarî, örfi, hukuki, mali meseleler Mühimme Defterlerine kaydedilmiştir. Ayrıca bu defterlerde

¹⁷ Cengiz Orhonlu, **Osmanlı Tarihine Aid Belgeler-Telhisler (1597-1607)**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1970. s. 11.

¹⁸ İlhan Şahin-Feridun M. Emecen, **Osmanlılarda Divan-Bürokrasi-Ahkâm, II. Bâyezid Dönemine ait 906/1501 tarihli Ahkâm Defteri**, Türk Dünyası Araştırma Vakfı Yayınları, İstanbul 1994, s. 16.

¹⁹ **Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi**, Seçil Ofset, İstanbul 2017, s.22-30.

sadece reayaya ait kayıtlar bulunmamaktadır; devletin iç ve dış meseleleri de bu defterlerde yer almaktadır.²⁰ Mühimme Defterleri, tutuldukları dönemde genellikle, “*mîrî ahkâmı, sefer ahkâmı, mahfî ahkâm, ahkâm-ı beylik, cüz-i evvel-i ahkâm-ı mîrî, mîrî ahkâm cüzü, Hamza Bey zamanında vaki’ olan mîrî ahkâmın ibtidâ kaydı, sefere müte’allik ahkâm-ı şerif*” gibi değişik isimlerle kaydedilmişlerdir.²¹ Mühimme Defterleri’ne kaydedilen emir veya fermanlara hüküm adı verilmiştir. Dava veya şikâyet konusu olan hükmün gönderildiği fermanda kişi veya makama göre hitap şekli bulunmaktadır. Kişiye gönderilen fermanda, kişinin adı veya makama gönderilen fermanda makamın adı yazıldıktan sonra “... hüküm ki”²² tabiri kullanılmaktadır. Hitap kısmından sonra o hükmün yazılmasına neden olan sorun veya şikâyet hakkında bilgiler yazılmıştır. Verilen hükümler de yazıldıktan sonra hükmün verildiği tarihin yazılması da büyük önem arz etmektedir. Tarih atılırken Arapça “*fî*” yazılmış, sonrasında ise gününü belirtmek amaçlı “*evâil, evâsıt, evâhir*” eklenmiştir. Devamında ise ay ve sene yazılarak hükme ait kayıt tamamlanmıştır.²³ Yazı türü genellikle “*divânî*” olan Mühimme Defterleri, Devlet Arşivleri’nde yer almaktadır. Arşivde 961 - 1323 (1553-1905) tarihleri arasında tutulan 266 adet Mühimme Defteri bulunmaktadır.²⁴ Yine Osmanlı Arşiv Rehberi’nde ise “*Osmanlı Arşivi’nde Bâb-ı Âsafî fonu içerisinde değişik seriler altında 419 adet Mühimme Defteri bulunmaktadır.*” bilgileri yer almaktadır.²⁵

Onaltıncı yüzyıl ile birlikte Mühimme defterlerinin yoğunluğu azaltılmaya çalışılmış ve sadece bu defterlere devletin kendi iç meselelerine dair konuların kararları yazılmaya başlanmıştır. Artan şikâyetler sonucunda da yeni bir defter olan Şikâyet Defterleri ortaya çıkmıştır. Mühimme Defterleri’nin bir parçası olarak ortaya çıkan Şikâyet Defterleri, Divân-ı Hümâyûn defterleri arasında hızla önem kazanmıştır. Hem Mühimme hem de Şikâyet Defterlerinin kayıtlarının tutulma şekilleri birbirine benzetmektedir. Zira her ikisi de Beylikçi kaleminden çıkmaktadır. Farkları ise muhtevalarıdır. Şikâyet Defterleri’nin ortaya çıkması, Divân’daki iş yoğunluğunun artmasıyla olmuştur. Özellikle onsekizinci yüzyılda Rusya ve Avusturya ile yaşanan yoğun savaşlar, Fransız İhtilali’nin İmparatorluktaki milliyetçilerdeki akisleri ve Çeşme Baskını gibi olaylar reayada ve merkezde çeşitli bunalımları beraberinde getirmiştir. Yaşanan olumsuz gelişmeler, İmparatorluğun

²⁰ Ramazan Günay, “Osmanlı Arşiv Kaynakları İçerisinde Ahkâm Defterleri: Gelişim Seyri, Muhtevası ve Önemi”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2013/1, S.17, s.12.

²¹ Feridun Emecen, “Osmanlı Divânı’nın Ana Defter Serileri: Ahkâm-ı Mîrî, Ahkâm-ı Kuyûd-ı Mühimme ve Ahkâm-ı Şikâyet”, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, C. 3, S. 5, 2005, s.2.

²² Şahin-Emecen, *age*, s. 19.

²³ *Age*, s. 19.

²⁴ Yıldırım-Hayırhoğlu, “agm”, s. 209.

²⁵ *Başbakanlık Osmanlı Arşiv Rehberi*, s.7.

merkezinde zayıflamaya neden olmuştur. Merkezi otoritenin zayıflaması reayanın yaşantısında bir takım olumsuz gelişmeleri de beraberinde getirmiştir. Bu durumda şikâyetlerde artmalar görülmüştür. İşte şikâyetlerin artması sonucunda yeni defterlere ihtiyaçlar doğmuş ve sonuç olarak da Şikâyet Defterleri adı altında yeni bir tasnife gidilmiştir. 1649 yılından itibaren arazi, sınır, su, mera, yaylak ve kışlak, miras, alacak-verecek gibi şahsi davalara ait yapılan şikâyetler ile ilgili fermanlar Mühimme Defterlerinden ayrılarak “Şikâyet Defterleri” adı verilen yeni bir deftere kaydedilmeye başlanmıştır.²⁶ Önceleri eyalet ayrımı yapılmazken; 1742 yılında şikâyetlerin daha da fazla artmasıyla birlikte yeni düzenlemeler yapılarak, Şikâyet Defterleri eyaletlere ayrılarak “Eyalet Ahkâm Defteri”ni ortaya çıkarmıştır.²⁷

Şikâyet Defterleri, Osmanlı Arşivi’nde iki seri olarak karşımıza çıkmaktadır. İlk seride Divâna kayıtlı Şikâyet Defterleri yer alır iken; ikinci seride Bâb-ı Asâfi’ye kayıtlı Şikâyet Defterleri yer almaktadır. İlk seride 213, ikinci seride 38 adet kayıtlı defter yer almaktadır.²⁸ Osmanlı İmparatorluğu’nda verilen hükümler, şikâyet defterlerine yazılırken “*hüküm yazılmıştır*” veya “*hük-m-i şerif verilmiştir*” gibi ifadeler kullanılmıştır.²⁹

Şikâyet Defterleri’ne kayıt alınması süreci şu şekilde olmaktaydı: Osmanlı İmparatorluğunda yönetilenler için sorunlarını ve şikâyetlerini Divân-ı Hümâyûn’a iletebilmenin önünde öyle aşılması zor engeller bulunmuyordu. Fakat reayanın merkeze uzaklığı veya ulaşımın güç olması gibi durumlarda, ahali şikâyetini bölgenin adaletinden sorumlu Kadı’ya bir ariza olarak sunabilmekteydi. Kadı³⁰ ise gerekli değerlendirmeleri yaptıktan sonra şikâyetlerin veya sorunların aciliyetine ve önemine göre sıraya koyarak bunları merkeze ulaştırıyordu. *Arz-ı mahzar* olarak adlandırılan bu mahzarlar, ayrıntılarıyla birlikte Şikâyet Defterleri adı verilen defterlere kaydedilmekteydi.³¹ Zamanla sınırların genişlemesi ve nüfusun artmasıyla Şikâyet Defterleri’nin de iş gücünde artmalar meydana gelmiştir. Yeni şikâyetlerin artmasıyla beraber öncekilerine çözüm bulma süreci de yavaşlamıştır. Bundan dolayı onsekizinci yüzyılda her bölgenin kendisine ait olmak koşuluyla yeni bir defter serisi olarak Ahkâm Defterleri’nin tesis edilmesi söz konusu

²⁶ Necati Aktaş, “Atik Şikâyet Defterleri”, **DİA**, C. 4, TDV Yayınları, İstanbul 1991, s. 68.

²⁷ Murat Tuğluca, **Osmanlı Devlet-Toplum İlişkisinde Şikâyet Mekanizması ve İşleyiş Biçimi**, TTK, Ankara 2016, s.8

²⁸ Saliha Okur Gümrükçüoğlu, “Osmanlı Devleti’nde Divana Gönderilen Şikâyetler”, I. Türk Hukuk Tarihi Kongresi Bildirileri, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, İstanbul, Aralık 2012, s.386.

²⁹ Saliha Okur Gümrükçüoğlu, “Şikâyet Defterlerine göre Osmanlı Teb’asının Şikâyetleri”, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C.61, S.1, Ankara, 2012, s.180.

³⁰ Kadı hakkında bz. İlber Ortaylı, **Osmanlı Devleti’nde Kadı**, Turhan Kitabevi, Ankara 1994.

³¹ Halil İnalcık, **Osmanlı İmparatorluğu Klasik Çağ (1300-1600)**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2003, s.93.

olmuştur. Böylece Osmanlı tarihinde ilk defa olarak şikâyetler, düzenli bir şekilde kayıt altına alınmaya başlanmıştır.³² Fakat Ahkâm Defterleri'nin her bölgede olduğunu söylemek doğru olmaz ve bu defterlerin olmadığı eyaletlerde Şikâyet Defterleri'nin kullanımına devam edilmiştir.³³

Ahkâm kelimesi, 'hükm' kelimesinin çoğulu olup, 'padişah buyruğu' manasına gelmektedir.³⁴ Hükm kelimesinin anlamı ise karar vermek, bir konunun diğer bir konuya dair ispatını ortaya koymak veyahud bir konu üzerine terettüp eden eserdir.³⁵ Divân-ı Hümâyûn'da görülen davaların ve alınan şikâyetlerin çözüme kavuşturulması padişah buyruğu ile olmaktadır. Divân-ı Hümâyûn'da çözüme kavuşturulan konular ile ilgili verilen hükümlerin kaydedildiği deftere ise 'Ahkâm Defteri' adı verilmektedir. Bir nevi padişah adına hazırlanan bu hükümlere ise ferman da denilirdi.³⁶ Ahkâm Defterleri kendisinden türediği Mühimme Defterleri'ne şekil bakımından, çok fazla olmasa da, benzemektedirler.³⁷ Ahkâm Defterleri'ni fiziki olarak incelersek; kapak kısmında³⁸ görüldüğü gibi defterin hangi eyalete ait olduğu yazmaktadır. Hemen alt kısmında, ay ve yıl belirtilerek hangi tarihe ait olduğu yazmaktadır. Kapak sayfasında ya da sonraki sayfada defterin hangi türe ait olduğunu ve tutulan kaydın kim dönemine denk geldiği yazmaktadır.³⁹

Ahkâm Defterleri'nin muhtevası diğer defterlere göre biraz daha genel geçerdir. Ayrıntılara çok fazla yer verilmemiştir. Defterlerde, ilk olarak bölgenin üst düzey sorumlusuna "*mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon müşîri vezirim Halil Refet Paşa iclâlehuya ve Trabzon kazası nâ'ibine hüküm ki*"⁴⁰ şeklinde hitaplar yapılmaktadır. Devamında hükmü verilen şikâyet ve şikâyetle bulunan şahısların istekleri yer almaktadır. Son bölümde şikâyetin çözümüne dair hükümler bulunmaktadır. En alt bölümde ise hükmün deftere kaydını yazan kişinin ismi ve hangi tarihte yazıldığı yer almaktadır.⁴¹ Ahkâm Defterleri'nde; miras davaları, alacak-verecek meseleleri, yaylak-kışlak anlaşmazlıkları, su meseleleri, hayvanların şahıslara ait otlaklarda izinsiz otlatılma meseleleri, seyyidlerin vergi meseleleri, bağ-bağçe yerleri anlaşmazlığı ve haksız vergi talepleri gibi şahsi sorunların çözümü için hükümler yer

³² Tuğluca, **age**, s.7.

³³ Günay, "agm", s.17.

³⁴ Halil Sahillioğlu, "Ahkâm Defteri", **DİA**, C. 1, TDV Yayınları, İstanbul, 1988, s. 551.

³⁵ Ömer Nasuhi Bilmen, **Hukuk-ı İslâmiyye ve Istılahatı Fıkhiyye Kamusu**, C.1, Bilmen Yayınevi, İstanbul 1967, s.30.

³⁶ **Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi**, s. 30

³⁷ Tuğluca, **age**, s.8.

³⁸ **BOA, A.DVNS.AHK. TZ. D.07**

³⁹ Günay, "agm", s.17.

⁴⁰ **BOA, A.DVNS. AHK. TZ. D.07**, s.6/1

⁴¹ Günay, "agm", s. 21.

almaktadır. Ahkâm Defterleri'ne hükümlerin kaydı yapılırken, “*Divânî*” yazı tipi kullanılmıştır. Fakat bu yazı tipi için “*kırma*” veya “*hurda*” denilmesi daha münasip bulunmuştur. Diğer yazı türlerine göre okuması zordur. Fakat kaydı tutan görevlilerin hükümleri hızlı bir şekilde yazmaları gerektiği için bu yazı tipinin kullanılması uygun görülmüştür. El kaldırılmayıp hareket ettirilmeden hızlı bir şekilde yazılabilen yazı türüdür.⁴²

Ahkâm Defterleri, ilk zamanlar şikâyet defterlerine ek olarak bazı eyaletlerde oluşturulmaya başlamıştır. Daha sonra ise eyaletlerin tamamına yayılmıştır. Osmanlı İmparatorluğu'nda eyaletlere veya bölgelere göre oluşturulan Ahkâm Defteri sayısı 16'dır. Bu eyaletler: Mora, Trabzon, Anadolu, Adana, İstanbul, Karaman, Maraş, Bosna, Haleb, Diyarbakır, Rumeli, Erzurum, Sivas, Şam, Cezayir ve Rakka, Özi ve Silistre'dir.⁴³

Tablo 1 Ahkâm Defteri'nin Eyaletlere Göre Dağılımı

Defterin Adı	Defter Sayısı
<i>Adana</i>	9
<i>Anadolu</i>	185
<i>Bosna</i>	9
<i>Cezayir ve Rakka</i>	25
<i>Diyarbakır</i>	9
<i>Erzurum</i>	19
<i>Haleb</i>	9
<i>İstanbul</i>	26
<i>Karaman</i>	39
<i>Maraş</i>	6

⁴² Mübahat S. Kütükoğlu, *Osmanlı Belgelerinin Dili*, TTK, Ankara 2013, s.63.

⁴³ *Başbakanlık Osmanlı Arşiv Rehberi*, s.30

<i>Mora</i>	21
<i>Özi ve Silistre</i>	49
<i>Rumeli</i>	85
<i>Sivas</i>	36
<i>Şam</i>	9
<i>Trabzon</i>	8

Osmanlı İmparatorluğu hakkında önemli bilgilere ulaşabileceğimiz bu defterler üzerinde yapılan çalışmalar son yıllarda artmaktadır. Özellikle Ahkâm defterleri yüksek lisans tezi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu defterlerden tezler yapılırken iki şekilde yararlanılmıştır. Birincisi defterlerin transkripsiyonu yapılmış, ikincisi ise konunun mahiyetine göre defterlerde yer alan davalardan ve hükümlerden yararlanılarak bölgenin sosyal, ekonomik, siyasi ve kültürel alanlarıyla ilgili çıkarımlar yapılmıştır. Yine doktora tezleri olarak da bu defterlerden yararlanılmıştır. Ahkâm Defterlerine dayanılarak yapılan ilk tez çalışması 1992 yılına denk gelir. İlk yıllar, transkripsiyon ağırlıklı olan bu çalışmalara ilerleyen süreçte verilerin değerlendirmesi de ilave edilerek; defterin ait olduğu eyaletin veya bölgenin sosyal, siyasi, ekonomik, hukuk ve kültürel durumu hakkında analitik bilgiler ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bunun yanında Osmanlı İmparatorluğu'nun Rusya, Fransa, İsveç gibi yabancı devletlere dair verdiği hükümler de incelenerek devletlerarası hukukun ve ticaretin nasıl işlediği de ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Ahkâm Defterleri, birinci elden kaynak oldukları için dönemin şartlarını birebir öğrenmek adına önemli bir konuma sahiptirler.⁴⁴

Tablo 2 Ahkâm Defteri İle İlgili Yapılan Tez Çalışmalarının Yıllara Göre Dağılımı

Yıl	Ahkâm Defteri Hakkındaki Tezlerin Sayısı
1992	1
1993	1
1996	1

⁴⁴ <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> 23.08.2022

2003	1
2004	1
2007	2
2008	1
2009	2
2010	1
2011	7
2012	3
2013	2
2014	8
2015	4
2016	4
2017	6
2018	7
2019	21
2020	7
2021	6
2022	2

Yukarıdaki tablo incelendiğinde 1992 -2022 yılları arasında Ahkâm Defterleri hakkında 88 adet tez çalışmanın yapılmış olduğu görülmektedir. 2010 yılı, bu defterlere olan alakanın artmaya başladığı tarih olarak görülebilir. Osmanlı Tarih yazımına bakıldığında dönem dönem defter serilerinin tarihçilerin ilgisine mazhar olduğu görülmektedir. 60’lı yıllara kadar Tahrir Defterleri, sonrasında ama bilhassa 80’li ve 90’lı yıllarda Şer’iye Sicilleri bu alakanın merkezinde olan defterlerden olmuştur.⁴⁵ Şer’iye Sicillerine olan tevessülün yavaşlamaya

⁴⁵ Oktay Özel, **Dün Sancısı Türkiye’de Geçmiş Algısı ve Akademik Tarihçilik**, Kitap Yayınevi, İstanbul 2009, s.48; Yunus Uğur, “Mahkeme Kayıtları (Şer’iye Sicilleri): Literatür Değerlendirmesi ve Bibliyografya”,

başlaması ile yeni bir defter serisi arama çabaları paralel bir ilişki arz etmiş ve dolayısıyla zikredilen 21. Yüzyılın başlarından itibaren Türkiye’de Ahkâm Defterleri çalışmaları hız kazanmaya başlamıştır ve 2019 yılı bu çalışmaların zirve noktası olmuştur. 2019’da yapılan çalışmalar, 2010 yılına kadar yapılanların tamamının neredeyse iki katına ulaşmıştır ki bu sayı, dikkate şayandır. Ahkâm Defterleri ile ilgili ilk doktora tezi çalışması da 2019 tarihli dir. En az tez çalışması yapılan yıllar; 1992, 1993, 1996, 2003, 2004, 2008 ve 2010’dur. Bu yıllarda sadece birer çalışma yapılmıştır. 2007 yılından itibaren bugüne kadar düzenli olarak her yıl Ahkâm Defteri ile ilgili çalışma yapılmıştır. Bu da gösteriyor ki yıllar geçtikçe Ahkâm Defterinin ehemmiyeti anlaşılmaya başlamıştır. Ahkâm Defterleri üzerinde daha çok yüksek lisans tez çalışması bulunmaktadır. Ahkâm Defterleri, bugüne kadar sadece bir tane doktora tez çalışmasına konu olmuştur.

1.1.1 Trabzon Ahkâm Defterleri

Trabzon Ahkâm Defterleri, Osmanlı Arşivi’nde “A.{DVNS. AHK. TZ. d” fon kodu ile düzenlenmiştir. Osmanlı İmparatorluğu’nda H.1155-1329/M.1742-1911 dönemlerini ayrıntılı olarak kapsayan Trabzon Ahkâm Defterleri, toplamda 8 adet defter kaydından oluşmaktadır.⁴⁶ Defterler, varak olarak yazılmış, her sayfada iki bölüm olarak değerlendirilmiştir. Defterler düzgün bir şekilde Divânî yazı ile yazılmıştır. Ayrıca en fazla hükmü içeren defter 2 Numaralı Trabzon Ahkâm Defteridir. Bu defter; 280 sahife ve 1163 hükümden meydana gelmektedir. Trabzon Ahkâm Defterleri’nin bir listesi aşağıdaki tabloda ayrıntılı bir şekilde verilmiştir.⁴⁷

Defter No.	Defterin Adı	Defterin Tarihi	
		Hicrî	Milâdî
1		C.1155 – R.1173	1742-1769
2		Ca.1173 – Ra.1211	1760-1796
3		R.1211 – M.1233	1796-1817

TALİD, 1/1 (2003), s.305-344; Agy, “Şehir Tarihi ve Türkiye’de Şehir Tarihçiliği: Yaklaşımlar, Konular ve Kaynaklar”, **TALİD**, 3/6 (2005), s.20 (ss.9-26)

⁴⁶ Kasım Anıt, **Trabzon Ahkâm Defterleri’ne Göre Rize’nin İktisadi ve Sosyal Yapısı(1740-1911)**, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 1996, s. 15.

⁴⁷ **Başbakanlık Osmanlı Arşiv Rehberi**, s.41

4	Trabzon	M.1233 – R.1249	1817-1833
5		Za.1249 – Za.1253	1834-1838
6		Za.1253 – C.1262	1838-1846
7		C.1262 – R.1275	1846-1858
8		Ca.1275-1329	1859-1911

Tablo 3 Trabzon Ahkâm Defteri Listesi ve Ait Oldukları Dönemi İçeren Tarihleri

Trabzon Ahkâm Defteri'nden doğrudan yararlanılarak yapılan çalışmalara bakıldığında ilk olarak Kasım Anıt'ın, *Trabzon Ahkâm Defteri'ne Göre Rize'nin İktisadi ve Sosyal Yapısı*⁴⁸ isimli çalışması karşımıza çıkmaktadır. 1996 tarihli bu çalışmadan yaklaşık on yıl sonra 2005 tarihinde Necmettin Aygün'ün aslı doktora tezine dayanan *XVIII. Yüzyılda Trabzon'da Ticaret*⁴⁹ adlı eseri kaleme alınmıştır. 2014'te Fatma Atabey, *4 Numaralı Trabzon Ahkâm Defterinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi (S.1-50)*⁵⁰, 2015'te Neslihan Sekmen, *IV Numaralı Trabzon Ahkâm Defteri'nin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi: S. 100-150*⁵¹ isimli Yüksek Lisans çalışmaları yapılmıştır. 2020 Senesi Trabzon Ahkâm Defterlerine olan ilginin artmaya başladığı yıl olmuştur. Bu sene itibarıyla Sevgi Kelkitli, *8 Numaralı Trabzon Vilayeti Ahkâm Defteri'nin Yeni Yazıya Çevrilmesi ve Değerlendirilmesi*,⁵² Bünyamin Köse, *6-7 Numaralı Trabzon Ahkâm Defterlerine Göre Gümüşhane Sancağı*⁵³; İlker Gündoğdu, *Trabzon Ahkâm Defterleri'ne Göre 19. Yüzyılda Giresun Kazası'nın İktisadi ve Sosyal Durumu*⁵⁴; Kübra Aksel, *6 Numaralı Trabzon Ahkâm Defteri'nin Transkripsiyonu (S. 1-*

⁴⁸ Anıt, **agt**.

⁴⁹ Necmettin Aygün, *XVIII. Yüzyılda Trabzon'da Ticaret*, Serander Yayınları, İstanbul 2005.

⁵⁰ Fatma Atabey, *4 Numaralı Trabzon Ahkâm Defterinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi (s. 1-50)*, Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Çankırı 2014.

⁵¹ Neslihan Sekmen, *IV Numaralı Trabzon Ahkâm Defterinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi (s. 100- 150)*, Çankırı Karatekin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Çankırı 2014

⁵² Sevgi Kelkitli, *8 Numaralı Trabzon Vilayeti Ahkâm Defteri'nin Yeni Yazıya Çevrilmesi ve Değerlendirilmesi*, Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ordu 2020.

⁵³ Bünyamin Köse, *6-7 Numaralı Trabzon Ahkâm Defterlerine Göre Gümüşhane Sancağı*, Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Gümüşhane 2020.

⁵⁴ İlker Gündoğdu, *Trabzon Ahkâm Defterleri'ne Göre 19. Yüzyılda Giresun Kazası'nın İktisadi ve Sosyal Durumu*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 2020.

92)⁵⁵; Melike Bolat, *6 Numaralı Trabzon Ahkâm Defterinin Transkripsiyonu (S. 93-192) (2021)*⁵⁶ isimli çalışmalar Yüksek Lisans tezi olarak çeşitli üniversitelere sunulmuştur.

1.1.2 7 Numaralı Trabzon Ahkâm Defteri

7 Numaralı Trabzon Ahkâm Defterinin başlangıç tarihi Evâsıt-ı Cemâziye'l-ahîr 1262 H. (Haziran 1846 M.); bitiş tarihi ise Evâhir-i Rebî'ul-ahîr H. (2 Aralık 1858 M.)'dir. Yani miladi olarak bakıldığında on iki yıla tekabül etmektedir. Defterde ele aldığımız kısım (1-50), 1262-1263 arasındaki döneme ait hükümleri kapsamaktadır. Fiziki olarak defteri tarif edecek olursak; ciltli, ebrulu ve defter adını belirten kısmın kenarları çiçek şekilleri ile bezenmiştir. Defter, 16x46 ebadındadır ve toplamda 272 sayfadan oluşmaktadır. Fakat bu tez çalışmasında ilk elli sayfa ele alınacaktır. Burada toplam yüz dört hüküm bulunmaktadır. Defterin yazımında ilk önce eyaletin, sancağın veya kazanın üst düzey sorumlusuna hitaplarda bulunulmuştur. Sonuna ise “*hüküm ki*” ibaresi konularak gerekli yere gönderilmiştir. Sonrasında şikâyet veya sorun üzerine verilecek hüküm yazılmıştır. En alt kısmın sol tarafında tarih yer alırken, ona yakın bir yer de ise hükmün deftere kayıt olmasından sorumlu kişinin adı yer almaktadır.

Aşağıdaki kapak, 7 Numaralı Trabzon Ahkâm Defterine aittir. Kapak üzerinde; Trabzon Defteri, Evâsıt-ı Cemâziye'l-ahîr sene 1262 ve Evâhir-i Rebî'ul-ahîr sene 1275 tarihleri yer almaktadır.

Fotoğraf 1 7 Numaralı Trabzon Ahkâm Defteri'nin Kapağı

⁵⁵ Kübra Aksel, *6 Numaralı Trabzon Ahkâm Defteri'nin Transkripsiyonu (S. 1-92)*, Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Aksaray 2021.

⁵⁶ Melike Bolat, *6 Numaralı Trabzon Ahkâm Defteri'nin Transkripsiyonu (S. 93-192)*, Aksaray Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Aksaray 2021.

Tablo 4 7 Numaralı Trabzon Ahkâm Defteri'nde Geçen Hüküm İçerikleri:

Hüküm İçerikleri	Sayfa Numarası	Hüküm Numarası
Alacak-verecek meselesi	11	1
	14	2
	19	2
	21	2
	26	1-3
	27	2
	28	2

	29	2
	35	1-2
	37	1
	39	2-3
	40	2
	43	1
	48	1
Arazi ve tapu haklarına müdahale	6	1-2
	8	1
	10	2
	11	3
	12	1-2
	13	2
	15	1
	16	1
	19	3
	20	2
	21	1
	23	1
	27	3
	28	1
	30	2
	33	2
	41	1-2
	44	1
	46	2
Eşkıyalık	13	3
	14	1
	49	2
	50	2
Gasp	4	2
	10	1

	22	1
	29	1
Hayvanların bağ ve bağçeye zararı	36	1
Yaylaklarda hayvanların otlatılması meselesi	5	1
	2	2
	9	1
	14	3
	16	3
	24	3
	25	1-2
	28	3
	32	2
	33	1
	34	1
	40	3
	42	2
Miras	9	2
	10	3
	13	1
	17	1
	19	1
	20	1
	31	1
	37	2-3
	47	1-2
	49	1
Mülk talebi	11	2
	23	2
	26	2
	31	2-3
	32	1

	34	2
	38	1-2
	40	1
	42	1
	43	2-3
	46	1
	50	1
Ticaret sonrası anlaşmazlıklar	17	2
Toprakların miras bırakılması	16	2
	27	1
	30	1
	39	1
Vakıf	18	1
	24	2
	29	3
	45	1
Vergi	2	1
	4	1
	7	1
	18	2
	22	2
	45	2
Suyolları meselesi	24	1
	44	2

Yukarıda verilen tablo incelendiğinde, en çok hükmün verildiği konu arazi ve tapu haklarına müdahaledir. Yani bir diğer deyişle en büyük anlaşmazlık arazi ve tapu hakları ile alakalı olmuştur. Hükümlerin neredeyse tamamına yakını 1858 Arazi Kanunâmesi'nden önceye rastlar ki bu durum da böyle bir kanunun yapılış sebebinin anlaşılmasını kolaylaştıracaktır. Zira bu dönem, Tımar sisteminin bozulması ile ortaya çıkan veya geçmişe nazaran daha fazla

tercih edilmeye başlayan İltizam, Malikâne gibi uygulamaların da modern dönem için artık yetersiz kalmaya başladığı⁵⁷ dönemdir. Dolayısıyla arazi hukukunun ihlali ve bu konudaki anlaşmazlıklara dair kayıtların defterde en başta gelen kayıt çeşidi olması tesadüf değildir. Hemen akabinde alacak-verecek meselesinin yoğunluğu göze çarpmaktadır. Ahkâm Defterlerinin muamelat kadar maliye⁵⁸ konularını da içerdiği düşünüldüğünde ekonomik bir boyuta sahip borç alacak-verecek hususunun defterlerde sıkça yer alması pek tabiidir. Ardından on beş hükümle mülk talebi gelmektedir. Aslında bu konuda arazi ve tapu hakkına müdahale ile birlikte düşünülebilir; fakat kendi başına da yoğunluğu olduğu için bu başlık ayrı olarak tutulmuştur. Yaylaklarda hayvanların otlatılma meselesi ve miras konularında ise on ikişer hüküm bulunmaktadır. Vergi konusundaki anlaşmazlıklar, eşkıyalık, gasp, vakıf, suyolları, hayvanların bahçelere verdiği zarar ile ticaret sonrası anlaşmazlıklar yer almaktadır.

Tablo 5 7 Numaralı Trabzon Ahkâm Defteri’nde Geçen Kazâ İsimleri:

Ünye	Rize	Gümüşhane	Karahisar-ı Şarkî
Milas	Samsun	Sürmene	Giresun
Arhave ma’a Viçe	Livane nâm-ı diğer Artin	Akçaabad	Torul
Vice	Of	Tirebolu	İskefer
Şavşat	Arsuh	Maçuka	Hemşin
Ardahan	Bafra	Arım	Ordu-yu Bayramlı
Koçhisar	Gönye	Acara	

Tablo 6 7 Numaralı Trabzon Ahkâm Defteri’nde Adı Geçen Karye İsimleri:

Son	İmera	Ağcakale	Fersali	Numura
Yeniköy	Yuvalı	Kiseme ?	Kefe	Devre
Karden	Bifora	Kukuda	Viran	Sofrar
Nariha	Karaköy	Kale	Uz	Camlı

⁵⁷ Abdurrahman Yazıcı, “Arazî Kanunnâmesi (1274/1858) ve İntikal Kanunlarıyla İslam Miras Hukukunun Mukayesesi” *EKEV*, 18/60 (2014), s.449-470.

⁵⁸ İlber Ortaylı, *İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı*, İletişim, İstanbul 2003, s.141.

Sasun	Hasneköy	Hasköy	Sungurlu	Akhisar
Alata	Margot	Gelay	Mente	Bunek
Havsan	Santa	Arş	Koloşa	Kopuz
Hason	Çanak	Haldoz	Pilarget	Kaya
Germadi	Hama	Filandoz	Çaklı	Valankos
Soryana	Meleskur	Çilingir	Canud	Asrafoz
Kirareni	Hayak	Sedre-i Orta	Balagora	Eşfer Adası
Gedehor	İlmese	Hacavra	Kal'a Dibi	Ulyan
Körgü	Çataldere	Serde Edarna	İn Alan	Hivye
Sumle				

Tablo 7 7 Numaralı Trabzon Ahkâm Defteri'nde Adı Geçen Lakaplar:

Kakvaneoğlu	Mısırlıoğlu	Şeşbeşoğlu	Karagözoğlu	Taluyanoğlu	Erzurumluoğlu
Güloğlu	Boduroğlu	Mütevellioglu	Candaroğlu	Solakoğulları	Kayıkçı
Dakikli	Mercatlı	Çarşulu	Hafız	Çelebioğlu	Samioğlu
Kuberli	Müezzinzâde	Gökçeoğlu	Mameyoğlu	Arap	Kara
Sarı	Nuradooğlu	Şeyhoğlu	Öksüz	Yorgancı	Karakaş
Kuyruklu	Mıgırdıç	Muhtaroglu	Koğacioğlu	Çolak	Ermezoğlu
Ustaroğlu	Kibiroğlu	Deli	Yedibela	Postaloğlu	Suyabatmazoglu
Sakaoğlu	Teberoğlu	Molbezerglu	Sakyabos	Köseoglu	Karakulak
Acaralı	Kalyoncuoğulları	Tuzcuoglu	Eskicioğlu	Kürdoğlu	Çuvalcıoğlu

Yulakoğlu					
-----------	--	--	--	--	--

II. BÖLÜM

2.1. OSMANLI TAŞRA TEŞKİLATI

Osmanlı İmparatorluğu, hem klasik dönemde hem de sonrasında idarî yapısında değişiklikler göstererek varlığını devam ettirmiştir. İmparatorluk, sınırları gereği yönetim yapısını “Merkez Teşkilatı” ve “Taşra Teşkilatı” olarak ikiye ayırmıştır. Merkez, başkentin bulunduğu yer (İstanbul) iken, taşra ise merkez dışında kalan yerlerdir. Taşra idaresi, eyâlet, sancak, kaza, köy ve nahiye birimlerinden oluşmaktadır. Eyâlet en büyük taşra birimi iken; karye (köy) en küçük birim olarak karşımıza çıkmaktadır. Osmanlı İmparatorluğu’nda bir bölge fethedildiği zaman ilk iş olarak o bölgeye yönetiminden sorumlu kadı ve beylerbeyi tayin edilerek idarî birimler oluşturulmaya çalışılmıştır. Kadılar, hukukun işletilmesinde beylerbeyi ise yönetim ve güvenliğin sağlanmasından sorumlu olmuştur. Fethedilen bölgede sancak teşkilatı kurularak idarî birim teşekkül edilmiştir. İmparatorluğun yeni fetihler sonrası sınırlarını genişletmesiyle beraber yeni eyâletler ve sancaklar kurulmaya devam etmiştir. Osmanlı İmparatorluğu, taşrada otoritesini kurmak için bölgeye iki önemli görevli göndermiştir. Bunlardan bir tanesi yürütmeden sorumlu olan Beylerbeyi diğeri ise yargıdan sorumlu olan Kadı’dır. Bu iki görevli taşra teşkilatının temelini oluşturmaktadır. Böylece *yürütme* ve *yargı* erkinin⁵⁹ iki ayrı idarecide toplandığı ve birbirlerinden bağımsız hareket edebildikleri “*ikili bir denge*” eyâlet sisteminin merkezine oturtulmuştu.⁶⁰ 1839’da Tanzimat ile birlikte özellikle II. Mahmut döneminde idarî birimlerde eyâlet, sancak ve kaza olmak üzere üç kısma ayrılmıştır.⁶¹

Osmanlı İmparatorluğu’nun taşrada en büyük idarî ve askeri birimi eyâlettir. Arapça’da “idare etme, icra” anlamına gelen “iyâle” kelimesinden türemiştir.⁶² Osmanlı’da eyâlet tabirinin kullanılması XVI. yüzyıla karşılık gelmektedir. Önceki yüzyıllarda beylerbeylik ve vilâyet kelimeleri, eyâletin karşılığı olarak kullanılmıştır. İlk Osmanlı birinci elden kaynaklarından da anlaşıldığına göre beylerbeyi, taşrada tımarlı sipahilerin üst düzey yetkilisi anlamına gelmektedir. Osmanlı’da eyâlet, Beylerbeyliği adıyla da anılırken, eyâlet

⁵⁹ Nejat Göyünç, “Osmanlı Devleti’nde Taşra Teşkilatı (Tanzimat’a kadar)”, **Osmanlı**, (Ed. Kemal Çiçek), 6, Ankara 1999, s.77.

⁶⁰ İlber Ortaylı, **Türkiye Teşkilat ve İdare Tarihi**, Cedit Neşriyat, Ankara 2008, s.251.

⁶¹ Tahir Sezen, **Osmanlı Yer Adları**, Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara, 2006.

⁶² Halil İnalcık, “Eyalet”, **DİA**, C. 11, TDV Yayınları, İstanbul 1995, s.548-555.

yöneticisi için “*Beylerbeyi, mîr-i mîrân, emîrû’l-Ümerâ ve vali*” gibi isimler kullanılmıştır.⁶³ Eyâletler, Beylerbeyi tarafından yönetilmektedir. Beylerbeyi makamına *Paşa Sancağı* adı verilirdi ve paşalar, ilk dönemlerde ekseriyetle kul taifesinden tercih edilmişlerdi.⁶⁴

Osmanlı İmparatorluğu’nda ortaya çıkan ilk eyâlet, Rumeli Beylerbeyliği olmuştur. Merkezi Manastır’dır. Sultan I. Murad dönemine tekâbül etmektedir. Yıldırım Bayezid döneminde ise Kütahya merkez olmak üzere Anadolu Beylerbeyliği kurulmuştur. Rumeli Beylerbeyliği, Anadolu Beylerbeyliği’ne göre daha önemli bir konuma sahip olmuştur. Ayn Ali Efendi’nin Osmanlı İmparatorluğu’nda eyâletlere ait verdiği raporda, 32 tane eyâletin adından bahsedilmektedir. Bu eyâletlerden, *Rumeli, Anadolu, Budin, Karaman, Tımışvar, Bosna, Cezâyir-i Bahr-i Sefid, Kıbrıs, Dulkadır (eski Alâüddeve vilâyeti veya Maraş), Diyarbekir, Rum, Erzurum, Şam, Trablusşam, Halep, Rakka, Kars, Çıldır, Trabzon, Keçe, Musul, Van ve Şehrizar* olmak üzere 23 eyâlette tımar sistemi uygulanırken; kalan 9 eyâlette ise salyâne sistemi uygulanmaktadır. Koçi Bey’in verdiği raporunda ise bu eyâletlere bir de Özi dâhil edilmiştir. Yine Katip Çelebi’nin Cihannümâ’sında da ek olarak *Adana* eyâleti yer almaktadır.⁶⁵ Eyâletler, 1864’te Vilayet Nizamnamesi’ ile lağv edilmiş; yerine livalar oluşturulmuştur.⁶⁶

Osmanlıların Türk-İslam devlet geleneğine bağımsızlığın sembollerinden biri olarak hediye ettikleri *Sancağ*⁶⁷ idarî birim olarak eyâletin alt birimi olarak yer almaktaydı. Osmanlı kroniklerinde ilk dönemlerde idarî bir birim olarak sancak tabirine rastlamak pek mümkün değildir. XIV. yüzyılın sonlarından itibaren sancak kelimesi Osmanlı’da idarî bir birim olarak yer almaya başlamıştır.⁶⁸ Sancak, Arapça’da livâ ve râye anlamına karşılık gelmektedir. Sancaklar, kazaların birleşiminden meydana gelmektedir. Sancakların yönetiminden sorumlu kişi ise sancakbeyidir. Sancakbeyleri’nin bulundukları yerde hem idarî hem de askerî görevleri bulunmaktadır. Savaş zamanlarında bağlı olduğu beylerbeyi ordusuna tımarlı sipahilerle birlikte katılmak zorundadır. Bulundukları bölgenin asayiş ve güvenliğinden sorumludur. Ayrıca yabancı devletlerle olan ilişkilerini de belirli bir çerçevede

⁶³ Mehmet İpşirli, “Beylerbeyi”, *DİA*, C.6, TDV Yayınları, İstanbul 1992, s. 69-74.

⁶⁴ Mehmet Ali Ünal, “Osmanlı Devleti’nde Merkezi Otorite ve Taşra Teşkilatı”, *Osmanlı*, (Ed. Kemal Çiçek) 6, Ankara 1999, s.112.

⁶⁵ İnalcık, *age*, s. 548.

⁶⁶ Mustafa Gençoğlu, “1864 ve 1871 Vilâyet Nizamnamelerine Göre Osmanlı Taşra İdaresinde Yeniden Yapılanma”, *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S.2, Çankırı, s.35.

⁶⁷ İ. Metin Kunt, *Sancaktan Eyalet 1550-1650 Arasında Osmanlı Umerası ve İl İdaresi*, Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 1978, s.15.

⁶⁸ İlhan Şahin, “Sancak”, *DİA*, C.36, TDV Yayınları, İstanbul 2009, s. 97-99.

içerisinde yürütmektedir.⁶⁹ XVI. yüzyıldan XIX. yüzyıla gelinceye kadar hem idarî yapılanmada hem de sancak sisteminde önemli değişiklikler yapılmıştır. Örneğin, XVI. yüzyılda Osmanlı da 500'e yakın sancak bulunurken XIX. yüzyıla gelindiğinde bu sayı 300'e kadar indirilmiştir.⁷⁰

Kaza, Osmanlı'da en küçük idarî bir birim olarak karşımıza çıkmaktadır. Anlam olarak, hem kadının görevli olduğu idarî birim hem de bölgeyi ifade etmek için kullanılan coğrafi yerdir.⁷¹ Aslında önceki Türk devletlerinde kaza kelimesi kullanılmamaktadır. Tamamen Osmanlı'ya özgü bir terimdir. Önceleri kadıların tayin edildiği bölgeyi işaret ederken sonrasında da sancağın bir alt idarî birimini ifade etmek için kullanılmıştır. Kazaların derecelendirilmesi, kadıların kıdem ve maaşlarına bağlı olmaktadır. Kazadan sorumlu en önemli görevli olan kadılar, merkezin emirlerini yerine getiren makamdır. Kadılar, hükümdarın emrettiği konular haricinde başka hüküm vermeye yetkisi yoktur. Kadılar, medreselerde yüksek eğitim aldıktan sonra icazet alarak tayin edilirler. Kadıların gittikleri yerlerde görev süreleri kısa tutulmaktadır. Çünkü halkla yakınlaşmalarını ve yönetimdeki aksaklıkları engellemek içindir.⁷²

2.2. Trabzon Eyâleti'nin İdarî Yapısı

Trabzon, bugünkü adını bulunduğu coğrafi konumundan almaktadır. Trabzon'dan ilk defa MÖ. 400 yılına ait olan Ksenophon'un Anabasis adlı eserinde bahsedilmektedir. Bu esere göre; Trabzon, Kolhis'te yaşayan Sinoplulara vergi veren ve onların kurduğu bir koloniydi.⁷³ Trabzon'u kuran Sinoplular, buraya *Trapezus*, *Trapeza* adını vererek, bu bölgenin isim babalığını da yapmışlardır.⁷⁴ Yunanca'da "masa" anlamına gelen *Trapezus*, *Trapezund*, *Trebizond* şeklindeki farklılaşan bölgenin ismi günümüzde "Trabzon" olarak anılmaktadır.⁷⁵

Trabzon tarihi genel olarak altı kısımda incelenir:

a. İlk Kuruluş Dönemi (M.Ö. 2000 - M.Ö. 756)

b. Miletliiler Dönemi (M.Ö. 756 - M.S. 50)

⁶⁹ Halaçoğlu, **age**, s. 73-74.

⁷⁰ İbrahim Solak, "Osmanlı Devleti'nde Taşra Teşkilatı", **Osmanlı Teşkilat Tarihi**, (Ed. Tufan Gündüz), Grafiker Yayınları, Ankara 2013, s.90-91.

⁷¹ Tuncer Baykara, "Kaza", **DİA**, C.25, TDV Yayınları, Ankara 2022, s. 119-120.

⁷² Solak, "agm", s. 95.

⁷³ Ksenophon, **Anabasis, On Binlerin Dönüşü**, (Çev. Sinem Ceviz), Parola Yayınları, İstanbul 2014, s.187 ve 211.

⁷⁴ Heath W. Lowry-Feridun Emecen, "Trabzon", **DİA**, C. 41, TDV Yayınları, İstanbul 2012, s. 296-301; Kenan İnan, "**Mahmiye-i Trabzon Mahallâtından**" **Onyedinci Yüzyıl Ortalarında Trabzon'da Sosyal ve İktisadi Hayat**, Trabzon Belediyesi Kültür Yayınları, Trabzon 2013, s.15.

⁷⁵ Lowry-Emecen, "agm", s. 296-301.

c. Romalılar Dönemi (50-395)

d. Bizanslılar Dönemi (395-1204)

e. Kommenler Dönemi (1204-1461)

f. Türk Hakimiyeti Dönemi (1461-hâkimiyetimiz devam ediyor).⁷⁶

Trabzon, bulunduğu coğrafi konum itibarı ile hem Anadolu'nun hem de Karadeniz'in önemli merkezlerinden birisidir. Doğu Karadeniz'in engebeli yapısı ve sürekli yağış alan bir iklime sahip olması kara ulaşımını oldukça zorlaştırır. Bu durum bölgede limanların sayısını çoğaltmış ve nüfusun da kıyı bölgesinde yoğunlaşmasına sebep olmuştur. Limanlar ekonomik açıdan bölgenin en önemli gelir kaynaklarını sağlamaktadır. Trabzon bölgesinde kurulan bütün devletler, ticari olarak limanlardan faydalanmışlar ve Trabzon bölgenin ticari merkezi haline gelmiştir. Trabzon, bölgede kurulan devletlerin yanı sıra Osmanlı İmparatorluğu'nda da ticari merkezlerin başında gelmektedir.⁷⁷

Trabzon'un kuruluş tarihi tam olarak belirlenememekle birlikte Eusebius'un verdiği bilgilere göre MÖ 756 yılında kurulmuştur⁷⁸ ki bu açıdan bakıldığında Roma'dan, İstanbul'dan, Paris'ten ve Londra'dan daha kadim bir şehirdir.⁷⁹ Üstelik Trabzon'daki ilk yerleşmelerin tarihi daha da eskiye, MÖ 2.000 yılına kadar gitmektedir.⁸⁰

Miletliler, Karadeniz bölgesinde yeni koloni şehirlerini keşfetmeye başladıklarında bu bölgenin önemli limanlara ev sahipliği yaptıklarını anlamışlardı. Ticaret amaçlı olarak Karadeniz'e yönelen Miletliler, Sinop'ta bir koloni şehri kurmuşlardır.⁸¹ Sinop, dönemin önemli merkezlerinden biri konumundadır. Kırım-İskenderun ticaret hattının önemli bir durak noktasıydı.⁸² Miletliler, Sinop'tan sonra Karadeniz bölgesinde ticaret için elverişli gördükleri diğer önemli noktaları ele geçirmeye çalışmışlardı. Miletliler Sinop'a yerleştikten sonra sırasıyla Ordu, Giresun ve Trabzon'a giderek buraları da hakimiyetleri altına aldılar.⁸³

⁷⁶ Hüseyin Albayrak, **Trabzon'un Fethi**, Trabzon Belediyesi Kültür Yayınları, Trabzon, 1995, s. 1.

⁷⁷ Lowry-Emecen, "agm", s. 296-301.

⁷⁸ William Miller, **Son Trabzon İmparatorluğu**, (çev. Nurettin Süleymangil), Heyamola Yayınları, İstanbul 2021, s. 2.

⁷⁹ Kudret Emiroğlu, "Dünyadan Bakınca Trabzon", **Bir Tutkudur Trabzon**, (Haz. Zekeriya KURŞUN), Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 1997, s. 232.

⁸⁰ Melek Öksüz, "Trabzon Tarihine Kısa Bir Bakış", **Karadeniz Araştırmaları Dergisi**, S.5, 2005, s. 15

⁸¹ Öksüz, "agm", s. 16

⁸² Fatih Aksoy, **Osmanlı Öncesi Dönemde Trabzon Şehri**, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Elazığ 2009, s. 13.

⁸³ Mahmut Goloğlu, **Trabzon Tarihi**, Kalite Matbaası, Ankara 1975, s. 1.

Miletliler'den sonra bölgede bozkır kültürünü yaşayan ayrıca “Proto-Türkler” olarak da kabul edilen Kimmerler'e rastlanmaktadır.⁸⁴ Kimmerler'in saldırıları sonucunda Miletler, bölgeden uzaklaşmak zorunda kalmışlardır. Bir süre devam eden Kimmer hâkimiyeti sonrasında Karadeniz'in kuzeyinden gelen, İran kaynaklarında Afrasiyab, Türk kaynaklarında ise Alp Er Tunga olarak geçen önemli yöneticinin döneminde Anadolu'ya baskınlar yapılması sonucunda hem Anadolu hem de Karadeniz bölgesi İskitlerin işgaline uğramıştır.⁸⁵ İskitler ise bu bölgede çok fazla tutunamamış ve Medler tarafından hâkimiyetlerine son verilmiştir.

Persler, MÖ 546'dan itibaren Anadolu ve Karadeniz'in tümünü hâkimiyeti altına almışlardır.⁸⁶ Hâkim oldukları bölgeleri eyaletlere ayırmışlar ve buralara idarî yöneticiler göndermişlerdir. Trabzon da “Kapadokya Satraplığı” içerisinde idarî bir ayrıma tabi tutulmuştur.⁸⁷ Persler ile Yunanlılar arasında gerçekleşen savaş sonucunda Yunanlılar özerkliğe kavuşmuşlarsa da tekrar Persler bu bölgeye sahip olmuş; fakat Datames adlı Satrap'ın ölümüyle beraber Trabzon, muhtariyet statüsüne kavuşmuştur.⁸⁸ Önemli bir liman şehri olarak ilkçağlardan beri devletlerin siyasi ve ticari mücadeleler verdiği Trabzon bir süre Persler'in nüfuz sahası içinde kalarak, bir ara bağımsızlığını elde ettiyse de MÖ 331'de Büyük İskender'in idaresi altına girmiştir.⁸⁹ Büyük İskender'in ölümünden sonra fethettiği topraklar komutanları arasında paylaştırılırken, Trabzon şehri de Eumenes'e verilmiştir.⁹⁰ Bir süre burada hâkimiyet kurduktan sonra Romalılar ile yapılan Mitridates Savaşı sonrasında bu bölge Roma hâkimiyet alanına girmiştir.⁹¹

Trabzon, Romalılar döneminde Partlarla yapılan savaşlarda her zaman önemli bir askerî üs konumunda olmuştur. Vespasianus döneminde, Trabzon'u Anadolu'ya bağlayan askeri yol ve sahil yolu inşa edilerek Trabzon'un ticarî açıdan gelişmesi sağlanmıştır.⁹² Ayrıca bu dönemde Trabzon'a “*Serbest Şehir*” payesi verilmiştir.⁹³ İmparator Hadrianus döneminde Trabzon'a bir liman yapılmasıyla birlikte bu şehir daha da fazla önem kazanmaya

⁸⁴ Hanefi Bostan, **XV-XVI. Asırlarda Trabzon Sancağında Sosyal ve İktisadî Hayat**, TTK, Ankara 2002, s. 1.

⁸⁵ Mahmut Goloğlu, **Anadolu'nun Milli Devleti Pontus**, Goloğlu Yayınları, Ankara 1973, s.21.

⁸⁶ Haşım Karpuz, **Trabzon**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1990, s. 6

⁸⁷ Goloğlu, **age**, s. 29.

⁸⁸ Öksüz, “agm”, s. 18.

⁸⁹ Lowry-Emecen, “agm”, s. 296-301.

⁹⁰ Goloğlu, **age**, s. 49.

⁹¹ **Age**, s. 67.

⁹² Mehmet Özsaıt, “Eskiçağ Tarihinde Trabzon ve Çevresi”, **Trabzon Tarihi Sempozyumu Bildirileri**, (6-8 Kasım, Trabzon 1998), Trabzon 2000, s. 36.

⁹³ Aksoy, **agt**, s. 22.

başlamıştır.⁹⁴ MS 395 yılında Roma İmparatorluğu'nun çöküşüyle birlikte Trabzon şehrinde Bizans dönemi başlamıştır.⁹⁵

Bizanslılar, Anadolu'ya hâkim olduktan sonra Trabzon ve çevresinde idarî düzenlemeler yapmaya başlamışlardır. Altıncı yüzyıl boyunca devam eden Bizans-Sasani savaşları da Trabzon'un idarî yapısını değiştirmiştir.⁹⁶ Özellikle Bizans İmparatorluğu döneminde yapılan ilk idarî düzenleme I. Justinianos devrine tekâbül etmektedir.⁹⁷ MS 530 yılında Bizans ile Bulgar Türkleri arasında yapılan mücadeleyi kaybeden Türkler de Trabzon şehrine yerleştirilmişlerdir.⁹⁸ Şehrin İslamiyet ile tanışmasından sonra bu bölge bir süre Melikşah'ın eline geçmişse de sonrasında yine Bizans'ın hâkimiyet alanı içerisine girmiştir. Selçuklular'ın Trabzon ile ilişkisi on birinci yüzyıla yani İbrahim Yinal dönemine dayanmaktadır.⁹⁹

1204 yılında İstanbul'un Latinler tarafından istila edilmesi üzerine Trabzon'a kaçan Andronikos Komnenos'un oğlu Alexis Komnen, Trabzon'da imparator ilan edilmiş; böylece Türkler tarafından fethine kadar devam edecek olan Trabzon Rum imparatorluğu (1204-1461) kurulmuştur.¹⁰⁰ Trabzon Rum İmparatorluğu, I. Alaaddin Keykubat dönemine kadar Anadolu Selçuklu Devleti'nin bir parçası olarak varlığını devam ettirmiştir.¹⁰¹ Latinlerin İstanbul'u ele geçirmesinden sonra tekrar Trabzon Pontusların hâkimiyeti altına girmiştir. On üçüncü yüzyıla gelindiğinde Anadolu Selçuklu Devleti yıkılış dönemine girerken, Moğolların ise Anadolu'daki hâkimiyeti zayıflamaya başlamıştır. Bu sırada Anadolu'da yeni beyliklerin tesis edildiği görülmektedir. Beylikler, ekonomik olarak limanların bulunduğu ve ticaret için elverişli bölge olan Karadeniz bölgesine yönelmeyi ihmal etmemişlerdir. Böylelikle Trabzon Rum İmparatorluğu zayıfladığı dönemde kendine bir ittifak bulmuştur. Bu sırada Trabzon sarayında taht kavgaları yaşanmaktaydı, bu durumdan faydalanan Osmanlı Sultanı Yıldırım Bayezid, Trabzon'un sınırlarına kadar

⁹⁴ Mehmet Tezcan, "İpek Yolu ve XIV. Yüzyıla Kadar İpek Yolu Ticaretinde Trabzon'un Yeri", **Trabzon ve Çevresi Uluslararası Tarih-Dil-Edebiyat Sempozyumu**, (3-5 Mayıs 2001), Trabzon Valiliği İl Kültür Müdürlüğü Yayınları, Trabzon 2002, s.74.

⁹⁵ Öksüz, **agm**, s. 19.

⁹⁶ Ali Genç, "Bizans İmparatorluğu Döneminde Trabzon ve Çevresinin İdarî Yapısı (VI.-XI. Yüzyıl)", **Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Manisa 2022, s.17.

⁹⁷ "Agm", s.18

⁹⁸ Bostan, **age**, s.2

⁹⁹ Aygün, **age**, s.12

¹⁰⁰ Bostan, **age**, s. 20.

¹⁰¹ Aygün, **age**, s. 12.

gelmiştir. Sultan Bayezid'in öncelikli hedefi Batı olduğu için buraya gereken önemi verip de topraklarına katamamıştır.¹⁰²

Fatih Sultan Mehmed'in 1453 yılında İstanbul'u fethetmesinden sonra Trabzon, Osmanlı tehdidi altında kalmıştır.¹⁰³ Zira İstanbul alındıktan sonra Bizans'ın tek kalesi olan Trabzon'un da alınıp Anadolu'daki Bizans hâkimiyetinin tamamen sona erdirilmesi gerekmiştir. Ayrıca Akkoyunlu Uzun Hasan ve David Komnenos'un ikili politikayı takip etmeleri Fatih Sultan Mehmed'in Trabzon'u alması için bir sebep olmuştur.¹⁰⁴ Orta Çağ Trabzon İmparatorluğu, VI. Haçlı Seferleri sonucunda kurulan Latin İmparatorluğu sırasında ortaya çıkmış ve varlığını ise İstanbul'un fethinden sekiz yıl sonra Osmanlı İmparatorluğu tarafından sona erdirmiştir. Böylece Bizans'ın Grek soyundan gelen soylularınca kurulmuş olan bir devlet de ortadan kalkmıştır.¹⁰⁵

Osmanlı İmparatorluğu'na Trabzon Eyâleti, 1461 yılında Fatih Sultan Mehmed'in bölgeyi fethetmesiyle beraber, sancak olarak katılmıştır. Trabzon şehrinin fethedilmesinden sonra bölgeye Niksar ve Canik bölgelerinden Çepni Türkmenleri getirilerek buraya yerleştirilmiştir. Böylece bölgedeki Türk nüfusun artırılması amaçlanmıştır.¹⁰⁶ Trabzon'un idarî, mali ve askerî bakımlardan ehemmiyet kazanması, II. Bayezid devrinde sancak beyi olarak gönderilen şehzade Abdullah ve Selim zamanında olmuştur.¹⁰⁷ 1461-1478 yıllarında Rum Eyaletine bağlı olan Trabzon sancağı, 1510 yılına kadar hiçbir eyalete bağlanmaksızın müstakil bir şekilde yönetilmiştir.¹⁰⁸ 1514 yılına kadar Rum Eyâleti'ne¹⁰⁹ bağlı olup, olmadığı konusu tartışmalı olan¹¹⁰ Trabzon, bu tarihte müstakil sancak durumunda yeni bir değişim geçirerek 1520'de Vilâyet-i Rûm-ı Hadis adlı idarî birimin parçasına dahil olmuştur.¹¹¹ 1535 yılında Erzurum vilayetine bağlanan Trabzon'a 1581'de eyâlet statüsü

¹⁰² **Agt**, s. 11.

¹⁰³ Temel Öztürk, "Trabzon'un Fetih Hazırlıkları", **Trabzon'da Fetih ve Şehir**, (Ed. Temel Öztürk), Trabzon Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Trabzon 2021, s.97.

¹⁰⁴ Yaşar Yücel, "Fatih'in Trabzon'u Fethi Öncesinde Osmanlı-Trabzon-Akkoyunlu İlişkileri", **BELLETEN**, 49/194 (1985), s.287-312.

¹⁰⁵ Miller, **age**, s.9.

¹⁰⁶ Mehmet İnbaşı, "Trabzon/Batum Eyaleti Valileri (1755–1795)", **A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi**, S. 31, Erzurum 2006, s. 163.

¹⁰⁷ Bostan, **age**, s. 18.

¹⁰⁸ Özgür Yılmaz, **Tanzimat Döneminde Trabzon**, Libra Kitap Yayınları, İstanbul 2014, s.138.

¹⁰⁹ İnbaşı, "agm", s. 164.

¹¹⁰ Melek Öksüz, **Onsekizinci Yüzyılın İkinci Yarısında Trabzon (Toplum-Kültür-Ekonomi)**, Serander, Trabzon 2006, s.45.

¹¹¹ Feridun M. Emecen, "Trabzon Eyaletinin Batı Sınırları", **Trabzon Tarihi İlmi Toplantısı (6-8 Kasım 1998) Bildiriler**, Trabzon 2000, s.160.

verilmiştir.¹¹² 1632-1641 tarihleri arasındaki dönemde “*Eyâlet-i Batum nâm-ı diğer Trabzon*” olarak zikredilmiştir. Bu tarihlerden sonra ise “*Trabzon Eyâleti*” olarak anılmaya başlanmıştır.¹¹³ 1640 yılında şehri ziyaret eden Evliya Çelebi, Trabzon’un beş sancaktan; Gümüşhane, Aşağı ve Yukarı Batum, Gönve ve Trabzon’dan oluştuğunu söylemektedir.¹¹⁴ Bu durumun on sekizinci yüzyıla kadar pek değişmediği görülmektedir. 1701-1702 yıllarında Batum ve Trabzon paşa sancağı iken eyalete bağlı tek sancak ise Gönve’dir.¹¹⁵ 1722-1740 yılları arasında eyaletin paşa sancağı ise Trabzon iken Gönve, Soğucak Kal’ası ve Batum’da eyalete bağlı sancaklardır.¹¹⁶

Osmanlı İmparatorluğu’nda on sekizinci yüzyılda idari yapılanmaya baktığımızda sancak sayısı bakımından en az olan eyâlet, Trabzon’dur. Trabzon Eyâleti’nin Erzurum, Kars, Çıldır, Tiflis ve Sivas Eyâletlerinin yanı sıra kuzeyden de deniz ile çevrili olması coğrafi alan bakımından dar bir alana sıkışmasına sebebiyet vermiş; bu durum da sancak sayısının çokluğuna mâni teşkil etmiştir.¹¹⁷ On dokuzuncu yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu’nda idarî teşkilatlanmada büyük değişikliklerin yaşandığı dönemdir. Sultan II. Mahmud’un, taşrayı kendine bağlama çabaları yeni bir idarî yapılanmayı da beraberinde getirmiştir. On dokuzuncu yüzyılın başında Trabzon Eyaleti’ne bağlı sancaklar, Trabzon, Gümüşhane, Karahisar-ı Şarkî, Gönve ve Canik olup bu dönemde Canik bağımsız bir *muhasıllık*, Gümüşhane ise *emanet* olarak yönetilmekteydi.¹¹⁸ Trabzon valisinin, aynı zamanda Canik Muhassılı ve Gümüşhane Emmini olduğu zamanlar da bulunmakla birlikte; genelde buralar, atanmasında valinin de rol oynadığı ayrı bir yönetici tarafından idare olunmaktaydı.¹¹⁹

Trabzon sancağına bağlı olan kazaların isimleri, Keşab, Of, Giresun, Rize, Mapavri, Maçuka ve Yavebolu nam-ı diğer Görele olarak zikredilmekte iken bazı kayıtlarda da Maçuka kazasının merkez nahiyesi Maçuka olarak zikredilirken, Akçaabad, Yoros ve Yomra’nın da Trabzon merkez kazasına bağlı nahiyeler olduğu ifade edilir.¹²⁰ Trabzon sancağının bugünkü Trabzon ilinin bütün ilçelerini içine aldığı gibi, bugünkü Giresun’un merkez kazası ile

¹¹² Kenan İnan, “Trabzon’un Osmanlılar Tarafından Fethi”, **Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, (14), Kayseri 2003, s.79.

¹¹³ Tülay Çetinkaya, 1135/1722 Tarihli Sicil Defterine Göre Trabzon’un Sosyal Tarihi, (Yüksek Lisans Tezi), **İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, İstanbul, 2006, s.4.

¹¹⁴ Mahmut Goloğlu, **Trabzon Tarihi**, Serander Yayınları, Trabzon 2000, s.75

¹¹⁵ Aygün, **age**, s. 21.

¹¹⁶ **Age**, s. 21.

¹¹⁷ Yılmaz, **age**, s.140.

¹¹⁸ Abdullah Saydam, “Trabzon’un İdari Yapısı ve Yenileşme Zarureti (1793-1851)”, **OTAM**, Sayı 18, Ankara 2006, s.286

¹¹⁹ Yılmaz, **age**, s. 141.

¹²⁰ Çetinkaya, **agt**, s. 6.

Keşap, Tirebolu, Görele ilçeleri ile Gümüşhane'nin Kürtün ve Torul ilçeleriyle, merkezini de içine aldığı görülmektedir. Rize ve ilçeleri de fetihten sonra Trabzon sancağına bağlanmıştır.¹²¹ Trabzon Eyâleti, 1904 yılında dört sancağı ayrılan 22 kaza ve 19 nahiyeden meydana gelmiştir.¹²² Bu çalışmanın kapsadığı dönemde (1847-1848) Trabzon'un idarî yapısında görev alanlara baktığımızda, dönemin valileri “Damat İbrahim Paşa (1846-1847)” ve “İsmail Rahmi Paşa (1847-1848)” dır.¹²³

¹²¹ Bostan, **age**, s. 48.

¹²² Aydın Özgören, **Osmanlı'nın Son Döneminde Pontus Rumları Büyük Güçler, Diaspora ve Silâhlı Kalkışma**, Ötüken Yayınları, Ankara 2017, s. 22.

¹²³ Kelkitli, **agt**, s. 18.

III. BÖLÜM

7 NUMARALI TRABZON AHKÂM DEFTERİ'NİN (s.1-50) TRANSKRİPSİYONU

MİN EVÂSIT-I CEMÂZİYE'L-AHÎR SENE 1262 İLÂ EVÂHİR-İ REBÎ'UL-AHÎR SENE 1275

2-1

Trabzon eyâletinde kâin Rize kazâsı ahâlîsinin metâ'ları olan kirpasdan yüzde on iki guruş resm-i gümrük ahz olunduktan sonra mâ'ada rüsûmâtı metâlîbe olunmaması bâbında mukaddemâ yedlerine bir kıt'a emr-i 'âlî i'tâ olunmuş ise de şehri üç guruş dahi resm-i tamga ahz olunmakda olduğunu ve bu keyfiyet taraflarına gadrı müeddî idüğü beyânıyla resm-i tamga olarak bî'l-mütâlîbe ahz olunmakda olan mebâliğine kemâ-fi's-sâbık yüzde on iki guruş resm-i gümrük ahz ve tahsîl olunması zımında ber-minvâl-i muharrer mukaddemâ verilmiş olan emr-i şerîf-i mezkûrun te'kîdi hâvî bir kıt'a emr-i şerîf tasdîr ve i'tâsı husûsu ahâlî-yi merkûm taraflarından takdîm olan bir kıt'a 'arz-ı hâlde niyâz veistirhâm olmakdan nâşî emr-i şerîf-i mezkûr kaydı dîvân-ı hümayûnumdan ihrâc ve der-sa'âdet emti'a gümrüğü sa'âdetlü beyefendi taraflarından i'lâm olunduktan sonra iktizâsı vâridât muhâsebesinden lede's-sû'âl kazâ-yı mezkûr kirpas ticâretinden Trabzonda resm-i gümrük ve rüsûmât ve sâ'iresini edâ ederek Erzurum ve mahâlî-i sâ'ireye götürdükleri kirpasdan vardıkları yerlerde rüsûmât alınmak icâb etmez iken Erzurum gümrük me'mûru tarafından tekrâr resm-i gümrük ve bâ'zen dahi 'aynen kirpas metâlîbe ve ahz olunduğundan ve bu husûs tüccâr-ı merkûmenin izrârını mûcib olunduğu cihetiyle men'i husûsu mukaddemâ bî'l-i'lâm ve mahzar mahâllinden lede'l-inhâ mezkûr Rize kazâsından Erzurum tarafına giden kirpasda ber-mûcib-i nizâm Trabzon gümrüğünden alınması lâzım gelen resm-i gümrüğünden ma'ada esnâ-yı râhda ve gerek Erzurumda bir güne rüsûmât alınmaması icâb edeceğinden böyle ol tarafdand der-sa'âdete gelecek kirpas ve eşyâ-yı sâ'irenin resm-i gümrüğü Trabzonda alunmayub der-sa'âdet gümrüğünden vusûlünü hâvî 'ilm ü haber göndermek üzere tüccârı ol tarafdaküffâra rabt ile fakat Erzurum ve mahâlî-i sâ'ireye gidecek kirpasda altunbaş olanlarından ber-mûcib-i tasarruf beher kıyyesi seksen guruşdan ve altunbaş olmayan ve ta'arrufada cinsi müfid olmayan sâ'ire kirpasda fiyât-ı râicesinden bî'l-hesâb yüzde dokuz 'amediyye ve üç guruş reftiyye gümrükleri tarafından ahz ve tahsîl olunmak ve Trabzon gümrük tezkirelerine bî'l-i'tibâr Erzurum ve mahâlî-i sâ'irede resm-i gümrük ve tamga ve

rüsûmâtı sâ'ire nâmı ve nâm-ı âharın bir akçe ve bir habbe metâlîbe ve ahz kılınmak bâbında evâil-i Receb sene 56 târîhinde dîvân-ı hümâyûnumda emr-î 'âlî ısdâr olunmuş idüğü ve memâlik-i mahrûse-i şâhâne mahsûlâtından olarak hasıl olunduğu kazâsı derûnunda veyâhûd o kazânın müteferri'atı olan kurâ ve kasabâtında sarf ve istihrâk kılınan ve gümrük olmayan kazâdan sâ'ire gümrük olmayan kazâyâ giden kâffe-i emti'a ve eşyâ-yı sâ'irenin râic kasabâtından nizâmına refikan biner guruşdan bir pâre eden rüsûmâtı mukarresinden tahsîli lâzım geleceği misüllü icâbına göre gümrük bulunan mahrec mevedded nizâmına tatbiken gümrük rüsûmât-ı icâbiyesi ahz olunacak eşyâdan resm-i tamga istihsâli müfîd-i nizâm olacağı ihrâc olunan der-kenârlar ile emîn-i mûmâ-ileyhin memhûr i'lâmı nümâyân olmuş olunmakla bu sûretde keyfiyet muhâsebe-i merkûmeye bî'l-hayr ber-mantûk-ı i'lâm sâlifü'l-beyân Rize kazâsı ahâlîsinin metâ'ları olan kirpasdan derûn-ı kazâda sarf ve istihlâk olanların nizâmına tatbiken yirmişer guruşda bir pâre rüsûmât mukarresinin me'mûrları tarafından ahz ve tahsîl resm-i gümrük ahz ve tahsîl olunacaklardan bir gûne resm-i tamga vesâ'ire metâlîbe olunmaması zımnında ve lâzım gelenlere hitâben emr-î şerîf tasdîriçün Anadolu vâridât muhâsesinden evâmîr-i maliye ve keyfiyet ma'lûm olmak için ve dîvân-ı hümâyûnum kalemlerine 'ilm ü haberlerine tahrîr i'tâsıyla tesviyesi iktizâ edeceği der-kâr olunarak 'ilm ü haberleri yazılmak fermân-ı sâmi buyrulmayın mûcibince kayd olunan diğer 'ilm ü haberi verilmekle ber-minvâl-i muharrer keyfiyet ma'lum olmak için dîvân-ı hümâyûnum kalemine dahi iş bu 'ilm ü haber ve yerleri.

Fi 5 Ca. sene 1263.

3 Boş

4-1

Bi-ismihu sübhânehu ve te'âlâ

Hâzâ defter-i şikâyât-ı eyâlet-i Trabzon der-zamân-ı sâdr-ı sudûrü'l vüzerâ hazret-i el-hâcc Mehmed Emin Rauf Paşa yaserallahu mâ yeşâ ve fî eyyâm-ı umûr-ı Nezâret-i Hâriciyye hazret-i Mustafa Reşid Paşa nâle mâ yetemennâhümâ el vâki' fî evâsıt-ı C sene 262

Ünye kazâsı nâ'ibine hüküm ki

'Asâkir-i Bâhriye-i Şâhânem mülâzım-ı tekâ'üdlerinden Ünye kazâsı sâkinlerinden Mustafa nâm kimesnenin kasabâ-i mezbûrda bî'l-fi'il zabt ve tasarrufunda hâne-i 'avârıza bağli tekâlîf olunmak icâb eder emlâk ve yerleri olub hisse-i tekâlîf metâlibesiyle te'addî olunmak

icâb eder iken kasabâ-i mezbûre ahâlîleri tarafından hisse-i tekâlîf metâlîbesiyle hilâf-ı kânûn te'addî olduğu beyânıyla men'i bâbında emr-i şerîfîm sudûrunu merkûm Mustafa bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olmadan nâşî dîvân-ı hümâyûnum kaleminden muktezâsı sû'âl olundukda inhâ olduğu üzere merkûmûn kasabâ-i mezbûre toprağında bî'l-fi'l zabt ve tasarrufunda hâne-i 'avârıza bâğlı tekâlîf olunmak icâb eder kadîmî emlâk ve yerleri olduğu hâlde hisse-i tekâlîf metâlîbesiyle te'addî ettirilmemek için emr-i şerîfîm i'tâsı iktizâ eylediği kalem-i mezbûrdan tahrîr olunmağla vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak fermânım olmağın imdi sen ki nâ'ib-i mûmâ-ileyhsin husûs-ı mezbûra takayyud-i tâmm edüb göresin inhâ olduğu üzere merkûm Mustafa'nın kasabâ-i mezbûre toprağında bî'l-fi'l zabt ve tasarrufunda hâne-i 'avârıza bâğlı tekâlîf olunmak icâb eder emlâk ve arâzîsi yoğ iken kasabâ-i mezbûre ahâlîsi taraflarından hisse-i tekâlîf metâlîbesiyle te'addî olduğu muvâfık-ı nefsü'l-emr olduğu hâlde men'i ve def'i ve diğer merkûmûn tasarrufunda emlâk ve arâzî olduğu takdîrde tekâlîf-i vak'adan hisse-i musibesinin emr ve defter mûcibince tahsîli husûsuna mübâderet ve keyfiyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme i'lâm-ı müsâra'at eylemeniz bâbında.

Fî Evâsıt-ı C Sene 262

4-2

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon müşîri vezîrim Halil Refet Paşa iclâlehuya ve Rize kazâsı nâ'ibine hüküm ki

İdris ve Halim ve Ahmed ve Tahir ve Yunus nâm kimesnelerle Fatma ve Aişe ve Hadice nâm hâtûnların Rize kazâsına tâbi' Son karyesinde kâin mülkiyet üzere iştirâken mutasarrıfı oldukları anbârlarında âharın 'alâkası yoğ iken karye-i mezbûre sâkinlerinden Kakvaneoğlu Hüseyin dimekle 'arîf nâm kimesne hilâf-ı şer'-i şerîf fuzûlî zabt ve karye-i merkûm sâkinlerinden Mısırlıoğlu Dukak nâm kimesneye bey' etmiş ve müte'âkiben Hüseyin fevt olmuş olduğundan anbâr-ı mezbûru zevcesi Aişe nâm hâtûndan taleb eylediklerinde zevcemden müntekildir deyü vermeyüb gadr eylediği beyânıyla mahâllinde şer'le rü'yet ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfîm sudûrunu merkûmûn ve mezbûreler bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â etmeleriyle mahâllinde ber-nehc-i şer'le rü'yet olmağın imdi siz ki müşîr-i müşârun-ileyh ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz ma'rifetiniz ile mezbûreyi mahâllinde huzûr-ı şer'e ihzâr ve merkûmûn ve mezbûreler ile ber-nehc-i şer'-i-hakkâniyet vechiyle terâfu'-ı şer'-i

şerîf eylediği husûs-ı mezbûr inhâ olunduğu üzere olduğu ve bilâ-gadr-ı şer'-i on beş sene mürûr eylediği hâlde merkûm Hüseyin'in hilâf-ı şer'-i şerîf ve bî-gayr-ı hakk fuzûlî zabt ve bey' eylediği anbâr-ı mezbûru ba'de's-sübût hükm edüb zülyed olan mezbûre ve mezbûrelerden ve mezbûrelere bildirülüb icrâ-yı şer'-i şerîf ve ihkâk-ı hakka mübâderet ve husûs-ı mezbûr zımnında müdde'î-yi merkûmûn ve mezbûreler câniblerinden ol tarafda mübâşir ta'yîni matlûb olunduğu hâlde muvahharan irâde-i seniyye-i mülûkâne-i sâmiye mü'esses olan nizâmı mûcibince ta'yin olunacak mübâşirin hizmet-i mübâşiriye ve mesârif-i sahîhesi kendü taraflarından te'yid ettirülüb müdde'î-yi ileyhâ cânibinden hizmet-i mübâşirin ve mesârif-i metâlîbe ve ahzı ve zinhâr bu vesile ile kimesneye gadr ve te'addi misüllü vaz' ve hâlet vukû'a getirilmemesi husûsuna dikkat ve keyfîyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında.

Fî evâsıt-ı Ca sene 262

5-1

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon müşîri vezîrim Halil Refet Paşa edâmallahu te'âlâ iclâlehuya ve Trabzon nâ'ibine hüküm ki

Gümüşhane kazâsına tâbi' İmera karyesi ahâlîsinin karye-i mezbûre toprağında vâki' kadîmü'l-eyyâmdan berü ve koyun vesâ'ir davarları ra'y olunub otundan ve suyundan intifa' edegeldikleri mahsûs ve müstakil kadîmî mer'a yerlerinde âharın 'alâkası yoğ iken civârında vâki' Ağçakale karyesi ahâlîsi mer'a yerlerine hilâf-ı kânûn ve kadîmî mukayyed fuzûlî müdahâleden hâlî oldukları beyânıyla kânûn üzere 'amel olunmak bâbında emr-î şerîfim sudûrunu mâru'z-zikr İmera karyesi ahâlîsi bu def'a bâ-'arz-ı hâl istida'â etmeleriyle kuyûda mürâca'at olundukda mîr-i mîrân-ı Trabzon hassa mülhakâtından olan Torul nâhiyesine tâbi' defter-i mufassalda resm-i yaylak Akdağ ma'-nâhiye-i Torul ve icmâlde kazâ-yı Torul beher hâne iki hâsılı altı bin akçe yazıyla tahrîr kılınmış olan yaylak yerlerine yine nâhiye-i mezbûre tâbi' Ağçakale karyesi ahâlîsi beher sene zamânında koyun vesâ'ir davarlarıyla çıkıp yayladub otundan ve suyundan intifa' etmelerine göre icâb eden yaylak resmlerini hâssa-i mezbûr tarafına edâ edegelürler iken yine nâhiye-i mezbûra tâbi' ... karyesi ahâlîsi zikr olunan Ağçakale karyesi ahâlîsinin yaylak-ı mezbûra çıkmalarına bî-vech muhâlefet eylediklerinden mârû'l-beyân Ağçakale karyesi ahâlîsi mukaddemâ bâ-'arz-ı hâl inhâ eylediklerine binâen kânûn üzere 'amel olunmak bâbında iki yüz altmış bir sene-i evâsıt-ı şubatından başka ve yine zikr olunan yaylak yerlerine nâhiye-i mezbûra tâbi' ...

ve Fersali karyeleri ahâlîleri beher sene zamânında hayvânlarıyla çıkub sâlifü'z-zikr Fersali karyesi ahâlîsi biz sizin yaylak-ı mezkûra çıkmanıza râzı değiliz deyü müdâhale eyledikleri sâlifü'z-zikr ... karyesi ahâlîsi tarafından dahi bâ-'arz-ı hâl inhâ olunduğuna mebnî kânûn üzere 'amel olunmak bâbında işbu sene-i mübâreke evâhir-i Saferde başka ve sâlifü'l-beyân Ağçakale karyesi ahâlîsi yaylak yerlerine çıkmalarına mâru'z-zikr Numura karyesi ahâlîsinin ... men' olunmuş iken mugâyir-i emr-i 'âlî müdâhale eylediklerin sâlifü'z-zikr Ağçakale ahâlîsi tekrâr bâ-'arz-ı hâl inhâ-yı kânûn üzere 'amel olunmak bâbında işbu sene-i mübâreke-i evâsıt-ı Rebî'ü'l-evvelinde sâdır olan emr-i şerîfim mahâlline lede'l-vürûd zikr olunan Ağçakale karyesi ahâlîsinden Hacı Hasan Dede Mahmud ve Şeşbeşoğlu Ali bin Mehmed ve İdris oğlu Ahmed nâm kimesneler zikrli cây-yaylak da'vâsına kendi taraflarından asâleten vesâ'ir ahâlî karye-i mezkûra taraflarından bî'l-vekâle meclis-i şer' de sâlifü'z-zikr İmera karyesi ahâlîsinden kendi taraflarından asâleten vesâ'ir taraflarından vekâlete Yani veled-i Sava ve Karagözoğlu Panayot veled-i Gorgor nâm zimmîler mahzarlarında yaylak Akdağ ma'-nâhiye-i Torul deyü mukayyed yaylak mahsûs ve müstakil yaylağımız olup zamânında çıkıp otundan ve suyundan intifa' edegelür mâru'z-zikr İmera karyesi ahâlîsinin 'alâkaları yoğiken üç seneden berü yaylak-ı mezkûra bizim karyemizin yaylağıdır deyü müdâhale eylediklerinden merkûmlar ile mahâll-i nizâ' üzerlerinde sâhib-i 'arz hâzır olduğu hâlde bî'l-muvâcehe lede't-terâfu' yaylak-ı mezkûre kadîmden Ağçakale karyesi ahâlîsinin mahsûs yaylağı olduğu kırk iki nefer ma'lûmü'l-esâmî cemâ'at-i müslimîn şehâdetleriyle tevâtüren sâbit olarak hüccet-i şer'iyye verilmişken mâru'z-zikr ... karyesi ahâlîsi müdâhaleden hâlî olmadıklarından sû'âl olunub fuzûlî müdâhalelerinin men'i matlûbdur deyü asâleten vekâleten ba'de'd-da'vâ ve's-sû'âl mersûmlar cevâblarında müdâfa'a-ı mezkûreyi ikrâr ve i'tirâf edüb ancak sâhib-i 'arzın meclis-i ma'kûd-ı mezkûrda bulunduklarını inkâr ve yaylak-ı mezkûr İmera karyesi toprağında olduğundan zabt ve tasarrufu bizim olmuşdur olur deyü meşhûr ve mütevatırın hilâfına şahid ikâmesine ibtidâr eylemeleriyle mersûmların mufârat-ı meşrûhlarına iltifât olunmamış ve mukaddemâ murâfa'ada sâhib-i 'arzın bulunduğunu inkârlarıyla mukârin beyyine taleb-i makbûlü'ş-şehâdet eyledikleri ihbâr olunan Taluyanoğlu Mahmud Bey ve Hacı Mahmud Dervişzade Dukak ve Erzurumluoğlu Ahmed nâm kimesneler li-ec-şehâde meclis-i şer' de hâzîrûn olup işâret olundukda fî'l-hakîka ber-minvâl-i meşrûh tarafeyn müdâhalelerinde sâhib-i 'arz hâzır oldukları hâlde zikr olunan yaylak da mâru'z-zikr İmera karyesi ahâlîsinin 'alâkaları yokdur sâlifü'l-beyân Ağçakale karyesi ahâlîsinin mine'l-kadîm zabt ve tasarruflarında mahsûs ve müstakil yaylaklarıdır deyü edâ-yı şehâdet-i şer' iye itmeleriyle -----ba'de'l-kalem zikr

olunan İmera karyesi ahâlîsinin yaylak-ı mezkûrdan kifâyetlerine tenbîh olunduğunu mübeyyin vârid olan ‘arîza ve i’lâm mazmûnları işbu sene-i mübâreke Cemâziye’l-evvelisinin ikinci gününde emr-i ‘âlî-yi mezkûrun mecîdî bâlâsına şerh verilmiş olduğu müfîd olduğuna ve dîvân-ı hümayûnum kaleminden muktezâsı lede’s-sû’âl zikr olunan İmera karyesinin el-hâlet-i hazihi edâ eyledikleri mer’a kadîmden hayvânât ra’y olunub otundan intifa’olunagelen mer’a mıdır yohsa bu vesile ile bâlâda muharrer köy yerlerine tenbîh-i şer’î olunan yaylak husûsu tekrârdan ibâret keyfîyet sahîh-i vechle der-sa’âdetime inhâ ve iş’âr olunmak için isti’lâmı hâvî emr-i şerîfim i’tâsı iktizâ eylediği kalem-i mezbûrdan tahrîr olunmakla vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak fermânım olmağın isti’lâmı hâvî işbu emr-i şerîfim ısdâr olunmuştur imdi siz ki müşîr-i müşârûn-ileyh ve nâ’ib-i mûmîn-ileyhsiz ber-minvâl-i muharrer mâru’z-zikr İmera karyesinin edâ etmekte oldukları yerleri kadîmden karyeleri hayvânâtına mahsûs mer’a yerlerinden midir yohsa köy yerlerine tenbîh olunan yaylak yerlerinden olarak ber-takrîb mer’a sûretiyle husûs-ı mezbûru tekrâr ru’yet olunmasından ibâret midir tarafeyn muvâcehesinde ma’rifet-i şer’le tahakkuk-ı keyfîyetin der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş’ârına müsâra’at eylemeniz bâbında.

Fî evâhir-i C. sene 262

5-2

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon müşîri vezîrim Halil Refet Paşa iclâlehuya ve Karahisar-ı Şarkî nâ’ibine hüküm ki

Karahisar-ı Şarkî kazâsına tâbi’ Yeniköy karyesi ahâlîsinin karyeler toprağında vâki’ kadîmü’l-eyyâmdan berü koyun vesâ’ir davarları ra’y olunub otundan ve suyundan intifa’ edegeldikleri mahsûs ve müstakil yerlerinde âharın ‘alâkası olmayub hâzır olunmak icâb etmez iken karye-i mezbûre sâkinlerinden ve Çiftlik ahâlîsinden Ahmed nâm kimesne o mer’a yerlere çiftliğim hayvânâtına mahsûsdur deyü hilâf-ı kânûn fuzûlî müdahâleden hâlî olmadığı beyânıyla kânûn üzere ‘amel olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûru sâlifü’z-zikr Yeniköy karyesi ahâlîsi bu def’a bâ-‘arz-ı hâl istid’â etmeleriyle imdi münâza’un-fîh olan mahâl-i merkûmûn Ahmedin çiftliği hayvânâtına mahsûs ve müstakil kadîmî mer’a yerlerinden vaz’ veyâhûd hayvânâtı karye-i merkûme ahâlîsinin hayvânâtıyla müş’a ve müşterek ra’y olunagelmiş ise müdâhale eylemesi hasbe’l-kânûn yolunda olub eğer böyle olmayub da fi’l-hakîka zikr olunan Yeniköy karyesi ahâlîsinin kadîmden koyun vesâ’ir davarları ra’y olunub otundan ve suyundan intifa’ edegeldikleri mahsûs ve müstakil kadîmî mer’aları iken merkûm Ahmed o mer’a yerlere çiftliğim hayvânâtına mahsûs deyü fuzûlî

müdâhale eylediği muvâfık-ı nefsü'l-evâmîr olduğu halde men'i ve def'i muvâfık-ı kânûn olacağına binâen bu bâbda kânûn üzere 'amel olunmak fermânım olmağın imdi siz ki müşîr-i müşârun-ileyh ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz husûs-ı mezbûru şer'-i şerîf ve bâlâda muharrer olan kânûn-ı münîfe tatbîk ederek ber-vech-i hakkâniyet rü'yet birle fî'l-hakîka merhûm Ahmed'in olan mer'a yerlerine müdâhalesi bî-vech ve hilâf-ı kânûn idüğü 'indü's-şer'-i tebeyyün ve tahakkuk eylediği halde men'i ve def'i birle o mer'a yerlere kadîmesi üzere mârû'l-beyân Yeniköy karyesi ahâlîsine zabt ve hayvânların ra'y ettirilmesi husûsuna mübâderet ve husûs-ı mezbûr zımnında müdde'î-yi merkûm câniblerinden ol tarafda mübâşir ta'yîni matlûb olduğu halde muvahharan irâde-i seniyye-i mülûkânemle mü'esses olan nizâm-ı mûcibince ta'yîn olunacak mübâşirin hizmet-i mübâşiriye ve mesârif-i sahîlhesi kendü tarafından te'yid ettirülüb müdde'î-yi ileyhâ cânibinden hizmet-i mübâşiriye ve mesârif-i metâlîbe ve ahz ve zinhâr bu vesile ile kimesneye gadr ve te'addî misillü vaz' ve hâlet vukû'a getirilmemesi husûsuna dikkat ve keyfîyet kaydı bâlâsına şerh üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve i'lâm-ı müsâra'at eylemeniz bâbında.

Fî evâhir-i Receb sene 262

6-1

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon müşîri vezîrim Halil Refet Paşa iclâlehuya ve Milas kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Ömer nâm kimesne Milas kazâsına tâbî' Yuvalı karyesi toprağında kâin tapu temessüküyle mutasarrıf olduğu ma'lûmetü'l-hudûd tarlasını zabt ve beher sene zirâ'at ve öşr ve resmini sâhib-i 'arza edâ edegelüb âhardan dahil olunmak icâb etmez iken kazâ-yı mezbûra tâbî' Kiseme ? karyesi sâkinlerinden Güloğlu Ali ve Boduroğlu Hüseyin dimekle 'arîf kimesneler arâzî-yi mezkûreye hilâf-ı kânûn fuzûlî müdâhaleden hâlî olmadıkları beyânıyla kânûn üzere 'amel olunmak bâbında emr-î şerîfim sudûrunu merkûm Ömer bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â etmekden nâşî imdi münâza'un-fîh olan yerleri merkûm Ömer zabt eder iken zirâ'at etmeyüb üç sene 'ale'l-fuzûlî bilâ-mâni' boz bırakub müstehakk-ı tapu olmuş ve merkûmûn Ali ve Hüseyin bozdan sâhib-i 'arzdân resm-i tapu ile almış ve yedlerine temessükü verilmiş ise müdâhale olmaları hasbe'l-kânûn yolunda olub eğer böyle olmayub da fî'l-hakîka merkûm Ömer o yerleri zabt ve beher sene zirâ'at ve öşrûn sâhib-i 'arza edâ edegelür iken merkûmûn fuzûlî müdâhale eyledikleri muvâfık-ı nefsü'l-evâmîr olduğu halde men'i ve def'i muvâfık-ı kânûn olacağına binâen bu bâbda kânûn üzere 'amel olunmak fermân-ı olmağın imdi siz ki

müşîr-i müşârun-ileyh ve nâ'ib-i mûmaileyhsiz husûs-ı mezbûr-ı şer'-i şerîf ve bâlâda muharrer kânûn-ı münîfe tatbik ederek ber-vech-i hakkâniyet rü'yet birle fî'l-hakîka merkûmanın ol yerlere müdâhaleleri bî-vech ve hilâf-ı kânûn idüğü 'indü'sş-şer'-i tebeyyün ve tahakkuk eylediği halde men'i ve def'i husûsuna mübâderet ve husûs-ı mezbûr zımnında müdde'î-yi merkûm cânibinden ol tarafda mübâşir ta'yîni matlûb olduğu halde muvahharan irâde-i seniyye-i mülûkânemle mü'esses olan nizâmı mûcibince ta'yîn olunacak mübâşirin hizmet-i mübâşiriye ve mesârif-i metâlîbe ve ahzı ve zinhâr bu vesile ile kimesneye gadr ve te'addî misüllü vaz' ve hâlet vukû'a getirilmemesi husûsuna dikkat ve keyfiyetin kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında.

Fî evâsıt-ı Ramazan sene 262

6-2

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon müşîri vezîrim Halil Refet Paşa iclâlehuya ve Milas kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Milas kazâsına tâbi' Yuvalı karyesi sâkinlerinden Ömer nâm kimesne kendü hâlinde mukayyed iken kazâ-yı mezbûra tâbi' Kefe karyesi sâkinlerinden Güloğlu Ali ve Hüseyin nâm kimesneler kendi hâllerinde olduklarından merkûm Ömer hilâf-ı şer'-i şerîf ve bî-gayr-ı hakk darb-ı şedîd ile darb bilini karabere edüb o darbdan merkûmûn rücvîyyet bî'l-külliye münkatı' olmuş ve bu bâbda merkûmâna deyn lâzım geleceğine yine cânib-i şeyhü'l-islâmdan fetvâ-yı şerîf verilmiş olduğu beyânıyla ber-mûcib-i fetvâ-yı şerîf mahâllinde şer'le rü'yet ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr-î şerîfim sudûrunu merkûm Ömer bu def'a bâ'arz-ı hâl istid'â itmekden nâşî mahâllinde ber-nehc-î şer'î rü'yet olunmak fermânım olmağın imdi siz ki müşîr-i müşârun-ileyh ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz ma'rifetinizle merkûmları mahâllinde meclis-i şer'e ihzâr ve merkûm Ömer ile bî'l-muvâcehe ber-nehc-î şer'î terâfu'-ı şer'-i şerîf ederek husûs-ı mezbûr inhâ olunduğu üzere olmadığı ve bilâ-özü-i şer'î on beş sene mürûr eylemediği halde ba'de's-sübût ber-muktezâ-yı şer'-i mazhar icrâ-yı şer'-i şerîf ve ihkâk-ı hakk mübâderet ve husûs-ı mezbûr zımnında müdde'î-yi merkûm cânibinden ol tarafda mübâşir ta'yîni matlûb olduğu halde muvahharan irâde-i seniyye-i mülûkânemle mü'esses olan nizâmı mûcibince ta'yîn olunacak mübâşirin hizmet-i mübâşiriyeve mesârif-i sahîhesi kendi taraflarından te'yid ettirilüb müdde'î-yi ileyhâ câniblerinden hizmet-i mübâşiriye ve mesârif metâlîbe ve ahzı ve zinhâr bu vesile ile kimesneye gadr ve te'addî misüllü vaz' ve hâlet vukû'a getirilmemesi husûsuna dikkat ve keyfiyetin kaydı bâlâsına şerh

verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme i'lâm ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında.

Fî evâhir-i Receb sene 262

7-1

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon müşîri vezîrim Halil Refet Paşa iclâlehuya ve Torul nâ'ibine hüküm ki

Trabzon sancağında Torul nâhiyesine tâbi' neferât ve zemîn ve âsiyâb ile karye-i Ağçakale ve hâsılı tahtında bennâk ispenç ve hinta şa'îr ve resm-i tapu-yu zemîn-i yekûn ma'-gayrı dokuz bin akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrer kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde tamam yazı-yı mezkûresi ma'-gayrîhâ bir getirilüb yirmi beş bin akçe ze'âmet ber-icmâl ve icmâl-i mezbûrun yedi bin beş yüz akçesi Ağçakale el-mezbûre ve gayriden altmış beş bin altı yüz kırk altı akçe ze'âmete mutasarrîf 'asâkir-i nizâmiye-i şâhânem süvârîsinden Hüseyin veled-i Mehmed Çavuşun bâkîsi müştereki kayıtlarında ve yine Torul nâhiyesine tâbi' neferât ve zemîn ve âsiyâb ile karye-i Numura ve hâsılı tahtında ispenç ve hinta ve şa'îr ve resm-i tapu-yu zemîn yekûn ma'-gayrı on beş bin akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrer kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde tamam yazı-yı mezkûresinden on iki bin beş yüz akçesi ifrâz ve ma'-gayrîhâ bir getirilüb yirmi dört bin iki yüz kırk dokuz akçe ze'âmet ber-icmâl ve icmâl-i mezbûr tamamen karye-i Numura el-mezbûre gayriden yirmi yedi bin iki yüz kırk dokuz akçe ze'âmete mutasarrîf 'asâkir-i nizâmiye-i şâhânem süvârîsinden Mustafa veled-i Süleymanın ve karye-i merkûmenin bâkî yazısı müştereki kayıtlarında olduğu ve yine Torul nâhiyesine tâbi' neferât ile karye-i Devre hâsılı tahtında bennâk ve hinta ve şa'îr yekûn ma'-gayrı beş bin akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrer kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde tamamı yazı-yı mezkûresinden iki bin beş yüz akçesi ifrâz ve Kürtün nâhiyesine tâbi' --- karyesiyle ma'-gayrîhâ bir getirilüb altı bin akçe ber-icmâl ve icmâl-i mezbûr tamamen ... nâhiyesinde Akd nâm karye ve gayriden doksan dokuz bin altı yüz doksan beş akçe ze'âmete mutasarrîf 'asâkir-i nizâmiye-i şâhânem süvârîsinden Mehmed Fukarat veled-i Mehmed Eminin ve karye-i merkûmenin bâkî yazısı müştereki kayıtlarında ve yine Torul nâhiyesine tâbi' neferât ile karye-i ... ve hâsılı tahtında bennâk ve hinta ve şa'îr yekûn ma'-gayrı dokuz bin akçe yazı ile ve defter-i mufassalda muharrer kalemiyle tahrîr defter-i icmâlde tamamı yazı-yı mezkûresi Sürük nâhiyesine tâbi' ... karyesiyle ma'-gayrîhâ bir getirilüb otuz bin ber-icmâl ve icmâl-i mezbûrun on bin akçesi

karye-i ... el-mezbûre ve gayriden otuz dört bin doksan dört akçe ze'âmete mutasarrıf 'asâkir-i nizâmiye-i şâhânem süvârîsi tekâ'üdlerinden Osman veled-i Mehmedin bâkîsi müştereki kaydlarında idüğü ve Torul nâhiyesine tâbi' resm-i yaylak Akdağ ma'-nâhiye-i Torul beher hâne iki hâsıl altı bin akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrer kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde resm-i yaylak kazâ-yı Torul deyü tamamı yazısıyla mîr-i mîrân-ı Trabzon hassa mülhakâtı olduğu defter-i hâkânîde mukayyed olmağla defter-i hâkânî de mîr-i mîrân-ı Trabzon hassına hâsıl kaydı olunan defter-i mufassalda yaylak Akdağ ma'-nâhiye-i Torul beher hâne iki akçe ve icmâlde yaylak-ı kazâ-yı Torul deyü mukayyed yaylak yerlerine zikr olunan Ağcakale karyesi ahâlîsi beher sene zamânında koyun vesâ'ir davarlarıyla çıkıp yayladub otundan ve suyundan intifa' ve tahammüllerine göre icâb eden yaylak resmlerini hassa-i mezbûr tarafına edâ edegelürler iken mârû'l-beyân Numura karyesi ahâlîsi zikr olunan Ağcakale karyesi ahâlîsinin yaylak-ı mezkûra çıkmalarına bî-vech mümâna'at eylediklerin mârû'l-beyân Ağcakale karyesi ahâlîsi mukaddemâ bâ-'arz-ı hâl inhâ eylediklerine binâen kânûn üzere 'amel olunmak bâbında 261 senesi evâsıt-ı şubatından başka ve resm-i defter-i hâkânîde mîr-i mîrân-ı Trabzon hassa hâsılı kayd olan Akdağ ma'-nâhiye-i Torul beher hâne iki akçe ve icmâlde yaylak-ı kazâ-yı Torul deyü mukayyed yaylak yerlerine mârû'l-beyân Devre karyesi ahâlîsi ... karyesi ve nâhiye-i mezbûre kurâsı ahâlîleriyle beher sene zamânında koyun vesâ'ir davarlarıyla çıkıp yayladub otundan ve suyundan intifa' ve resm-i hâsılı mezbûr tarafına edâ edegelürler iken salifü'z-zikr ... karyesi ahâlîsi biz sizin yaylak-ı mezkûra çıkmınıza râzı değilüz deyü müdâhale eyledikleri salifü'z-zikr Devre karyesi ahâlîsi tarafından dahi bâ-'arz-ı hâl inhâ olunduğuna binâen kânûn üzere 'amel olunmak bâbında işbu sene-i mübâreke evâhir-i Saferinden başka salifü'l-beyân Ağcakale karyesi ahâlîsinin zikr olunan yaylak yerlerine çıkmalarına mârû'z-zikr Numura karyesi ahâlîsinin mümâna'atları men'i olmuş iken mugayyer-i emr-î 'âlî yine kemâ-fi'l-evvel müdâhaleden hâlî olmadıklarını mârû'l-beyân Ağcakale karyesi ahâlîsi tekrâr bâ-'arz-ı hâl inhâ eylediklerine ve resm-i defter-i hâkânîde mîr-i mîrân-ı Trabzon hassa hâsılı kayd olan defter-i mufassalda yaylak Akdağ ma'-nâhiye-i Torul beher hâne iki akçe ve icmâlde yaylak-ı kazâ-yı Torul deyü mukayyed yaylak yerleri kadîmden Numura karyesi ahâlîsine mahsûs olmayub fi'l-hakîka mârû'z-zikr yaylak yerlerine zikr olunan Ağcakale ve Numura ve Devre ve Karden karyeleri ahâlîleriyle nâhiye-i mezbûre vesâ'ir kurâ ahâlîsi beher sene zamânında koyun vesâ'ir davarlarıyla çıkub yayladub otundan ve suyundan intifa' ve tahammüllerine göre icâb eden resmlerini hassa-ı mezbûr tarafına

edâ edegelürler iken salifü'z-zikr Numura karyesi ahâlîsi mârû'l-beyân Ağçakale karyesi ahâlîsinin yaylak-ı mezkûra çıkmalarına kadîme mugâyir müdâhale eyledikleri muvâfık-ı nefsü'l- evâmîr olduğu halde men'i ve def'i kânûn iktizâsından bulunduğu binâen kânûn üzere 'amel olunmak bâbında işbu sene-i mübâreke evâsıt-ı Rebîu'l-evvelinde sâdır olan emr-î şerîfim mahâlline lede'l-vürûd zikrli cây-ı yaylak da'vâsına kendü taraflarından asâleten vesâ'ir taraflarından vekâleten Yani veled-i Sava ve Karagözoğlu Panayot veled-i Korkor nâm zimmîler mahzarlarında yaylak Akdağ ma'-nâhiye-i Torul deyü mukayyed yaylak mahsûs ve müstakil yaylağıımız olub zamânında çıkub otundan ve suyundan intifa' edegelüb mâru'z-zikr Numura karyesi ahâlîsinin 'alâkaları yoğ iken üç seneden berü yaylak-ı mezkûra Numura karye-i mezkûr yaylağıdır deyü müdâhale eylediklerinden merkûmlar ile mahâll-i niza' üzerlerinde sâhib-i 'arz hâzır olduğu halde bî'l-muvâcehe lede't-terâfu' yaylak-ı mezkûr kadîmden Ağçakale karyesi ahâlîsinin mahsûs yaylağı olduğu kırk iki nefer cemâ'at-i müslimîn şehâdetleriyle tevâtüren sâbit olarak hüccet-i şer'iyye verilmiş iken mâru'z-zikr Numura karyesi ahâlîsi müdâhaleden hâlî olmadıklarından su'âl olunub fuzûlî müdâhalelerinin men'i matlûbumuzdur deyü ve asâleten ve vekâleten ba'de'd-da'vâ lede's-suâl mersûmları cevâblarından müdâfa'a-i mezkûreyi ikrâr ve i'tirâf edüb ancak sâhib-i 'arzın meclis-i ma'kûd-ı mezkûrda bulunduklarını inkâr ve yaylak-ı mezkûr Numura karyesi toprağında olduğundan zabt ve tasarruf bizim olmuştur deyü meşhûr mütevâtırın hilâfına şâhid ikâmesine ibtidar eylemişler ise de mersûmların mufârat-ı meşrûhlarına iltifât olunmamış ve mukaddemâ müdâfa'ada sâhib-i 'arzın bulunduğu inkârlarıyla mufârat-ı beyyine talep olunduk da makbûlü's-şehâde eyledükleri ihbâr olunan Talubanoğlu Mahmud Bey ve Hacı Mahmud ve Dervişzâde Tufan ve Erzurumluoğlu Ahmed nâm kimesneler lî-ecl-i şehâde meclis-i şer'de hâzirûn olub iştihâd olunduklarında fi'l-hakîka ber-minvâl-i meşrûh tarafeyn muvâcehelerinde sâhib-i 'arzın hâzır oldukları halde zikr olunan yaylakda mâru'z-zikr Numura karyesi ahâlîsinin 'alâkaları yokdur salifü'l-beyân Ağçakale karyesi ahâlîsinin mine'l-kadîm zabt ve tasarruflarında mahsûs ve müstakil yaylaklarıdır deyü edâyı şehâdet-i şer'iyye etmeleriyle mûcîbiyle ba'de'l-hükm zikr olunan Numura karyesi ahâlîsinin yaylak-ı mezkûrdan kifayedlerine tenbîh olunduğunu mübeyyin vârid olan 'arîza ve i'lâm mazmûnları işbu sene-i mübâreke Cemâziye'l-evvelisinin ikinci gününde emr-î 'âlî mezkûr kaydı bâlâsına şerh verilmiş iken zikr olunan Numura karyesi ahâlîsi tarafından yaylak-ı mezkûre kemâ-fi's-sâbık müdâhale olduğu beyânıyla ol bâbda emr-î şerîfim sudûrunu salifü'z-zikr Ağçakale karyesi ahâlîsi tarafından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â

olunmuş ve kuyûda mürâca'at ve dîvân-ı hümâyûnum kaleminden muktezâsı su'âl olundukda ber-vech-i muharrer ve zikr olunan târîhlerde tarafeyne evâmîr-i şerîfim verildiği mukayyed bulunmuş olduğuna binâen inhâ olduğu üzere ise i'lâmhâ-yı müş'ar emr-î şerîfim i'tâsı iktizâ eylediği tahrîr olunmakla vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak fermânım olmağın i'lâmhâ siyâkında işbu emr-î şerîfim ısdâr olunmuştur imdi siz ki müşîr-i müşârun-ileyh ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz zinhâr i'lâm olduğu üzere yaylak-ı mezkûr zikr olunan Numura karyesi ahâlîsinin müdâhaleleri bî-vech olduğu tebeyyün ve tahakkuk eylediği hâlde ma'rifet-i şer'le men'i ve def'i husûsuna mübâderet eylemeniz bâbında.

Fî evâhir-i Receb sene 262

8-1

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon müşîri vezîrim Halil Refet Paşa iclâlehuya Samsun kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Artin nâm zimmînin Samsun kasabâsında kâin bâ-hüccet-i şer'îyye mülkiyet üzere mutasarrıf olduğu bir bâb kahve dükkânında âharın 'alâkası olmayub dahil olunmak icâb etmez iken kasaba-ı mezbûre mütemekkinlerinden Avanes nâm zimmî dükkân-ı mezkûre bî-vech fuzûlî müdâhaleden hâlî olmadığı beyânıyla men'i ve def'i bâbında emr-î şerîfim sudûrunu mersûm Artin zimmî bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â etmekten nâşî mahâllinde ber-nehc-î şer'î rû'yet olunmak fermânım olmağın imdi siz ki müşîr-i müşârun-ileyh ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz ma'rifetiniz ile mersûm mahâllinde huzûr-ı şer'e ihzâr ve mesfûr ile bî'l-muvâcehe terâfu-ı şer'-i şerîf idüğü husûs-ı mezbûr inhâ olduğu üzere olduğu ve dükkân-ı mezkûr şer'en dahl olunmak icâb etmediği halde mersûm Avanes zimmînin bî-vech vâki' olan müdâhalesinin ma'rifet-i şer'le men'i ve def'i husûsuna mübâderet ve husûs-ı mezbûr zımnında müdde'î-yi mersûm cânibinden ol tarafda mübâşir ta'yîni matlûb olduğu halde muvahharan irâde-i seniyye-i mülûkânemle mü'esses olan nizâmı mûcibince ta'yîn olunacak mübâşirin hizmet-i mübâşiriye ve mesârif-i sahîhesi kendü taraflarından te'yid etdirilüb müdde'î-yi 'aliyye cânibinden hizmet-i mübâşiriye ve mesârif-i metâlîbe ve ahzı ve zinhâr bu vesile ile kimesneye gadr ve te'addî misüllü vaz' ve hâlet vukû'a getirilmemesi husûsuna dikkat ve keyfiyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve i'lâmı müsâra'at eylemeniz bâbında.

Fî evâhir-i Receb sene 262

9-1

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon müşîri vezîrim Halil Refet Paşa iclâlehuya Sürmene kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Sürmene kazâsına tâbî' Bifora karyesi ahâlîsinin karye-i merkûme toprağında kadîminden koyun vesâ'ir davarları ra'y olunub otundan ve suyundan intifa' edegeldikleri mahsûs ve müstakil kadîmî ra'y yerlerinde âharın 'alâkası olmayub ahz olunmak icâb etmez iken kazâyı mezbûra tâbî' Kukuda karyesi ahâlîsi zikr olunan mer'a yerlerine hilâf-ı kânûn fuzûlî müdâhale ve hayvânlarını götürüb ra'y ettirüb bunların hayvânlarının zarûret ve müzâyakalarına bâ'is ve bâdî oldukları beyânıyla kânûn üzere 'amel olunmak bâbında emr-î şerîfim sudûrunu mâru'z-zikr Bifora karyesi ahâlîsi tarafından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş ve münâza'un-fih olan mahâll dahl eden mâru'z-zikr Kukuda karyesi ahâlîsinin mahsûs ve müstakil kadîmî mer'a yerlerinde olunmuş veyâhûd hayvânları sâlifü'z-zikr Bifora karyesi ahâlîsinin hayvânlarıyla mer'a ve müşterek ra'y olunagelmüş ise müdâhale eylemeleri hasbe'l-kânûn yolunda olup eğer böyle olmayub da fi'l-hakîka zikr olunan Bifora karyesi ahâlîsinin kadîmü'l-eyyâmdan berü koyun vesâ'ir davarları ra'y olunub otundan ve suyundan intifa' edegeldikleri mahsûs ve müstakil mer'a yerlerine sâlifü'z-zikr Kukuda karyesi ahâlîsi fuzûlî müdâhale eyledikleri muvâfık-ı nefsü'l evâmîr olduğu halde men'i ve def'i birle o mer'a yerleri kadîmesi üzere mârû'l-beyân Bifora karyesi ahâlîsine zabt ve hayvânları ra'y etdirilmek muvâfık-ı kânûn bulunmuş olduğuna binâen siz ki müşîr-i müşâr ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz husûs-ı mezbûru şer'-i şerîf ve bâlâda muharrer kânûn-ı münîfe tatbîk ederek ber-vech-i hakkâniyet rü'yet birle fi'l-hakîka zikr olunan Kukuda karyesi ahâlîsinin ol mer'a yerlerine müdâhaleleri bî-vech ve hilâf-ı kânûn idüğü 'indü's-şer'-i tebeyyün ve tahakkuk eylediği halde ol mer'a yerleri kadîmesi üzere Bifora karyesi ahâlîsine zabt ve hayvânlarının ra'y ettirilmesi husûsuna mübâderet ve husûs-ı mezbûr zımnında mer'a-ı merkûmûn câniblerinden ol tarafda mübâşir ta'yîni matlûb olduğu halde muvahharan irâde-i seniyye-i mülûkânemle mü'esses olan nizâmı mûcibince ta'yin olunacak mübâşirin hizmet-i mübâşiriye ve mesârif-i sahîhesi kendü taraflarından te'yid etdirileceğinden müdde'î-yi ileyhim câniblerinden hizmet-i mübâşiriye ve mesârif-i metâlîbe ahzı ve zinhâr bu vesile ile kimesneye gadr ve te'addî misüllü vaz' ve hâlet vukû'a getirilmemesi husûsuna dikkat ve keyfiyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında.

Fî evâil-i Şaban sene 262

9-2

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon müşîri vezîrim Halil Refet Paşa iclâlehuya ve Giresun kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Hasan nâm kimesnenin karındaşı Mütevellioğlu Ali dimekle 'arîf kimesne fevt olduk da Giresun kazâsı mahallâtından Hacı Hüseyin mahâllesinde kâin bâ-hüccet-i şer'îyye mülkiyet üzere mutasarrıf olduğu bir bâb menzili bî'l-ırsi's-şer'î merkûm Hasan ile zevcesine intikâl etmiş iken zevcesi mezbûre müteveffâ-yı merkûmdan müntekil menzil-i mezkûrdan kendü hissesini ahz ve 'adem-i kanâ'at birle merkûm Hasanın hissesini dahi hilâf-ı şer'-i şerîf fuzûlî zabt edüb gadr eylediği beyânıyla mahâllinde şer'le rü'yet ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr-î şerîfim sudûrunu merkûm Hasan bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â etmekten nâşî siz ki müşîr-i müşârun-ileyh ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz ma'rifetiniz ile mezbûr mahâllinde huzûr-ı şer'-i ahz ve merkûm Hasan ile bî'l-muvâcehe ber-nehc-i şer'-i hakkâniyet vechle terâfu' şer'-i şerîf eylediği husûs-ı mezbûr inhâ olunduğu üzere olduğu ve bilâ-özü-i şer'-i on beş sene mürûr eylediği halde mezbûrenin hilâf-ı şer'-i şerîf fuzûlî zabt eylediği menzil-i mezkûrdan hissesi ba'de's-sübût hükm edüb merkûm Hasan'a aliverilüb icrâ-yı şer'-i şerîf ve ihkâk-ı hakk mübâderet ve husûs-ı mezbûr zımnında müdde'î-yi merkûm cânibinden ol tarafda mübâşir ta'yîni matlûb olunduğu halde muvahharan irâde-i seniyye-i mülûkânemle mü'esses olan nizâmı mücebince ta'yîn olunacak mübâşirin hizmet-i mübâşiriye ve mesârif-i sahîhesi kendü tarafından te'yid ettirilüb müdde'î-yi ileyhâ ve cânibden hizmet-i mübâşiriye ve mesârif-i metâlîbe ve ahzı ve zinhâr bu vesile ile kimesneye gadr ve te'addî misüllü vaz' ve hâlet vukû'a getirilmemesi husûsuna dikkat ve keyfiyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında.

Fî Evâsıt-ı Ş sene 262

10-1

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon müşîri vezîrim Halil Refet Paşa iclâlehuya ve Trabzon kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Candaroğlu Hüseyin nâm kimesne kazâ-yı mezbûra tâbî' Viran karyesinde kâin bâ-hüccet-i şer'îyye mülkiyet üzere mutasarrıf olduğu kürümü mevcûd bir kıt'a bağını yine karye-i merkûme sâkinlerinden Osman nâm kimesneye 'aded-i sınîn beyân olmaksızın senevî yüz guraşa icâr ve merkûm dahi istîcâr ve kabul etmiş ise de şimdi merkûm Hüseyin fesh-i icâr

birle bağ-ı mezkûru taleb eylediği şer'an aldım deyü vermeyüb gadr-ı küllî eylediği beyânıyla mahâllinde şer'le rü'yet ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr-î şerîfim sudûrunu merkûm Hüseyin tarafından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş olmağın siz ki müşîr-i müşârun-ileyh ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz ma'rifetiniz ile merkûm mahâllinde huzûru şer'e ihzâr olunur ve merkûm Hüseyin ile bî'l-muvâcehe ber-nehc-i şer'î hakkâniyet vechiyle terâfu'-ı şer'-i şerîf idüğü merkûm Hüseyin bağ-ı mezkûru bey'-i kat'î ile bey' etmiş olmayub 'aded-i sînîn beyân etmeksizin senevî yüz guruş icâr etmiş olduğu 'indü's-şer' tebeyyün ve tahakkuk eylediği halde bâğçe-i mezkûru ba'de's-sübût hükm edüb merkûm Hüseyin'e alıverilüb icrâ-yı şer'-i şerîf ve ihkâk-ı hakk mübâderet ve husûs-ı mezbûr mahâllinde müdde'î-yi merkûm cânibinden ol tarafda mübâşir ta'yîni matlûb olduğu halde muvahharan irâde-i seniyye-i mülûkânemle mü'esses olan nizâmı mûcibince ta'yîn olunacak mübâşirin hizmet-i mübâşiriye ve mesârif-i sahîhesi kendü taraflarından te'yid ettirilüb müdde'î-yi 'aliyye cânibinden hizmet-i mübâşiriye ve mesârif-i metâlîbe ve ahzı ve zinhâr bu vesile ile kimesneye gadr ve te'addî misüllü vaz' ve hâlet vukû'a getirilmemesi husûsuna dikkat ve keyfiyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevker-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında.

Fî evâil-i Ramazan sene 62

10-2

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon müşîri vezîrim Halil Paşaya ve Rize kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Rize kazâsına tâbi' Sofrar karyesi sâkinlerinden el-hâcc Mustafa nâm kimesnenin karye-i mezbûrede kâin mülkiyet üzere mutasarrıf olduğu üç bâb mülk menzilinde âharın 'alâkası yoğ iken karye-i mezbûre sâkinlerinden Solakoğulları Ali Mahmud ve Abdullah nâm kimesneler zikr olunan menzilleri hilâf-ı şer'-i şerîf fuzûlî zabt edüb gadr-ı küllî eyledikleri beyânıyla mahâllinde şer'le rü'yet ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr-î şerîfim sudûrunu merkûm Mustafa bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â etmiş olmağla siz ki müşîr-i müşârun-ileyh ve nâ'ib-i vesâ'ir mûmâ-ileyhsiz ma'rifetiniz ile merkûmları mahâllinde meclis-i şer'e ihzâr ve mezbûr ile vechle terâfu'-ı şer'-i şerîf ederek husûs-ı mezbûr inhâ olunduğu üzere olduğu ve bilâ-gadr-ı şer' on beş sene mürûr eylediği 'indü's-şer'-i ve'l-..... tebeyyün ve tahakkuk eylediği halde merkûmun hilâf-ı şer'-i şerîf fuzûlî zabt eyledikleri mâru'z-zikr menzillerin ba'de's-sübût hükm edüb merkûm el-hâcc Mustafa'ya alıverilüb icrâ-yı şer'-i şerîf ve ihkâk-ı hakk mübâderet ve husûs-ı mezbûr zımnında müdde'î-yi merkûm cânibinden ol tarafda

mübâşir ta'yîni matlûb olduğu halde muvahharan irâde-i seniyye-i mülûkânemle mü'esses olan nizâmı mücibince ta'yîn olunacak mübâşirin hizmet-i mübâşiriye ve mesârif-i sahîhesi kendi tarafından te'yîd ettirilüb müdde'î-yi 'aliyye cânibinden hizmet-i mübâşiriye ve mesârif-i metâlîbe ve ihzâr ve zinhâr bu vesile ile kimesneye gadr-ı te'addî misüllü vaz' ve hâlet vukû'a getirülmemesi husûsuna dikkat ve keyfiyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr- mülûkâneme inhâ ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında.

Fî evâsıt-ı Ramazan sene 262

10-3

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon müşîri vezîrim Halil Refet Paşa iclâlehuya ve Rize kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Rize kazâsına tâbi' Sofrar karyesi sâkinlerinden el-hâcc Mustafa nâm kimesnenin babası İbrahim nâm kimesne fevt oldukda bîl-cümle emvâl ve eşyâsı merkûm ile karındaşı karye-i mezbûr sâkinlerinden Emin nâm kimesneye intikâl etmiş iken karındaşı merkûm Emin'in babası müteveffâ-yı merkûmdan muntekil emlâk ve eşyâdan kendü hissesini ahz ve zabta 'adem-i kanâ'at birle merkûmun hissesini dahi ahz eylediğinden ma'ada merkûm el-hâcc Mustafa'nın müstakilen mutasarrıf olduğu kürüm ve eşyâdan mevcûd beş kıt'a bâğ ve bâğçesini dahi hilâf-ı şer'-i şerîf fuzûlî ahz ve zabt edüb gadr-ı küllî eylediği beyânıyla mahâllinde şer'le rü'yet olunmak bâbında emr-î şerîfim sudûru merkûm el-hâcc Mustafa tarafından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş olmağın siz ki müşîr-i ve müşârun-ileyh ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz ma'rifetiniz ile merkûm mahâllinde meclis-i şer'-i ahzâr ve merkûm ile bî'l-muvâcehe terâfu'-ı şer'-i şerîf ederek husûs-ı mezbûr inhâ olduğu üzere olduğu ve bilâ-gadr-ı şer' on beş sene mürûr eylediği 'indü's-şer' tebeyyün ve tahakkuk eylediği halde şer'-i mahzâr icrâ-yı şer'-i şerîf ve ihkâk-ı hakk mübâderet ve husûs-ı mezbûr zımnında müdde'î-yi merkûm cânibinden ol tarafda mübâşir ta'yîni matlûb olduğu halde muvahharan irâde-i seniyye-i mülûkâneme mü'esses olan nizâmı mücibince ta'yîn olunacak mübâşirin hizmet-i mübâşiriye ve mesârif-i sahîhesi kendü tarafından te'yîd ettirilüb müdde'î-yi 'aliyye cânibinden hizmet-i mübâşiriye ve mesârif-i metâlîbe ve ahzı ve zinhâr bu vesile ile kimesneye gadr ve te'addî misüllü vaz' ve hâlet vukû'a getirülmemesi husûsuna dikkat ve keyfiyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında.

Fî evâsıt-ı Ramazan sene 262

11-1

Mülhakâtıyla eyâlet-i Erzurum müşîri vezîrim Bahri Paşa iclâlehuya ve Livane kazâsı nâ'ibine ve müfettiş ve müdür-i kazâ ve vücûh-ı memlekete hüküm ki

Mehmed Emin nâm kimesne Livane kazâsı ahâlîsinden ma'lûmü'l-esâmî kimesnelere deyni olan beş bin guruşu def'aten edâya kudreti iken dâyinleri merkûmlar def'aten talebiyle te'addî eylediklerin merkûm Mehmed Emin mukaddemâ bâ-'arz-ı hâl inhâ ettirdiğine binâen merkûmun def'aten edâya kudreti olub olmadığıнын tahkîkiyle der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ olunması bâbında isti'lâmı hâvî iki yüz altmış senesi evâil-i zi'l-ka'desinde sâdır olan emr-î şerîfîm mahâlline lede'l-vürûd medyûn-ı merkûm ile dâyinler meclis-i memlekette ahz oldukları halde lede't-tahkîk merkûm Mehmed Emin'in tasarrufunda bulunan emlâk ve 'akârının kıymetini bin beş yüz guruş baliğ olarak deynine kâfî olmadığını mübeyyin varîd olan 'arîza ve mazbata me'âlleri işbu sene-i mübâreke şubatında emr-î 'âlî-yi mezkûrun kaydı bâlâsına şerh verilmiş ise de dâyinleri taraflarından yine tazyîk olunduğu beyânıyla mukaddemâ te'diye-i deyn eylemek üzere emr-î şerîfîm sudûru merkûm Mehmed Emin tarafından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş ve bu makûle def'aten edâ-yı deyne 'adem-i kudreti dâyinleri muvâcehesinde ber-nehc-i şer'î tebeyyün olan medyûnun taksît-i şer'î ile edâ-yı deyn eylemesi şurûtundan bulunmuş olmağın siz ki müşîr-i müşarûn-ileyh ve nâ'ib-i mûmâ ileyhsiz ber-minvâl-i muharrer merkûmun mebâliğ-i mezbûru def'aten edâya 'adem-i kudreti dâyinleri muvâcehesinde ber-nehc-i şer'î tebeyyün olduğu takdîrde taksît-i şer'îyye ile edâ-yı deyn etdirüb dâyinleri taraflarından def'aten taleb ve ahz ve cins tekâlifîyle te'addî ve rencîde etdirilmemesi husûsuna mübâderet ve hilâf-ı şer'-i şerîf gadr-ı mûcib vaz' ve hâlet vukû'ndan mücânebet eylemeniz bâbında.

Fi evâhir-i Ramazan sene 262

11-2

Akçaabad kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Akçaabad kazâsına muzâfî Bolathane nâhiyesine tâbî' Nariha karyesi ahâlîsinden Kayıkçı Bekiroğlu Osman bin İsmail nâm kimesne der-sa'âdetde meclis-i şer'-i mezbûrda zikr olunan menzile bâ-hüccet-i şer'îyye iştirâken vaz'-ı yedleri mütehakkık olan ... Mehmed bin Hasan ve Kapan-ı Dakikli Hasan bin Osman ve Mercatlı Mehmed Salih bin İsmail ve Kasımpaşalı diğer Mehmed bin Halil ve Çarşulu Ali bin Mehmed nâm kimesneler muvâcehelerinde merkûman yedlerinde olub mazmûnunu mutasarrıf olduğu işbu sene-i mübâreke şehr-i Rebîü'l-âhîrinin yirmi altıncı günü târîhiyle muvarrah bir kıt'a hüccet-i şer'-

ıyye nâlık olduğu üzere karye-i merkûmede kâin bir bâb mülk menzil bâ-hüccet-i şer'ıyye müstakilen yedimde mülküm iken ben menzil-i mezkûru tarafeynden bî'l-icâb ve'l-kabûl bâten ve sahihen târîh-i mezkûrda merkûmana 'ale'l-iştirâk----- semen-i ma'lume mukâbelesinde bey' ve temlîk ve anlar dahi iştirâken iştirâ ve temellük ve tefevvüz ve tesellüm ve kabûl birle semeni olan meblağı merkûmûna cihet-i kefâletten mahkûm zimmetimde deynim olan meblağı ma'lum bî't-terâzi takâs ve mahsûb ve her birimiz istifâyı hakk etmemizle takrîr ve meblağı mezkûrun 'atık da'vâsına müte'allik 'âmme-i da'vâdan tarafeynden her birimiz âharın zimmetini kabûlü hâvî ibrâ ve iskât edüb ba'de's-sübût menzil-i mezkûrda ... ve kat'ıyyen 'alâka ve müdâhaleml olmayub merkûmûnun ----mülk-i müşterâları olmuş idi el-hâlet-ü hazehi ben bey'ime mücerred--- ve pişmân olmamla menzili mezbûrun mebâligini ahz ve menzil-i mezkûru mahâllinde ... ve teslîme merkûmûna cebr olunmak murâdımdır deyü takrîri meşrûhu üzere tasaddî eylediğı da'vâsı iltifâta şâyân olduğı kendüye tefhîm mûcibince merkûmûn mu'ârizadan men' olunarak ol bâbda bî'l-fi'il Anadolu Kaz'askeri olan ... Mevlânâ İbrahim Halil kadısı tarafından i'lâm-ı şer'ıyye verilmiş iken merkûm Osman yine kânî olmadığı beyânıyla men'i ve def'i bâbında emr-î şerîfim sudûru merkûmân Mehmed ve Hasan ve Ali ve Salih ve diğeri Mehmed taraflarından bu def'a bâ-'arz-ı hâl ve niyâz ve i'lâm-ı mezkûr dahi takdîm ve ibrâz olunmuş olmağın siz ki nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz husûs-ı mezbûr i'lâm olunduğı üzere olduğı halde merkûm Osman'ın mugâyir-i i'lâm-ı şer' vaki' olan müdâhalesinin men'i husûsuna mübâderet ve keyfiyetin kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme i'lâm müsara'at eylemeniz bâbında.

Fi evâil-i Şevval sene 262

11-3

Akçaabad kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Akçaabad kazâsına muzâfî Bolathane nâhiyesine tâbi' Nariha karyesi ahâlîsinden Kayıkçı Bekiroğlu Osman dimekle arif kimesne karye-i mezbûre toprağında vâkı' tapu temessüküyle mutasarrıf olduğı ma'lûmetü'l-hudûd üç kıt'a tarlasını rızâ ve sahib-i 'arz ma'rifetiyle Mehmed ve Hasan ve Mehmed Salih ve diğeri Mehmed ve Ali namm kimesnelere ferâğ ve tefvîz ve merkûmun dahi tefevvüz kabûl birle yedlerine verilen sahib-i 'arz temessük mûcibince zabt ve beher sene iştirâken zirâ'at ve 'öşr edâ etme de murâd eylediklerinden dahil olunmak icab etmez iken bu esnada merkûm Osman zuhur birle arazi-yi merkûmeye mukâddema size ferâğ eylediğıme te'dim oldum ... olub zabt ederim deyü hilâf-ı kânûn

fuzûlî müdahale etmiş ve tarafeyni bu esnada ve der-sa'âdetde bulunmuş olduklarından bî'l-muvâcehe huzûr-ı şer'de lede't-terâfu' merkûman ol vechle eylediği ... şayan olmayarak bî vechi ma'ruzasının men-i için taraf-ı şer'iden ilâm-ı şer'iyeye verilmiş iken yine kâti olmadığı beyânıyla olbâbda emr-i şerifim suduru merkûman taraflarından bu def'a bâ 'arz-ı hâl istid'a ve niyaz ve i'lâm mezkûr takdîm ve ibrâz kılınmış ve münazâ'un fîha olan yerlere merkûm Osman tapu temessüküyle mutasarrıf iken rızâsı ve sahib-i 'arz ma'rifetiyle merkûman ferâğ ve tefvîz ve merkûmun dahi tefevvüz ve kabûl birle yedlerine verilen tapu temessükü mucibince bî vechi iştirâken zabr ve zira'at ve 'öşrûn edâ olunmak üzere iken merkûm Osman arazi-yi mezkûreye size ferâğ eylediği te'dim oldum deyü müdahale eylediği halde men'i ve def'i birle o yerler yedlerinde olan tapu temessükü mucibince merkûman iştirâken zabt ve zira'at ettirmek muvâffak-ı kânûn bulunmuş olmakla siz ki nâ'ib-i mümâ ileysiz husûsu mezbûri şer'i şerîf ve balâda muharrer kanûn münife tatbîk ederek bî vechi hakkâniyet rû'yet birle merkûman arazi-yi mezkûreye olvechle müdahale bî vechi ve hilâf-ı kanûn olduğu halde men'i ve def'i husûsuna mübâderet ve keyfiyetin kaydı balâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket karâr mülûkâneme i'lâmı müsaraat eylemeniz babında.

Fî Evâil-i L sene 262

12-1

Akçaabad kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Akçaabad kazâsına muzâfî Bolathane nâhiyesine tâbî' Nariha karyesi sakinlerinden Kayıkçı Bekiroğlu Osman demekle arif kimesne karye-i mezbûre toprağında vâkı' tapu temessüküyle mutasarrıf olduğu ma'lumetü'l-hudûd üç kıt'a tarlasını rızâsı ve sahib-i 'arz ma'rifetiyle Mehmed ve Hasan ve Mehmed Salim ve diğer Mehmed ve Ali nam kimesnelere ferâğ ve tefvîz ve merkûman dahi tefevvüzve kabûl birle yedlerine verilen sahib-i 'arz temessükü mucibince zabt ve beher sene iştirâken zira'at ve 'öşrûn edâ etmek murâd eylediklerinden dahil olunmak icâb etmez iken bu esnada merkûm Osman zuhur birle arazi-yi merkûmeye mukâddema size ferâğ eylediği te'dim oldum ... olub zabt ederim deyü hilâf-ı kanûn fuzûlî müdahale etmiş ve tarafeyni bu esnada der-sâ'etde bulunmuş olduklarından bîl-muvâcehe huzûr-ı şer'de lede't-terâfu' merkûman ol vechle akdî eylediği da'vâsı iltifata şayân olmayarak taraf-ı şer'den i'lâm-ı şer'i verilmiş iken yine olmadığı beyânıyla olbâbda

emr-i şerîfim sudûru merkûmun taraflarından bu def'a bâ 'arz-ı hâl istid'a ve niyâz ve i'lâm mezkûr takdîm ve ibrâz kılınmış münazâ'un fiha olan yerlere merkûm Osman tapu temessüküyle mutasarrıf iken rızâsı ve sahib-i 'arz ma'rifetiyle merkûman ferâğ ve tevfiz ve merkûman dahi tefevvüz ve kabûl birle yedlerine verilen tapu temessükü mûcibince bî vechi iştirâken zabt ve zira'ât ve 'öşrün edâ etmek üzere iken merkûm Osman arazi-yi mezkûreye size ferâğ eylediği te'dim oldum deyü müdahale eylediği halde men'i ve def'i birle o yerler yedlerinde olan tapu temessükü mûcibince merkûman iştirâken zabt ve zira'ât ettirilmek muvâffak-ı kanûn bulunmuş olmakla siz ki nâ'ib-i mûmâ ileyhsiz husûsu mezbûri şer'i şerîf ve balâda muharrer kanûnu münife tatbîk ederek husûsuna mübâderet ve keyfiyetin kaydı balâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket karâr mülûkâneme i'lâm müsaraat eylemeniz babında.

Fî Evâil-i L sene 262

12-2

Akçaabad kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Akçaabad kazâsına muzâfî Bolathane nâhiyesine tâbî' Nariha karyesi ahâlîsinden Kayıkçı Bekiroğlu Osman Bey İsmail nam kimesne der-sa'âdetde meclis-i şer'de ... bâ-hüccet-i şer'iyye iştirâken ve zabt yerleri mütehakkık olan Mehmed ve Hasan ve Kapan ve Hasan bin Osman ve Mercatlı Mehmed Salih bin İsmail ve Kasımpaşalı diğer Mehmed bin Halil ve Çarşulu Ali bin Mehmed nam kimesneler mûvacehelerinde merkûman yedlerinde olub mutasarrıf olduğu iş bu sene-i mübâreke Rebi'ül-ahirin yirmi altıncı günü tarihiyle bir kıt'â hüccet-i şer'iyye olduğu üzere karye-i merkûmede kâin bir bâb menzil bâ-hüccet-i şer'iyye müstkâlen yedimize mülküm iken bir menzil mezkûri tarafından ol icâb ve iktizasına şâyân ve sahihen tarîhim mezkûre merkûmun 'ale'l-iştirâken ma'lume mukabelesinde bey' dahi iştirâken eşya ve ... ve tefevvüz ve teslim ve kabûl birle olan meblâğı merkûmun vechle kefâletinden mahkûmeye zimmetde deyne olan ... bi't-terâzi hakk ve mahsûb her birimiz istifa-yı hakk etmemizle takrir ve meblâğ mezkûri da'âvasına müte'âllık umuye-i da'âvadan her birimiz ahârın zimmetini kabûli havî ibrâ ve iskât edüb bade'l- ... menzil-i mezkûrda benim ... kıt'ân alâka ve medhakîm kalmayub merkûmdan supan müstelaleri olmamış idi ... te'dim ve pişman olmakla menzil-i mezbûrun meblâğı ahz ve menzil mezkûri mahallinde bilâ merkûmun haber olunmuş murâdımdır deyü meşrûti üzere takrî eylediği da'âvası iktizasına şâyân olmadığı kendü tefhîm ve mühim ... men'i olunarak olbâbda bî'l-fi'l

olan ... olan İbrahim Halil edâ olunan kazâile tarafından i'lâm şer'i verilmiş iken merkûm Osman yine kanî olmadığı beyânıyla men'i ve def'i bâbında emr-i şerîfîm sudûru merkûman Mehmed ve Hasan ve Ali ve Salih ve diğer Mehmed taraflarından bu def'a bâ 'arz-ı hâl istid'a ve niyâz ve i'lâm mezkûr dahi takdîm ve ibrâz bulunmuş olmakla sizki nâ'ib-i mümâ ileyhsiz husûsu mezbûri i'lâm olunduğu üzere olduğu halde merkûm Osman mukayyed i'lâm şer'i vâkı' olan müdahalesinin ma'rifet şer'iyle men'i ve def'i husûsuna mübâderet ve keyfiyet kaydı balâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket karâr mülûkâneme i'lâm müsaraat eylemeniz bâbında.

Fî Evâil-i L sene sene 262

13-1

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon müşiri vezîrim Halil Refet Paşa iclâlehuya ve Arhave ma'a Vice kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Arhave kazâsına tabî' Sumle karyesi sakinlerinden Fatma nam hatunun amcazadeleri İbrahim ve ... ve ... nam kimesneler bundan akdem babalarını müntakîl fevt olduklarından karye-i mezbûre kâin bâ-hüccet-i şer'iyye mülkiyet üzere mutasarrîf oldukları münazâ vesâ'ir emvâl ve eşyaları bî'l-ırs'i-şer' mezbûre Fatma ile kız karındaşları Aîşe ve Fatma nam hatunlara intikâl etmiş iken ecânibden karye-i mezbûre sakinlerinden Mehmed ve Fatma'nın ... müntakîl emlâk ve emvâl ve eşyadan hisse-i hilâf-ı şer'i şerîf fuzûlî ahz ve zabt edüb gadr-ı küllî eylediği beyânıyla mahallinde şer'le rü'yet ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfîm sudûru mezbûre Fatma tarafından bu def'a bâ 'arz-ı hâl istid'a olunmuş olmakla siz ki müşiri müşarûn ileyh ve nâ'ib-i mümâ ileyhsiz ma'rifetiniz ile merkûmi mahallinde meclis-i şer'de ihzâr ve mezbûr Fatma ile bî'l-muvâcehe ber-nehcî şer'i hakkâniyet vechle terafu'-ı şer'i şerîf ederek husûsu mezbûru inhâ olunduğu üzere olduğu be bilâ gadr-ı şer' on beş sene mürur eylemediği halde mezbûrenin amcazâdeleri müteveffâyı merkûmundan müntakîl emvâl ve emlâk ve eşyadan merkûm Mehmed'in hilâf-ı şer'i şerîf ve bî-gayrı hakk fuzûlî ahz ve zabt eylediği hakk ettiği her ne ise bade's-sübût hükm edüb mezbûre Fatma'ya alıverilüb icrâ-yı şer'i şerîf ve ihkâk-ı hakk dikkat ve husûsu mezbûr ilâ-âhire vuku' getirilmemesi husûsuna mübâderet ve keyfiyet kaydı balâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket karâr mülûkâneme i'lâm ve iş'ârın müsaraat eylemeniz bâbında.

Fî Evâsıt-ı L sene 262

13-2

Mülhakâtıyla eyâlet-i Erzurum vâlisi vezîrim Bahri Paşa iclâlehuya ve Livane nâm-ı diğer Artin kazâsı nâ'ibine ve müfettişî zîde 'ulviyye ve müdür kazâ ve vücûh memlekete zîde kadrehûma hüküm ki

Ahmed ve Osman nam kimesnelerin ... ve Artin kasabası sakinlerinden Halimoğlu Süleyman nam kimesne iki yüz elli altı senesinde fevt oldukda kasaba-i mezbûr toprağında kâin mülkiyet üzere mutasarrıf olduğu kürümü mevcûd iki kıt'â bağ ve iki bâb menzil ve bir kıt'â ... ile sâ'ir emvâl ve eşyasını bî'l-ırs'ı-şer'i merkûmana intikâl etmiş iken müteveffâyı merkûmun i'âmı Ali nam kimesne emlâk ve emvâl ve eşyayı merkûmeye müteveffâyı merkûm hal-i hayatında bilâ eyledi deyü bî vechi ve bade's-sübût fuzûlî zabt edüb gadr-ı küllî eylediği ve bu bâbda da'âvasına muvaffak-ı cânib-i şer'i fetvâ-yı şerîf verildiği beyânıyla mahallinde şer'le rü'yet olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu merkûman Ahmed ve Osman bu def'a bâ 'arz-ı hâl istid'a etmiş iken sizki vâliyi müşarûn ileyh ve nâ'ib-i mümâ ileyhsiz ma'rifetiniz ile merkûm mahallinde meclis-i memlekete ihzâr ve merkûman ile bî'l-muvâcehe ber-nehcî şer'i terafu'-ı şer'i şerîf ederek husûsu mezbûr inhâ olunduğu üzere olduğu halde müteveffâyı merkûmdan intikâl merkûmun hilâf-ı şer'i şerîf fuzûlî zabt eylediği salifü'z-zıkr emlâk ve emvâl ve eşyası her ne ise bade's-sübût hükm edüb merkûman Ahmed ve Osman'a alıverilüb icrâ-yı şer'i şerîf ve ihkâk-ı hakk mübâderet ve husûsu mezbûr zımnında müdde-i merkûm cânibinden ol tarafta mübâşir ta'yini matlûb olunduğu halde muvâhharan irade-i seniyye-i mülûkânemle mu'is olan nizamı mucibince ta'yin olunacak mübâşirin hizmet-i mübâşeriye ve mesarifi sahihesi kendü taraflarından teid ettirilüb müdde-i 'aliyye câniblerinden hizmet-i mübâşeriye ve mesarifi mütalibe ve ahzı ve zinhar bu vesile ile kimesneye gadr ve teaddi misüllü vazıh ve halet vuku' getirülmemesi husûsuna dikkat ve keyfiyet kaydı balâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket karâr mülûkâneme inhâ ve iş'ârına müsara'at eylemeniz bâbında.

Fî Evât-ı L sene 262

13-3

Mülhakâtıyla eyâlet-i Erzurum vâlisi vezîrim Bahri Paşa iclâlehuya ve Livane nâm-ı diğer Artin kazâsı nâ'ibine ve müfettişine ve müdür kazâ ve vücûh memlekete zîde kadrehûma hüküm ki

El-hacc Salim bin Mehmed nam kimesne der-sa'âdette meclis-i şer'i şerîfde Ali bin İbrahim nam kimesne muvâcehesinde merkûm Ali'den her birileri ... sancağının Ivan kazâsına tabi' ... nam karye-i ahâlisinden olub bundan on sene mukâddema mezbûr Ali isimleri ma'lumû'l-beyân on bin nefer kimesnelerle ... karye-i mezkûrede kâin menzile gelüb ... nâşî fîrar eylediğimden sonra menzil mezkûrun bir mikdar ... ve menzirim derununda mevcûd olan yirmi beş bin gurusluk adliye altunu ve yirmi bin gurus kıymetlünün taşlı bir elmas yüzük ve on bin gurus kıymetlü bir altun taş ve üç yüz gurus kıymetlü bir top sewayı? ve bin gurus kıymetlü şal olmakla ekerce menzil mezkûri zikr olunan altun ve taş ve sewayı ve şal ahz eden ... idüğü ma'lum olunmayarak merkûm Ali mukâbelerinde bulunduğun binâen ve menzil mezkûrun kıymeti ile zikr olunan altun ... mârû'l-beyân yüzük ve taş ve sewayı ve şal kıymetlerini mülkden ... üzere merkûm Ali'ye haber olunmak murâdımdır deyü takrir meşrûmi üzere ... akdi eylediği da'âvasının mezbûr Ali'ye hakimi şer'i olmadığı merkûm El-hacc Salih takdîm kılındığı iki yüz elli yedi senesi Zi'l-hicce şerîfinin on üçüncü günü verilen i'lâm kaydı ihrac olunmak ve merkûm El-hacc Salih mahallinde merkûm Ali ve ... olan kimesneleriyle terafu'-ı şer'i şerîf olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu mukâddema bâ 'arz-ı hâl istid'a etmiş ve merkûm El-hacc Salih da'âva ederek mahallinde mezbûr Ali ile terafu' olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu ... tarafından i'lâm olunmak olduğuna i'lâmı mûcibince amel olunmak bâbında iki yüz elli sekiz senesi evâhir-i Cemâziye'l-evvelisinde emr-i şerîfim sadr olunmuş iken ihkâk-ı hakk mümkün olmadığı beyânıyla te'kidî havî emr-i şerîfim sudûrunu merkûm El-hacc Salih bu def'a bâ 'arz-ı hâl istid'a olunmuş ve kabûl lede'l-müracaa ber-vech tarîhim merkûman emr-i şerîfim verildiği mukayyed ve mestur bulunmuş olmakla sizki vâliyi müşarûn ileyh ve nâ'ib-i ve sâ'ir mûmâ ileyhşiz ma'rifetiniz ile merkûmlar mahallinde meclis-i memlekete ihzâr ve ber-mûcib i'lâm teslim da'âva ile bî'l-muvâcehe ber-nehcî şer'i hakkâniyet vechle terâfu'-ı şer'-i şerîf ve ihkâk-ı hakk dikkat ve husûs-ı mezbûr zımnında müdde'î-yi merkûm cânibinden ol tarafda mübâşir ta'yîni matlûb olunduğu halde muvahharan irâde-i seniyye-i mülûkânemle mü'esses olan nizâmı mûcibince ta'yîn olunacak mübâşirin hizmet-i mübâşiriye ve mesârif-i sahîlhesi kendi tarafından te'yîd etdirilüb müdde'î-yi ileyhâm câniblerinden hizmet-i mübâşiriye ve mesârif-i metâlîbe ve ahzı ve zinhâr bu vesîle ile kimesneye

gadr ve te'addî misüllü vaz' ve hâlet vukû'a getirilmemesi husûsuna dikkat ve keyfîyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında.

Fî evâil-i Zi'l-ka'de sene 262

14-1

Mülhakâtıyla eyâlet-i Erzurum Vâlîsi vezîrim Bahri Paşa iclâlehuya ve Livane nâm-ı diğêr Artin kazâsı nâ'ibine ve müfettiş ve müdür-i kazâ ve vücûh memlekete zîde kadrehûma hüküm ki

Livane nâm-ı diğêr ve Artin kazâsı sâkinlerinden Mustafa nâm kimesne kendü halinde arâzî ile mukayyed iken kasabâ-i mezbûr sâkinlerinden Nuradooğlu (?) Emin dimekle 'arîf kimesne kendi halinde olduğundan iki yüz altmış senesinde merkûm Mustafa'nın ağzına 'ameden darb ile üç dişini ihrâc etmek ve merkûm Emin lazım geldiğine cânib-i şeyhü'l-islâmdan fetvâ-yı şerîf verilmiş olduğu beyânıyla mahâllinde şer'-i rü'yet olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu merkûm Mustafa bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â etmek olmağın siz ki vâlî-yi müşârun-ileyh ve nâ'ib-i vesâ'ir-i mûmâ-ileyhsiz ma'rifetiniz ile merkûm mahâllinde meclis-i memlekete ihzâr ve mezbûr ile bî'l-muvâcehe ber-nehc-i şer'-i terâfu'-ı şer'-i şerîf ederek husûs-ı mezbûr inhâ olduğuy üzere olduğu halde ba'de's-sübût ber-mûcib-i fetvâ-yı şerîf icrâ-yı şer'-i şerîf ve ihkâk-ı hakk mübâderet ve husûs-ı mezbûr zımnında müdde'î-yi merkûm tarafından ol tarafda mübâşir ta'yîni matlûb olduğuy halde muvahharan irâde-i seniyye-i mülûkânemle mü'esses olan nizâm-ı mûcibince ta'yîn olunacak mübâşirin hizmet-i mübâşiriye ve mesârif-i sahîhesi kendi tarafından te'yîd ettirilüb müdde'î-yi 'aliyye cânibinden hizmet-i mübâşiriye ve mesârif-i metâlîbe ve ahz ve zinhâr bu vesîle ile kimesneye gadr ve te'addî misüllü vaz' ve hâlet vukû'a getirilmemesi husûsuna dikkat ve keyfîyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında.

Fî evâil-i Z sene 261

14-2

Samsun kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Samsun kazâsı sâkinlerinden Hacı Osmanoğlu Mustafa Yazıcı demekle 'arîf kimesnenin kazâ-yı mezbûr sâkin ve mütemekkinlerinden Çelebioğlu Hasan nâm kimesneye bin dokuz

yüz ve Hafız Kapudan nâm kimesneye iki bin yedi yüz on ve 'Arab Hacı Ali nâm kimesneye bin yüz ve Kuberli Hacı Ali nâm kimesneye üç bin beş yüz ve Samioğlu Ali nâm kimesneye üç bin beş yüz ve Kasparoğlu Simyon zımmîye sekiz bin iki yüz gurusı deyni olub mebâlig mezbûru def'aten edâya kudreti yoğ iken dâyinleri merkûmûn ve mersûm def'aten talebiyle tazâyîkden hâlî olmadıkları beyânıyla ol bâbda emr-î şerîfim sudûr merkûm Mustafa tarafından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş dîvân-ı hümayûnum kaleminden muktezâsı lede's-su'âl bu makûle husûsu mahâllinden i'lâm vürûdundan sonra iktizâsının icrâsı usûl-i mer'îyyesi îcâbından olduğundan merkûm Mustafa Yazıcı def'aten edâ-yı deyne kudreti olub olmadığı mahâllinde dâyin ve medyûn hazır oldukları halde bî-gayr-ı hakk kimesneden tahkîk veya i'lâmı der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve tahkîk olunmak için isti'lâmı hâvî emr-î şerîfim i'tâsı iktizâ eylediği kalemi mezbûrdan tahrîr kılınmış olmağla sen ki nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz ber-minvâl-i muharrer merkûmûn mebâlig mezbûri def'aten edâ-yı deyne kudreti olub olmadığı mahâllinde dayin ve medyûn hazır bulundukları halde bî-garz erbâb-ı vukûfdan ma'rifet-i şer'le tahkîk birle ba'de iktizâsının icrâsı zımnında keyfîyetin bâ-i'lâm ... der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ mübâderet ve zinhâr bu vesîle kimesne gadr-ı mûcib vaz' ve hâlet vukû'ndan mücânebet iylemek bâbında.

Fî evâ'il-i Zi'l-ka'de sene 262

14-3

Eyâlet-i Trabzon müşîri vezîrim Halil Refet Paşa'ya ve Torul kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Torul kazâsına tâbi' Görges karyesi ahâlîsinin karyeleri toprağında kadîmü'l-eyyâmdan berü koyun vesâ'ir davarları ra'y olan otundan ve suyundan intifa' edegeldükleri mahsûs ve müstakil kadîmî mer'a yerlerinde ahârın 'alâkası olmayub ve bu makûle kadîmî mer'a yerleri alunub ve satmak ve tapu ile verilüb zirâ'at etmek hilâf-ı kânûn idüğü karye-i mezbûre sâkinlerinden Ali'nin oğlu Osman Bey nâm kimesne ol birle yaymak zabt ve zirâ'atinde idi fevt oldukda bana intikâl eyledi deyü fuzûlî zabt edüb gadr-ı küllî eylediği iken mâru'z-zikr Görges karyesi ahâlîsi mukaddemâ bâ-'arz-ı hâl inhâ eylediklerinden niyâz kânûn üzere 'amel olunmak bâbında iki yüz altmış bir senesi evâsıt-ı saferinden başka Görges karyesi ahâlîsi hilâfına mahsûs zikr olunan mer'a yerlerine binâen kazâ-yı mezbûrda tâbi' olmayan karye ahâlîsi

hilâf-ı kânûn fuzûlî müdâhale ve hayvânlarını götürüb ra'y ettirüb zikr olunan Görges karyesi ahâlîsinin hayvânlarını olduklarını mâru'l-beyân Görges karyesi ahâlîsi tekrâr bâ-'arz-ı hâl inhâ eyledikleri ... kar olan mahâl hâsıl iden mâru'l-beyân Görges karyesi ahâlîsi kadîmeden koyun vesâ'ir davarları ra'y olub otundan ve suyundan intifa' edegeldikleri mahsûs ve müstakil mer'a yerlerinde bulunmuş veyâhûd hayvânları mâru'l-beyân Görges karyesi ahâlîsinin hayvânlarıyla müşâ' ve müşterek ra'y olunagelmış ise müdâhale eylemeleri hasbe'l-kânûn yolunda olub eğer böyle olmayub da fi'l-hâkika zikr olunan Görges karyesi ahâlîsinin kadîmü'l-eyyâmdan berü koyun vesâ'ir davarları ra'y olunub otundan ve suyundan intifa' edegeldikleri mahsûs müstakil kadîmî mer'a yerlerinde iken mâru'l-beyân Görges karyesi ahâlîsi o mer'a yerlerine fuzûlî müdâhale ve hayvânlarını getirüb ra'y ettirüb mâru'l-beyân Görges karyesi ahâlîsinin hayvânları müşâ' ve müşterek oldukları muvâfık-ı nefsi'l- evâmîr olunduğu halde men'i ve def'i o mer'a yerleri kadîmesi üzere zikr olunan Görges karyesi ahâlîsine zabt ve hayvânları ra'y etdirülmesi muvâfık-ı kânûn olacağına binâen kânûn üzere 'amel olunmak bâbında sene-i mezbûre evâhir-i Şevvâlinde bâşka iki kıt'a emr-i şerîfim sâdır olmuş iken bu ... mugâyir-i emr-i 'âlî müdâhale olunduğu beyânıyla ol bâbda te'kîdi hâvî emr-i şerîfim sudûru ... sâlifü'l-zikr Görges karyesi ahâlîsi tarafından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â etmiş ol tarafda âhar-ı hakk ber-vech-i muharrer zikr olan târîhlerde evâmîr-i 'alîyyem virildiği ... mestûr bulunmuş olmağla siz ki müşîr-i müşârûn-ileyh ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz husûs-ı mezbûru ra'y muharrer kânûn-ı münîfe tatbîk ederek ber-vech-i hakkâniyet rü'yet birle ma fi'l-hâkika zikr olunan Görges karyesi ahâlîsinin zikr olunan mer'a yerlerine müdâhale eylemeleri bî-vech ve hilâf-ı kânûn idiği 'indü's-şer'tebeyyûn ve tahakkuk eylediği halde men'i ve def'i birle ol mer'a yerleri kadîmesi üzere zikr olunan Görges karyesi ahâlîsinin birle ve hayvânları ra'y ettirilmesi husûsuna dikkat ve husûs-ı mezbûr zımnında mer'a-yı merkûmûn taraflarında ol tarafda mübâşir ta'yîni matlûb olunduğu halde irâde-i seniyye-i mülûkâneme mü'esses olan nizâm-ı mûcibince ta'yîn olunacak mübâşirin hizmet-i mübâşiriye ve mesârif-i sahîlhesi kendü tarafından te'yîd etdirilüb müdde'î-yi 'ileyhâ câniblerinden hizmet-i mübâşiriye ve mesârif-i metâlîbe ve ahzı ve zinhâr bu vesîle ile kimesneye gadr eylediği misüllü vaz' ve hâlet vukû'a getirilmemesi husûsuna mübâderet ve keyfiyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında.

Fî evâsıt-ı Za sene 262

Eyâlet-i Trabzon müşîri vezîrim Halil Refet Paşa iclâlehuya ve Arhave ma'a Vice kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Üstadoğlu Mustafa demekle 'arîf kimesnenin Arhave ma'a Vice kazâsına tâbi' Hivye karyesinde kâin mülkiyet üzere mutasarrıfı olduğu bir bâb mülk menziline âharın 'alâkası olmayub dahil olunmak icâb etmez iken karye-i mezbûre sâkinlerinden Arif ve İbrahim ve Memiş ve Mameyoğlu Eyyub nâm kimesneler menzil-i mezkûre bî-vech fuzûlî müdâhale eylediklerinden mahâllinde huzûr-ı şer' de lede'l-müdâfa'a merkûm müdâhaleleri ma'rifet şer'iyle men'i ve def'i olunmuş iken merkûmlarına kâni' ve mündefi' olmayarak müdahâleden hâlî olmadıkları beyânıyla mahâllinde şer'-i rü'yet olunmak bâbında emr-î şerîfim sudûrunu merkûm Mustafa bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â etmiş ve kabûl... mâru'z-zıkr Hivye karyesi sâkinlerinden Mustafa nâm kimesnenin babası Ahmed nâm kimesne ile vâlidesi Zeyneb nâm hâtûn birbirlerini müte'âkib fevt ve müteveffâ olduklarında karye-i merkûmede kâin bir bâb menzil ve bir kıt'a kerûmi mevcûd bağçeden mutasarrıf oldukları nısf ve bir bâb değirmenlerinden kendilerinin mutasarrıf oldukları rub' hisse ile iki bâb mülk menzil 'arsası bî'l-irsi's-şer' oğlu merkûm Mustafa'ya intikâl edüb ancak merkûm Mustafa ol vâkîtte diyâr-ı aherde bulundukda babası ve vâlidesi müteveffâ-yı merkûm ve mezbûreden müntekil zıkr olunan mülk menzil ve bağçeden nısf ve değirmenden rub' hisseleri karye-i mezbûre sâkinlerinden 'ammisi zevcesi Fatma ve karındaşları Hadice ve diğer Fatma ve Hava nâm hâtûnlar ve iki bâb mülk menzil 'arsasını ecânibden karye-i mezbûre sâkinlerinden Memiş ve Ali ve Muti ve ... oğlu Mehmed nâm kimesne hilâf-ı şer'-i şerîf fuzûlî zabt etmeleriyle merkûm Mustafa diyâr-ı ahzdan varub babası ve vâlidesi merkûm mezbûreden müntekil zıkr olunan ve bağçe ve değirmenden hisseleriyle menzil 'arsalarını merkûmûn ile mezbûrelerden taleb eyledikde verûlmeyüb gadr eylediklerin merkûm Mustafa mukaddemâ bâ-'arz-ı hâl inhâ eylediğine binâen mahâllinde şer'le görûlerek bâbında iki yüz altmış senesi evâsıt-ı Zi'l-ka'desinde emr-î şerîfim verildiği mukayyed ve mestûr bulunmuş olmağla siz ki müşîr-i müşârûn-ileyh ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz ma'rifetiniz ile merkûmûn mahâllinde meclis-i memlekete ahz ve merkûm Mustafa ile hakkâniyet vechle terâfu'-ı şer'-i şerîf ederek husûs-ı mezbûr inhâ olunduğu üzere olduğu ve menzil-i mezkûre şer'en dahil olunmak icâb etmediği halde merkûmların bî-vech-i müdâhalelerinin ma'rifet şer'iyle men'i ve def'i husûsuna dikkat ve husûs-ı mezbûr zımnında mer'a-yı merkûm tarafından ol tarafda mübâşir ta'yîni matlûb olunduğu halde muvahharan irâde-i seniyye-i mülûkâneme mü'esses olan nizâm-ı

mûcibince ta'yîn olunacak mübâşirin hizmet-i mübâşiriye ve mesârif-i sahîhesi kendi tarafından te'yîd ettirilüb müdde'î-yi 'aliyye cânibinden hizmet-i mübâşiriye ve mesârif-i metâlîbe ve ahzı ve zinhâr bu vesîle ile kimesneye gadr ve te'addî misüllü vaz' ve hâlet vukû'a getirilmemesi husûsuna dikkat ve keyfîyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere derbâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında.

Fî evâ'il-i Zi'l-ka'de sene 262

16-1

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon müşîri vezîrim Halil Refet Paşa iclâlehuya ve Samsun kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Samsun kazâsı sâkinlerinden Hacı Osmanoglu Mustafa demekle 'arîf kimesnenin haltesi Fatma nâm hâtûn bundan akdem müteveffâ olundukda kazâ-yı mezbûrede kâin mülkiyet üzere mutasarrıf olduğu bir bâb menzil ile sâ'ir emvâl ve eşyâsı bî'l-irsi's-şer' ve oğlu Yakub nâm kimesne ile kerîmesi Hanife nâm hâtûna intikâl edüb kıbel-i kısmiyye merkûm mezbûre dahi birbirini müte'âkib fevt ve müteveffâ olduklarında menzil-i mezbûr ile bî'l-cümle emvâl ve eşyâlar merkûm Mustafa'ya intikâl etmiş iken ancak merkûm o vakitte diyâr-ı aherde olduğundan zikr olunan menzil emvâl ve eşyâ cânibden ve kazâ-yı mezbûr sâkinlerinden Abdullah nâm kimesne hilâf-ı şer'-i şerîf fuzûlî ahz ve zabt edüb gadr eylediği beyânıyla mahallinde şer'le görülmek bâbında emr-i şerîfim sudûru merkûm Mustafa tarafından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş olmakla siz ki vâlî-yi müşîr-i müşârun-ileyh ve nâ'ib-i vesâ'ir-i mûmâ-ileyhsiz ma'rifetiniz ile merkûm Abdullah mahallinde huzûr-ı şer'e ihzâr ve merkûm ile bî'l-muvâcehe ber-nehc-î şer'-i hakkâniyet vechle terâfu'-ı şer'-i şerîf ederek husûs-ı mezbûr inhâ olduğu üzere olduğu ve bilâ-gadr-ı şer' on beş sene mürûr eylediği halde mevruslarından müntekil merkûm Abdullah'ın hilâf-ı şer'-i şerîf ve bî-gayr-ı hakk fuzûlî ahz ve zabt etmiş olduğu menzil ve emvâl ve eşyâ her ne ise ba'de's-sübût-ı şer' hükm edüb merkûm Mustafa'ya alıverilüb icrâ-sı şer'-i şerîf ve ihkâk-ı hakk mübâderet ve husûs-ı mezbûr zımnında müdde'î-yi merkûm cânibinden ol tarafda mübâşir ta'yîni matlûb olduğu halde muvahharan irâde-i seniyye-i mülûkâneme mü'esses olan nizâm-ı mûcibince ta'yîn olunacak mübâşirin hizmet-i mübâşiriye ve mesârif-i sahîhesi kendi tarafından te'yîd ettirilüb müdde'î-yi 'aliyye cânibinden hizmet-i mübâşiriye ve mesârif-i metâlîbe ve ahz ve zinhâr bu vesîle ile kimesneye gadr ve te'addî misüllü vaz' ve hâlet vukû'a

getirülmemesi husûsuna dikkat ve keyfîyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında.

Fî evâhir-i Z sene 262

16-2

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon müşîri vezîrim Halil Refet Paşa iclâlehuya ve Of kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Fatma nâm hâtûnun babası Osmanoğlu Ahmed nâm kimesne bundan akdem fevt olduk da Of kazâsına tâbi' Kalant karyesinde kâin mutasarrıf olduğu çiftlik emlâkıyla sâ'ir emvâl ve eşyâ-yı bî'l-ırsi's-şer' karye-i mezbûre sâkinlerinden ... karındaşı İsmail ile mezbûre Fatma'ya intikâl etmiş ise de ancak mezbûre Fatma ol vakitte sagîre bulunduğundan merkûm İsmail karındaşı müteveffâ-yı mezbûrdan müntekil emlâk ve emvâl ve eşyâdan kendi hisse-i arsasını ahz ve zabt 'adem-i kanâ'at birle mezbûrenin hissesini dahi hilâf-ı şer'-i şerîf fuzûlî ahz ve zabt etmiş ve şimdi mezbûre Fatma irişüb bâliğ da'vâya kâdire olarak emlâk ve eşyâ-yı mezkûreden hissesini talep eyledikde verilmeyüb gadr-ı ----- düşmüş olduğu beyânıyla mahallinde şer'le rü'yet olunmak bâbında emr-î şerîfim sudûru mezbûre Fatma tarafından bu def'a bâ-arz-ı hâl istid'â olunmuş olmağla siz ki müşârun-ileyh ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz ma'rifetiniz ile merkûm mahallinde meclis-i şer'-i şerîf ihzâr ve mezbûre ile ber-nehc-i şer'-i hakkâniyet vechle terâfu'-ı şer'-i şerîf idüğü husûs-ı mezbûr inhâ olduğu üzere olduğu ve mezbûre irişüb bâliğ da'vâya kâdire oldukdan sonra bilâ-gadr-ı şer' on beş sene mürûr eylediği halde babası müteveffâ-yı merkûmdan müntekil emlâk ve emvâl ve eşyâdan Ömer merkûmûn hilâf-ı şer'-i şerîf ve bî- gayr-ı hak fuzûlî ahz ve zabt eylediği hisse-i arsasını her ne ise ba'de's-sübût hükm edüb mezbûre Fatma'ya alıverilüb icrâ -yı şer'-i şerîf ve ihkâk-ı hakk mübâderet ve husûs-ı mezbûr zımnında müdde'î-yi mezbûre cânibinden ol tarafda mübâşir ta'yîni matlûb olduğu halde muvahharan

irâde-i seniyye-i mülûkâneme mü'esses olan nizâm-ı mûcibince ta'yîn olunacak mübâşirin hizmet-i mübâşiriye ve mesârif-i sahîhesi kendi tarafından te'yîd ettirilüb müdde'î-yi 'aliyye cânibinden hizmet-i mübâşiriye ve mesârif-i metâlibe ve ahzı ve zinhâr bu vesîle ile kimesneye gadr ve te'addî misüllü vaz' ve hâlet vukû'a getirülmemesi husûsuna dikkat ve keyfîyetin kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında.

Fî evâhir-i Z sene 262

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon müşîri vezîrim Halil Refet Paşa iclâlehuya ve Milas kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Milas kazâsına tâbi' İn Alan (?) karyesi ahâlîsinin karye-i mezbûre toprağında vâki' kadîmü'l-eyyâmdan berü ve koyun ve sâ'ir davarları ra'y olunub otundan ve suyundan intifa' edegeldikleri mahsûs ve müstakil kadîmî mer'a yerlerinde âharın 'alâkası olmayub ve makûle kadîmî mer'a yerleri sökülüb zirâ'tat olunmak hilâf-ı kânûn iken civârda vâki' çiftliğin arâzîsinden Mustafa ve Ali nâm kimesneler o mer'a yerler için babamızdan muntekil çiftliğimiz arâzîsinden bizler zirâ'tat ederiz deyü hilâf-ı kânûn fuzûlî müdâhalede hâlî olmadıkları beyânıyla ol bâbda emr-i şerîfim sudûru karye-i mezbûre ahâlîsi tarafından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş ve münazaun-fîha olan mahal-i kadîmeden zirâ'tat ve öşür ve resm-i edâ olunagelen yerlerden olarak merkûman Mustafa ve Ali babalarından muntekil olmak üzere mutasarrıflar ise müdâhaleler hasbe'l-kânûn yolunda olup eğer böyle olmayubda fi'l-hakîka mâru'z-zikr iken İn Alan (?) karyesi ahâlîsinin kadîmü'l-eyyâmdan berü ve koyun ve sâ'ir davarları ra'y olunub otundan ve suyundan intifa' edegeldikleri mahsûs ve müstakil kadîmî mer'aları iken merkûman babamızdan muntekil mutasarrıf olduğunda çiftliğimiz arâzîsindendir deyü müdâhale eyledikleri muvâfık-ı nefsi'l- evâmîr olduğu halde O makûle mer'a yerleri alınub ve satılmak tapu ile verilüb sökülüb zirâ'tat olunmak hilâf-ı kânûn olduğundan men'i ve def'i muvâfık-ı kânûn olunmuş olmakla sizki müşîr-i müşârun-ileyh ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz husûs-ı mezbûru şer'-i şerîf ve bâlâda muharrer olan kânûnu münîfe tatbîk ederek ber-vech-i hakkâniyet rû'yet birle fi'l-hakîka merkûman Mustafa ve Ali'nin ol vechle müdâhaleleri bî-vech-i ve hilâf-ı kânûn idiği 'indü's-şer'-i tebeyyün ve tahakkuk eylediği halde men' ve def' birle o yerler kadîmesi üzere mer'alık vechle zikr olunan İn Alan (?) karyesi ahâlîsine zabt ve hayvânların ra'y ettirilmesi husûsuna mübâderet ve husûs-ı mezbûr zımnında müdde'î-yi merkûmân câniblerinden ol tarafda mübâşir ta'yîni matlûb olunduğu halde muvahharan irâde-i seniyye-i mülûkâneme mü'esses olan nizâm-ı mûcibince ta'yîn olunacak mübâşirin hizmet-i mübâşiriye ve mesârif-i sahîhesi kendi tarafından te'yîd ettirilüb müdde'î-yi 'aliyye câniblerinden hizmet-i mübâşiriye ve mesârif-i metâlîbe ve ahz ve zinhâr bu vesîle ile kimesneye gadr ve te'addî misüllü vaz' ve hâlet vukû'a getirilmemesi husûsuna dikkat ve keyfîyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında.

17-1

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon müşîri vezîrim Halil Refet Paşa iclâlehuya ve Giresun kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Ümmühan ... nâm hâtûnun babası Murtaza nâm kimesne bundan akdem fevt oldukda Giresun kasabası mahallâtından Kapu mahâllesinde kâin mülkiyet üzere olduğu bir bâb menzil ve bir kıt'a eşcârı mevcûd bağçe Valvasil nâm mahalde kâin diğer bir kıt'a fındık bağçesiyle sâ'ir emlâk ve eşyâsı bî'l-ırsî's-şer' mezbûre ile karındaşı kazâ-yı mezbûr sâkinlerinden Mehmed nâm kimesneye intikâl etmiş ise de ancak mezbûre sagîre bulunduğundan merkûm Mehmed zikr olunan emlâk ve emvâl ve eşyâdan kendi hissesini ahz ve zabt 'adem-i kanâ'at birle mezbûrenin hissesini hisse-i hilâf-ı şer'-i şerîf fuzûlî zabt ve emlâk-ı mezbûrdan mahall-i mezkûrda kâin fındık bağçesini dahi kazâ-yı mezbûr sâkinlerinden Kara Osmanoglu nâm kimesneye bey' etmiş ve mezbûre irişüb ve bâliğ ve da'vâya kâdire olarak babası müteveffâ-yı merkûman muntekil karındaşı merkûman fuzûlî bey' eylediği fındık bağçesinden hissesini zülyed olan merkûmdan ve emlâk-ı sâ'ireye emvâl ve eşyâdan hissesini dahi karındaşı merkûmdan taleb eyledikde verilmeyüb gadr-ı küllî eylediği beyânıyla mahallinde şer'le rü'yet ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr-î şerîfim sudûru mezbûre ... tarafından bu def'a dîvân-ı hümayûn-ı şâhâneme 'arz-ı hâl takrîbiyle istid'â olunmuş olmağla siz ki müşîr-i müşârun-ileyh ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz ma'rifetiniz ile merkûmlar huzûru şer'-i ihzâr ve mezbûre ile bî'l-muvâcehe ber-nehc-î şer'-i terâfu'-ı şer'-i şerîf ederek husûs-ı mezbûr inhâ olunduğu üzere olduğu ve mezbûr irişüb bâliğ ve da'vâya kâdire oldukdan sonra ve bilâ-gadr-ı şer' on beş sene mürûr eylediği 'indü's-şer' tebeyyün ve tahakkuk eylediği halde babası müteveffâ-yı merkûmdan muntekil karındaşı merkûmun fuzûlî bey' eylediği bağçe-i mezkûrdan hissesini zülyed olan merkûmdan ve sâ'ir emlâk ve emvâl ve eşyâdan hissesi dahi karındaşı mezbûrdan ba'de's-sübût hükm edüb mezbûreye alıverilüb icrâ -yı şer'-i şerîf ve ihkâk-ı hakka dikkat ve mahsûs ve husûs-ı mezbûr zımnında müdde'î-yi mezbûr cânibinden ol tarafda mübâşir ta'yîni matlûb olunduğu halde muvahharan irâde-i seniyye-i mülûkâneme mü'esses olan nizâm-ı mûcibince ta'yîn olunacak mübâşirin hizmet-i mübâşiriye ve mesârif-i sahîhesi kendü tarafından te'yîd ettirilüb müdde'î-yi 'aliyye cânibinden hizmet-i mübâşiriye ve mesârif-i metâlîbe ve ahz ve zinhâr bu vesîle ile kimesneye gadr ve te'addî misüllü vaz' ve hâlet vukû'a getirilmemesi

husûsuna dikkat ve keyfîyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında.

Fî evâhir-i M sene 263

17-2

Samsun kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Bafra Kasabası ahâlîsinden Müezzinzâde Raşid dimekle meşhûr kimesne yedinde mâlî olan elli sekiz denk duhânı bin iki yüz altmış bir senesi Samsun iskelesinden Trabzon iskelesine göndermek için navl-ı sefîne mukâvelesiyle beraber oğlu Abdi Reis dimekle meşhûr kimesnenin râkib olduğu sefînesine vaz' ve tahmîl ve reis-i merkûm yedine teslim ve navl-ı mezkûru te'yîd birle âher yük olmamak üzere mukâvele eylediklerinden sonra reis-i merkûm mâru'z-zikr Samsun iskelesinden sefîne-i mezkûresine sâ'ir kesân mâlî olarak yük alub mâru'l-beyân Trabzon iskelesine gider iken esnâ-yı râhda şiddet furtunaya tesâdüf birle sefîne-yi mezkûre mevcûd gerek kendü mâlından ve gerek sâ'ire kesânın tahmîl eyledikleri eşyâdan nesneyi deryâyâ ilkâ itmeyüb ancak merkûm Raşid'in mâlî olan mâru'l-beyân elli sekiz denk duhânı mezbûr Abdi reis te'addî ve taksîrinden nâşî deryâyâ ilkâ birle telef ve zâyî' itmiş ve ol vechle merkûma gadr vukû'bulmuş olduğu beyânıyla mahallinde şer'le rü'yet ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr-î şerîfim sudûru merkûm Raşid tarafından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş olub husûs-ı mezbûr bî'l-fi'il Anadolu kaz'askerleri olan a'lemü'l-'ulemâ-yı mütebahhirîn Mevlânâ İbrahim Halil edâma'llahû teâlâ lede'l-minvâl dahi fî'l-hakîka merkûm sefîne-i mezkûreye vaz' ve tahmîl eylediği ol-mikdâr denk reis merkûmûn te'addî ve taksîrinden nâşî zâyî' ve telef olduğu 'indü's-şer'-i zâhir ve mütehakkık olduğu takdîrde reis-i merkûma şer'an zamân lazım geldiğinden bu sûrette ber-vefk-ı şer'î istid'â emr-î şerîfim i'tâsî irâde-i 'aliyyeme idüğünü i'lâm eylemiş olmağla siz ki nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz ma'rifetiniz ile tarafeyn mahallinde meclis-i şer'e ihzâr ve mevlânâ-yı müşârun-ileyh i'lâm-ı mûcibince ber-nehc-i şer'-i hakkâniyet vechle terâfu'-ı şer'-i şerîf ederek inhâ olunduğu üzere duhân-ı mezkûr reis-i merkûmûn te'addî ve taksîrinden nâşî zâyî' ve telef olduğu 'indü's-şer'-i tebeyyün ve tahakkuk eylediği halde ber-muktezâyı şer' alınub icrâ -yı şer'-i şerîf ve ihkâk-ı hakk mübâderet ve keyfîyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında.

Fî evâhir-i M sene 263

18-1

Istabl-ı ‘âmire müdürliği pâyelülerinden Tirebolu Voyvodası Kethüdazade Emin zîde ‘ulviyyeye ve Tirebolu kazâsına hüküm ki

Abbas nâm kimesne Tirebolu kazâsında etfâl-i müslimîni ashâbının taleb ve rızâ’larıyla hitân eylemesine mugâyir-i berât müdâhale olunduğu beyânıyla men’i bâbında emr-î şerîfim sudûru merkûm Abbas tarafından bu def’a bâ-‘arz-ı hâl istid’â olunduğuna ve evkâf-ı hümâyûnum kuyûduna mürâca’at olundukda kazâ-yı mezbûr senetçiliğiçün merkûm berât-ı şerîfim verildiği müfid bulunduğuna binâen ve husûs-ı mezbûr ... ricâl-i devlet-i ‘aliyyemden ser-etbâ-yı hisse-i şâhânem İsmail dâme ‘ulviyyeye lede’l-havâle merkûm oldukça icrâ-yı hitâna kâdir ve mümkün mertebe san’at-ı mezkûrede mâhir idüğü bîl-imtihân tebeyyün eylediğinden ber-vech-i istid’â emr-î şerîfim i’tâsı irâde-i ‘aliyyeye menût idüğünü i’lâm eylemiş ol-vechle nâ’ib-i mûmâ-ileyhsiz merkûm Abbas kazâ-yı mezbûrda etfâl-i müslimîni ashâbının taleb ve rızâ’larıyla hitân edegelür iken taraf-ı âhardan müdâhale olunduğu muvâfık-ı nefsi’l-evâmîr olduğu halde ma’rifet-i şer’e men’i ve def’i husûsuna mübâderet ve merkûm yedinde olan berât-ı şerîfimi sened-rişte ederek san’at-ı mezkûreyi kendüye hasr itmek veyâhûd kadr-i ma’rûfdan ziyâde nesne talebiyle fukarâya ve eytâma cebr ve ezâ itmek misüllü vaz’ ve hâlet vukû’ndan ...hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında.

Fî evâ’il-i Safer sene 263

18-2

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon vâlisi vezîrim Ragıb Paşa iclâlehuya ve Karahisar-ı Şarkî kazâsı nâ’ibine hüküm ki

Karahisar-ı Şarkî sancağında ...nâhiyesine tâbi’ neferât ile karye-i Çıkmanis ve hâsılı tahtında hinta ve şa’îr ve resm-i bostan ve resm-i yaylak yekûn mâ-gayr-ı iki bin yüz akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrer kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde tamamı yazı-yı mezkûresiyle tahrîr ve müstakil birle icmâl ve icmâl-i mezkûrenin bin elli akçesi Murtaza veled-i Ahmed tımârı bakiyyesi müştereki kayıtlarında ve Görile nâhiyesine tâbi’ neferât ve zemîn ile karye-i Karaca ve Piran ma’a mezra’an yâvi ve hâsılı tahtında hinta ve şa’îr ve resm-i bostan ve resm-i kışlak-ı yekûn mâ-gayr-ıhâ ile bin akçe yazıyla defter-i mufassalda muharrer kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde tamamı yazıyı mezkûresi mâ-gayr-ıhâ bir getirilüb yüz bin iki yüz akçe yekûnden üç bin yüz akçe ifrâz ve yine mâ-gayr-ıhâ bir getirilüb

beş bin yüz akçesi birle icmâlde ve icmâl-i mezkûrun iki bin beş yüz iki akçesi karye-i ...el-mezbûre ve gayriden on bir bin iki yüz akçe tımâra mutasarrıf 'asâkir-i nizâmiye-i şâhâne tekâ'üdlerinden Seyyid Mehmed'in veled-i bakiyyesi müşterek kayıtlarında idüğü defter-i hâkânîde mukayyed olduğuna binâen Karahisar-ı Şarkî kazâsına muzâfî ... nâhiyesine tâbî' mâru'z-zikr ... karyesi ahâlîsinden Hüseyin ve Osman ve Yusuf nâm kimesne karye-i mezbûre toprağında vâki'yaylak yerlerine tapu temessüküyle mutasarrıfı olub beher sene zamânında koyun ve sâ'ir davarlarıyla çıkub yaylayub otundan ve suyundan intifa' ve tahammüllerine göre icâb eden yaylak resimlerini edâ edegelür dahil olunmak icâb etmez iken zikr olunan Karaca ve Piran karyesi sâkinlerinden Ali ve Osman ve Hasan nâm kimesneler ol yaylak yerlerine hilâf-ı kânûn fuzûlî müdâhalede hâlî oldukları beyânıyla kânûn üzere 'amel olunmak bâbında emr-î şerîfim sudûru merkûmdan Hüseyin ve Osman ve Mustafa ve Yusuf taraflarından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş olub ve defterhâne kuyûduna mürâca'at dîvân-ı hümayûnum kaleminden fuzûlî su'âl olundukda zikr olunan ... karyesi tahtında defter-i hâkânîde resm-i yaylak tahrîr kılındığına mebnî münâza'un-fîha olan yaylak yerlerine merkûmûn Hüseyin ve Osman ve Mustafa ve Yusuf tapu temessüküyle mutasarrıflar iken beher sekiz sene zamânında çıkmayub ve rûsûmât-ı verülmeyüb müstehak tapu olmuş ve dahil eden merkûmûn Ali ve Osman ve Hasan bundan sâhib-i 'arzdan resm-i tapu ile almış ise müdâhale eylemeleri hasbe'l-kânûn yolunda olub eğer böyle olmayubda fi'l-hakîka merkûmûn zikr olunan yaylağı ya tapu mutasarrıflar olarak beher sene zamânında koyunlarıyla çıkub yaylıub otundan ve suyundan intifa' ve tahammüllerine göre icâb eden yaylak resimlerini edâ edegelürler iken merkûmûn Ali ve Osman ve Hasan fuzûlî müdâhale eyledikleri muvâfık-ı nefsu'l- evâmîr olduğu halde men'i ve def'i muvâfık-ı-kânûn idüğü hâlî mezbûr tahrîr kılınmış olmakla siz ki müşîr-i müşârun-ileyhsiz ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz inhâ olunduğu üzere sâlifü'z-zikr ... karyesi tahtında muharrer yaylak yerlerine merkûman Hasan ve Osman ve Mustafa ve Yusuf tapu temessüküyle tasarruf olarak beher sene zamânında koyun ve sâ'ir davarları ile çıkub yaylalub otundan ve suyundan intifa' ile tahammüllerine göre icâb eden yaylak resimlerini edâ edegelürler iken zikr olunan Karaca ve Piran karyesi ahâlîsinden olan merkûman Ali ve Osman ve Hasan o yaylak yerlerine fuzûlî müdâhale eyledikleri muvâfık-ı nefsu'l- evâmîr olduğu halde men'i ve def'i husûsuna dikkat ve keyfîyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında.

Fî evâhir-i S sene 63

19-1

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon vâlisi vezîrim İsmail Rahmi Paşa iclâlehuya ve ... kazâsı nâ'ibine ve müfettiş ve müdür-i kazâ ve vücûh memlekete zîde kadrehuma hüküm ki

... kazâsına tâbi' ... karyesi sâkinlerinden Ahmed Şakir nâm kimesnenin ve validesi Hadice nâm hâtûnun 'ammîsi Abdurrahman nâm kimesne bundan akdem fevt oldukda bî'l-cümle emvâl ve eşyâsı bî'l-ırsi's-şer' merkûm ve mezbûreye intikâl edüb beynlerinde bî'l-farîzatü's-şer' iyye tevzî' ve taksîm olunmak lâzımeden iken merkûm Ahmed Şakir tereke-i müteveffâ-yı mezbûrdan kendü hisse-i ırsiyyesini ahza menfa'at birle mezbûrenin hisse-i ırsiyyesini dahi hilâf-ı şer'-i şerîf fuzûlî ahz edüb gadr-ı küllî eylediği beyânıyla mahâllinde şer'le rü'yet olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûru mezbûre Hadice tarafından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş olmağla siz ki vâlî-yi müşârun-ileyh ve nâ'ib-i vesâ'ir-i mûmâ-ileyhsiz ma'rifetiniz ile tarafınız mahâllinde meclis-i memlekete ahz ve bî'l-muvâcehe bernehc-i şer'-i hakkâniyet vechle terâfu'-ı şer'-i şerîf ederek husûs-ı mezbûr inhâ olunduğu üzere olduğu ve bilâ-gadr-ı şer' on beş sene mürûr eylediği 'indü's-şer'-i ve'l-meclis-i tebeyyün ve tahakkuk eylediği halde mezbûrenin 'ammîsi müteveffâ-yı merkûmdan müntakıl merkûm Ahmed Şakir'in hilâf-ı şer'-i şerîf fuzûlî ahz eylediği hisse-i ırsiyyesi her ne ise ba'de's-sübût-ı hükm mezbûreye alıverilüb icrâ-yı şer'-i şerîf ve ihkâk-ı hakk dikkat ve husûs-ı mezbûr zımnında müdde'î-yi mezbûre cânibinde ol tarafda mübâşir ta'yîni matlûb olunduğu halde muvahharan irâde-i seniyye-i mülûkânemle mü'esses olan nizâm-ı mûcibince ta'yîn olunacak mübâşirin hizmet-i mübâşiriye ve mesârif-i sahîhesi kendi tarafından te'yîd ettirilüb müdde'î-yi 'aliyye cânibinden hizmet-i mübâşiriye ve mesârif-i metâlîbe ve ahzı ve zinhâr bu vesîle ile kimesneye gadr ve te'addî misüllü vaz' ve hâlet vukû'a getirülmemesi husûsuna dikkat ve keyfiyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere derbâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında.

Fî evâsıt-ı Safer sene 263

19-2

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon vâlisi vezîrim Ragıb Paşa iclâlehuya ve Gümüşhane kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Ömer nâm kimesnenin Trabzon sancağında Gümüşhane kazâsı sâkinlerinden İbrahim Kaşif demekle meşhûr kimesne zimmetinde iki yüz elli altı senesinden berü on sekiz bin gurus alacak hakkı olub meblâğ-ı mezbûru kıble'l-edâ merkûm İbrahim Kaşif fevt olarak terekesi

verese-i taraflarından ahz ve kabz olunmuş ve merkûm Ömer verese-i müteveffâ-yı merkûmdan zevcesi Kezban hâtûn mahâllinde ve sâ'irleri aher-i diyârda bulunduğundan mezbûrenin tarafından vekîl-i şer'îyesiyle lede't-terâfu' meblağ-ı mezbûr on sekiz bin guruşdan mezbûrenin hissesine isâbet eden iki bin iki yüz elli guruşa istirdâd için cânib-i şer'îden i'lâm verilmiş olan sâ'ire dahi mahâlline gelmişler iken mezbûre meblağ-ı mahkûmeye mezbûru verese-i sâ'ire dahi hisselerini edâsı muhâlefet birle ihkâk-ı hakk ve gadr-ı küllî dâ'îyesinde oldukları ve tarafından el-hacc Kamil kimesneye vekîl etmiş olduğu beyânıyla ol bâbda emr-î şerîfim sudûru merkûm Ömer tarafından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â ve niyâz ve i'lâm-ı mezkûr mümzî sûreti dahi ... ve ibrâz olunmuş dîvân-ı hümayûn kaleminden muktezâsı lede's-su'âl inhâ olunduğu üzere ise tarafından mansûb vekîliyle şer'le rü'yet ve merkûm Ömer'in iddi'â-yı gerdesi olan meblağ ba'de's-sübût müteveffânın terekesini ahz ü kabz eden veresesinden alıverilüb ihkâk-ı hakk olunmak için emr-î şerîfim i'tâsı iktizâ eylediği kalemi mezbûreye tahrîr kılınmış olmağla siz ki vâlî-yi müşârun-ileyh ve nâ'ib-i mûma ileyhsiz husûs-ı mezbûr inhâ ve i'lâm olunduğu üzere olduğu ve mukaddemâ şer'le rü'yet ve fasıl olunduğu halde ba'de's-sübût muktezâ-yı şer'-i mutahhar meblâğ-ı mezbûrun tahsîl ve vekîl-i merkûm ile ihkâk-ı hakka mübâderet ve husûs-ı mezbûr zımnında müdde'î-yi merkûm cânibinden ol tarafda mübâşir ta'yîni matlûb olunduğu halde muvahharan irâde-i seniyye-i mülûkânemle mü'esses olan nizâm-ı mûcibince ta'yîn olunacak mübâşirin hizmet-i mübâşiriye ve mesârif-i sahîhesi kendi tarafından te'yîd ettirilüb müdde'î-yi 'aliyye cânibinden hizmet-i mübâşiriye ve mesârif-i metâlîbe ve ahzı ve zinhâr bu vesîle ile kimesneye gadr ve te'addî misüllü vaz' ve hâlet vukû'a getirilmemesi husûsuna dikkat ve keyfiyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında.

Fî evâhir-i Safer sene 263

19-3

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon vâlisî vezîrim Ragıb Paşa iclâlehuya ve İskefer kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Feyzullah ve İsmail ve Bekir ve Sâlih ve Ali ve Mehmed ve diğer Mehmed ve Osman ve diğer Mehmed ve İdris ve diğer Mehmed nâm kimesnelerin İskefer kazâsına tâbi' Kızılcâ ... karyesi toprağında vâki' tapu temessüküyle ber-vech-i iştirâk mutasarrıflar olub beher sene zabt ve zirâ'at ve öşr ve resm-i sâhib-i 'arzın edâ edegeldikleri ma'lûmetü'l-hudûd tarlaları

derûnunda bulunan mülk meyve eşcârında âharın ‘alâkası yoğ iken civârda vâki’ Şeyh Hasan Tekkesi karyesi ahâlîsinden Gökçeoğlu Halil ve Hasan ve Şeyhoğlu İsmail ve Muhtar oğlu Musa nâm kimesneler eşcâr-ı mezkûreye iki yüz elli dokuz senesinde hilâf-ı şer’-i şerîf ve bî-gayr-ı hakk diblerinden kat’ ve istihlâk eylediklerinden Merkûmûn eşcâr-ı mezkûrenin kâ’imen kıymetini merkûmlardan talep eylediklerinde virmeyüb gadr-ı küllî eyledikleriyle merkûmûn Feyzullah ve İsmail ve Bekir ve Salih ve Ali ve Mehmed ve Osman ve diğer Mehmed mukaddemâ bâ- ‘arz-ı hâl inhâ eylediklerine binâen mahâllinde şer’le rû’yet olunmak bâbında iki yüz altmış bir senesi evâhir-i saferinde ve bu te’kîdi hâvî iki yüz altmış iki senesi evâhir-i Rebû’l-âhirinde emr-î şerîfim sâdır olmuş iken merkûmûn olan edâdan emti’a ile gadr-ı da’ayasında oldukları beyânıyla ol bâbda tekî’di hâvî emr-î şerîfim sudûru bu def’a bâ-‘arz-ı hâl inhâ olunmuş ve kuyûda lede’l-mürâca’at ber-vech-i muharrer târîhim merkûmûn emr-î şerîfim verildiği mukayyed bulunmuş olmakla siz ki vâlî-yi müşârun ileyh ve nâ’ib-i mûmâ-ileyhsiz ma’rifetiniz ile taraf-ı mahâllinde meclis-i şer’-i ihzâr ve merkûman ile bî’l-muvâcehe hakkâniyet vechle terâfu’-ı şer’-i şerîf ederek husûs-ı mezbûr inhâ olunduğu üzere olduğu halde merkûmûn hilâf-ı şer’-i şerîf ve bi-gayr-ı hakk diblerinden kat’ ve istihlâk eyledikleri eşcâr-ı mezkûrenin kâ’imen kıymeti her ne ise ba’de’s-sübût hükm edüb merkûmdan alıverilüb icrâ -yı şer’-i şerîf ve ihkâk-ı hakk dikkat ve husûs-ı mezbûr zımnında müdde’î-yi merkûmûn taraflarından mübâşir ta’yîni matlûb olunduğu halde muvahharan irâde-i seniyye-i mülûkâneme mü’esses olan nizâm-ı mûcibince ta’yîn olunacak mübâşirin hizmet-i mübâşiriye ve mesârif-i sahîhesi kendü taraflarından te’yid ettirilüb müdde’î-yi ‘aliyye câniblerinden hizmet-i mübâşiriye ve mesârif-i metâlîbe ve ahzı ve zinhâr ve bu vesîle ile kimesneye gadr ve te’addî misüllü vaz’ve hâlet vukû’ndan mücânebet ve keyfiyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş’ârına müsâra’at eylemeniz bâbında.

Fî evâhir-i S sene 263

20-1

Mülhakâtıyla Trabzon vâlîsi vezîrim Ragıb Paşa iclâlehuya ve Istabl-ı ‘âmire müdürliği pâyelülerinden Tirebolu Voyvodası Kethüdazade Emin zîde ‘ulviyyeye ve Tirebolu kazâsı nâ’ibine hüküm ki

Hadice nâm hâtûnun vâlidesi Emine nâm hâtûn Tirebolu kazâsına tâbî’ Limnas karyesi toprağında tapu temessüküyle mutasarrıf olduğu ma’lûmetü’l-hudûd tarlalarını hâl-i hayatında rızâ’sı ve sâhib-i ‘arz ma’rifetiyle kızı mezbûreye iki yüz on dört senesinde ferâğ

ve tefvîz ve mezbûre dahi tefevvûz ve kabûl birle yedlerine verilen temessük mûcibince tarafından zabt ve beher sene zirâ'at ve 'öşr ve resm-i sâhibü'l-'arz edâ olunagelür iken mezbûre Emine müteveffâya oldukda öği oğlu ve mezbûre Hadice nâm baba birer karındaş karye-i mezbûre sâkinlerinden Mehmed Emin nâm kimesne zuhûr birle o yerler mukaddemâ babam Hacı Şaban'ın tasarrufunda idi şimdi fevt oldukda bana intikâl eyledi deyü hilâf-ı kânûn fuzûlî zabt edüb gadr eylediği beyânıyla kânûn üzere 'amel olunmak bâbında emr-î şerîfim sudûru mezbûre Hadice tarafından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş dîvân-ı hümâyûn kapudaneye müraca'at olundukda merkûm Mehmed Emin'in babası Şaban karye-i mezbûre toprağında bâ-tapu mutasarrıf olduğu ma'lûmetü'l-hudûd tarlalarını zabt ve beher sene zirâ'at ve 'öşrün edâ edegelür iken fevt oldukda o yerler hasbe'l-kânûn meccânen oğlu merkûm Mehmed Emin'e intikâl edüb merkûm dahi on seneden berü zabt ve beher sene zirâ'at ve 'öşrüye edâ edegelür iken merkûmün kız karındaşı mezbûre Hadice o yerlere fuzûlî müdâhaleden hâlî olmak beyânıyla merkûm Mehmed Emin mukaddemâ bâ-'arz-ı hâl inhâ eylediğine binâen kânûn derciyle iki yüz elli senesi evâhir-i Muharreminde emr-î şerîfim verildiği mukayyed ve mestûr bulunmuş ve münâza'un-fîha olan yerlere merkûm el-hacc Şaban mutasarrıf olarak zabt ve beher sene zirâ'at ve 'öşrüye edâ edegelür iken fevt olundukda o yerler hasbe'l-kânûn muhâye'enen oğlu merkûma intikâl edüb ba'de merkûm dahi ol-mikdar seneden berü zabt ve beher sene zirâ'at ve 'öşrüye edâ edegelür iken mezbûre Hadice o yerleri zabt eylemesi hasbe'l-kânûn yolunda olub eğer olmayubda fi'l-hakîka mezbûre Emine hâtûn hâl-i hayatında rızâ'sı ve sâhib-i 'arz ma'rifetiyle kızı mezbûre Hadice'ye sene-i mezbûrda ferâğ ve tefvîz mezbûre dahi tefevvûz ve kabûl birle yedlerine verilen temessük mûcibince tarafından zabt ve beher sene zirâ'at ve 'öşr ve resm-i sâhib-i 'arz oluna gelür iken merkûm Emin fuzûlî zabt eylediği muvâfık-ı nefsu'l- evâmîr olduğu ve zabt oluna gelen on sene geçmediği halde vech-i meşrûh üzere olan yerler mezbûreye alıverilüb yedinde olan temessük mûcibince bir karâr-ı sâbık zabt ve zirâ'at etdirilmek kânûn muktezâsından bulunmuş olmağla siz ki vâlî-yi müşârun-ileyh ve voyvoda ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz husûs-ı mezbûru şer'-i şerîf ve bâlâda muharrer kânûn-ı münife tatbîk ederek ber-vech-i hakkâniyet rü'yet birle fi'l-hakîka merkûm Emin'in o yerleri zabt eylemesi bî-vech-i ve hilâf-ı kânûn idüğü ve zabt olunan on sene geçmediği 'indü's-şer' tebeyyün ve tahakkuk eylediği halde vech-i meşrûh üzere olan yerleri mezbûre Hadice'ye alıverilüb tarafından zabt ve zirâ'at ettirilmesi husûsuna mübâderet ve husûs-ı mezbûr zımnında müdde'î-yi mezbûre cânibinden ol tarafda mübâşir ta'yîni matlûb olunduğu halde muvahharan irâde-i seniyye-i mülûkânemle mü'esses olan nizâm-ı mûcibince ta'yîn olunacak mübâşirin hizmet-i

mübâşiriye ve mesârif-i sahîhesi kendü tarafından te'yid ettirilüb müdde'î-yi 'aliyye cânibinden hizmet-i mübâşiriye ve mesârif-i metâlîbe ve ahzı ve zinhâr bu vesîle ile kimesneye gadr ve te'addî misüllü vaz' ve hâlet vukû'a getirilmemesi husûsuna dikkat ve keyfiyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında.

Fi evâ'il-i Ra sene 263

20-2

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon vâfisi vezîrim Ragıb Paşa iclâlehuya ve Şavşat kazâsı nâ'ibine ve müfettiş ve müdür kazâ ve vücûh memlekete zîde kadrehuma hüküm ki

Arslan nâm zımmînin Şavşat kazâsına tâbî' Can karyesinde kâin mülkiyet üzere mutasarrıf olduğu iki bâb mülk menzil ve bir bâb samanlık ve eşcâr-ı müsmire gayr-ı müsmirede bir kıt'a bağçesinde âharın 'alâkası olmayub dahil olunmak icâb etmez iken yine karye-i mezbûre sâkinlerinden Halil nâm kimesne zuhûr birle emlâk-ı mezkûreye bî-vech-i fuzûlî müdâhaleden hâlî olmadığı beyânıyla mahâllinde şer'le rü'yet olunmak bâbında emr-î şerîfim sudûru mersûm... zımmî tarafından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â etmiş olmakla siz ki vâlî-yi müşârun ileyh ve nâ'ib-i vesâ'ir-i mûmâ-ileyhsiz ma'rifetiniz ile merkûmi mahâllinde meclis-i memlekete ihzâr ve mersûm ile bî'l-vechle hakkâniyet vechle terâfu'-ı şer'-i şerîf ederek husûs-ı mezbûr inhâ eylediği üzere olduğu ve emlâk-ı mezkûreye şer'en dahil olunmak icâb etmediği 'indü's-şer'-i ve'l-meclis tebeyyün ve tahakkuk eylediği halde merkûmûn bî-vech-i ve hilâf-ı müdâhalesinin ma'rifet şer'le men'i ve def'i husûsuna mübâderet ve husûs-ı mezbûr zımnında müdde'î-yi mersûm cânibden ol tarafda mübâşir ta'yîni matlûb olunduğu halde muvahharan irâde-i seniyye-i mülûkânemle mü'esses olan nizâm-ı mûcibince ta'yîn olunacak mübâşirin hizmet-i mübâşiriye ve mesârif-i sahîhesi kendü tarafından te'yid ettirilüb müdde'î-yi 'aliyye cânibinden hizmet-i mübâşiriye ve mesârif-i metâlîbe ve ahzı ve zinhâr bu vesîle ile kimesneye

gadr ve te'addî misüllü vaz' ve hâlet vukû'a getirilmemesi husûsuna dikkat ve keyfiyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında.

Fi evâsıt-ı Ra sene 1263

21-1

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon vâfisi vezîrim Ragıb Paşa iclâlehuya ve Şavşat kazâsı nâ'ibine ve müfettiş zîde 'ileyhümâya ve müdür-i kazâ ve vücûh-ı memleket zîde kadrehuma hüküm ki

Arslan nâm zımmî Şavşat kazâsına tâbî' Can karyesi toprağında vâkî' mutasarrıf olduğu ma'lûmetü'l-hudûd tarlalarını zabt ve beher sene zirâ'at ve 'öşrûn edâ edegelüb âhardan dahil olunmak icâb etmez iken yine karye-i mezbûre sâkinlerinden Halil nâm kimesne o yerlere hilâf-ı kânûn fuzûlî müdâhaleden hâlî olduğu beyânıyla kânûn üzere 'amel olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûru mersûm tarafından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş ve münâza'un-fîha olan yerleri mersûm Arslan zımmî zabt eder iken zirâ'at etmeyüb üç sene 'ale'l-fuzûlî bilâ-manî' ve hâlî bırakub müstehak tapu olmuş ve merkûm Halil bozdan sâhib-i 'arzdân resm-i tapu ile almış ve yedine temessük verilmiş ise müdâhale eylemesi hasbe'l-kânûn yolunda olup eğer böyle olmayub da fî'l-hakîka mersûm o yerleri zabt ve beher sene zirâ'at ve 'öşrûye edâ edegelür iken merkûm Halil fuzûlî müdâhale eylediği muvâfık-ı nefsu'l-evâmîr olduğu halde men'i ve def'i kânûnu muktezâsından bulunmuş olmakla siz ki vâlî-yi müşârun ileyh ve nâ'ib-i vesâ'ir-i mûmâ-ileyhsiz husûs-ı mezbûru şer'-i şerîf ve bâlâda muharrer kânûn-ı münîfe tatbîk ederek ber-vech-i hakkâniyet rü'yet birle fî'l-hakîka merkûmûn o yerlere müdâhalesi bî-vech-i hilâf-ı kânûn idiği 'indü's-şer' ve'l-meclis tebeyyün ve tahakkuk eylediği halde men'i ve def'i husûsuna mübâderet ve husûs-ı mezbûr zımnında müdde'î-yi mersûm cânibinden ol tarafda mübâşir ta'yîni matlûb olunduğu halde muvahharan irâde-i seniyye-i mülûkânemle mü'esses olunan nizâm-ı mûcibince ta'yîn olunacak mübâşirin hizmet-i mübâşiriye ve mesârif-i sahîhesi kendü tarafından te'yid ettirilüb müdde'î-yi 'aliyye cânibinden hizmet-i mübâşiriye ve mesârif-i metâlîbe ve ahzı ve zinhâr bu vesîle ile kimesneye gadr ve te'addî misüllü vaz' ve hâlet vukû'a getirilmemesi husûsuna dikkat ve keyfiyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında.

Fi evâsıt-ı Ra sene 263

21-2

Rize kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Hüseyin nâm kimesnenin Rize kazâsı sâkin ve mütemekkinlerinden Yorgancı Ali nâm kimesne sekiz yüz ve İsmail nâm kimesne yedi yüz on ve Molla Mustafa nâm kimesneye bin iki yüz ve Mehmed nâm kimesneye bin beş yüz otuz iki ve Hasan Yazıcı nâm kimesneye bin sekiz yüz ve Hacı Selim oğlu dimekle 'arîf nâm kimesneye yüz elli ve Molla Ahmed

nâm kimesneye iki bin üç yüz kırk Süleyman nâm kimesneye dört bin beş yüz ve Hüseyin nâm kimesneye üç bin iki yüz ve Şakir dimekle meşhûr kimesneye beş yüz ve Mıgırdıç Hamsi zımmî ile şerîki diğêr Mıgırdıç Hamsi'ye zımmîye sekiz bin elli sekiz dört gurus deynî olub meblâğ-ı mezbûru def'aten edâ-yı kudreti yoğ iken dâyinleri merkûmdan ve mersûmdan def'aten tazyîkât-ı hâlî oldukları beyânıyla olbâbda emr-î şerîfim sudûru merkûm Hüseyin tarafından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş dîvân-ı hümayûn kalemine muktezâsı su'âl olundukda bu makûle husûsâtın mahâllinden i'lâmı ve lüzûmundan sonra iktizâsının icrâ-sı icâb-ı halden olunduğuna inhâ olunduğu üzere merkûmün def'aten edâ-yı deyne kudreti olub olmadığı mahâllinde meclis-i şer' de dâyin ve medyûn mahâlline hazır oldukları halde bî-garez kesânın tahkîk ve i'lâm der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ olunmak içün isti'lâmı hâvî emr-î şerîfim i'tâsı iktizâ eylediği kalemi mezbûr tahrîr kılınmış olmakla sizki nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz ber-minvâl-i muharrer merkûm Hüseyin'in meblâğ-ı mezbûru def'aten edâya kudreti olub olmadığı mahâllinde meclis-i şer' de medyûn-ı mersûm ile dâyinleri hazır oldukları halde bî-garez erbâb-ı vukûfdan ma'rifet şer' ile tahkîk birle ba' de iktizâsının icrâsı zımnında keyfiyet ... der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme i'lâm mübâderet zinhâr bu vesîle ile kimesneye gadr-ı mûcib vaz' ve hâlet vukû'ndan mûcânebet eylemeniz bâbında.

Fi evâ'il-i Ra sene 263

22-1

Mûlhakâtıyla eyâlet-i Erzurum vâlisî vezîrim el-hacc Ahmed ... Paşa iclâlehuya ve ... nâm-ı diğêr ... kazâsı nâ'ibine ve müdîr kazâ ve vücûh memlekete zîde kadrehuma

El-hacc Salim bin Mehmed nâm kimesne der-sa'âdette meclis-i şer'-i şerîf de Ali bin İbrahim nâm kimesne muvâcehesinde bin merkûmî 'aliyye den sancağında ... kazâsına tâbi' ... nâm karye ahâlîsinden olub bundan on sene mukaddemâ mezbûr Ali esmâları ma'lûmü'l-beyân on beş nefer kimesneler ile birinci nâm karye mezbûre de kâin menzilime gelüb başı bin firâr eyledikden sonra menzil-i mezkûrun bir mikdâr mahâllini ... ve menzil derûnunda mevcûd olan yirmi beş bin gurusluk ... altunu ve yirmi bin gurus ve on beş gurus kıymetlü altuntaş ve üç yüz gurus kıymetlü bir top sevâyı ve bin gurus kıymetlü bir olunmakla eğer menzil-i mezkûri âharın zikr olunan altun ve taş ve sevâyı ve şanı ahz ... idüğü ma'lûm olmayub ancak merkûm Ali ... bulunduğuna binâen menzil-i mezkûrun ... kıymeyi ile zikr olunan altun emti'alarını mâru'l-beyân ... ve taş ve sevâyı ve şanı kıymetlerini mülkiyeden üzere merkûm Ali ... olunmak murâdımdır deyü ...

... üzere bir eylediği da'vâsında merkûm Ali'ye hasmı şer' olmadığı merkûm El-Hacc Salim'e takdîm kılındığı iki yüz elli yedi senesi zi alınmak ise ... on üçüncü gûne verilen i'lâm kaydı ... ihrâm olunmuş ve merkûm El-Hacc Salim mahâllinde merkûm Ali ve 'avâmı olan kimesneler ile terâfu'-ı şer'-i şerîf olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûru mukaddemâ bâ-'arz-ı hâl istid'â etmiş ve merkûm El-Hacc Salim ... da'vâ ederek mahâllinde mezbûr Ali ile terâfu' olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrum ile ... için taraftarın i'lâm olunmak olduğuna binâen i'lâmı mûcibince 'amel olunmak bâbında iki yüz elli sekiz senesi evâhir-i Cemâziye'l-evvelinde emr-i şerîfim sâdır olmuş iken ... ihkâk-ı hakk mümkün olamadığı beyânıyla olmayubda te'kîdi hâvî emr-i şerîfim sudûrunu merkûm El-Hacc Salim bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş ve kuyûda lede'l-mürâca'at ber-vech-i muharrer ... merkûmda emr-i şerîfim verildiği mukayyed ve mestûr bulunmuş olmakla siz ki vâlî-yi müşârun ileyh ve nâ'ib-i vesâ'ir-i mûmâ-ileyhsiz ma'rifetiniz ile merkûmları mahâllinde meclis-i memlekete ihkâk ve ber-mûcib-i i'lâm ... da'vâ bî'l-muvâcehe ber-nehc-i şer'-i hakkâniyet vechle terâfu'-ı şer'-i şerîf ve ihkâk-ı hakk dikkat ve husûs-ı mezbûr zımında müdde'î-yi merkûm cânibinden ol tarafda mübâşir ta'yîni matlûb olduğu halde muvahharan irâde-i seniyye-i mülûkânemle mü'esses olan nizâm-ı mûcibince ta'yîn olunacak mübâşirin hizmet-i mübâşiriye ve mesârif-i sahîhesi kendü tarafından te'yid ettirilüb müdde'î-yi 'aliyye cânibinden hizmet-i mübâşiriye ve mesârif-i metâlibe ve ahzı ve zinhâr bu vesîle ile kimesneye gadr ve te'addî misüllü vaz' ve hâlet vukû'a getirilmemesi husûsuna mübâderet ve keyfîyetin kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında.

Fi evâsıt-ı ? sene 263

22-2

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon vâlisi vezîrim İsmail Rahmi Paşa iclâlehuya ve Sürmene kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Es-Seyid Hasan zîde kiramdan olduğuna ...eylediğine yedinde der-sa'âdet nakîbü'l-eşrâf-ı tarafından memhûr ve temessük olub Sürmene kazâsına tâbî' ... karyesi toprağında bîl-fi'il zabt ve tasrîfînde hâne-i 'avârıza bâğlı tatbîk olunmak icâb eder kadîmî emlâk ve arâzî-yi yoğ iken karye-i mezbûre zabtı tarafından resm-i arz verilen emr-i şerîf tekâlîf-i şerîf ahâlisi cânibinden hisse-i tekâlîf metâlibe olduğu beyânıyla men'i bâbında emr-i şerîfim sudûru mûmâ-ileyh Es-Seyid Hasan bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş ise de olub eylediğine yedinde der-sa'âdet nakîbü'l-eşrâf-ı tarafından memhûr

Fi evâhir-i ? sene 263

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon vâlfisi vezîrim İsmail Rahmi Paşa iclâlehuya ve Karahisar-ı Şarkî kazâsı nâ'ibine hüküm ki

şer’en dahil olunmak icâb etmediği halde merkûmûn bî-vech-i vâki’olan müdâhalelerinin ma’rifet şer’iyle men’i ve def’i husûsuna dikkat ve husûsu mezbûr zımnında müdde’î-yi merkûm cânibinden ol tarafda mübâşir ta’yîni matlûb olduğu halde muvahharan irâde-i seniyye-i mülûkânemle mü’esses olan nizâm-ı mûcibince ta’yîn olunacak mübâşirin hizmet-i mübâşiriye ve mesârif-i sahîhesi kendü tarafından te’yid ettirilüb müdde’î-yi ileyhâ

cânibinden hizmet-i mübâşiriye ve mesârif-i metâlîbe ve ahzı ve zinhâr bu vesîle ile kimesneye gadr ve te'addî misüllü vaz' ve hâlet vukû'a getirilmemesi husûsuna mübâderet ve keyfiyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında.

Fi evâhir-i ? sene 263

23-2

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon vâlisi vezîrim İsmail Rahmi Paşa iclâlehuya ve Trabzon kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Ümmügülsüm nâm hâtûnun babası müşâr Osman nâm kimesne bundan akdem fevt olub Trabzon kazâsında kâin bâ-hüccet-i şer'îyye mülkiyet üzere mutasarrıf olduğu bir bâb menzil ve kürümü mevcûd bir kıt'a bağçesi bî'l-ırsi's-şer' mezbûre ile zevcesi Fatma nâm hâtûna intikâl edüb mezbûre Fatma ile maa'-zabt ve tasrîf edegelür iken bu esnâda vâlidesi mezbûre müteveffâya olarak emlâk mezkûresinde hissesi ve zevce ... Hüseyin ile diğer kızı Mevlûde ve karındaşı oğulları ... ve Abdülaziz nâm kimesneler intikâl etmiş iken merkûm Hüseyin müteveffâya mezbûrenin emlâk-ı merkûmede olan hissesinden hissesine aid olan zabt ve tasrîfe kâna'at etmeyerek mezbûre Fatma meyânında yetmiş beş guruş mukâbelesinde bilâ bey' eyledi deyü mezbûre Ümmügülsüm'ün babası ve vâlidesi müteveffâ-yı merkûm ve mezbûreden müntakil emlâk mezkûrede olan hissesi hilâf-ı şer'-i şerîf fuzûlî zabt edüb gadr eylediği beyânıyla mahâllinde şer'le ru'yet ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr-î şerîfim sudûru mezbûre Ümmügülsüm tarafından bu def'a bâ'-arz-ı hâl istid'â olunmuş olmakla siz ki vâlî-yi müşârun ileyh ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz ma'rifetiniz ile tarafeyn mahâllinde meclis-i memlekete ihzâr bî'l-muvâcehe ber-nehc-i şer'-i hakkâniyet vechle terâfu'-ı şer'-i şerîf ederek husûsu mezbûr inhâ olunduğu üzere olduğu ve bilâ-gadr-ı şer' on beş sene mürûr eylediği 'indü's-şer'-i ve'l-meclis-i tebeyyün ve tahakkuk eylediği halde mezbûre Gülsüm'ün babası ve vâlidesi müteveffâ-yı merkûm ve mezbûrdan müntakil menzil ve bağ-ı mezkûrede hissesi her ne ise ba'de's-sübût hükm edüb mezbûre Gülsüm hâtûna alıverilüb icrâ-yı şer'-i şerîf ve ihkâk-ı hakk mübâderet ve husûsu mezbûr zımında müdde'î-yi mezbûre cânibinden ol tarafda mübâşir ta'yîni matlûb olunduğu halde muvahharan irâde-i seniyye-i mülûkânemle mü'esses nizâm-ı mûcibince ta'yîn olunacak mübâşirin hizmet-i mübâşiriye ve mesârif-i sahîhesi kendü tarafından te'yid ettirilüb müdde'î-yi ileyhim cânibinden hizmet-i mübâşiriye ve mesârif-i metâlîbe ve ahzı ve zinhâr bu vesîle ile kimesneye gadr ve te'addî misüllü vaz' ve hâlet vukû'a getirilmemesi

husûsuna dikkat ve keyfiyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında.

Fi evâhir-i ? sene 263

24-1

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon vâlisî vezîrim İsmail Rahmi Paşa iclâlehuya ve Karahisar-ı Şarkî kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Karahisar-ı Şarkî kazâsına iki saat mesâfede cereyân eden sûret-i kasaba-i mezbûre mevâtından Tokadî (?) bağçeleri mahâllesine münâvebeten cârî olub kadîmü'l-eyyâmdan berü mahâlle-i mezbûre ahâlîsi bağ ve bağçelerini sakî ve intifa' edegelür iken kazâ-yı mezbûr ahâlîsinden ba'zıları zikr olunan suyun mahâlle-i merkûm icrâsına muhâlefet üzere oldukları beyânıyla mahâllinde şer'le ru'yet ve kadîmesi üzere icrâ etdirilmek bâbında emr-i şerîfim sudûru mahâlle-i mezbûre ahâlîsi taraflarından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş olmağla siz ki vâlî-yi müşârun-ileyh ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz inhâ olunduğu üzere kasaba-i mezbûreye cârî olan sudan mahâl-i mezbûre ahâlîsinin kadîmeden hakk sâhibleri olub münâvebeten cârî olarak bağ ve bağçeleri sakî ve intifa' edegelürler iken kasaba-i mezbûre ahâlîsinden ba'zıları zikr olunan suyun mahâlle-i mezbûreye münâvebeten icrâsına muhâlefet üzere oldukları 'indü's-şer' ve'l-meclis tebeyyün ve tahakkuk eylediği hâlde bu makûle sûret-i 'arza i'tibâr-ı kadîme olmağla o su kadîmesine Tahmîlden ve ne vechle mahâlle-i mezbûreye cereyân edegelmiş ise ba'de's-sübût olmadan ol vechle kadîmesi üzere icrâ etdirilmesi husûsuna mübâderet ve husûs-ı mezbûr zımnında müdde'î-yi merkûmûn taraflarından ol tarafda mübâşir ta'yîni matlûb olunduğu hâlde muvahharan irâde-i seniyye-i mülûkânemle mü'esses olan nizâm mûcibince ta'yîn olunacak mübâşirin hıdmet-i mübâşiriye ve mesârif-i sahîhesi kendü taraflarından te'yîd etdirilüb müdde'î-yi ileyhim câniblerinden hıdmet-i mübâşiriye ve mesârif-i metâlibe ve ahzı ve zinhâr bu vesîle ile kimesneye gadr ve te'addî misüllü vaz' ve hâlet vukû'a getirilmemesi husûsuna dikkat ve keyfiyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında

Fî evâsıt-ı Ca sene 263

24-2

Arhave ma'a Viçe kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Arhave kazâsına tâbi' Baragon (?) karyesinde Eyyub Ağa nâm sâhibü'l-hayrın binâ ve ihyâ' eylediği câmi'-i şerîfin berât-ı şerîfiyle imâmı olan Mehmed zide salâha câmi'-i şerîf-i mezkûr mahâllesinde kadîmeden vukû'a bulan mevtâ-yı müslimîni ashâbının taleb ve rızâ'larıyla gasl ve mâni' şer'îsi olmayan 'akd ... dahi izn-i müş'ir-i taraf-ı şer'iden buyurulan mürâsele mûcibince 'arîza edegelüb âhardan dâhil olunmak îcâb etmez iken bu esnâda civârda vâki' Serde Edarna (?) karyesinde vâki' câmi'-i şerîfenin imâmları Şerîf ve Mahmud nâm kimesneler Eyyub Ağa câmi'-i şerîf mahâllesinde dahi vukû'a bulan 'arîza ... ve gasl-i meyyit hîdmetlerini dahi bizler ru'yet ederiz deyü kadîme mugâyir bî-vech fuzûlî müdâhaleden hâlî olmadıkları beyânıyla men'i ve def'i bâbında emr-i şerîfim sudûru Eyyub Ağa câmi'-i şerîf imâmı mûmâ-ileyh tarafından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş ve kuyûda lede'l-mürâca'at zikr olunan imâmın cür'etleri mûmâ-ileyhden başka başka berât-ı şerîfeyle üzerlerinde olduğu mukayyed bulunmuş olmağla siz ki nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz husûs-ı mezbûre mukayyed-i tâmm edüb göresin zikr olunan Baragon (?) karyesinde Eyyub Ağa câmi'-i şerîf mahâllesinde vukû' bulan mevtâ-yı müslimîn ashâbının taleb ve rızâ' ile ve mâni'-i şer'iyyesi olmayan 'akd ... dahi taraf-ı şer'iden verilen izinnâme mûcibince Serde Aderna (?) karyesi câmi'-i şerîf-i imâmı olanlar ru'yet edegelmşler olmayub fi'l-vâki' kadîmden Eyyub Ağa mahâllesi imâmı olanlar ru'yet edegelmş iken mâru'z-zikr Serde Aderna (?) karyesi imâmı olan mûmâ-ileyh Şerîf ve Mahmud kadîme mugâyir bî-vech müdâhale eyledikleri muvâfık-ı nefsü'l-evâmîr olduğu hâlde ma'rifet-i şer'le men'i ve def'i husûsuna mübâderet ve keyfiyetin kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme i'lam müsâra'at eylemeniz bâbında.

Fî evâsıt-ı Ca sene 263

24-3

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon vâlîsi vezîrim İsmail Rahmi Paşa iclâlehuya ve ... kazâsı nâ'ibine hüküm ki

... kazâsına tâbi' Karagöz karyesi ahâlîsinin karye-i mezbûre toprağında vâki' kadîmü'l-eyyâmdan berü koyun vesâ'ir davarları ra'y olunub otundan ve suyundan intifa' edegeldikleri mahsûs ve müstakil kadîmî mer'a yerlerinde âharın 'alâkası olmayub dâhil olunmak îcâb etmez iken yine kazâ-yı mezbûre tâbi' Çataldere karyesi ahâlîsi zikr olunan mer'a yerlerine hilâf-ı kânûn fuzûlî müdâhaleden hâlî olmadıkları beyânıyla olbâbda emr-i şerîfim sudûru mâru'z-zikr Karagöz karyesi ahâlîsi tarafından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş ve münâzaun-fîhâ olan mer'a dahi eden sâlifü'z- zikr Çataldere karyesi ahâlîsi

mahsûs ve müstakil mer'a yerlerinden ba'zısını veyâhûd hayvânlar sâlifü'z- zikr Karagöz karyesi ahâlîsinin hayvânlarıyla müşâ' ve müşterek ra'y olagelmîş ise müdâhaleler hasbe'l-kânûn yolunda olub eğer böyle olmayub da fi'l-hakîka mârû'l-beyân Karagöz karyesi ahâlîsinin kadîmü'l-eyyâmdan berü koyun ve sâ'ir davarları ra'y olunub otundan ve suyundan intifa' edegeldikleri husûsu ve müstakil kadîmî mer'a yerler iken sâlifü'l-beyân Çataldere karyesi ahâlîsi o mer'a yerlerine fuzûlî müdâhale eyledikleri muvâfık-ı nefsi'l-evâmîr olunduğu hâlde men'i ve def'i kânûn muktezâsından bulunmuş olmağla siz ki vâlî-yi müşârun-ileyh ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz husûs-ı mezbûru şer'-i şerîf ve bâlâda muharrer kânûn-ı münîfe tatbîk ederek ber-vech-i hakkâniyet ru'yet birle fi'l-hakîka mâru'z-zikr Çataldere karyesi ahâlîsinin müdâhaleleri bî-vech ve hilâf-ı kânûn idüğü 'indü's-şer' tebeyyün ve tahakkuk eylediği hâlde men'i ve def'i husûsuna mübâderet ve husûs-ı mezbûr ile ahara dikkat ve keyfiyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme i'lâm müsâra'at eylemeniz bâbında.

Fî evâhir-i Ca sene 263

25-1

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon vâlîsi vezîrim İsmail Rahmi Paşa'ya ve Torul kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Torul kazâsına tâbi' Körgü karyesi ahâlîsinin kadîmü'l-eyyâmdan beri koyun ve sâ'ir davarları ra'y olunub otundan ve suyundan intifa' edegeldikleri mahsûs ve müstakil kadîmî mer'a yerlerinde âharın 'alâkası olmayub ve bu makûle mer'a yerleri alınub ve satmak ve tapu ile verilip zirâ'at olunmak hilâf-ı kânûn iken karye-i mezbûre sâkinlerinden Ali Beğ oğlu Osman Bey dimekle 'arîf kimesne ol yerler babamın zabt ve zirâ'atında idi fevt olduk da bana intikâl eylediği deyü hilâf-ı kânûn fuzûlî zabt edüb gadr-ı küllî eylediği mâru'z-zikr Körgü karyesi ahâlîsi mukaddemâ bâ-'arz-ı hâl inhâ eylediğine binâen kânûn üzere 'amel olunmak bâbında iki yüz altmış bir sene-i evâsıt-ı Safer'inden başka ve mâru'z-zikr Körgü karyesi ahâlîsi hayvânâtına mahsûs zikr olunan mer'a yerlerine kazâ-yı mezbûre tâbi' Ulyan karyesi ve ahâlîsi hilâf-ı kânûn fuzûlî müdâhale ve hayvânlarını getirüb ra'y etdirüb zikr olunan Körgü karyesi ahâlîsinin hayvânlarının zarûret ve ... bâ'is ve bâdî oldukları mârû'l-beyân Körgü ahâlîsi tekrâr bâ-'arz-ı hâl istid'â eylediklerine binâen kânûn üzere 'amel olunmak bâbında sene-i mezbûre evâhir-i Şevval'inde ve ba'de te'kîdi hâvî iki yüz altmış iki senesi evâsıt-ı Zi'l-kâ'desi'nden sâdır bulan ol emr-i şerîf-i dîvân-ı hümayûnda mukayyed olub olmamasında mârû'l-beyân karyesi ahâlîsinin koyun ve davarları ra'y

olunub otundan ve suyundan intifa' edegeldikleri mahsûs ve müstakil kadîmî mer'a yerlerinde âharın 'alâkası olmayub dâhil olunmak îcâb etmez iken sâlifü'z-zikr Körgü karyesi ahâlîsi muvâfık-ı kânûn fuzûlî müdâhale eylediklerinden müdâhaleleri ma'rifet-i şer'le men' olmuş iken yine kâni' ve mündefi' olmadıkları beyânıyla kânûn üzere 'amel olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûru istid'â etmekle dîvân-ı hümâyûnum kaleminden kânûnu lede's-su'âl münâzaun-fihâ olan mahâl dahi ... iden mârû'l- beyân Körgü karyesi ahâlîsinin kadîmü'l- eyyâmdan berü ve koyun ve sâ'ir davarları ra'y olunub otundan ve suyundan intifa' edegeldikleri mahsûs ve müstakil kadîmî mer'a yerlerinde bulunması veyâhûd hayvânları zikr olunan Ulyan karyesi ahâlîsinin hayvânlarıyla müşâ' ve müşterek ra'y olunagelmiş ise müdâhale eylemeleri hasbe'l-kânûn yolunda olup eğer böyle olmayub da fi'l-hakîka mârû'l-beyân Ulyan karyesi ahâlîsinin kadîmü'l- eyyâmdan berü koyun ve sâ'ir davarları ra'y olunub otundan ve suyundan intifa' edegeldikleri mahsûs ve müstakil kadîmî mer'a yerlerinde iken sâlifü'z-zikr Körgü karyesi ahâlîsi müdâhale eyledikleri muvâfık-ı nefsi'l- evâmîr olduğu hâlde men'i ve def'i muvâfık-ı kânûn idüğü kalem-i mezbûr tahrîr kaleminden olmağla siz ki vâlî-yi müşârun-ileyh ve ve nâ'ib-i vesâ'ir-i mûmâ-ileyhsiz husûs-ı mezbûre şer'-i şerîf ve bâlâda muharrer kânûn-ı münîfe tatbîk ederek ber-vech-i hakkâniyet ru'yet birle fi'l-hakîka mârû'l- beyân Körgü karyesi ahâlîsinin ol mer'a yerlerine müdâhale eylemeleri bî-vech-i hilâf-ı idüğü 'indü's-şer' tebeyyün ve tahakkuk eylediği hâlde men'i ve def'i birle o mer'a yerleri kadîmesi üzere zikr olunan Ulyan karyesi ahâlîsinin zabt ve hayvânları ra'y etdirilmesi husûsuna mübâderet husûs-ı mezbûr olan dikkat ve keyfiyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında

Fî evâhir-i Ca sene 263

25-2

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon vâlîsi vezîrim İsmail Rahmi Paşa iclâlehuya ve İskefiye kazâsı nâ'ibine ve müdür-i kazâ ve 'azâ-yı meclis-i memlekete hüküm ki

İskefiye kazâsına tâbi' Kal'a Dibi karyesi toprağında vâki' kadîmî mer'a yerlerinde yine kazâ-yı mezbûre tâbi' ... karyesi ahâlîsinin hayvânları kadîmü'l-eyyâmdan beri müşâ' ve müşterek ra'y olunub otundan ve suyundan intifa' edegelüb dahl olunmak îcâb etmez iken bu esnâda mârû'l-zikr ... karyesi ahâlîsi ol mer'a yerleri müstakilen karyemiz hayvânâtına mahsûs sizin hayvânlarınızı ra'y etdirmeziz deyü fuzûlî müdâhale eylediğinden müdâhaleleri muvâfık-ı şer' ile men' olunmuş iken ... eylemeleri beyânıyla kânûn üzere

‘amel olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûru zikr olunan Kal’a Dibi karyesi ahâlîsi tarafından bu def’a bâ-‘arz-ı hâl istid’â olunmak ve münâzaun-fihâ olan mahâl mâru’z-zikr ... karyesi ahâlîsinin kadîmden koyun ve sâ’ir davarları ra’y olunub otundan ve suyundan intifa’ edegeldikleri mahsûs ve müstakil mer’a yerleri müdâhale eylemeleri hasbe’l- kânûn yolunda olub eğer böyle olmayub da fi’l-hakîka sâlifü’z-zikr Kal’a Dibi karyesi ahâlîsinin hayvânları mârû’l-beyân karyesinin hayvânlarıyla müşâ’ ve müşterek ra’y olunub otundan ve suyundan intifa’ edegeldikleri sâlifü’z-zikr ... karyesi ahâlîsi ol yerler müstakilen bizim karyemiz hayvânâtına mahsûs deyü müdâhale eylemeleri muvâfık-ı nefsü’l- evâmîr olunduğu hâlde men’i ve def’i muvâfık-ı kânûn bulunmuş olmağla siz ki müşârun-ileyh ve nâ’ib-i vesâ’ir-i mûmâ-ileyhsiz husûs-ı mezbûr şer’-i şerîf ve bâlâda muharrer olan kânûn-ı münîfe tatbîk ederek ber-vech-i hakkâniyet ru’yet birle sâlifü’z-zikr ... karyesi ahâlîsinin ol-vechle müdâhaleleri bî-vech ve hilâf-ı [kânûn] idüğü ‘indü’ş-şer’ ve’l-meclis tebeyyün ve tahakkuk eylediği hâlde men’i ve def’i husûsuna mübâderet ve husûs-ı mezbûr ilâ âhire vukû’a getirilmemesi husûsuna dikkat ve keyfiyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş’ârına müsâra’at eylemeniz bâbında.

Fî evâ’il-i C sene 63

26-1

Istabl-ı ‘Âmirem Müdîrliği Pêyelülerinden Tirebolu Voyvodası Kethüdâzâde Emin Zide ‘Uluyiye ve Tirebolu Kazası Nâibine Hüküm ki

Koca Ömeroğlu Murad Reis demekle ‘arîf kimesnenin Tirebolu kazâsı sâkinlerinden Hacı İbrahim oğlu Hüseyin ve karındaşı Salih ve diğer Hacı İbrahim ve Öksüz Ahmed ve Hacı Ahmed oğlu Osman ve Kuyruklu Hüseyin ve Dursun oğlu Hacı Mehmed ve Gaffar oğlu İbrahim ve Şerif oğlu ve Koğacıoğlu Temel ve Kansızoglu diğer Ahmed ve İhsanlı Mustafa ve Berber Ahmed ve Halil nâm kimesneler ve Emin ve Bilal ve Salih hemşiresi nâm hâtûnlar ile Avanis ve Kostantin Hacı Piraşkova ve Karakaş oğlu Hacı Agob nâm zimmîlere on beş bin gurus deyni olub mebâlig-i mezbûru def’aten edâya kudreti yoğ iken dâyinleri taraflarından def’aten talebiyle tazyîk olunduğu beyânıyla olbâbda emr-i şerîfim sudûrunu merkûm Ali bu def’a bâ-‘arz-ı hâl istid’â etmiş ve dîvân-ı hümayûn kaleminden muktezâsı su’âl olunduk da bu makûle husûsatın mahâllinden inhâ ve i’lâmı vürûdundan sonra iktizâsının icrâsı usûl-i mer’iyyesi îcâbından olduğunda merkûm Ali’nindef’aten edâ-yı deyne kudreti olub olmadığı mahâllinde medyûn ve dâyinleri hazır oldukları hâlde bî-garez kimesneden tahkîk ve bî’l-i’lâm ve şukka-ı der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve

tatbîk olunmak için istilâmı hâvî emr-i şerîfim i'tâsı iktizâ eylediği kalem-i mezbûrdan tahrîr kılınmış olmağla siz ki ve Voyvoda ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz ber-minvâl-i muharrer merkûmûn edâ-yı deyne kudreti olub olmadığı mahâllinde medyûn-ı merkûm ile dâyinleri hazır oldukları hâlde bî-gayr-ı hakk erbâb-ı vukûfdan ma'rifet-i şer'le tahkîk birle ba'de iktizâsının icrâsı zımnında keyfîyet bî-gayr-ı hakk ve i'lamı iktizâ der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâya mübâderet ve zinhâr bu vesîle ile kimesneye gadrı mûcib vaz' ve hâlet vukû'ndan mûcânebet eylemeniz bâbında.

Fî evâ'il-i Cemâziye'l-evvel sene 263

26-2

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon vâlisi vezîrim İsmail Rahmi Paşa iclâlehuya ve Macuka kazâsı nâ'ibine ve müdür-i kazâ ve vücûh-ı memleket zîde kadrehuma hüküm ki

Arâzî tasarruf edenlerden İsmail nâm kimesne hâli hayatında Macuka kazâsına tâbî' Hacavra karyesi toprağında vâki'mutasarrıf olduğu ma'lûmetü'l-hudûd tarlada olan hissesinde hakk-ı tasarrufunu rızâ'sı ve sâhib-i 'arz ma'rifetiyle oğulları Abdülhalim ve Mehmed ve Emin ve Mustafa nâm kimesnelerden merkûmân Emin ve Murtaza'ya ferâğ ve tefvîz etmiş ve yedlerine temessük verilerek bir müddet zabt ve zirâ'at eyledik den sonra merkûm Mustafa hissesini ferâğ murad ederek karındaşı merkûm Emin'e teklif eyledik de almaktan ibâ ve imtinâ' eylediğine mebnî hisse-i mezkûrede hakk-ı tasarrufunu rızâ'sıyla bâ-ma'rifet sâhib-i 'arz Ebubekir'e ferâğ ve tefvîz ve merkûm dahi tefevvüz ve kabûl birle yedlerine verilen temessük mûcibince ol yerleri merkûm Emin almaya iştirâken zabt ve beher sene zirâ'at edegelüb dâhil olunmak îcâb etmez iken merkûm Murtaza fevt olmak mülâsebesiyle merkûmân Abdülhalim ve Mehmed ol yerler mukaddemâ babamız İsmail'in tasarrufunda idi deyü hilâf-ı kânûn fuzûlî müdâhale ve ta'arruzdan hâli oldukları beyânıyla olbâbda emr-i şerîfim sudûru merkûm Ebubekir tarafından bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş ve dîvân-ı hümâyûn kaleminden kânûn su'âl olunduk da münâzaun-fîhâ olan yerlere merkûmûn Abdülhalim ve Mehmed ve Emin ve Murtaza'nın babaları İsmail tapu senediyle mutasarrıf olarak zabt ve beher sene zirâ'at edegelür iken fevt oldukları ol yer müceddeden oğulları merkûmûn intikâl etmiş ise müdâhale eylemeleri hasbe'l- kânûn yolunda olub eğer böyle olmayub da fî'l-hakîka merkûm İsmail hâli hayatında arâzî-yi merkûmda olan hissesinde hakk-ı tasarrufunu rızâ'sı ve sâhib-i 'arz ma'rifetiyle oğulları merkûmdan Bekir merkûmân Emin ve Murtaza'ya ferâğ ve tefvîz etmiş ve yedlerine temessük verilerek bir müddet zabt ve zirâ'at eyledik den sonra merkûm Murtaza'ya hissesini ferâğ murad ederek karındaşı

merkûm Emin'e teklif eyledik de almakdan ibâ ve imtinâ' eylediğine mebnî hisse-i mezkûrede hakk-ı tasarrufunu rızâ'sıyla bâ-ma'rifet sâhib-i 'arz merkûm Ebubekir ferâğ ve tefvîz ve merkûm dahi tefevvüz ve kabûl birle yedlerine verilen temessük mûcibince ol yerleri merkûm Emin ile iştirâken zabt ve beher sene zirâ'at edegelir iken merkûm Murtaza fevt olmak mülâsebesiyle merkûmân Abdülhalim ve Mehmed ol yerler mukaddemâ babamız İsmail tasarrufunda idi bu müdâhale eylediği muvâfık-ı nefsi'l- evâmîr olduğu hâlde men'i ve def'i muvâfık-ı kânûn idüğü kalem-i mezbûrdan tahrîr olunmuş olmağla siz ki vâlî-yi müşârun-ileyh ve nâ'ib-i vesâ'ir-i mûmâ-ileyhsiz husûs-ı mezbûru şer'-i şerîf ve bâlâda muharrer kânûn-ı münîfe tatbîk ederek ber-vech-i hakkâniyet ru'yet birle fî'l-hakîka merkûmân Abdülhalim ve Mehmed'in ol yerlere müdâhaleleri bî-vech-i ve hilâf-ı kânûn idüğü 'indü's-şer' tebeyyün ve tahakkuk eylediği hâlde men'i ve def'i husûsuna mübâderet ve husûs-ı mezbûr zımnında müdde'î-yi merkûm câniblerinden ol tarafda mübâşir ta'yîni matlûb olduğu hâlde muvahharan irâde-i seniyye-i mülûkâneme mü'esses olan nizâm mûcibince ta'yîn olunacak mübâşirin hıdmet-i mübâşiriye ve mesârif-i sahîhesi kendi taraflarından te'yîd etdirilüb müdde'î-yi ileyhim cânibinden hıdmet-i mübâşiriye ve mesârif-i metâlîbe ve ahzı ve zinhâr bu vesîle ile kimesneye gadr ve te'addî misüllü vaz' ve hâlet vukû'a getirilmemesi husûsuna dikkat ve keyfiyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere derbâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında.

Fî evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel sene 263

26-3

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon vâlisi vezîrim İsmail Rahmi Paşa iclâlehuya ve Trabzon kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Yakok Metasi ve İsak Kohen nâm yâhûdilerin Trabzon kazâsı sâkin ve mütemekkinlerinden Mehmed ve karındaşı Hasan nâm kimesneler zimmetlerinde bâ-tahvîl sekiz bin altı yüz doksan iki Yakop Metasi nâm yâhûdi zimmetlerinde bâ-tahvîl üç bin gurus alacak hakkı olub mebâliğ-i mezbûru merkûmân ile mersûmlardan ... taleb eyledik de edâda ta'allül ve ve muhâlefet birle ... hakk ve gadr-ı küllî sevdasında oldukları beyânıyla mübâşir ma'rifetiyle mahâllinde şer'le ru'yet ve ihkâk-ı hakk mübâderet ve mümkün olmaz ise der-sa'âdet'e ihzârları i'lam olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûru mersûmân Yakok Metasi ve İsak Kohen nâm yâhûdiler taraflarından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş olmağla siz ki vâlî-yi müşârun-ileyh ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz ma'rifetiniz ve bu taraftan ta'yîn olunan sadr-ı a'zam kavâsılarından [boşluk] kavâs-ı ma'rifet ve mübâşereti ile merkûmân ve mersûmi

mahâllinde meclis-i memlekete ihzâr ve meskuran ile bî'l-muvacehe ber-nehc-î şer'î hakkâniyyet vechiyle terâfu'-ı şer'-i şerîf ederek husûs-ı mezbûr inhâ olunduğu üzere olduğu ve bilâ-gadr-ı şer' on beş sene mürûr eylediği hâlde 'indü's-şer' tebeyyün ve tahakkuk eylediği hâlde merkûmân ile mesfûrun zimmetlerinde olan ol mikdâr gurus alacak hakkların ba'de's-sübût hükm edüb mersûmâna alıverilüb icrâ-yı şer'-i şerîf ve ihkâk-ı hakk mübâderet ve eğer mahâllinde ihkâk-ı hakk mümkün olmayub da münâza- ileyhânın der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme esnâ-yı râhda lâzım gelür ise keyfiyet izâhen ve i'lâm ve iş'ârına müsâra'at ... ve mübâşiriye şürût-ı... dikkat eylemeniz bâbında.

Fî evâsıt-ı Cemaziye'l-evvel sene 263

27-1

... kazâsı nâ'ibine müdür-i kazâ ve vücûh-ı memleket zîde kadrehuma hüküm ki

Ali ve Osman ve Ahmed ve Mehmed Emin nâm kimesnelerle ... kazâsı toprağında vâki' tapu temessüküyle ber-vech-i iştirâken mutasarrıf oldukları ma'lûmetü'l-hudûd tarlalarını zabt ve beher sene iştirâken zirâ'at ve 'öşrûn edâ edegelüb hasıl olunmak îcâb etmez iken kazâ-yı mezbûre sâkinlerinden Ferhad ve Hüseyin ve Sami nâm kimesneler ol yerlerde hilâf-ı kânûn fuzûlî müdâhaleden hâlî oldukları beyânıyla kânûn üzere 'amel olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûru merkûmân Ali ve Osman ve Ahmed ve Mehmed Emin taraflarından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş ve münâzaun-fîh olan yerleri merkûmân Ali ve Osman ve Ahmed ve Mehmed Emin iştirâken zabt ederler iken zirâ'at etmeyüb üç sene 'ale'l-fuzûlî bilâ-mâni' boz ve hâlî bırakub müstehak tapu olmuş ve merkûmân Ferhad ve Hüseyin ve Sami bozdan sâhib-i 'arzdâ resm-i tapu ile almış ve yedlerine temessük verilmiş ise müdâhaleleri hasbe'l- kânûn yolunda olub eğer böyle olmayub da fî'l-hakîka merkûmân ol yerlerde ber-vech-i iştirâken tapu senediyle mutasarrıflar olarak zabt ve beher sene iştirâken zirâ'at ve 'öşrûn edâ edegelürler iken merkûmân Ferhad ve Hüseyin ve Sami fuzûlî müdâhale eyledikleri muvâfık-ı nefsu'l-evâmîr olduğu hâlde men'i ve def'i kânûn iktizâsından bulunmuş olmağla siz ki nâ'ib-i vesâ'ir-i mûmâ-ileyhsiz husûs-ı mezbûr şer'-i şerîf ve bâlâda muharrer kânûn-ı münîfe tatbîk ederek ber-vech-i hakkâniyyet ru'yet birle fî'l-hakîka merkûmların ol yerlere müdâhaleleri bî-vech ve hilâf-ı kânûn idüğü 'indü's-şer' ve'l-meclis tebeyyün ve tahakkuk eylediği hâlde men'i ve def'i husûsuna mübâderet eylemeniz bâbında.

Fî evâsıt-ı C sene 63

27-2

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon vâlisî İsmail Rahmi Paşa iclâlehuya ve Trabzon kazâsı nâ'ibine hüküm ki

İsak Kohen nâm yâhûdinin Trabzon kazâsı sâkinlerinden Mehmed ve karındaşı Abbas ve nâm kimesneler zimmetlerinde bâ-tahvîl sekiz bin altı yüz doksan iki Yakok Metasi nâm yâhûdinin dahi merkûmân zimmetlerinde bâ-tahvîl üç bin yüz kırk beş gurus alacak hakkı olub meblâğ-ı mezbûre merkûmân ile mersûmdan def'atla taleb eylediklerinde edâda ta'allül ve muhâlefet birle ... hakk ve gadr-ı küllî sevdasında oldukları beyânıyla mübâşir ma'rifetiyle mahâllinde şer'le ru'yet ve ihkâk-ı hakk mübâderet ve mümkün olmaz ise dersa'âdetde ihzârları i'lam olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûru mersûmân tarafından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş olmağla siz ki vâli-yi müşârun-ileyh ve nâ'ib-i mûmân-ileyhsiz ma'rifetiniz o taraftan ta'yîn olunan sadr-ı a'zam kavâslarından [boşluk] kavâs ma'rifet ve mübâşeret ile merkûmân mahâllinde meclis-i memlekete ihzâr ve mesfûrân ile bî'l-muvâcehe ber-nehc-i şer'î hakkâniyyet vechiyle ru'yet ve husûs-ı mezbûr inhâ olunduğu üzere olduğu ve bilâ-gadr-ı şer' on beş sene mürûr eylemediği 'indü's-şer' tebeyyün ve tahakkuk eylediği hâlde merkûmân zimmetinde olan ol-mikdâr gurus alacak hakların ba'de's-sübût hükm edüb mersûmâna alıverilüb icrâ -yı şer'-i şerîf ve ihkâk-ı hakk mübâderet ve eğer mahâllinde ihkâk-ı hakk mümkün olmayub da müdde'î-yi ileyhânın derbâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme ihzârları lâzım gelür ise keyfiyet îzâhen i'lam ve iş'ârına sarf ru'yet ve ahîren mübâşiriye ve mesârif-i sahîhesi muvahharan irâde-i seniyye-i mülûkâneme mü'esses olan nizâmı mûcibince müdde'î-yi merkûmân taraflarından ... etdirilüb müdde'î-yi 'aliyye câniblerinden hıdmet-i mübâşiriye ve mesârif-i metâlîbe ve ahzı ve zinhâr bu vesîle ile kimesneye gadr ve te'addî misüllü vaz' ve hâlet vukû'ndan getirilmemesi husûsuna dikkat eylemeniz bâbında.

Fî evâhir-i Cemâziye'l-ahir sene 263

27-3

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon vâlisî vezîrim İsmail Rahmi Paşa Adem Allahu tea'la ve Hemşin kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Yulak oğlu Emin ve İbrahim ve Mustafa nâm kimesnelerin Hemşin kazâsına tâbi' ... karyesi toprağında vâki' ma'lûmetü'l-hudûd tarlalara iki yüz on iki senesinden berü ber-vech-i iştirâken tapu senediyle mutasarrıflar evrak-ı zabt ve beher sene iştirâken zirâ'at ve 'öşrüye edâ edegelüb dâhil olunmak îcâb etmez iken karye-i mezkûre sâkinlerinden Çebi oğlu Osman nâm kimesne zikr olunan tarlalara hilâf-ı kânûn fuzûlî müdâhaleden hâlî olduğu

beyânıyla kânûn üzere ‘amel olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûru merkûmân Emin ve İbrahim ve Mustafa taraflarından bu def‘a bâ-‘arz-ı hâl istid‘â olunmuş münâzaun-fîh olan yerlere merkûmân Emin ve İbrahim ve Mustafa tapu senediyle müşâ’ ve müşterek olarak iştirâken zabt etdirildiği zirâ‘at etmeyüb üç sene ‘ale’l-fuzûlî bilâ-mâni’ boz ve hâlî olarak müstehak tapu olmuş ve merkûm Osman bozdan sâhib-i ‘arzdan resm-i tapu ile almış ve yedine temessük verilmiş ise müdâhale eylemesi hasbe’l-kânûn yolunda olup eğer böyle olmayub da fi’l-hakîka merkûmdan ol yerleri müşâ’ ve müştereken mutasarrıflar olarak zabt ve beher sene iştirâken zirâ‘at ve ‘öşrüye edâ edegelür iken merkûm Osman fuzûlî müdâhale eylediği muvâfık-ı nefsi’l-evâmîr olduğu hâlde men’i ve def’i muvâfık-ı kânûn bulunmuş olan siz ki vâlî-yi müşârun-ileyh ve nâ’ib-i mûmâ-ileyhsiz husûs-ı mezbûru şer’-i şerîf ve bâlâda muharrer kânûn-ı münîfe tatbîk ederek ber-vech-i hakkâniyet ru’yet birle fi’l-hakîka merkûm Osman’ın ol yerlere müdâhale eylemesi bî-vech ve hilâf-ı kânûn idüğü ‘indü’ş-şer’ tebeyyün ve tahakkuk eylediği hâlde men’i ve def’i husûsuna mübâderet ve husûs-ı mezbûr zımında müdde‘î-yi merkûmûn câniblerinden ol tarafda mübâşir ta’yîni matlûb olunduğu hâlde muvahharan irâde-i seniyye-i mülûkâneme mü’esses olan nizâm mucibince ta’yîn olunacak mübâşirin hıdmet-i mübâşiriye ve mesârif-i sahîlhesi kendi taraflarından te’yîd etdirilüb müdde‘î-yi ‘aliyye câniblerinden hıdmet-i mübâşir ve mesârif-i metâlîbe ve ahzı ve zinhâr bu vesîle ile kimesneye gadr ve te‘addî misüllü vaz’ ve hâlet vukû‘a getirilmemesi husûsuna dikkat ve keyfiyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ iş‘ârına müsâra‘at eylemeniz bâbında.

Fî evâhîr-i C sene 263

28-1

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon vâlîsi vezîrim İsmail Rahmi Paşa iclâlehuya ve Hemşin kazâsı nâ’ibine hüküm ki

Hatice nâm hâtûnun Hemşin kazâsına tâbi’ ... karyesi toprağında vâki’ tapu senediyle mutasarrıf olduğu ma’lûmetü’l-hudûd tarlasını ‘aded-i sînîn beyân etmeksizin karye-i merkûme sâkinlerinden ... ve Musa ve Ali nâm kimesnelere iki yüz elli bir senesinde senevî kırk gurusu icâr ve merkûmun dahi istîcâr ve kabûl birle beher sene müstehiren zabt ve zirâ‘at ve ‘öşrüye edâ olunmuş ve şimdi mezbûre ... icâr ile zikr olunan tarlaları taleb eyledik de vermeyüb gadr-ı da‘ayasına düşmüş olduğu beyânıyla mahâllinde şer‘le ru’yet olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûru mezbûre Hatice tarafından bu def‘a bâ-‘arz-ı hâl istid‘â olunmuş olmağla siz ki vâlî-yi müşârun-ileyh ve nâ’ib-i mûmâ-ileyhsiz husûs-ı mezbûru

mukayyed olub göresiz münâzaun-fihâ olan yerlere mezbûre Hatice tapu senediyle mutasarrıf iken hakk-ı tasarrufun rızâ'sı ve sâhib-i 'arz ma'rifetiyle merkûmân ferâğ etmiş olub fi'l-hakîka mezbûre zikr olunan tarlalarına 'aded-i sını beyân etmeksizin senevî kırk gurus sene-i mezbûrede merkûmûn îcâr ve merkûmûn dahi istîcâr ve kabûl birle müstehiren zabt ve zirâ'at etmişler ise de şimdi mezbûre îcâr arâzî-yi merkûmeye merkûmdan taleb eyledik de vermeyüb gadr eyledikleri muvâfık-ı nefsü'l- evâmîr olduğu hâlde vech-i meşrûh üzere olan yerler mezbûreye alıverilib yedinde olan tapu senedi mûcibince tarafından zabt ve zirâ'at etdirilmesi husûsuna dikkat ve husûs-ı mezbûr ilâ âhire husûsuna mübâderet ve keyfiyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme i'lâm ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında

Fî evâhir-i C sene 63

28-2

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon vâlisi vezîrim İsmail Rahmi Paşa iclâlehuya ve Rize kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Emin Ali nâm kimesne Rize kazâsı sâkinlerinden Matcasa(?)oğlu Mustafa nâm kimesneden iki yüz altmış senesinde beş bin gurus istikrâz etmiş ... bilâ-devr-i şer' murâbaha nâmıyla vâfir akçe vermiş ve def'aten te'diyesine kudreti bulunmamış iken merkûm Mustafa def'aten talebiyle tazyîkden hâlî olduğu beyânıyla ol bâbda emr-i şerîfim sudûrunu merkûm Emin Ali tarafından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş ve dîvân-ı hümayûn kaleminden muktezâsı su'âl olunduk da bu makûle husûsatı mahâllinden inhâ ve mazbâtası vürûdundan sonra iktizâsının icrâsı usûl-i mer'îyyesi îcâbından olduğundan inhâ olduğu merkûm Emin Ali'nin vermesi olduğu gidişatına bî'l-ırsi's-şer' midir yoksa bî'l-ırsi's-şer' hâlî on bir buçuk hesabıyla mîrî mahâllinde dâyin ve medyûn hazır oldukları hâlde tahkîk ve veya i'lâm der-sa'âdete inhâ ve ve tenbîh olunmak için isti'lâmı hâvî emr-i şerîfim i'tâsı iktizâ eylediği kalemi mezbûrdan tahrîr kılınmış olmağla siz ki vâlî-yi müşârun-ileyh ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz ber-minvâl-i muharrer merkûmûn mebâliğ-i mezbûru def'aten edâya kudreti olub olmadığı ve murâbahaa keyfiyetini mahâllinde dâyin ve medyûn hazır oldukları hâlde ma'rifet-i şer'le tahkîk birle ba'de iktizâsının icrâsı zımnında keyfiyet tahrîrat ve i'lâmı îzâhen der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâya mübâderet ve zinhâr bu vesîle ile kimesneye gadr ve te'addî misüllü vaz' ve hâlet vukû'a getirilmemesi husûsuna dikkat eylemeniz bâbında isti'lâmı hâvî fermân-ı 'âlî-şân sâdır olmağla mazmûn-ı münîfenin infaz ve icrâsına 'itinâ ve mübâderet eyleyesiz.

28-3

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon vâfisi vezîrim İsmail Rahmi Paşa iclâlehuya ve Karahisar-ı Şarkî kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Karahisar-ı Şarkî kazâsına tâbi' Karaköy karyesi ahâlîsinin kadîmü'l-eyyâmdan berü koyun ve sâ'ir davarları ra'y olunub otundan ve suyundan intifa' edegeldikleri mahsûs ve müstakil ra'y yerlerini âhardan dâhil olunmak îcâb etmez iken kazâ-yı mezbûre tâbi' Gedehor ve İlmeşe karyesi ahâlîsi o mer'a yerlerini hilâf-ı kânûn fuzûlî müdâhalede hâlî olmadıkları beyânıyla kânûn üzere 'amel olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûru zikr olunan Karaköy karyesi ahâlîsi taraflarında bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş ve dîvân-ı hümayûn kaleminden kânûnu su'âl olunduk da münâzaun-fîhâ olan mahâl zikr olunan Gedehor ve İlmeşe karyeleri ahâlîlerinin kadîmü'l-eyyâmdan beri koyun ve sâ'ir davarları ra'y olunub otundan ve suyundan intifa' edegeldikleri mahsûs ve müstakil kadîmî mer'a yerlerinde bulunmuş veyâhûd hayvânları mâru'z-zikr Karaköy karyesi ahâlîsinin hayvânlarıyla müşâ' ve müşterek ra'y olunagelmüş müdâhale eylemeleri hasbe'l-kânûn yolunda olub eğer böyle olmayub da fî'l-hakîka zikr olunan Karaköy karyesi ahâlîsinin kadîmü'l-eyyâmdan beri koyun ve sâ'ir davarları ra'y olunub otundan ve suyundan intifa' ede geldikleri mahsûs ve müstakil kadîmî mer'aları iken mârû'l-beyân Gedehor ve İlmeşe karyeleri ahâlîsi fuzûlî müdâhale eyledikleri muvâfık-ı nefsu'l-evâmîr olduğu hâlde men'i ve def'i yerler o mer'a yerleri kadîmesi üzere mârû'l-beyân Karaköy karyesi ahâlîsine zabt ve hayvânları ra'y etdirilmesi muvâfık-ı kânûn idüğü kalem-i mezbûrdan tahrîr kılınmış olmağla siz ki vâlî-yi müşârun-ileyh ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz husûs-ı mezbûrî şer'-i şerîf ve bâlâda muharrer olan kânûn-ı münîfe tatbîk ederek ber-vech-i hakkâniyet ru'yet birle fî'l-hakîka zikr olunan Gedehor ve İlmeşe karyeleri ahâlîsinin o mer'a yerlerine müdâhaleleri bî-vech hilâf-ı kânûn idüğü 'indü's-şer'-i tebeyyün ve tahakkuk eylediği hâlde men'i ve def'i birle o mer'a yerleri kadîmesi üzere sâlifü'z-zikr Karaköy karyesi ahâlîsine zabt ve hayvânlarının ra'y etdirilmesi husûsuna dikkat ve husûsu ilâ-âhire mübâderet ve keyfiyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında.

29-1

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon vâfisi vezîrim İsmail Rahmi Paşa iclâlehuya ve Karahisar-ı Şarkî kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Kirkor nâm zimmîye Karahisar-ı Şarkî kazâsına tâbi' Eşfer Adası karyesi mütemekkinlerinden Karaben oğlu Manok ve Yusnan oğlu Babek ve Topal Kızıl ve Onik oğlu Kirkor nâm zimmîler sen bizim umûrumuzu ru'yet ile her ne mikdâr masrafın olur ise ba'de sana edâ ederiz deyü emretmeleriyle mersûm dahi mersûmların be-şartü'l-rücû'emrlarına mebni iki yüz altmış bir senesinde mersûmun umûrlarına kendi malından yirmi iki bin guruş dahi vererek alınmış ve şimdi mebâliğ-i mezbûru mersûmlardan talep eyledik de vermekde muhâlefet birle gadr-ı da'ayasına düşman oldukları beyânıyla mübâşir ma'rifetiyle mahâllinde şer'le ru'yet ve ihkâk-ı hakk ve mümkün olmaz ise der-sa'âdete ihzâr-ı i'lâm olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûru mersûm Kirkor dahi tarafından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş olmağla siz ki vâlî-yi müşârun-ileyh ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz ma'rifetiniz ve bu taraftan ta'yîn olunan sadr-ı a'zam kavâsılarından [boşluk] kavâs ma'rifet ve mübâşeret ile mersûmları mahâllinde meclis-i şer'e ahz ve mersûm ile bî'l-muvâcehe ber-nehc-î şer'î terâfu' ederek husûs-ı mezbûr inhâ olunduğu üzere olduğu 'indü's-şer' tebeyyün ve tahakkuk eylediği hâlde mersûmun be-şartü'l-rücû' emrlarına binâen harc ve sarf etmiş olduğu ol mikdâr guruşa ba'de's-sübût hükm edüb mersûm Kirkor zimmîye alıverilüb icrâ-yı şer'-i şerîf ve ihkâk-ı hakk mübâderet ve eğer ihkâk-ı hakk mümkün olmayub da müdde'-i 'aliyye der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme ihzârları lâzım gelür ise keyfiyetin izâhen i'lâm ve iş'ârına müsâra'at ve bu vesîle ile mersûmun ahz ve i'tâ vesâ'irden dolayı cânib-i mîrîye bir gûne deynleri olduğu taktirde hazîne-i celile-i şâhâneme nizâm muktezâsınca evvel-be-evvel o makûle..... istifâsıyla vâridât-ı mîrîyenin ... vefayası ... istihsâline dikkat ve icret mübâşiriye ilâ âhire dikkat eylemeniz bâbında

Fî evâhir-i Ş Sene 263

29-2

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon vâlisi vezîrim İsmail Rahmi Paşa iclâlehuya ve Hemşin kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Hemşin kazâsına tâbi' Hayak karyesi sâkinlerinden Halil nâm kimesne hilâf-ı şer'-i şerîf hareketi ve kimesneye deyin kefâleti olmayub üzerine dahi şer'en bir nesne sâbit ve zâhir olmak dâhil iken kazâ-yı mezbûr sâkinlerinden Kara Ali oğlu Mahmud demekle 'arîf kimesne iki yüz elli iki senesinde merkûmûn dokuz yüz yirmi guruş hilâf-ı şer'-i şerîf ve bî-gayr-ı hakk fuzûlî ahz edüb gadr-ı küllî eylediği beyânıyla mahâllinde şer'le ru'yet ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûru merkûm Halil tarafından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş olmağla siz ki vâlî-yi müşârun-ileyh ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz ma'rifetiniz

ile merkûm mahâllinde meclis-i şer'le ihzâr ve merkûm Halil ile bî'l-muvâcehe ber nehc-î şer'-i terâfu' ederek husûs-ı mezbûr inhâ olunduğu üzere olduğu 'indü's-şer' tebeyyün ve tahakkuk eylediği hâlde merkûmûn hilâf-ı şer'-i şerîf ve bî-gayr-ı hakk fuzûlî ahz eylediği ol mikdâr gurus ba'de's-sübût hükm edüb merkûm Halil'e alıverilüb icrâ-yı şer'-i şerîf ve ihkâk-ı hakk mübâderet ve husûs-ı mezbûr ilâ-âhire dikkat ve keyfiyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında.

Fî evâhir-i Ş Sene 263

29-3

Arhave kazâsı nâ'ib-i ve müdür-i kazâ ve vücûh-ı memlekete zîde kadrehuma hüküm ki

Arhave kazâsına tâbi' Sedre-i Orta karyesinde vâki' câmi'-i şerîfde yevmî nîm akçe ve vazîfe ile ber-vech-i iştirâken bî'l-ırsi's-şerîf ile imâm olan Şeref Ali ve Mahmud zîde ... câmi'-i şerîf-i mezkûr mahâllesinde kadîmeden vâki' olan mevtâ-yı müslimîni ashabının taleb ve rızâ'larıyla gasr ve mani şer'iyesi olmayan akd ettikce dahi taraf-ı şer'den verilen izinnâme mûcibince akd edegelüb âhardan dâhil olunmak îcâb etmez iken bu esnâda kazâ-yı mezbûre tâbi' Balagora karyesinde vâki' Eyyub Ağa câmi'-i şerîf imâmı Mehmed hıdmet-i mezkûreye ru'yet eyledim deyü kadîme mugâyir fuzûlî müdâhaleden hâlî olduğu beyânıyla men'i ve def'i bâbında emr-i şerîfim sudûru merkûmân Şeref Ali ve Mahmud taraflarından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş ve evkâf-ı hümâyûnum muhâsebesi kaydına lede'l-mürâca'a zikr olunan Sedre-i Orta karyesinde vâki' câmi'-i şerîfin yevmî nîm akçe vazîfe ile imâmet ciheti merkûmân Şeref Ali ve Mahmud'dan ber-vech-i iştirâken üzerlerinde olduğu mukayyed ve mestûr bulunmuş ve husûs-ı mezbûr inhâ olunduğu üzere olduğu hâlde bî-vech vâki' olan müdâhalenin men'i ve def'i için emr-i şerîfim ısdârını vekâleti fihâm saltanat-ı seniyyemden hâlâ evkâf-ı hümâyûnum nâzırı düstûr-ı mûkerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-a'lem müşîr-i sadâkat-samîrim Es-Seyyid Mehmed Hasib Paşa iclâlehu tarafından bî't-telhîs ifade kılınmış olmağla siz ki nâ'ib-i vesâ'ir mûmâ-ileyhsiz zikr olunan Sedre-i Orta karyesinde vukû' bulan mevtâ-yı müslimîni ashabının taleb ve rızâ'larıyla kadîmeden Eyyub Ağa câmi' şerîfi imâmı olanlar gasl ve mân'î-yi şer'iyesi olmayan akd-i.....dahi izni müş'ar-ı taraf-ı şer'den verilen mürâsele mûcibince akd edegelmiş olmayub fî'l-vâki' kadîmden Sedre-i Orta karyesi câmi'-i şerîfi imâmı olanlar ru'yet edegelmişler iken zikr olunan Eyyub Ağa câmi'-i şerîf imâmı merkûm Mehmed tarafından

kadîme mugâyir bî-vech ve bilâ-sened müdâhale olunduğu ‘indü’ş-şer’ ve’l-meclis tebeyyün ve tahakkuk eylediği hâlde ma’rifet şer’iyle men’i ve def’i husûsuna mübâderet ve keyfiyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş’ârına müsâra’at eylemeniz bâbında.

Fî evâhir-i Ş sene 263

30-1

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon vâlisi vezîrim İsmail Rahmi Paşa iclâlehuya ve Hemşin kazâsı nâ’ibine hüküm ki

Mahmud nâm kimesne Hemşin kazâsına tâbi’ Hayak karyesi toprağında vâki’ babasından müstakil olmak üzere müstakilen mutasarrıf olduğu ma’lûmetü’l-hudûd ve tarlalarını zabt ve beher sene zirâ’at ve ‘öşrünü edâ edegelüb âhardan dâhil olunmak îcâb etmez iken bu esnâda karye-i mezbûre sâkinlerinden Mustafa nâm kimesne zuhûr birle ol yerlerde benim dahi hissem vardır deyü hilâf-ı kânûna fuzûlî müdâhale den hâlî olmadığı beyânıyla kânûn üzere ‘amel olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûru merkûm Mahmud tarafından bu def’a bâ-‘arz-ı hâl istid’â olunmuş ve dîvân-ı hümayûnum kaleminden kânûnu su’âl olunduk da merkûm Mehmed’e babasından müstakil münâzaun-fihâ olan tarlalara mezbûr Mustafa ile müşâ’ ve müşterek mutasarrıflar ise hasbe’l-kânûn yolunda olub eğer böyle olmayub da fi’l-hakîka merkûm Mahmud zikr olunan tarlalarda babasından müstakil olmak üzere müstakilen mutasarrıf olarak zabt ve beher sene zirâ’at ve ‘öşrünü edâ edegelür iken merkûm ol yerlerde benim dahi hissem vardır deyü fuzûlî müdâhale eylediği muvâfık-ı nefsu’l- evâmîr olduğu hâlde men’i ve def’i müdâhale kânûn idüğü fermân-ı mezbûrdan tahrîr kalemine olmağla siz ki vâlî-yi müşârun-ileyh ve nâ’ib-i mûmâ-ileyhsiz husûs-ı mezbûru şer’-i şerif ve bâlâda muharrer kânûn-ı münîfe tatbîk ederek ber-vech-i hakkâniyet ru’yet birle fi’l-hakîka merkûm Mustafa’nın mâru’z-zikr tarlalara müdâhaleleri bî-vech ve hilâf-ı kânûn idiği ‘indü’ş-şer’ tebeyyün ve tahakkuk eylediği hâlde men’i ve def’i husûsuna mübâderet ve husûsu mezbûr zımnında ilâ-âhire dikkat ve keyfiyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş’ârına müsâra’at eylemeniz bâbında.

Fî evâ’il-i N Sene 264

30-2

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon vâlisi vezîrim İsmail Rahmi Paşa iclâlehuya ve Arhave kazâsı nâ’ibine hüküm ki

Mustafa nâm kimesnenin Arhave kazâsına tâbi' Kirareni (?) karyesinde ... mahâllesinde kâin mülkiyet üzere mutasarrıf olduğu bir bâb menziliyle derûnunda mevcûd emlâk ve eşyâsını âharın 'alâkası yoğ iken karye-i merkûm sâkinlerinden Ömer nâm kimesne kendi hâlinde olduğundan iki yüz elli senesinde menzil-i mezkûrun derûnunda mevcûd emlâk ve eşyâsını ihrâk-ı bîn-nâr edüb gadr-ı küllî eylediği beyânıyla mahâllinde şer'le ru'yet ve ihkâk-ı hakk ve mümkün olmaz ise der-sa'âdet'e i'lâm olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûru merkûm Mustafa tarafından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş olmağla siz ki vâlî-yi müşârun-ileyh ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz ma'rifetiniz ile merkûm umûm mahâllinde meclis-i şer'e ihzâr merkûm Mustafa ile bî'l-muvâcehe ber-nehc-î şer' ederek husûs-ı mezbûr inhâ olunduğu üzere olduğu hâlde ba'de's-sübût ve ber-muktezâ-yı şer'î-yi mahzar icrâ-yı şer'-i şerîf ve ihkâk-ı hakk dikkat ve eğer ihkâk-ı hakk mümkün olmayub da müdde'-i ileyh der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme ihzârı lâzım gelir ise keyfiyet izâhen i'lâm ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında.

Fî evâsıt-ı N Sene 263

31-1

Mülhakâtıyla Trabzon vâlisi vezîrim İsmail Rahmi Paşa iclâlehuya ve Arım kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Menka oğlu Mustafa nâm kimesnenin babası Arım kazâsına mutasarrıf Çarşamba nâhiyesine tâbi' Sakırmcı (?) karyesi sâkinlerinden Menka nâm kimesnenin bundan akdem fevt olduk da karye-i merkûme toprağında kâin mülkiyet üzere mutasarrıf olduğu kürum ve istîcârî mevcûd bağ ve bağçeyi bî'l-ırsi's-şer' merkûm ile diğer karındaşı Ali ve vâlidesine intikâl edüb kable'l-kısme karındaşı Ali ile vâlidesi mezbûre fevt ve müteveffâyı olduklarında anların dahi hisseleri merkûm Mustafa'ya intikâl etmiş iken karye-i merkûme muhtarı zikir olunan bağ ve bağçeye hilâf-ı şer'-i şerîf fuzûlî zabt edüb gadr eylediği beyânıyla mahâllinde şer'le ru'yet ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûru merkûm Mustafa tarafından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş olmağla siz ki vâlî-yi müşârun-ileyh ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz ma'rifetiniz ile merkûm mahâllinde meclis-i şer'e ihzâr ve merkûm ile bî'l-muvâcehe hakkâniyet vechiyle terâfu' ederek husûs-ı mezbûr inhâ olunduğu üzere olduğu ve bilâ-gadr-ı şer' on beş sene mürûr eylediği hâlde merkûmân hilâf-ı şer'-i şerîf fuzûlî zabt eylediği bağ ve bağçeye ba'de's-sübût hükm edüb merkûma alıverilüb icrâsı şer'-i şerîf ve ihkâk-ı hakk mübâderet husûs-ı mezbûr hâlî olan vaz' ve hâlet vukû'a getirülmemesi husûsuna dikkat ve keyfiyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı

şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve i'âlâma müsâra'at eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmağla mazmûn-ı münîfinin infâz ve icrâsına mübâderet eylemeniz

Fî evâhir-i N sene 263

31-2

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon vâlisi vezîrim İsmail Rahmi Paşa iclâlehuya ve Trabzon kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Cemile ve Fatma nâm hâtûnların Trabzon kazâsına tâbi' Kale karyesinde kâin babalarından müstakil bâ-hüccet-i şer'-îye ber-vech-i iştirâken mutasarrıf bir bâb mülk menzil 'arsalarında âharın 'alâkası yoğ iken karye-i mezbûre sâkinlerinden Çuvalcı oğlu demekle ma'rûf kimesne 'arîza-i mezkûreye hilâf-ı şer'-i şerîf fuzûlî zabt edüb gadr-ı küllî eylediği beyânıyla şer'le ru'yet ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûru mezbûr Cemile ve Fatma hâtûnlar tarafından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş olmağla siz ki vâlî-yi müşârun-ileyh ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz ma'rifetiniz ile merkûm mahâllinde meclis-i memlekete ihzâr ve mezkûr ile bî'l-muvâcehe ber nehc-î şer'-i terâfu' ederek husûs-ı mezbûr inhâ olunduğu üzere ve bilâ- gadr-ı şer' on beş sene mürûr eylediği 'indü's-şer' tebeyyün ve tahakkuk eylediği hâlde merkûm hilâf-ı şer'-i şerîf fuzûlî zabt eylediği 'arîza-i mezkûreye ba'de's-sübût hükm edüb mezbûrdan alıverilüb icrâ-yı şer'-i şerîf ve ihkâk-ı hakk mübâderet ve husûs-ı mezbûr zımnında ilâ-âhire dikkat ve keyfiyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere derbâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında

Fî evâ'il-i L Sene 263

31-3

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon vâlisi vezîrim İsmail Rahmi Paşa iclâlehuya ve Trabzon kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Cemile ve Fatma nâm hâtûnların Trabzon kazâsına tâbi' Kale karyesi toprağında vâki' tapu senediyle mutasarrıf oldukları ma'lûmetü'l-hudûd tarlaları beher sene iştirâken zabt ve zirâ'at ve 'öşrûn edâ olunagelüb âhardan dâhil olunmak îcâb etmez iken karye-i mezbûre sâkinlerinden Çuvalcı oğlu demekle ma'rûf kimesne arâzî-yi merkûmeye hilâf-ı kânûn fuzûlî zabt edüb gadr eylediği beyânıyla kânûn üzere 'amel olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûru mezbûrtan Cemile ve Fatma hâtûnlar tarafından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş ve münâzaun-fihâ olan yerleri mezbûrtan zabt ederler iken zirâ'at olunmayub üç sene 'ale'l-fuzûlî bilâ-mâni' boz ve hâlî bırakub müstehak tapu olmuş merkûm bozdan sâhib-i 'arzdân

resm-i tapu ile almış ve yedine temessük verilmiş ise zabt eylemiş hasbe'l-kânûn yolunda olub eğer böyle fi'l-hakîka mezbûrtan ol yerlere tapu senediyle ber-vech-i iştirâken mutasarrıflar olarak zabt ve beher sene iştirâken taraflarının zirâ'at ve 'öşrûye edâ olunagelür iken merkûm fuzûlî zabt eylediği muvâfık-ı nefsü'l-evâmîr olduğu ve zabt olunalı on sene geçmediği hâlde vech-i meşrûh üzere olan birle mezbûrtan Cemile ve Fatma'ya alıverilüb yedlerinde olan temsili mûcibince kemâ-fi's-sâbık mezbûrelere iştirâken zabt taraflarından ve zirâ'at etdirilmek kânûnu muktezasından bulunmuş olmağla siz ki müşîr-i müşârun-ileyh ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz husûs-ı mezbûrî şer'-i şerîf ve bâlâda muharrer kânûn-ı münîfe tatbîk ederek ber-vech-i hakkâniyet ru'yet birle fi'l-hakîka merkûmûn ol yerleri zabt eylemiş bî-vech hilâf-ı kânûn idüğü 'indü's-şer' tebeyyün ve tahakkuk eylediği ve zabt olunalı on sene geçmediği hâlde vech-i meşrûh üzere olan yerler mezbûra alıverilüb yedlerinde tapu senedi mûcibince kemâ-fi's-sâbık taraflarından iştirâken zabt ve zirâ'at etdirilmesi husûsuna mübâderet ve husûs-ı mezbûr zımında ilâ-âhire dikkat ve keyfiyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında.

Fî evâ'il-i L Sene 63

32-1

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon vâlisî vezîrim İsmail Rahmi Paşa iclâlehuya ve Gümüşhane kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Fatma nâm hâtûn Trabzon sancağında Gümüşhane kazâsına tâbi' Uz karyesi toprağında vâki' tapu senediyle mutasarrıf olduğu ma'lûmetü'l-hudûd iki kıt'a tarlalarını iki yüz elli senesinde karye-i mezkûre sâkinlerinden Hacı oğlu Hasan nâm kimesneye 'aded-i sînîn beyân etmeksizin ma'lûmü'l-mikdâr gurus icâr ve merkûm dahi istîcâr ve kabul edib mutahharan zabt ve zirâ'at etmekte iken mezbûre Fatma şimdi feshi icâr birle merkûmûn zimmetinde müctemi' olan icârı taleb eyledik de vermediğinden ma'ada ol yerlere hâsılı müdâhale eylediği ve tarafından Musa nâm kimesneyi vekîl etmiş olduğu beyânıyla ol bâbda emr-i şerîfim sudûru mezbûre Fatma hâtûn tarafından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş ve mezbûre Fatma münâzaun-fihâ olan yerlerden hakk-ı tasarrufunu rızâ'sı ve sâhib-i 'arz ma'rifetiyle merkûm Hasan ferâğ ve tefvîz etmiş olmayub fil vâki' ol yerleri 'aded-i sînîn beyân etmeksizin mezbûrede merkûm Hasan ma'lûmü'l-mikdâr gurus icâr ve merkûm dahi istîcâr ve kabul edüb muharran zabt ve zirâ'at etmekte iken şimdi feshi icâr ile zimmetinde müctemi' olan icârâtı verilmediğinden ma'ada ol yerlere dahi fuzûlî müdâhale eylediği

muvâfık-ı nefsü'l-evâmîr olduğu hâlde men'i ve def'i lâzımeden bulunmuş olmağla siz ki vâlî-yi müşârun-ileyh ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz merkûm Hasan'ı mahâllinde meclis-i şer'e ihzâr ve vekîle merkûm ile ber-nehc-î şer'î terâfu' ederek husûs-ı mezbûr inhâ olunduğu üzere olduğu hâlde icâra mezkûreye ba'de's-sübût hükm edüb vekîla merkûma aliverilüb ihkâk-ı hakk ve müdâhale vukû'na men'i ve def'i husûsuna mübâderet ve husûs-ı mezbûr zımnında ilâ-âhire dikkat ve keyfiyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında.

Fî evâsıt-ı Za Sene 63

32-2

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon vâlîsi vezîrim İsmail Rahmi Paşa iclâlehuya ve Arhave ma'a Viçe kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Arhave kazâsına tâbi' Pilarget karyesi ahâlîsinin karyeleri toprağında kadîmü'l-eyyâmdan berü koyun vesâ'ir davarları ra'y olunub otundan ve suyundan intifa' edegelür mahsûs ve müstakil mer'a yerlerinde âharın 'alâkası olmayub dâhil olunmak îcâb etmez iken Hemşin kazâsı sâkinlerinden Genç Ahmed oğlu Hüseyin ve Çalı oğlu Ahmed ve karındaşı Melek nâm kimesne o mer'alarına hilâf-ı kânûn fuzûlî müdâhalemeden hâlî olmadıkları beyânıyla olbâbda emr-i şerîfim sudûru zikr olunan Pilarget karyesi ahâlîsi tarafından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş dîvân-ı hümayûn kaleminden kânûnu su'âl olunduk da münâzaun-fihâ olan mahâl-i kadîmeden tapu ile verilüb zabt ve zirâ'at olunagelen yerlerden olarak merkûmûn Hüseyin ve Ahmed ve Melek tapu senediyle mutasarrıflar ise müdâhale eden hasbe'l-kânûn yolunda olub eğer böyle olmayub da fi'l-hakîka zikr olunan Pilarget karyesi ahâlîsinin kadîmü'l-eyyâmdan berü koyun ve sâ'ir davarları ra'y olunub otundan ve suyundan intifa' edegelür mahsûs ve müstakil kadîmî mer'a yerleri iken merkûmûn fuzûlî müdâhale eyledik de muvâfık-ı nefsü'l-evâmîr olduğu hâlde men'i ve def'i muvâfık-ı kânûn idüğü kalem-i mezbûrdan tahrîr kaleminden olmağla siz ki vâlî-yi müşârun-ileyh ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz husûs-ı mezbûrî şer'-i şerîf ve bâlâda muharrer kânûn-ı münîfe tatbîk ederek ber-vech-i hakkâniyet ru'yet birle fi'l-hakîka merkûmûnun zikr olunan mer'a yerlerine müdâhaleleri bî-vech hilâf-ı kânûn idüğü 'indü'ş-şer' tebeyyün ve tahakkuk eylediği hâlde men'i ve def'i husûsuna mübâderet ve husûs-ı mezbûr ilâ-âhire dikkat ve keyfiyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şân sâdır olmağla mazmûn-ı münîfinin infâz ve icrâsına müsâberet eyleyesiz.

33-1

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon vâlisı vezîrim İsmail Rahmi Paşa'ya ve Hemşin kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Hemşin kazâsına tâbi' Canud karyesi ahâlîsinin kadîmü'l-eyyâmdan berü koyun ve sâ'ir davarları ra'y olunub otundan ve suyundan intifa' edegelürler mahsûs ve müstakil kadîmî mer'a yerlerinde âharın 'alâkası olmayub dâhil olunmak îcâb etmez iken yine kazâ-yı mezbûra tâbi' Asrafoz (?) ve Meleskur ve Çilingir karyeleri ahâlîsi o mer'a yerlerine hilâf-ı kânûn fuzûlî müdâhaleden hâlî olmadıkları beyânıyla kânûn üzere 'amel olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûru sâlifü'z-zikr Canud karyesi ahâlîsi tarafından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş ve münâzaun-fihâ olan mahâl sâlifü'z-zikr Asrafoz (?) ve Meleskur ve Çilingir karyemiz ahâlîsinin kadîmü'l-eyyâmdan berü mezbûr koyun ve sâ'ir davarları ra'y olunub otundan ve suyundan intifa' edegeldikleri mahsûs ve müstakil kadîmî mer'a yerlerine bulunmuş veyâhûd hayvânları zikr olunan Canud karyesi ahâlîsinin hayvânlarıyla müşâ' ve müşterek olunagelmış olub fi'l-hakîka mârû'l-beyân Canud karyesi ahâlîsinin kadîmü'l-eyyâmdan berü mezbûr koyun ve sâ'ir davarları ra'y olunub otundan ve suyundan intifa' edegelenleri mahsûs ve müstakil kadîm mer'a yerleri iken kurâ-yı merkûme ahâlîsi fuzûlî müdâhale eyledik de muvâfık-ı nefsu'l-evâmîr olduğu hâlde men'i ve def'i kânûnu muktezâsına bulunmuş olmağla siz ki vâlî-yi müşârun-ileyh ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz husûs-ı mezbûru şer'-i şerîf kânûn-ı münîfe tatbîk ber-vech-i hakkâniyet ru'yet birle fi'l-hakîka kurâ-yı merkûm ahâlînin o mer'a yerlerine müdâhaleleri bî-vech ve hilâf-ı kânûn idüğü 'indü's-şer' ve'l-meclis tebeyyün ve tahakkuk eylediği hâlde men'i ve def'i husûsuna mübâderet ve husûs-ı mezbûr zımnında müdde'-i merkûmûn câniblerinden ol tarafda mübâşir ta'yîni matlûb olduğu hâlde muvahharan irâde-i seniyye-i mülûkânemle mü'esses olan nizâm mûcibince ta'yîn olunacak mübâşirin hıdmet-i mübâşiriye ve mesârif-i sahîlhesi kendi taraflarından te'yîd etdirilüb müdde'-i ileyh câniblerinden hıdmet-i mübâşiriye ve mesârif-i ve sâ'ir metâlîbe ahzı ve zinhâr bu vesîle ile kimesneye gadr ve te'addî misüllü vaz' ve hâlet vukû'a getirilmemesi husûsuna dikkat ve keyfiyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında.

33-2

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon vâlisî vezîrim İsmail Rahmi Paşa iclâlehuya ve Gümüşhane nâm-ı diğer Torul kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Kezban nâm hâtûn Trabzon muzâfâtından Torul nâhiyesine tâbi' Soryana karyesi toprağında vâki' ma'lûmetü'l-hudûd arâzî-yi karye-i mezkûre sâkinlerinden Zeyneb nâm hâtûn ile tapu senediyle ber-vech-i iştirâken mutasarrıflar olarak zabt ve beher sene taraflarından iştirâken zirâ'at ve 'öşrûn sâhib-i 'arz olunagelür iken ol cânibden karye-i mezbûre sâkinlerinden Burhan ve Alaaddin nâm kimesneler zikr olunan arâziden mezbûre Kezban'ın hissesine fuzûlî müdâhaleden hâlî olmadıkları ve tarafından Osman nâm kimesneye vekîl tahsîl etmiş olduğu beyânıyla kânûn üzere 'amel olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûru mezbûr Kezban hâtûn tarafından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş ve dîvân-ı hümâyûnum kuyûduna bî'l-mürâca'a karye-i mezbûre toprağında vâki' ma'lûmetü'l-hudûd arâzî-yi dört hisse i'tibâriyle üç hissesini mezbûre Kezban bir hissesini dahi karye-i mezbûre sâkinlerinden Zeyneb nâm hâtûn tapu senediyle mutasarrıflar iken mezbûre Zeyneb kendü hissesini zabt 'adem-i kanâ'at birle mezbûre Kezban hissesini dahi hilâf-ı kânûn fuzûlî zabt edüb gadr-ı küllî eylediği mezbûre Kezban mukaddemâ bâ-'arz-ı hâl inhâ eylediğine mebnî ve kânûn üzere 'amel olunmak bâbında iki yüz elli beş senesi evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhirinde emr-i şerîfim sâdır olduğu mukayyed ve mestûr bulunmuş olmağla imdi münâzaun-fîh olan arâzî-i mezbûre Kezban mezbûre Zeyneb ile tapu senediyle müşterek mutasarrıflar iken mezbûre Kezban hissesini zabt eder iken zirâ'at etmeyüb üç sene 'ale'l-fuzûlî bilâ-mâni' boz va hâlî bırakub müşterek tapu olmuş ve müşterek mezbûre dahi almakdan emtina ederek ve merkûmûn Burhan ve Alaaddin bozdan sâhib-i 'arzdı almışlar ise müdâhaleleri hasbe'l-kânûn yolunda olub eğer böyle olmayub da fî'l-hakîka mezbûr Kezban ol yerlere merkûm Zeyneb ile bâ tapu iştirâken mutasarrıflar olarak zabt ve beher sene iştirâken taraflarından zirâ'at ve 'öşrû edâ olunagelür iken merkûmûn mezbûr Kezban hissesine fuzûlî müdâhale eyledikleri muvâfık-ı nefsi'l-evâmîr olduğu hâlde men'i ve def'i kânûn muktezâsından bulunmuş olmağla siz ki vâlî-yi müşârun ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz husûs-ı mezbûrî şer'-i şerîf ve bâlâda muharrer kânûn-ı münîfe tatbîk ederek ber-vech-i hakkâniyet ru'yet birle fî'l-hakîka merkûmûn ol yerlerden mezbûre Kezban hissesini müdâhale eylemeleri bî-vech ve hilâf-ı kânûn idüğü 'indü's-şer' tebeyyün ve tahakkuk eylediği hâlde men'i ve def'i husûsuna mübâderet ve husûs-ı mezbûr zımnında ilâ-âhire dikkat ve keyfiyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında

Fî evâhir-i Za Sene 263

34-1

Eyâlet-i Trabzon vâlisî vezîrim İsmail Rahmi Paşa iclâlehuya ve Rize kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Rize kazâsına tâbi' Hama ve Filandoz ve Çaklı ve Valankos karyeleri ahâlîsinin kadîmü'l-eyyâmından berü koyun ve sâ'ir davarları müşâ' ve müşterek ra'y olunub otundan ve suyundan intifa' edegelenleri kadîmî mer'alarında âharın 'alâkası olmayub dâhil olunmak îcâb etmez iken ve bu makûle mer'a yerleri alınıb ve satılmak ve tapu ile verilüb sökülüb zirâ'at etmek hilâf-ı kânûn iken yine kazâ-yı mezbûr sâkinlerinden Hüseyin ve Keleş ve Ahmed ve Mehmed ve İsmail ve ... nâm kimesneler o mer'a yerlerini söküb zirâ'at eder deyü hilâf-ı kânûn fuzûlî müdâhalemeden hâlî olmadıkları beyânıyla olbâbda emr-i şerîfim sudûru kazâ-yı merkûme ahâlîsi taraflarından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş ve dîvân-ı hümayûn kaleminden kânûnu su'âl olunduk da münâzaun-fihâ olan mahâl-i kadîmeden tapu ile verilip ve zirâ'at olunagelenlerden olarak merkûmân Hüseyin ve Keleş ve Ahmed ve Mehmed ve İsmail ve ... tapulu ve temessüklü mutasarrıflar ise müdâhale eyledikleri hasbe'l-kânûn yolunda olub eğer böyle olmayub da fi'l-hakîka zikr olunan Hama ve Filandoz ve Çaklı ve Valankos karyeleri ahâlîsinin kadîmü'l-eyyâmından berü koyun ve sâ'ir davarları müşâ' ve müştereken ra'y olunub otundan ve suyundan intifa' edegelenler kadîmî mer'aları iken merkûmûn söküb zirâ'at eder deyü fuzûlî müdâhale eyledikleri muvffak-ı nefsu'l- evâmîr olduğu hâlde bu makûle mer'a yerleri alınıp ve satılmak ve tapu ile verilüb sökülüb zirâ'at olunmak hilâf-ı kânûn olduğundan men'i ve def'i muvâfık-ı kânûn idüğü kalem-i mezbûrdan tahrîr kaleminden olmağla siz ki vâlî-yi müşârun-ileyh ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz husûs-ı mezbûrî şer'-i şerîf ve bâlâda muharrer kânûn-ı münîfe tatbîk ederek ber-vech-i hakkâniyet ru'yet birle fi'l-hakîka merkûmların o mer'a yerlerine müdâhale eylemeleri bî-vech ve hilâf-ı kânûn idüğü indel meclis tebeyyûn ve tahakkuk eylediği hâlde men'i ve def'i husûsuna mübâderet ve husûs-ı mezbûr ilâ-âhire dikkat ve keyfiyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında.

Fî evâhir-i Rebî'ü'l-evvel sene 263

34-2

Gümüşhane kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Yani ve Navol nâm zimmîler Trabzon sancağında Gümüşhane kazâsı toprağında ber-vech-i iştirâken mutasarrıf olan ma'lûmetü'l-hudûd ve tarlalarını zabt ve beher sene iştirâken zirâ'at ve 'öşrü edâ edegelüb dâhil olunmak îcâb etmez iken kazâ-yı mezbûre tâbi' Germadi karyesi

ahâlîsi ol yerler bizim karyemiz hayvânâtına mahsûs mer'adır deyü fuzûlî müdâhale ve ta'arruzdan hâlî olmadıkları beyânıyla kânûn üzere 'amel olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûru mersûmân Yani ve Navol taraflarından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş ve dîvân-ı hümayûn kaleminden kânûnu su'âl olunduk da münâzaun-fîh olan Mehmed zikr olunan Germadi karyesi ahâlîsinin kadîmü'l-eyyâmdan berü koyun ve sâ'ir davarları ra'y olunub otundan ve suyundan intifa' edegelenleri mahsûs ve müstakil kadîmî mer'aları ise müdâhale eylemeleri hasbe'l-kânûn yolunda olub eğer böyle olmayub da fî'l-hakîka kadîmden tapu ile verilüb zabt ve zirâ'at olunagelen yerlerimiz olarak mersûmân Yani ve Navol ol yerlerde tapu senediyle müşâ' ve müşterek mutasarrıf olub zabt ve beher sene iştirâken zirâ'at ve 'öşr edâ edegelür iken karye-i merkûme ahâlîsine ol yerler bizim karyemiz hayvânâtına mahsûs mer'adır deyü fuzûlî müdâhale eylediği muvâfık-ı nefsi'l-evâmîr olunduğu hâlde men'i ve def'i birle ol yerler yedlerinde olan tapu senedi mûcibince ber-karâr-ı sâbık mersûmân iştirâken zabt ve zirâ'at etdirmekde muvâfık-ı kânûn idüğü kalem-i mezbûrdan tahrîr kılınmış olmağla siz ki nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz husûs-ı mezbûrı şer'-i şerîf ve bâlâda muharrer kânûnu zabt ve tatbîk ederek ber-vech-i hakkâniyet ru'yet birle fî'l-hakîka karye-i merkûme ve ahâlîsinin ol yerlerinde müdâhalesi bî-vech ve hilâf-ı kânûn idüğü şer'en tebeyyün eylemediği hâlde men'i ve def'i husûsuna mübâderet ve keyfiyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme i'lâmı müsâra'at eylemeniz bâbında.

Fî evâ'il-i Za Sene 263

35-1

Mülhakâtıyla eyâlet-i Erzurum vâlisî vezîrim Hamdi Paşa iclâlehuya ve Ardahan kazâsı nâ'ibine ve müdür-i kazâ ve vücûh-ı memlekete hüküm ki

El-hacc Kayazâde Yusuf nâm kimesne li-ecli't-ticâret Ardahan kazâsından çıkub Trabzon'a gelür iken esnâ-yı râhda Ardahan kazâsına beş saat mesâfede Ardahan kazâsı sâkinlerinden Hüseyin Bey teba'asından Veli Buşa (?) oğlu Murad nâm kimesneler merkûm Yusuf önüne çıkub yanında mevcûd yirmi üç bin yedi yüz gurus nukûd ile heğbesi derûnunda mevcûd iki bin dört yüz seksen gurus kıymetlü eşyâsı hilâf-ı şer'-i şerîf ve bî-gayr-ı hakk gasb ve gârât edüb gadr eyledikleri beyânıyla mahâllinde şer'le ru'yet ve ihkâk-ı hakk ve mümkün olmaz ise der-sa'âdet'e ihzârları i'lâm olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûru merkûm Yusuf tarafından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â etmiş ve sınıf-ı teba'a-ı saltanat-ı seniyesinden büyük ve küçük bir kimesne diğeri birisinin mal ve emlâkına bî-gayr-ı hakk ta'arruz ve tasallut ve

müdâhale etmek veyâhûd cebren almak veya sattırmak için bî'z-zât veyâhûd bî'l-vâsita icbâr etmek misüllü şeyler ve cerhen mine'l-vücûh câiz olmaması ve ba'de eziyyet o makûle mâl-ı memnû' ve meğr ve cesâret eden olur ise mazbût olan mâl ve emlâk mevcûd ise aynen değil ise tamtaman sâhib olunarak etdirilmesi ahkâm-ı cezâ'îyye iktizâsından bulunmuş olmağla siz ki vâlî-yi müşârun-ileyh ve nâ'ib-i vesâ'ir-i mûmâ-ileyhsiz ma'rifetiniz ile merkûmûn mahâllinde meclis-i memleketine ihzâr ve merkûm Yusuf ile bî'l-muvâcehe ber-nehc-i şer'-i terâfu' ederek husûs-ı mezbûr inhâ olunduğu üzere olduğu ve bilâ-gadr-ı şer' on beş sene mürûr eylediği 'indü's-şer' ve'l-meclis tebeyyün ve tahakkuk eylediği hâlde merkûmân hilâf-ı şer'-i şerîf ve bî-gayr-ı hakk fuzûlî gasb ve gârât eyledikleri nukûd ve eşyâ her ne ise ba'de's-sübût hükm edüb merkûm Yusuf'a alıverilüb icrâ-yı şer'-i şerîf ve ihkâk-ı hakk dikkat ve eğer ihkâk-ı hakk mümkün olmayub da müdde'-i ileyhânın der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme ihzârları ve i'zam gelür ise keyfiyetin esasen i'lâmı ve iş'ârına müsâra'at ve husûs-ı mezbûr hâlî üzere mübâderet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlî-şân sâdır olmağla mazmûn-ı münîfinin infâz ve icrâsına i'tinâ ve dikkat eylesiniz.

Fî evâhir-i Z Sene 263

35-2

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon vâfisi vezîrim İsmail Rahmi Paşa iclâlehuya ve Gümüşhane kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Ömer nâm kimesnenin Trabzon sancağında Gümüşhane kazâsı sâkinlerinden İbrahim Kaşif demekle meşhûr kimesne zimmetinde iki yüz elli beş senesinden berü on sekiz bin guruş alacak hakkıolub meblâğ-ı mezbûru kıble'l-edâ merkûm İbrahim Kaşif fevt olarak terekesi verese-i taraflarından ahz ve kabz olunmuş ve merkûm Ömer verese-i müteveffâ-yı merkûmdan zevcesi Kezban hâtûn mahâllinde ve sâ'irleri aher-i diyârda bulunduğundan mezbûrenin tarafından vekîl-i şer'îyle lede't-terâfu'mebâliğ mezbûr on sekiz bin guruşdan mezbûrenin hissesine isâbet eden iki bin iki yüz elli guruşun istirdadı için cânib-i şer'den i'lâm verilmiş ve verese-i sâ'ire dahi mahâllinde gelmişler iken mezbûre mebâliğ mahkûm-ı mezbûru ve verese-i sâ'ire dahi hisselerini edâda muhâlefet birle îfâ-yı hakk ve gadr-ı küllî da'ayasında oldukları ve tarafından el-hacc Kamil nâm kimesneyi vekîl etmiş olduğu merkûm Ömer tarafından mukaddemâ bâ-'arz-ı hâl istid'â ve zinhâr ve i'lâm-ı mezkûr-ı mümzî sûreti dahi takdîm ve ibrâz olunmuş ve dîvân-ı hümayûnum kaleminden muktezâsı lede's-su'âl inhâ olunduğu üzere ise tarafından vekîl-i şer'îyesiyle ru'yet ve merkûm Ömer'in iddi'â-yı gerdesi olan mebâliğ ba'de's-sübût müteveffânın terkisini ahz ve kabûl

eden reisinden aliverilüb ihkâk-ı hakk olunmak için emr-i şerîfim i'tâsı iktizâ eylediği kalem-i mezbûreden tahrîr kaleminden olmağla mahâllinden şer'le ru'yet olunmak bâbında iş bu sene-i mübâreke evâhir-i saferinde sâdır olan emr-i şerîfim kazâ-yı zâyî' olmuş olduğu beyânıyla olbâbda zâyî'inden emr-i şerîfim sudûru merkûm Ömer tarafından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş olmağla siz ki vâlî-yi müşârun-ileyh ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz husûs-ı mezbûr inhâ olunduğu üzere olduğu hâlde müteveffâ-yı merkûmün verese-i sâ'iresi mahâllinde meclisi şer'e ihzâr ve vekîl-i merkûm ile terâfu'ederek ba'de's-sübût ber-muktezâ-yı şer'-i mahzâr mebâliğ mezbûrun tahsîl ve vekîl-i merkûm teslîmiyle ihkâk-ı hakk mübâderet ve husûs-ı mezbûr zımnında müdde'-i merkûm câniblerinden ol tarafda mübâşir ta'yîni matlûb olunduğu hâlde muvahharan irâde-i seniyye-i mülûkânemle mü'esses olan nizâm mûcibince ta'yîn olunacak mübâşirin hıdmet-i mübâşiriye ve mesârif-i sahîhesi kendi tarafından te'yîd etdirilüb müdde'-i ileyhim câniblerinden hıdmet-i mübâşiriye ve mesârif-i metâlîbe ve ahzı ve zinhâr bu vesîle ile kimesneye gadr ve te'addî misüllü kimesneye vaz' ve hâlet vukû'a getirilmemesi husûsuna dikkat ve keyfiyetin kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında.

Fî evâhir-i Z Sene 263

36-1

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon vâlîsi vezîrim İsmail Rahmi Paşa iclâlehuya ve Rize kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Rize kazâsı ahâlîsinden ma'lûmü'l-resmi kimesneler mâlik oldukları hayvânlarını muhkem zabt itmeyüb yine kazâ-yı mezbûr ahâlîsinden olan kesânın kazâ-yı mezbûrda kâin mutasarrıf oldukları bağ ve bağçe ... ârâsında salıverüb yedirüb ... küllî zarar ve ziyân eyledikleri beyânıyla men'i bâbında emr-i şerîfim sudûru merkûmân taraflarından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş ve dîvân-ı hümâyûnum kaleminden kânûnu su'âl olunduk da bağ ve bağçe ârâsında ... derülmeyüb ber-vech-i zarar ve ziyân etdirilmemek üzere merkûmûna muhkem tenbîh olunmak ve ba'de't-tebliğ zarar ve ziyân eder isevâki'olan zararları ba'de's-sübût iş bu ba'de's-sübûtü's-şer'î tazmîn etdirilmek muvâfık-ı kânûn idüğü kalemi mezbûrdan tahrîr kaleminden olmağla siz ki vâlî-yi müşârun-ileyh ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz bağ ve bağçe ârâsında davar câiz olduğuna binâen merkûmlar davarların muhkem zabt ederek ber-vech-i zarar ve ziyân itmemeleri husûsuna ekiden tenbîh dikkat ve ba'de't-tenbîh vech-i meşrûh üzere zarar ve ziyân eyledikleri 'indü's-şer' ve'l-meclis tebeyyün ve tahakkuk eylediği hâlde vâki zararlarınının 'ba'de's-sübût eş-şer'î tazmîn

etdirilmesi husûsuna mübâderet ve husûs-ı mezbûr zımnında müdde'-i merkûmûn câniblerinden o tarafda mübâşir ta'yîni matlûb olunduğu hâlde muvahharan irâde-i seniyye-i mülûkânemle mü'esses olan nizâm mûcibince ta'yîn olunacak mübâşirin hıdmet-i mübâşiriye ve mesârif-i sahîhesi kendü taraflarından te'yîd etdirilib müdde'-i ileyha câniblerinden hıdmet-i mübâşiriye ve mesârif-i metâlîbe ve ahzı ve zinhâr bu vesîle ile kimesneye gadr ve te'addî misüllü vaz' ve hâlet vukû'a getirilmemesi husûsuna dikkat ve keyfiyetin kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında.

Fî evâ'il-i Z Sene 264

37-1

Eyâlet-i Trabzon vâlisî vezîrim İsmail Rahmi Paşa iclâlehuya ve Yavebolu nâm-ı diğer Görele kazâsı nâ'ibine hüküm ki

kazâ-yı mezbûra tâbi' Kaya karyesi ahâlîsinden Suyabatmazoğlu İzzet nâm kimesne ile Kürd oğlu Ali nâm kimesne mukaddemâ şerîkler iken merkûm Ali hâricden nesne iştirâ etmiş olduğu on altı bin guruşluk emti'aya âhara bey' ve semen-i emti'a-ı mezkûre esmânından mezkûre olan düyûnunu ashâbına te'diye etmek üzere iken şerîki merkûm İzzet'e teslim etmiş ise de merkûm İzzet düyûn-ı mezkûreyi edâ etmediğinden başka zamâne şirketlerinde sâhib olan ticâreti ketm ve ihfâ ve merkûm Ali'den bî-gayr-ı vech yirmi sekiz bin guruş taleb ve da'vâ etmekte olduğu beyânıyla mahâllinde ber-nehc-i şer'-i terâfu'-ı ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûru merkûm Ali tarafından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş olub ve husûs-ı mezbûr bî'l-fi'il Anadolu Kaz'askeri olan Mevlânâ Mehmed Arif idâm adem-ullâh-ı te'âlâ-yı fezâile lede'l-havâle merkûm Ali'nin şirket-i mezkûreleri şer'en sahîh olduğu hâlde muhâsebeleri bî'l-ma'rifet-i şer' ru'yet ve zuhûr eden ticâretleri şartları üzere beynlerinde taksîm kılınması ve merkûm Ali'nin zamâne şirkette hâricen iştirâ etmiş olduğu emti'a-ı mezkûre ticâretleri cinsinden olmayub ve merkûm Ali nefsiçün iştirâ etmiş idüğü lede's-şer' tebeyyün ve tahakkuk eylediği takdîrce ber-vech-i muharrer iştirâ etmiş olduğu emti'a-ı mezkûrenin esmânını ashâb-ı düyûna te'diye ve hîn-i ... ticâret hasıla ve hasrâne merkûm Ali'ye râci' olub şerîki merkûm İzzet tarafından kat'an hazır ve ta'arruz îcâb etmeyeceğinden merkûm İzzet'in husûsat-ı mezkûreye bî-vech-i şer' müdâhalesinin men'i ve def'i için mahâllinde terâfu'-ı şer'-i ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim i'tâsı emr olub idüğü i'lâm etmekle siz ki vâlî-yi müşârun-ileyh ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz ma'rifetiniz ile tarafeyni mahâllinde meclis-i memlekete ihzâr ve mevlânâ-yı müşârun-

ileyhin i'lâmı mûcibince ber-nehc-i şer'-i terâfu'-ı ederek ve ihkâk-ı hakk mübâderet ve husûs-ı mezbûr ilâ-âhire dikkat ve keyfiyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında.

Fî evâ'il-i [Boşluk]S 264

37-2

Trabzon vâlisi vezîrim İsmail Rahmi Paşa iclâlehuya ve Gümüşhane kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Trabzon sancağında Gümüşhane kazâsı ahâlisinden olub bundan akdem fevt olan Eskici oğlu el-hâcc Ali bin Abdullah'ın verese-i zevce-i menkûhe-i metrûkesi Hâce Havva hâtûn ibnete Abdullah ile sulbî kebîr oğlu müteveffâ Mehmed ve kebîre kızı Rukiye ve lî-ebeveyn er karındaşı El-hacc Hasan'a münhasıra ba'de kible't-taksîme mezbûre Rukiye dahi müteveffiye olub verâseti vâlidesi Havva hâtûn ibnete el-hacc Ali ve babasının Lî-ebeveyn 'ammî[si] mezbûr el-hacc Hasan'a münhasıra ba'de kible't-taksîme mezbûre Hâce Havva hâtûn müteveffiye olduk da verâseti zevc-i metrûke-i merkûm el-hacc Hasan ile lî-ebeveyn 'ammî oğlu Es-seyyid Hasan'a münhasıra ba'de kible't-taksîme merkûme Havva hâtûn dahi müteveffiye olub verâseti zevc-i metrûku el-hacc Hâfız Süleyman ibnü'l-merkûm el-hacc Hasan ve kebîre kızı Fatma ve lî-ebeveyn kız karındaşı Ümmügülsüm hâtûnlara münhasıra oldukdan sonra verese-i merkûmûndan merkûme Fatma'nın zevci ve tarafından vekîl-i sâbitü'l-vûkelâsı Sofu oğlu el-hacc İbrahim Emin Halil ve merkûme Ümmügülsüm hâtûnun kebîr oğlu ve tarafından vekîl-i sâbitü'l-vûkelâsı Ali ibn-i Mehmed nâm kimesneler bî'l-vekâle verese-i merkûmûndan el-hacc Hasan'ın oğulları Ömer ve Ata ve Mustafa nâm kimesnelerden müvekkilleri merkûmânın müverrisleri müteveffâ-yı evvel merkûm el-hacc Ali'nin terekesinden emlâk ve eşyâsını merkûmûn Ömer ve Ata ve Mustafa fuzûlî zabt eylediğinden her biri müvekkilleri merkûmân Fatma ve Ümmügülsüm hâtûnların hisse-i ırsiyyelerini inkârlarına mükârin da'vâ ve da'vâsı mezkûrelerinden müvekkilleri merkûmâna ... vekîl-i mezbûr el-hacc İbrahim bî'l-vekâle bin beş yüz gurus ve vekîl-i mezbûr Ali dahi bî'l-vekâle üç yüz gurus üzerlerine merkûmûn Ömer ve Ata ve Mustafa ile sulh olub ve birle sulh cem'an bin sekiz yüz gurus vekîlân-ı merkûmâna bî'l-vekâle kabz birle husûs-ı mezkûrelere müte'allik 'amme-i da'vâdan merkûmûn Ömer ve Ata ve Mustafa'nın zimmetlerini kabullerini ibrâ' ve ıskât ederek cânib-i şer'den i'lâm şer' verilmiş iken vekîlân-ı merkûmân müvekkilleri merkûmân için hisse-i ırsiyye metâlibeleriyle tazyîkden hâlî olmadıkları beyânıyla men'i bâbında emr-i şerîfim sudûrunu merkûmûn Ömer ve Ata

ve Mustafa bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â etmiş ve vekîlân-ı merkûmân husûs-ı mezbûra bî'l-vekâle ber-vech-i muharrer sulh ve ibrâ-yı 'âmm ile ibrâ ve ıskât eylediklerini ve mazmûn i'lâm-ı mezkûru ma'rifetler yâhûd mazmûn i'lâm-ı mezkûru münker olurlar ise muvâcehelerinde mahâllinde hilâf-ı şer'de ber-nehc-i şer'-i ru'yet ol-vech takdîrce vâki' o müdâhaleler hilâf-ı şer'-i şerîf olduğu Anadolu kazî'askerleri tarafından i'lâm olunmuş olmağla siz ki vâlî-yi müşârun-ileyh ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz husûs-ı mezbûrî mevlânâ-yı müşârun-ileyhin i'lâmı mûcibince ber-nehc-i şer'-i ru'yet ve vekîlân-ı merkûmân husûs-ı mezbûre bî'l-vekâle ber-vech-i muharrer sulh ve ibrâ-yı 'âmm ile ibrâ' ve ıskât eylediklerine ve mazmûn i'lâm-ı mezkûru ... olmayub münker oldukları ve bu cihetle mazmûn i'lâm muvâcehelerinde ber-nehc-i şer' sâbit olduğu takdîrce bî-vech vâki' olan müdâhalelerin ma'rifet-i şer'le men'i ve def'i husûsuna mübâderet ve husûs-ı mezbûr ilâ âhire dikkat ve keyfiyetin kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında.

Fî evâ'il-i M Sene 64

37-3

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon vâlîsi vezîrim İsmail Rahmi Paşaya ve Arhave ma'a Viçe kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Hüseyin nâm kimesnenin babası Hasan nâm kimesne Arhave kazâsına tâbi' Pilarget karyesi toprağında vâki'ma'lûmetü'l-hudûd tarlalarda karye mezkûre sâkinlerinden Şakir nâm kimesne ile müşâ' ve müşterek tapu senediyle mutasarrıflar iken merkûm Hasan fevt olduk da hissesi oğlu merkûm Hüseyin'e intikâl etmiş iken merkûm Şakir müteveffâ-yı merkûmün hissesini hilâf-ı kânûn fuzûlî zabt edüb bu da fevt olduk da oğlu yine kazâ-yı mezkûr sâkinlerinden Ahmed nâm kimesne babamdan müntekildir deyü verilmeyüb gadr-ı küllî eylediği beyânıyla kânûn üzere 'amel olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûru Merkûm Hüseyin tarafından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş ve dîvân-ı hümâyûnum kaleminden kânûnu su'âl olunduk da münâzaun-fihâ olan yerde merkûm Hüseyin'in babası mezbûr Hasan merkûm Şakir ile müşâ' ve müşterek tapu senediyle mutasarrıflar iken merkûm Hüseyin hâlî hayatında hissesinden hakk-ı tasarrufunu rızâ'sı ve sâhib-i 'arz ma'rifetiyle müşterek-i merkûm Şakir'e ferâğ etmiş bu merkûm Şakir müstakilen zabt ve zirâ'at etmek üzere iken fevt olduk da oğlu merkûm Ahmed'e meccânen intikâl eylemiş ise merkûm Ahmed'in ol berâtı babasına müntakil olmak üzere müstakilen zabt eylemesi hasbe'l-kânûn yolunda olub eğer böyle olmayub da fî'l-hakîka ol yerlere merkûmân Hüseyin ve Şakir'in

ber-vech-i iştirâken mutasarrıflar iken merkûm Hasan fevt olduk da hissesi merkûm Hüseyin'e intikâl etmiş iken merkûm Şakir hisse-i mezbûreye fuzûlî zabt edüb fevt olduk da oğlu mezkûr Ahmed babasından müntakildir deyü vermeyüb ve gadr eylediği muvâfık-ı nefsü'l- evâmîr olduğu ve zabt olunalı on sene geçmediği hâlde vech-i meşrûh üzere olan yerlerden babasının hissesi merkûm Hüseyin'e alıverilüb iştirâken zabt ve zirâ'at etdirölmek muvâfık-ı kânûn idüğü kalem-i mezbûrdan tahrîr olunmuş olmağla siz ki vâlî-yi müşârun-ileyh ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz husûs-ı mezbûrî şer'-i şerîf ve bâlâda muharrer kânûn-ı münîfe tatbîk ederek ber-vech-i hakkâniyet le ru'yet birle fi'l-hakîka merkûm Ahmed'in hisse-i mezbûreye zabt etmesi bî-vech ve hilâf-ı kânûn idüğü 'indü's-şer' ve'l-meclis tebeyyün ve tahakkuk eylediği mazbata ... on sene geçmediği hâlde vech-i meşrûh üzere olan yerden babasının hissesi merkûm Hüseyin'e alıverilüb iştirâken zabt ve zirâ'at eder ise husûsuna dikkat ve husûs-ı mezbûr ilâ âhire mübâderet ve keyfiyetin kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında.

Fî evâsıt-ı Muharrem sene 264

38-1

Samsun kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Samsun kazâsı sâkinlerinden Hadice binti Ömer nâm hâtûnun kazâ-yı mezbûrede kâin iki yüz elli üç senesinden berü bâ-hüccet-i şer'iyye mülkiyet üzere mutasarrıf olduğu eşcârı mevcûd bir kıt'a bağçesinde âharın 'alâkası olmayub dâhil olunmak îcâb etmez iken ecânibden Hadice binti Hasan nâm hâtûn bağçe-i mezkûre kırk sene mukaddem benim mutasarrıfımda idi deyü bî-vech fuzûlî müdâhaleden hâlî olduğu beyânıyla mahâllinde şer'le ru'yet ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûru mezbûre Hadice tarafından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş olmağla siz ki nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz ma'rifetinizle mezbûre Hadice'yi mahâllinde meclis-i şerle ihzâr ve bî'l-muvâcehe ber-nehc-i şer'-i terâfu'-ı eylediği husûs-ı mezbûr inhâ olunduğu üzere olduğu ve bağçe-i mezkûreye şer'en dâhil olunmak îcâb etmez iken 'indü's-şer'-i tebeyyün ve tahakkuk eylediği hâlde ma'rifet-i şer'le men'i ve def'i husûsuna mübâderet ve keyfiyetin kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme i'lâm müsâra'at eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlî-şân sâdır olunmakla mazmûn-ı münîfinin infâz ve icrâsına i'tinâ ve mübâderet eyleyesiz.

Fî Evâsıt-ı M Sene 264

38-2

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon vâlisi vezîrim İsmail Rahmi Paşa iclâlehuya ve Rize kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Rize kasabâsı mahallâtından Haldoz Mahallesi sâkinlerinden Memiş nâm kimesnenin vâlidesi Zeyneb nâm hâtûn bundan akdem fevt olduk da mahâlle-i mezbûrede kâin mülkiyet üzere mutasarrıf olduğu bir bâb menzil ve kürüm ve eşcârı mevcûd iki kıt'a bağ ve bağçe bî'l-ırsı'ş-şer' merkûm Memiş'e intikâl edüb ancak merkûm ol vaktten sonra bulunmadığından zikr olunan emlâkı kazâ-yı mezbûr sâkinlerinden ve mütegalibe gürûhundan Tuzcu oğulları demekle meşhûr kimesneler fuzûlî zabt ve yine kazâ-yı mezbûr sâkinlerinden Pirenin oğlu Ali reis demekle 'arîf kimesne bey' etmiş ve mezbûr Memiş şimdi irişüb bağ ve da'vâya kâdir olarak emlâk-ı mezkûreye zülyed olan merkûmdan taleb eyledik de verilmeyüb 'özü dâ'iyesine düşmüş olduğu beyânıyla mahâllinde şerle ru'yet ve ihkâk ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûru merkûm Memiş tarafından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş olmağla siz ki vâli-yi müşârun-ileyh ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz ma'rifetiniz ile merkûm Ali'ye mahâllinde huzûru şer'le ihzâr ve merkûm Memiş ile bî'l-muvâcehe ve ber-nehc-i şer'le terâfu'ederek husûs-ı mezbûr inhâ olunduğu üzere olduğu ve merkûm Memiş irişüb bâliğ ve da'vâya kâdir oldukdan sonra bilâ-gadr-ı şer' on beş sene mürûr eylediği 'indü'ş-şer'-i tebeyyün ve tahakkuk eylediği hâlde vâlidesi müteveffâ-yı merkûmeden müntakıl merkûmânların hilâf-ı şer'-i şerîf fuzûlî zabt ve bey' eyledikleri emlâk-ı mezkûreye ba'de's-sübût hükm edüb zülyed olan merkûmdan mezbûr Memiş'e alıverilüb icrâ-yı şer'-i şerîf ve ihkâk-ı hakk mübâderet ve husûs-ı mezbûr ilâ-âhire vukû'a getirilmemesi husûsuna dikkat ve keyfiyetin kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve i'lâma müsâra'at eylemeniz bâbında.

Fî Evâsıt-ı [Boşluk] Sene 264

39-1

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon vâlisi vezîrim İsmail Rahmi Paşa iclâlehuya ve Trabzon kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Trabzon kazâsı muhalatından İskender Paşa Mahallesi ahâlîsinden Kalyoncu oğulları Ali Reis ve Hüseyin Reis demekle 'arîf kimesnelerin mutasarrıf oldukları menzilleri ittisâlinde vâki' 'arsanın şer'en mâliki olan kazâ-yı mezkûre re'ayâsından Arakil nâm zimmî iki yüz altmış üç senesinde 'arsa-ı mezkûre üzerine merkûmların menzil-i mezkûre sınırından iki buçuk arşûn merfû' menzil binâ ihdâs etmiş ve merkûmân-ı mersûm Arakil zimmî ile bundan akdem kasabâ-i mezkûrda lede't-terâfu' menzil-i mezkûrun hedmi veyâhûd ve bir müslime

bey'i husûslarına taraf-ı şer'den hükm ve mersûma tenbîh olunmuş iken mersûm Arakil zimmî muhâlefet ve 'adem-i itâ'atinden nâşî şimdiye kadar menzil-i mezkûru 'alî hîbe mülkünde ibkâ etmiş olduğu beyânıyla hükm-i mezkûrun ve icrâsıyla mahâllinde ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûru merkûmân Ali Reis ve Hüseyin Reis taraflarından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş ve husûs-ı mezbûr bîl-fi'il Anadolu Kaz'askeri olan Mehmed Arif adem-ullâh-ı te'âlâ-yı fezâile lede'l-havâle mersûm Arakil zimmînin binâ eylediği menzil Müslim mahâllesinde olub ve civârında bulunan menâzil-i müsliminden merfû' olduğu mahâllinde lede's-şer'ü'l- umûr zâhir ve mütehakkık olduğu hâlde menzil-i mezkûr ehl-i islâm menzillerine müsâvî oluncaya kadar ziyâdesi b'î'l-ma'arifetü's-şer' hedm veyâhûd semen-i misliyle bir müslime bey' mersûm Arakil zimmîye emr ve tenbîh olunmak bâbında emr-i şerîfim ısdârı irâde-i 'aliyyeme menût idüğünü i'lâm etmiş olmağla siz ki vâlî-yi müşârun-ileyh ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz inhâ olunduğu üzere mersûmun binâ eylediği binâ müslim mahâllesinde olduğu ve civârından bulunan menâzil-i müsliminden merfû' bulunduğu ber-nehc-i şer' tebeyyün eylediği sûrette mevlânâ-yı müşârun-ileyhin i'lâmı mûcibince menzil-i mezkûr ehl-i İslâm menzilleriyle beraber oluncaya kadar ziyâdesinin ma'arifet-i şer'le hedm veyâhûd semen-i misliyle bir müslime bey'i husûsunu mersûma ekiden tenbîhe dikkat etmeniz bâbında.

Fî evâsıt-ı M Sene 264

39-2

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon vâlîsi vezîrim İsmail Rahmi Paşa iclâlehuya ve Trabzon kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Trabzon kazâsı mütemekkinlerinden Mercan oğlu Yalfa nâm zimmînin kazâ-yı mezbûr sâkin ve mütemekkinlerinden Hacı Arif nâm kimesneye bin beş yüz Biruncu oğlu Ruşen nâm kimesneye iki bin ve Mustafa Yazıcı nâm kimesneye iki bin ve Hafız nâm kimesneye bin beş yüz ve diğer Mustafa nâm kimesneye iki yüz ve Hacı Pana zimmî'ye bin sekiz yüz gurusu deyni olub meblağ-ı mezbûru def'aten edâya kudreti yoğ iken dâyinleri merkûmûn ve mersûm def'aten talebiyle tazyîkden hâlî oldukları beyânıyla ol bâbda emr-i şerîfim sudûru mersûm Yalfa zimmî tarafından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş ve dîvân-ı hümâyûnum kaleminden muktezâsı su'âl olunduk da bu makûle husûsâtın mahâllinden i'lâm ve inhâsı vürûdundan sonra iktizâsının icrâsı usûl-ı mer'iyyesi îcâbından bulunduğu binâen inhâ olunduğu üzere mersûmun fi'l-hakîka def'aten edâya kudreti olub olmadığı mahâllinde medyûn-ı mersûm ile dâyinleri hazır oldukları hâlde bî-garez kesân

muvâcehesinde gereği gibi tahkîk ve bî'l-i'lâm ve şukka der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ için isti'lâmı hâvî emr-i şerîfim i'tâsı iktizâ eylediği kalem-i mezbûrdan tahrîr kılınmış olmağla siz ki vâlî-yi müşârun-ileyh ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz ber-minvâl-i muharrer mersûmun meblağ-ı mezbûru def'aten edâya kudreti olub olmadığı mahâllinde medyûn-ı mersûm ile dâyinleri hazır oldukları hâlde bî-garez erbâb-ı vukûfdan ma'rifet-i şer'le tahkîk ba'de iktizâsında edâsı zımnında keyfiyet bîl-i'lâm ve şukka ibkâhen der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâya mübâderet ve bu vesîle ile kimesneye gadrı mûcib vaz' ve hâlet vukû'ndan mücânebet eylemeniz bâbında.

Fî Evâ'il-i S Sene 264

39-3

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon vâlîsi vezîrim İsmail Rahmi Paşa iclâlehuya ve Acara kazâsı nâ'ibine hüküm ki

..... tâifesinden Köse oğlu Hamparsum nâm zimmînin Acara kazâsı sâkinlerinden müteveffâ Selim Paşazâde Hüseyin Bey ve oğulları Mahmud Ali Bey ve Mahmud Bey zide-kadrehumâ zimmetlerinde bî't-tahvîl yirmi iki bin iki yüz on ve Acaralı müteveffâ Ahmed Paşa zevcesi zimmetinde bî't-tâhvil elli dört bin dört yüz on gurusu alacak hakkı olub meblâğ-ı mezbûreyi taleb eyledik de edâda ta'allül ve muhâlefet birle ibtâl-i hakk ve gadr-ı küllî sevdasında oldukları ve mersûmun külliye deynî olarak te'diyesi bu makûle matlûbâtın tesviye ve tahsîline mevkûf bulunduğu beyânıyla mübâşir-i ma'rifet ve ma'rifet-i şer'le meblâğ-ı mezbûrenin tamâmen ve kâmilan tahsîliyle ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûru mersûm Hamparsum zimmî tarafından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş olmağla siz ki vâlî-yi müşârun-ileyh ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz ma'rifetiniz ile bu taraftan ta'yîn olunan Sadr-ı a'zam hıdemasından Karakulak Raşid zide-mecdehu ma'rifet-i mübâşeret-i ile mûmâ-ileyhâyı mahâllinde huzûr-ı şer' ile ihzâr ve mersûm ile ber-nehc-î şer'î ferdan ferda terâfu' ederek husûs-ı mezbûr inhâ olunduğu üzere olduğu ve bilâ-gadr-ı şer' on beş sene mürûr eylediği 'indü's-şer'-i tebeyyün ve tahakkuk eylediği hâlde mûmâ-ileyh ile mûmâ-ileyh zimmetlerinde olan ol-mikdâr gurusu alacak hakkı ba'de's-sübût hükm edüb mersûm Hamparsum zimmîye alıverilüb icrâ-yı şer'-i şerîf ve ihkâk-ı hakk mübâderet ve icâret mübâşir ve mesarîf sahîhesi mutahharan irâde-i seniyye-i mülûkânemle verilen nizâm mûcibince müdde'-i mersûm cânibinden te'diye etdirileceğinden müdde'-i ileyhâ cânibinden hıdmet-i mübâşiriye ve mesârif-i sâ'irede metâlîbe ve ahzı ve zinhâr bu vesîle ile kimesneye gadr ve te'addî misüllü vaz' ve hâlet vukû'a getürülmemesi husûsuna dikkat

ve keyfiyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme i'âm ve müsâra'at eylemeniz bâbında.

Fî Evâhir-i [Boşluk] Sene 64

40-1

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon vâlisi vezîrim İsmail Rahmi Paşa iclâlehuya ve Arhave ma'a Viçe kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Hüseyin veled-i Hasan nâm kimesnenin büyük babası Hasan nâm kimesne bundan akdem fevt olduk da Arhave kazâsına tâbi' ... karyesi toprağında vâki' tapu senediyle mutasarrıf olduk da ma'lûmetü'l-hudûd tarlası merkûm Hüseyin'in babası Hasan nâm kimesneye hasbe'l-kânûn meccânen ba'de'l-intikâl merkûm Hasan dahi fevt olarak ol yerleri oğlu merkûm Hüseyin'e kezâlik meccânen intikâl edüb merkûm Hüseyin arâzî-yi merkûmeyi zabt ve beher sene zirâ'at ve 'öşrûn edâ edegelüb âhardan dâhil olunmak îcâb etmez iken mezbûr Hüseyin'in büyük babası müteveffâ-yı merkûm Hüseyin hayâtında fevt olan oğlu Mehmed Ali'nin oğlu karye-i mezbûre sâkinlerinden Şakir nâm kimesne zuhûr birle zikr olunan tarlalar benim büyük babamın mutasarrıfında idi bana dahi hisse intikâl eder deyü hilâf-ı kânûn fuzûlî müdâhaleden hâlî olunmak beyânıyla kânûn üzere 'amel olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûru merkûm Hasan tarafından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmak ve dîvân-ı hümayûnum kaleminden kânûnu su'âl olunduk da münâzaun-fîhâ olan yerlere merkûm Hasan'ın büyük babası Hüseyin bâ-tapu mutasarrıf iken fevt olduk da ol yerler müteveffânın oğulları merkûm Hasan'ın büyük babası Hüseyin ve Şakir'in babası Mehmed Ali'ye ba'de-intikâl merkûmân dahi müteveffîyen fevt olarak oğulları merkûm Hüseyin ile Şakir'e intikâl etmiş ise merkûm Şakir'in babası hissesini edâ eylemesi hasbe'l-kânûn yolunda olub eğer böyle olmayub da fî'l-hakîka merkûm Şakir'in babası mezbûr Mehmed Ali babası Hasan'ın fevt olmuş iken şimdi mezbûr Şakir ol yerler benim büyük babasımın bâ-tapu tasarrufunda idi ben dahi hisse isterüm deyü müdâhale eylediği muvâfık-ı nefsi'l- evâmîr olduğu hâlde men'i ve def'i muvâfık-ı kânûn idüğü kalem-i mezbûrdan tahrîr kaleminde olduğuna siz ki vâli-yi müşârun-ileyh ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz husûs-ı mezbûru şer'-i şerîf ve bâlâda muharrer kânûn-ı münîfe tatbîk ederek ber-vech-i hakkâniyet ru'yet birle fî'l-hakîka merkûm Şakir'in ol yerlere müdâhalesi bî-vech ve hilâf-ı kânûn idüğü 'indü's-şer'-i tebeyyün ve tahakkuk eylediği hâlde men'i ve def'i husûsuna mübâderet ve husûs-ı mezbûr zımnında müdde'-i merkûm câniblerinden ol tarafda mübâşir ta'yîni matlûb olduğu hâlde muvahharan irâde-i seniyye-i mülûkâneme mü'esses olan nizâm-ı mûcibince

ta'yîn olunacak mübâşirin hıdmet-i mübâşiriye ve mesârif-i sahîhesi kendi taraflarından te'yîd etdirilüb müdde'-i 'aliyye câniblerinden hıdmet-i mübâşiriye mesârif-i metâlîbe ve ahzı ve zinhâr bu vesîle ile kimesneye gadr ve te'addî misüllü vaz' ve hâlet vukû'a getirilmemesi husûsuna dikkat ve keyfiyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme i'lâm ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında.

Fî Evâ'il-i S Sene 264

40-2

Eyâlet-i Trabzon vâlisî vezîrim İsmail Rahmi Paşa iclâlehuya ve Trabzon kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Ağyab nâm zimmînin Trabzon kazâsı mütemekkinlerinden Serkez nâm zimmî zimmetinden iki yüz altmış bir senesinden berü kırk bin guruş alacak hakkı olub taleb eyledik de edâda muhâlefet birle ibtâl-i hakk ve gadr dâ'iyesinde olacağı beyânıyla mahâllinde şerle ru'yet ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfîm sudûru merkûm Ağyab zimmî tarafından mukaddemâ bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş olmağla siz ki vâlî-yi müşârun-ileyh ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz ma'rifetiniz ile mersûm mahâllinde huzûr-u şer'e ihzâr ve bî'l-muvâcehe bernehc-î şer'î terâfu' ederek husûs-ı mezbûr inhâ olduğu üzere olduğu 'indü's-şer'-i tebeyyün ve tahakkuk eylediği hâlde mersûmun zimmetinde olan ol-mikdâr guruş alacak hakkı ba'de's-sübût hükm edüb mersûm Ağyab zimmîye alıvrilüb icrâ-yı şer'-i şerîf ihkâk-ı hakk mübâderet husûs-ı mezbûr zımnında müdde'-i mersûm cânibinden ol tarafda mübâşir ta'yîni matlûb olduğu hâlde muvahharan irâde-i seniyye-i mülûkânemle mü'esses olan nizâm mûcibince ta'yîn olunacak mübâşirin hıdmet-i mübâşiriye ve mesârif-i sahîhesi kendi tarafından te'yîd etdirlüb müdde'-i 'aliyye cânibinden hıdmet-i mübâşiriye ve mesârif-i metâlîbe ve ahzı ve zinhâr bu vesîle ile kimesneye gadr ve te'addî misüllü vaz' ve hâlet vukû'a getirilmemesi husûsuna dikkat ve keyfiyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında.

Fî evâ'il-i safer sene 264

40-3

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon vâlisî vezîrim İsmail Rahmi Paşa iclâlehuya ve Hemşin kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Hemşin kazâsına tâbi' Hason ve Çanak karyeleri ahâlîsinin kadîmü'l-eyyâmdan berü koyun ve sâ'ir davarları müşâ' ve müşterek ra'y olunub otundan ve suyundan intifa' edegeldikleri

mahsûs ve müstakil mer'a yerlerinde âharın 'alâkası olmayub dâhil olunmak îcâb etmez iken yine kazâ-yı mezbûre tâbi' Molla Veyis ve Topira karyesi ahâlîsi o mer'a yerleri bize mütehassısdır siz ki hayvânlarınızı ra'y etdirirsiniz deyü hilâf-ı kânûn fuzûlî müdâhalede hâlî oldukları beyânıyla kânûn üzere 'amel olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûru zikr olunan Sasun ve ... karyeleri ahâlîleri tarafından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş olub dîvân-ı hümâyûn kaleminden kânûnu su'âl olunduk da münâzaun-fihâ olan mahâl zikr olunan Molla Veyis ve Topira karyeleri ahâlîsinin kadîmü'l-eyyâmdan berü koyun ve sâ'ir davarları müşâ' ve müşterek ra'y olunub otundan ve suyundan intifa' edegeldikleri mahsûs ve müstakil kadîmî mer'aları ise müdâhale eyledikleri hasbe'l-kânûn yolunda olub eğer böyle olmayub da fi'l-hakîka mâru'z-zikr Hason ve Çanak karyeleri ahâlîsinin kadîmü'l-eyyâmdan berü koyun ve sâ'ir davarları iştirâken ra'y olunub otundan ve suyundan intifa' edegelirler iken zikr olunan Molla Veyis ve Topira karyeleri ahâlîsi ol mer'a yerleri bize mahsûs sizin hayvânlarınızı ra'y etdirmeziz deyü fuzûlî müdâhale eyledikleri muvâfık-ı nefsü'l- evâmîr olduğu hâlde men'i ve def'i muvâfık-ı kânûn idüğü kalem-i mezbûrdan tahrîr olunmuş olmağla siz ki vâlî-yi müşârun-ileyh ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz husûs-ı mezbûrî şer'-i şerîf ve bâlâda muharrer kânûn-ı münîfe tatbîk ederek ber-vech-i hakkâniyet ru'yet birle fi'l-hakîka sâlifü'z-zikr Molla Veyis ve Topira karyeleri ahâlîsinin o mer'a yerlerine müdâhaleleri bî-vech ve hilâf-ı kânûn idüğü 'indü's-şer' ve'l-meclis tebeyyün ve tahakkuk eylediği hâlde men'i ve def'i husûsuna mübâderet ve husûs-ı mezbûr zımnında ilâ-âhire dikkat ve keyfiyetin kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında.

Fî evâhir-i safer sene 264

41-1

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon vâlîsi vezîrim İsmail Rahmi Paşa iclâlehuya ve Rize kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Memiş nâm kimesnenin Rize kazâsında kâin babasından tahsîl mülkiyet üzere mutasarrıf olduğu bir bâb menzilde âharın 'alâkası yoğ iken kazâ-yı mezbûr sâkinlerinden Adûlkadir nâm kimesne zikr olunan menzil-i hilâf-ı şer'-i şerîf fuzûlî zabt ile müteveffâ-yı fevt olmuş ve'l-haletü'l-hazehî merkûm Memiş menzil-i mezkûru müteveffâ-yı merkûmûn oğlu kazâ-yı mezbûr sâkinlerinden Abdülhamid nâm kimesneyle ve sâ'iresinden taleb eylediğinde mûrisimizden muntekildir deyü vermeyüb gadr dâ'yesine düşmüş oldukları beyânıyla mahâllinde şer'le ru'yet ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûru merkûm

Memiş tarafından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş olmağla siz ki vâlî-yi müşârun-ileyh ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz ma'rifetiniz ile tarafeyn mahâllinde huzûr-u şer'e ihzâr ve bî'l-muvâcehe ber-nehc-î şer'i terâfu' ederek husûs-ı mezbûr inhâ olunduğu üzere olduğu ve bilâ-gadr-ı şer' on beş sene mürûr eylediği hâlde müteveffâ-yı hilâf-ı şer'-i şerîf fuzûlî zabt eylediği menzil-i mezkûru ba'de's-sübût hükm edüb veresesı merkûmlardan Memiş'e alıverilüb icrâ-yı şer'-i şerîf ve ihkâk-ı hakk mübâderet ve husûsu mezbûr zımnında müdde'-i merkûm cânibinden ol tarafda mübâşir ta'yîni matlûb olunduğu hâlde muvahharan irâde-i seniyye-i mülûkânemle mü'esses olan nizâm mûcibince ta'yîn olunacak mübâşirin hıdmet-i mübâşiriye ve mesârif-i sahîhesi kendi taraflarından te'yîd etdirilüb müdde'-i 'aliyye cânibinden hıdmet-i mübâşiriye ve mesârif-i metâlîbe ve ahz ve zinhâr bu vesîle ile kimesneye gadr ve te'addî misüllü vaz' ve hâlet vukû'una getirilmemesi husûsuna dikkat ve keyfiyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında.

Fî evâ'il-i sene 264

41-2

Gümüşhane nâm-ı diğer Torul kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Totos ve Muhal ve Haratin nâm zimmîler iki yüz kırk dokuz senesinden berü Torul kazâsına tâbî' Kopuz karyesi toprağında vâki' ber-vech-i iştirâken tapu senediyle mutasarrıf oldukları ma'lûmetü'l-hudûd tarlaları zabt ve zirâ'at ve çayırlarının dahi beher sene ...içün resmiyyet edâ edegelüb dâhil olunmak îcâb etmez iken karye-i mezkûre mütemekkinlerinden Totor nâm zimmî arâzî ve çayır-ı mezkûreyi hilâf-ı kânûn fuzûlî müdâhaleden hâlî olmadığı beyânıyla kânûn üzere 'amel olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûru mersûmûn Totos ve Muhal ve Haratin zimmîler taraflarından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş ve dîvân-ı hümayûnum kaleminden kânûnu lede's-su'âl münâzaun-fîhâ olan tarla ve çayırlar mersûmun tapu senediyle iştirâken mutasarrıflar iken taraflarından zirâ'at olunmayub üç sene 'alel-fuzûlî bilâ-mâni' boz ve hâlî kalub ve o çayırların dahi otlamayub ve resm-i verilmeyüb müstehak tapu olmuş ve mersûm Totor zimmî bozdan resm-i tapu ile almış ise müdâhale eylemesi hasbe'l-kânûn yolunda olub eğer böyle olmayub da fî'l-hakîka mersûmun zikr olunan tarla ve çayırlara sene-i mezbûreden berü tapu senediyle iştirâken mutasarrıflar olarak zikr olunan tarlaları beher sene iştirâken zabt ve zirâ'at ve çayırlar dahi beher sene otlamayub resm-i olubda gelürler iken mersûm Totor zimmî fuzûlî müdâhale eylediği muvâfık-ı nefsü'l- evâmîr olduğu hâlde men'i ve def'i birle zikr olunan tarla ve

çayırlarında olan tapu senedi mûcibince iştirâken mersûmûna zabt ve zirâ'at ettirmek muvâfık-ı kânûn idüğü kalem-i mezbûrdan tahrîr kılınmış olmağla siz ki nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz husûsu mezbûri şer'-i şerîf ve bâlâda muharrer kânûn-ı münîfe tatbîk ederek ber-vech-i hakkâniyet ru'yet birle fi'l-hakîka mersûmun zikr olunan tarla ve çayırlara müdâhalesi bî-vech ve hilâf-ı kânûn idüğü 'indü's-şer' ve'l-meclis tebeyyün ve tahakkuk eylediği hâlde men'i ve def'i husûsuna mübâderet ve husûs-ı mezbûr zımnında müdde'-i mersûm câniblerinden ol tarafda mübâşir ta'yîni matlûb olduğu muvahharan irâde-i seniyye-i mülûkânemle mü'esses olan nizâm mûcibince ta'yîn olunacak mübâşirin hıdmet-i mübâşiriye ve mesârif-i sahihesi kendi taraflarından te'yîd etdirilüb müdde'-i ileyhim câniblerinden hıdmet-i mübâşiriye ve mesârif-i metâlîbe ve ahzı ve zinhar bu vesîle ile kimesneye gadr ve te'addî misüllü vaz' ve hâlet vukû'a getirilmemesi husûsuna dikkat ve keyfiyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında.

Fî Evâ'il-i Ra Sene 264

42-1

Bafra kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Madis Vasil nâm zimmînin babası Bafra kazâsı mütemekkinlerinden Harafim nâm zimmî iki yüz altmış senesi Saferinde hâlik olduğunda kazâ-yı mezbûr toprağında mutasarrıf olduğu ma'lûmetü'l-hudûd çiftlik arâzîsi kânûn-ı kadîmi vechiyle meccânen oğlu mersûma intikâl etmiş iken kız karındaşları kazâ-yı mezbûr mütemekkinelerinden Magda ve Sofya ve Kirarni nâm nasraniyeler zuhûr birle arâzî-yi merkûme bizlere hisse-i hakk intikâl eder deyü fuzûlî müdâhaleden hâlî olmadıkları beyânıyla kânûn üzere 'amel olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûru mersûm Madis Vasil zimmî tarafından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş ve dîvân-ı hümayûnum kaleminden kânûnu su'âl olunduk da arâzî mutasarrıflarından biri fevt olduk da tasarrufunda olan yerleri altmış üç senesi Cemâziye'l-evveli ibtidâsından i'tibâren ... bîla-tapu seviyyan intikâlî kânûn-ı cedîd iktizâsından olduğuna ve mersûm Madis Vasil zimmînin babası sene-i mezbûre Saferinde hâlik olduğu mahâllinde ber-nehc-î şer'î tebeyyün ve tahakkuk eylediği hâlde mersûmun Helâkı târihi merkûmdan evvel vukû' bulduğundan arâzî-yi merkûme yalnız mersûm Madis Vasil zimmîye intikâl edeceği kalem-i mezbûrdan tahrîr kılınmakla binâen siz ki nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz zimmî mersûmun helâkı sene-i mezbûre Saferinde vukû' bulduğu tarafeyn muvâcehesinde ber-nehc-î şer'î tebeyyün ve tahakkuk eylediği hâlde nasraniyye-i mersûmelerinbî-vech vâki' olan müdâhaleleri

ma'rifet-i şer'le men'i ve def'i dikkat ve keyfiyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere derbâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında.

Fî Evâhir-i Ra Sene 64

42-2

Mülhakâtıyla eyâlet Trabzon vâlisi vezîrim İsmail Rahmi Paşa iclâlehuya ve Sürmene kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Sürmene kazâsına tâbi' Koloşa karyesi ahâlîsinin kadîmü'l-eyyâmdan berü koyun ve sâ'ir davarları ra'y olunub otundan ve suyundan intifa' edegeldikleri mahsûs ve müstakil kadîmî mer'a yerlerinde âhar-ın 'alâkası olmayub dâhil olunmak îcâb etmez iken yine kazâ-yı mezbûre tâbi' Santa ve Arş karyeleri ahâlîsi o mer'a yerlerine hilâf-ı kânûn fuzûlî müdâhâleden hâlî oldukları beyânıyla kânûn üzere 'amel olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûru zikr olunan Koloşa karyesi ahâlîsi tarafından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş ve dîvân-ı hümayûn kaleminden kânûnu lede's-su'âl münâzaun-fihâ olan mahâl mârû'l-beyân Santa ve Arş karyeleri ahâlîlerinin kadîmü'l-eyyâmdan berü koyun ve sâ'ir davarları ra'y olunub otundan ve suyundan intifa' edegeldikleri mahsûs ve müstakil kadîmî mer'a yerlerinden bulunmuş veyâhûd hayvânları zikr olunan Koloşa karyesi ahâlîsinin hayvânlarıyla müşa' ve müşterek ra'y oluna gelmiş ise müdâhale eylemeleri hasbe'l-kânûn yolunda olub eğer böyle olmayub da fî'l-hakîka zikr olunan Koloşa karyesi ahâlîsinin kadîmü'l-eyyâmdan berü koyun ve sâ'ir davarları ra'y olunub otundan ve suyundan intifa' edegeldikleri mahsûs ve müstakil kadîmî mer'a yerlerine değin sâlifü'z-zikr Santa ve Arş karyeleri ahâlîsi fuzûlî müdâhale eyledikleri muvâfık-ı nefsü'l- evâmîr olduğu hâlde men'i ve def'i muvâfık-ı kânûn idüğü kalem-i mezbûrdan tahrîr kılınmış olmağla siz ki vâlî-yi müşârun-ileyh ve naible mûmâ-ileyhsiz husûs-ı mezbûrî şer'-i şerîf ve bâlâda muharrer kânûn-ı münîfe tatbîk ederek ber-vech-i hakkâniyet ru'yet birle fî'l-hakîka zikr olunan Santa ve Arş karyeleri ahâlîsi ol mer'a yerlerine müdâhale bî-vech hilâf-ı kânûn idüğü 'indü's-şer'-i tebeyyün ve tahakkuk eylediği hâlde men'i ve def'i husûsuna mübâderet ve husûs-ı mezbûr zımında müdde'-i merkûmûn hayvânlarından ol tarafda mübâşir ta'yîni matlûb olduğu hâlde muvahharan irâde-i seniyye-i mülûkânemle mü'esses olan nizâm mûcibince ta'yîn olunacak mübâşirin hıdmet-i mübâşiriye ve mesârif-i sahîhesi kendi taraflarından te'yîd etdirilüb müdde'-i 'ileyhümâ cânibinden hıdmet-i mübâşiriye ve mesârif-i metâlîbe ve ahzı ve zinhar bu vesîle ile kimesneye gadr ve te'addî misüllü vaz' ve hâlet vukû'

getirilmemesi husûsuna dikkat ve keyfiyetin kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında.

Fî Evâsıt-ı Ra Sene 64

43-1

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon vâlisi vezîrim İsmail Rahmi Paşa iclâlehuya ve Trabzon kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Hacı Tarandafil nâm zimmînin Trabzon kazâsı sâkin ve mütemekkinlerinden Emin nâm kimesneye sekiz bin iki yüz Ferik ve Yamal (?) Hoca nâm kimesneye bin ve Süleyman nâm kimesnenin hâtûnlara üç bin ve Hacı Gan nâm kimesneye iki bin ve Emin Hoca nâm kimesneye iki bin ve Nazlı hâtûna bin beş yüz ve Fatma hâtûna bin sekiz yüz ve Kırımlı zevcesine üç bin beş yüz ... oğlu Mustafa nâm kimesneye bin beş yüz diğer Hacı Mustafa nâm kimesneye yedi yüz altmış iki ve Sofî Hasan nâm kimesneye iki bin sekiz yüz ve Yanko zîmmiye otuz bir bin yedi yüz ve diğer Yanko Hacı ... zimmîye iki bin Atina nasraniyyeye altı bin ve Kostanti zimmîye bin Adzari zimmîye üç bin ve Sava zimmîye ve Yorgi İstaki zimmîye dört bin üç yüz ve Markoyoli...zimmîye iki biniki yüz yetmiş iki ve Dimitri Asiraki zimmîye beş bin gurusı deyni olup mebâlig-i mezbûreye bilâ-devr-i şer'î murâbaha nâmıyla külliyyetlü akçe vermiş ve asıl mâl-ı mezbûru def'aten edâya kudreti ve zimem-i nâsda otuz bin gurusı alacağından mâ'ada mâl ıtlâk olunur nesnesi bulunmamış iken dâyinleri merkûmûn ve mersûmun meblâğ-ı mezbûreye def'aten taleble tazyikden hâlî olmadıkları beyânıyla ol bâbda emr-i şerîfim sudûru mersûm Hacı Tarandafil zimmî tarafından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş ve dîvân-ı hümayûn kaleminden muktezâsı su'âl olunduk da bu makûle husûsâtın mahâllinden inhâ ve i'lâmı vürûdundan sonra icâbının icrâsı usûl-i mer'iyyesi icâbından olduğuna binâen inhâ olunduğu üzere mersûmun meblâğ-ı mezbûreye def'aten edâyı kudreti ve zimem-i nâsda olan alacağından mâ'ada mâl ihrâk olur nesnesi olup olmadığı ve murâbaha keyfiyeti mahâllinde ve mezbûre ve mersûm ile dâyinleri hazır oldukları hâlde bî-garez erbâb-ı vukûfdan ma'rifet-i şer'le tahkîk ve bî't-tahrîrat ve i'lâm der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve tahkîk olunmak için isti'lâmı hâvî emr-i şerîfim i'tası iktizâ eylediği kalem-i mezbûrdan tahrîr kılınmış olmağla siz ki vâlî-yi müşârun-ileyh ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz ber-minvâl-i muharrer mersûmun meblâğ-ı mezbûreye def'aten edâyı kudreti olup olmadığı ve zimmî ve murâbaha keyfiyeti mahâllinde mersûm ile dâyinleri hazır oldukları hâlde bî-garez erbâb-ı kesândan ma'rifet-i şer'le tahkîk birle ba'de iktizâsının icrâsı zımnında keyfiyetin bî't-tahrîrat ve i'lâm der-bâr-ı şevket-karâr-

ı mülûkâneme inhâya mübâderet ve bu vesîle ile kimesneye gadr-ı mûcib ve vaz' ve hâlet vukû'ndan mücânebet eylemeniz bâbında.

Fî evâhir-i Rebî'ü'l-evvel sene 264

43-2

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon vâlîsi vezîrim İsmail Rahmi Paşa iclâlehuya ve Torul kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Kara Çankalzâde Hüseyin demekle meşhûr kimesne ile Rukiye nâm hâtûn Torul kazâsına tâbî' Hasköy karyesi toprağında vâki' bâ-hüccet-i şer'îye mülkiyet üzere ber-vech-i iştirâken mutasarrıf oldukları çiftlikleri emlâkını iki yüz elli üç senesinde bey'-i bât-ı kat'î ile bedel-i ma'lûme mukâbelesinde karye-i mezbûre mütemekkinlerinden Tutor oğlu Sakyabos zimmî bey' ve teslîm ve temlik edüb ve mersûm dahi tesellüm ve temellük ve kabûl birle sene-i mezbûreden berü zabt ve tasarruf edegelüb âhardan dâhil olunmak îcâb etmez iken muvahharan merkûm Hüseyin ile mezbûre Rukiye müte'âkiben fevt ve müteveffîye olmak mülâbesesiyle bu esnâda oğulları kazâ-yı mezbûr sâkinlerinden İbrahim ve İsmail nâm kimesneler zuhûr birle mukaddemâ peder ve vâlidemizin emlâk-ı mezkûreyi sana ferâğ eylediğini tutmazız deyü hilâf-ı şer'-i şerîf fuzûlî müdâhaleden hâlî olmadıkları beyânıyla mahâllinde şer'le ru'yet ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûru mersûm Sakyabos zimmî tarafından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş olmağla siz ki vâlî-yi müşârun-ileyh ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz ma'rifetiniz ile merkûmûn mahâllinde meclis-imemlekete ihzâr ve mersûm ile bî'l-muvâcehe ber-nehc-î şer'î terâfu' ederek husûs-ı mezbûr inhâ olunduğu üzere olduğu ve emlâk-ı mezkûreye şer'en dâhil olunmak îcâb etmediği hâlde merkûmûn bî-vech vâki' olan müdâhalelerinde ma'rifet-i şer'le men'i ve def'i husûsuna mübâderet ve husûs-ı mezbûr zımnında müdde'-i merkûmûn cânibinden ol tarafda mübâşir ta'yîni matlûb olduğu hâlde muvahharan irâde-i seniyye-i mülûkâneme mü'esses olan nizâm mûcibince ta'yîn olunacak mübâşirin hıdmet-i mübâşiriye ve mesârif-i sahîhesi kendü taraflarından te'yîd etdirilüb müdde'-i ileyha cânibinden hıdmet-i mübâşiriye ve mesârif-i metâlîbe ve ahzı ve zinhar bu vesîle ile kimesneye gadr ve te'addî misüllü vaz' ve hâlet vukû'a getirilmemesi husûsuna dikkat ve keyfiyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında.

Fî Evâhir-i Ra Sene 264

43-3

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon vâlisi vezîrim İsmail Rahmi Paşa iclâlehuya ve Torul kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Kara Çankalzâde Hüseyin nâm kimesne ile Rukiye nâm hâtûn Torul kazâsına tâbi' Hasköy karyesi toprağında vâki' tapu senediyle iştirâken mutasarrıf oldukları çiftlikleri arâzisinde hakk-ı tasarruflarını ve iki yüz elli üç senesinde rızâ'ları ve sâhib-i 'arz ma'rifetiyle karye-i mezbûre mütemekkinlerinden Tutor oğlu Sakyabos zimmîye ferâğ ve tefvîz mersûm dahi tefevvüz ve kabûl birle yedine verilen tapu senedi mûcibince zabt ve beher sene zirâ'at edegelüb dâhil olunmak îcâb etmez iken merkûm ve mezbûre fevt ve müteveffiye olduklarından oğulları karye-i mezbûre sâkinlerinden İbrahim ve İsmail nâm kimesneler arâzî-i merkûmeye hilâf-ı kânûn fuzûlî müdâhaleden hâlî olmadıkları beyânıyla kânûn üzere 'amel olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûru mersûm tarafından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş ve dîvân-ı hümayûn kaleminden kânûnu lede's-su'âl münâzaun-fihâ olan çiftliğin arâzisine merkûm Hüseyin ve mezbûre Rukiye tapu senediyle müşa' ve müşterek mutasarrıfları iken ol yerlerden hakk-ı tasarruflarını rızâ'ları ve sâhibü'l- 'arz ma'rifetiyle sene-i mezbûrede mersûm Tutor oğlu Sakyabos zimmîye ferâğ ve tefvîz ve mesfûr zimmî Sakyabos ve kabûl birle yedlerine verilen tapu senedi mûcibince zabt ve beher sene zirâ'at edegelür iken merkûm ve mezbûre bu esnâda fevt ve müteveffâ-yı olmak mülâbesesiyle oğulları merkûmân taraflarından mukaddemâ vâlide ve pederimiz arâzî-yi merkûmeyi ferâğ eylediğini tutmazız deyü fuzûlî müdâhale olunduğu muvâfık-ı nefsu'l- evâmîr olduğu hâlde men'i ve def'i muvâfık-ı kânûn idüğü kalem-i mezbûrdan tahrîr kılınmış olmağla siz ki vâlî-yi müşârun-ileyh ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz husûs-ı mezbûr şer'-i şerîf ve bâlâda muharrer kânûn-ı münîfe tatbîk ederek ber-vech-i hakkâniyet ru'yet birle fi'l-hakîka merkûmân arâzî-yi merkûmeye müdâhaleleri bî-vech-ive hilâf-ı kânûn idüğü 'indü's-şer'-i tebeyyün ve tahakkuk eylediği hâlde men'i ve def'i husûsuna mübâderet ve husûsu mezbûr ilâ âhire dikkat ve keyfiyet bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında.

Fî Evâhir-i Ra Sene 264

44-1

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon vâlisi vezîrim İsmail Rahmi Paşa iclâlehuya ve Torul kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Sakyabos oğlu Sava nâm zimmî Torul kazâsına tâbi' Hasköy karyesi toprağında vâki' iki yüz elli üç senesinden berü tapu senediyle mutasarrıf olduğu ma'lûmetü'l-hudûd tarlasını

zabt ve beher sene zirâ'at edâ edegelüb âhardan dâhil olunmak îcâb etmez iken karye-i mezbûre sâkinlerinden Numan oğlu Şakir demekle şerîf kimesne zikr olan tarlaya hilâf-ı kânûn fuzûlî müdâhaleden hâlî olduğu beyânıyla kânûn üzere 'amel olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûru mersûm Sava zimmî tarafından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş dîvân-ı hümâyûn kaleminden kânûnu su'âl olunduk da münâzaun-fîh olan yerleri mersûm Sava zabt eder iken zirâ'at etmeyüb üç sene 'alel-fuzûlî bilâ- mâni' boz ve hâlî bırakub müstehak tapu olmuş ve dâhil eden merkûm Şakir bozdan sâhib-i 'arzdans tapu ... almış ve yedine verilmiş ise müdâhale eylemesi hasbe'l-kânûn yolunda olub eğer böyle olmayub da fi'l-hakîka mersûm Sava zimmî ol yerlere bâ-tapu mutasarrıf olarak zabt ve beher sene zirâ'at edegelür iken merkûm Şakir fuzûlî müdâhale eylediği muvâfık-ı nefsu'l- evâmîr olduğu hâlde men'i ve def'i muvâfık-ı kânûn idüğü kalem-i mezbûrdan tahrîr kılınmış olmağla siz ki vâlî-yi müşârun-ileyh ve nâ'ible mûmâ-ileyhsiz husûs-ı mezbûr şer'-i şerîf ve bâlâda muharrer kânûn-ı münîfe tatbîk ederek ber-vech-i hakkâniyet ru'yet birle fi'l-hakîka merkûm ol yerlere müdâhalesini bî-vech ve hilâf-ı kânûn idüğü 'indü's-şer'-i tebeyyün ve tahakkuk eylediği hâlde men'i ve def'i husûsuna mübâderet ve husûs-ı mezbûr zımnında ilâ âhire dikkat ve keyfiyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında.

Fî evâhir-i Rebi'ü'l-evvel sene 264

44-2

Mülhakâtıyla Trabzon vâlîsi vezîrim İsmail Rahmi Paşa iclâlehuya ve Koyulhisar kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Koyulhisar kazâsına tâbi' Gelay (?) ve Mente (?) karyeleri ahâlîsinin karyeleri civârında vâki' ... nâm mahâlden cereyân edüb kadîmü'l-eyyâmdan berü bağ ve bağçe ve tarlalarını sakî ve intifa' edegeldikleri suda âharın 'alâkası olmayub dâhil olunmak îcâb etmez iken kazâ-yı mezbûre tâbi' Bunek (?) ve Havsan (?) karyeleri ahâlîsi o su bizim karyelerimize mahsûsdur deyü sizin karyenize itihâruz deyü hilâf-ı şer'-i şerîf ve kadîme mugâyir fuzûlî müdâhaleden hâlî olmadıkları zikr olunan Gelay (?) ve Mente (?) karyeleri ahâlîsi taraflarının mukaddemâ bâ-'arz-ı hâl inhâ olunduğuna binâen mahâllinde şer'le ru'yet ve kadîm üzere icrâ etdirilmek bâbında iki yüz otuz bir senesi evâsıt-ı Muharrem'inde emr-i âli sâdır olan emr-i 'âli mucîbince müdâhaleleri men' olunmuş iken bu esnâda mugâyir-i emr-i 'âli yine kemâfü'l-evvel müdâhale eyledikleri beyânıyla ol bâbda te'kîdi hâvî emr-i şerîfimsudûru zikr olunan Gelay (?) ve Mente (?) karyeleri ahâlîsi tarafından bu def'a bâ-

‘arz-ı hâl istid’â olunmuş ve kuyûda lede’l-müdâhale ve ber-vech-i ... merkûmda emr-i şerîf verdiği mukayyed ve mestûr bulunmuş olmağla siz ki vâlî-yi müşârun-ileyh ve nâ’ib-i mûmâ-ileyhsiz mûnâzaun-fihâ olan ... dâhil eden mâru’z-zikr Bunek (?) ve Havsan (?) mezkûr karyeleri ahâlîsinin bağ ve bağçelerine ... mahsûs ve müstakil kadîmî suları olmayub fi’l-vâki’ inhâ olduğu üzere Gelay (?) ve Mente (?) karyeleri ahâlîsinin mutasarrîf oldukları bağ ve bağçelerine cârî mevrû’atları sakî ve intifa’ edegeldikleri mahsûs ve müstakil kadîmî suları mârû’l-beyân Bunek (?) ve Havsan (?) karyeleri ahâlîsi o sulu mecra-yı kadîmeden ihrâca ve kendü karyelerine icrâ da’yasıyla fuzûlî müdâhale eyledikleri muvâfık-ı nefsü’l- evâmîr olduğu hâlde bu makûle su nizâ’ında i’tibâr kadîme olacağından ol su kadîmeden ne mahâlden ve ne vechle zikr olunan Gelay (?) ve Mente (?) karyelerine carî ola gelmiş ise ba’de’s-sübût yine kadîmî üzere ol mahâlden ve ol-vechle icrâ etdirilmesi husûsuna mübâderet ve husûs-ı mezbûr ilâ âhara dikkat ve keyfiyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş’ârına müsâra’at eylemeniz bâbında.

Fî Evâ’il-i R Sene 264

45-1

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon vâlîsi vezîrim İsmail Rahmi Paşa iclâlehuya ve Milas kazâsı nâ’ibine hüküm ki

Milas kazâsına tâbi’ Yuvalı karyesinde vâki’ Mehmed Ağa câmi’-i şerîfnde yevmî nîm akçe vazîfe ile evkâf muhâsebesinden verilen berât-ı şerîfimle hatîb Mehmed Halîfe zide-salahanın karye-i mezbûre toprağında bîl-fi’il zabt ve tasarrufunda hâne-i ‘avârıza bağlı tekâlîf olunmak îcâb eder emlâk ve arâzîsi yoğ iken mûmâ-ileyhden tekâlîf metâlîbe olduğu beyânıyla men’i bâbında emr-i şerîfim sudûru mûmâ-ileyh tarafından bu def’a bâ-‘arz-ı hâl istid’â olunmuş ve kuyûda mürâca’at olduk da câmi’-i şerîf-i mezkûrun hi’tâbet ciheti mûmâ-ileyh Mehmed Halîfenin üzerinde olduğu evkâf-ı hümâyûn muhâsebesi cânibden ve dâhil-i dâire-i Tanzîmât olan mahâller ahâlîsinin emlâk ve arâzîsi me’mûriyet ma’rifetiyle bî’t-tahrîr havâs ve evkâf ve mu’âf ve gayr-ı mu’âf tutularak ahâlîsinin vergileri ber-vech-i ta’dîl ve tesviye kılınmış ise de bu makûle eimme ve huttab muktedâ-yı nâs oldukları i’tibârıyla ve cihet-i ilmiyye olmak üzere bilâ emr-i şerîf tekâlîf-i şâkkadan mu’âf olduklarından bu husûsdan dolayı te’addî ve rencîde olunmamaları kavânîn-i sâbıkâ iktizâsından olduğuna ve bunların ekserîsi ber-vech-i hasbî veyâhûd vazîfe-i mu’ayene ile hıdmet-i dînîyyede olduklarına binâen kendilerine hürmeten ve hıdmet-i şerîfeye ... ve

.....mûcib tamga olur bir gûne emlâk ve arâzîleri olduğu hâlde tekâlîf metâlibesiyle rencide olunmamaları husûsları mukaddemâ Meclis-i Vâlâ-yı Ahkâm-ı 'Adliyyemde ittifâk-ı ârâ ile karârgîr olarak ol bâbda merhamet-efzâ-yı sunûh ve sudûr olan emr-i hümâyûndan merhamet-makrûn-ı şerefânem muktezâ-yı münîfî üzere tanzîm ve tesmiye kılınan kavânîn kalemiyede mûnderic olacağına binâen inhâ olunduğu üzere olduğu hâlde ber-mûcib-i kânûn emr-i şerîfim ısdârı irâde-i 'aliyyeme menût ettiği kalem-i mezbûrdan tahrîr kılınmış olmağla siz ki vâlî-yi müşârun-ileyh ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz inhâ olunduğu üzere mûmâ-ileyhin karye-i mezbûre toprağında bîl-fi'îl zabt ve tasarrufunda hâne-i 'avârıza bağlı tekâlîf alınmak îcâb eder emlâk ve arâzî ol bâbda tekâlîf-i şâkka metâlibe olduğu muvâfık-ı nefsi'l- evâmîr olduğu ve ... mûmâ-ileyh câmi'-i şerîf-i mezkûrda hatîb olub hıdmet-i lâzîmesini edâ eylediği hâlde ol vechle mûmâ-ileyh tekâlîf metâlibesiyle te'addî ve rencide olunmayarak taraf-ı şeref-i padişânem için isticlâb-ı da'vât-ı hayriyyesine dikkat ve eğer böyle olmayub da mûmâ-ileyhin tasarrufunda mûcib ... olur emlâk ve arâzîsi olacağı takdirce tekâlîf vaka'dan hisse-i ... Tanzîmât-ı Hayriyye usûlüne tevfikân ma'ifetiniz ile 'arızasızca ta'dîl ve tevsiyesiyle tahsîline mübâderet eylemeniz bâbında.

Fî Evâil-i R Sene 264

45-2

Mûlhakâtıyla eyâlet-i Trabzon vâlîsi vezîrim İsmail Rahmi Paşa iclâlehuya ve Arım kazâsı nâ'ibine ve müfettiş ve müdür-i kazâ ve vücûh-ı memlekete hüküm ki

Arım kazâsına tâbi' ... karyesi sâkinlerinden Seyyid Osman bin Mustafa zîde salâh-ı sahîhü'l-neseb sadât-ı kirâmdan olduğuna isbât-ı neseb eylediğine yedinde der-sa'âdet nakîbü'l-eşrâfı tarafından memhûr ve ma'mûl hüccet ve temessükü olub karye-i mezbûre toprağında bîl-fi'îl zabt ve tasarrufunda hâne-i 'avârıza bağlı tekâlîf alınmak îcâb etdirildiği emlâk ve arâzîsi yoğ iken karye-i mezbûre Mustafa tarafından resm-i ra'iiyet ve bilâ-emr-i şerîf tekâlîf-i şâkka ise câniblerinden dahi hisse-i tekâlîf metâlibe olunduğu beyânıyla men'i bâbında emr-i şerîfim sudûru mûmâ-ileyh Seyyid Osman tarafından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş olub kuyûda mürâca'at ve muktezâsı dîvân-ı hümâyûn kaleminden su'âl olunduk da dâhil-i dâire-i Tanzîmât olan mahâller ahâlîsinin emlâk ve arâzîsi me'mûrin ma'rifetiyle bî't-tahrîr havâs ve evkâf ve mu'âf ve gayr-ı mu'âf siyân tutularak ahâlîsinin vergüleri ber-vech ta'dîl-i tesviyyesi kılınmış ise de bu makûle sahîhü'l-neseb bilâd-ı kirâmdan olub isbât-ı neseb eylediğine yedinde der-sa'âdet nakîbü'l-eşrâf tarafından memhûr ve ma'mûl hücceti ve temessükü olduğundan ve bir karye-i ve kasaba toprağında

bîl-fi'îl zabt ve tasarruflarında hâne-i 'avârıza bağı tekâlîf olunmak îcâb eder ve mûcib ü'l-meta' olur bir gûne emlak ve arâzileri olmayanlardan tekâlîf-i şakka metâlibesiyle rencide olunmaması husûsu kavânîn-i şakka iktizâsından olarak husûs-ı mezbûr mukaddemâ Meclis-i Vâlâ-yı Ahkâm-ı 'Adliyyede dahi ittifâk-ı ârâ ile karârgâr olub olbâbda merhamet-efzâ-yı sunûh ve sudûr olan emr-i hümâyûn-ı şâhâneme muktezâ-yı...üzere ta'zîm ve tesîs kılınan kavânîn kalemiyede mûnderic bulunduğuna keyfiyet inhâ olduğu üzere olduğu hâlde bermûcib-i kânûn emr-i şerîf i'tâsı iktizâ eylediği kalem-i mezbûrdan tahrîr kılınmış olmağla siz ki vâlî-yi müşârun-ileyh ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhsiz mûmâ-ileyh sahîhü'l-neseb sadât-ı kirâmdan olub isbât-ı neseb eylediğine yedinde der-sa'âdet nakibü'l-eşrâfî tarafından memhûr ve ma'mûl hüccet ve temessüğü olduğu karye-i mezbûre toprağında bîl-fi'îl zabt ve tasarrufunda hane-i 'avârıza bağı tekâlîf-i alınmak îcâb eder mûcibü'l-meta' olur bir gûne emlak ve arâzîsi olmadığı muvâfık-ı nefsu'l-evâmîr olduğu hâlde tekâlîf-i şakka metâlibesiyle te'addî ve rencide olunmayarak taraf-ıeşref-i pâdişânem için isticvâb-ı da'vât-ı hayriyyesine dikkat ve eğer böyle olmayub da fi'l-hakîka mûmâ-ileyhin tasarrufunda mûcibü'l-meta' olur bir gûne emlak ve arâzîsi olduğu takrîrde tekâlîf-i vâkı'adan hisse metâlibesinin Tanzîmât-ı Hayriyye usûlüne tevfikân ma'rifetiniz ile ... ta'dîl ve tesviyesiyle tahsîline mübâderet ve hilâfından mücânebet ve keyfiyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında.

Fî Evâhir-i [Boşluk] Sene 264

46-1

Mülhakâtıyla Trabzon vâlîsi vezîrim İsmail Rahmi Paşa iclâlehuya ve Hemşin kazâsı nâ'ibine ve müdür-i kazâ ve vücûh-ı memleket zîde kadrehuma hüküm ki

Hemşin kazâsına tâbi' Kilahlı (?) karyesi sâkinlerinden Cevahire nâm hâtûnun baba bir er karındaşları birbirlerini müteakiben fevt olduklarından oğul ve kız ve baba bir karındaşları kalmayub karye-i mezbûre toprağında vâki' iştirâken mutasarrıf oldukları ma'lûmetü'l-hudûd tarlaları tapuya müstehak ve hak tapu mezbûrenin olduğuna binâen mezbûre dahi ol yerleri bî-garez erbâb-ı vukûfun takrîr eyledikleri tapuyu misliyle almaya tâlib iken mezbûreye verilmeyüb karye-i mezbûre sâkinlerinden Saka oğlu Mehmed ve Postal oğlu Ahmed demekle 'arîf kimesnelere verilip mezbûreye gadr olunduğu beyânıyla kânûn üzere 'amel olunmak bâbında emr-i şerîf sudûru mezbûre tarafından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş ve dîvân-ı hümâyûn kaleminden kânûnu su'âl olunduk da münâzaun-fîha olan yerlere mezbûrenin baba bir karındaşları iştirâken mutasarrıflar iken birbirlerini müteakiben

fevt olduklarından oğul ve kız ve baba bir karındaşları kalmayub mutasarrıflarında olan yerleri tapuya müstehak ve hakk-ı tapu bî-garez erbâb-ı vukûfun ihbârlarıyla kız karındaşları mezbûrenin olduğuna binâen teklîf olunduk da almakdan ibâ ve imtinâ' etmiş ve merkûmân Mehmed ve Ahmed'e resm-i tapu ile verilmiş ise zabt eylemeleri hasbe'l-kânûn yolunda olub eğer böyle olmayub da fi'l-hakîka mezbûre karındaşları yerlerini bî-garez erbâb-ı vukûfun takrîr eyledikleri tapuyu misliyle almaya tâlib iken mezbûreye verilmeyüb merkûmâna verilerek gadr olunduğu muvâfık-ı nefsi'l- evâmîr olduğu ve vireli beş sene geçmediği hâlde bî-vech-i meşrûh üzere olan bî-garez erbâb-ı vukûfun takrîr eyledikleri tapuyu misliyle mezbûreye alıverilüb tarafından zabt ve zirâ'at etdirilmek muvâfık-ı kânûn idüğü kalem-i mezbûrdan tahrîr kılınmış olmağla siz ki vâlî-yi müşârun-ileyh ve nâ'ib-i ve sair mûmâ-ileyhsiz husûs-ı mezbûru şer'-i şerîf ve bâlâda muharrer kânûn-ı münîfe tatbîk idüğü ber-vech-i hakkâniyet ru'yet birle fi'l-hakîka ol yerlerin merkûmâna verilmesi bî-vech ve hilâf-ı kânûn idüğü ve vireli beş sene geçmediği 'indü's-şer' ve'l-meclis tebeyyün ve tahakkuk eylediği hâlde vech-i meşrûh üzere olan yerler bî-garez erbâb-ı vukûfun takrîr eyledikleri tapuyu misliyle mezbûreye alıverilib tarafından zabt ve zirâ'at etdirilmesi husûsuna mübâderet ve husûs-ı mezbûr zımında müdde'-iyye mezbûre cânibinden ol tarafda mübâşir ta'yîni matlûb olunduğu hâlde muvahharan irâde-i seniyye-i mülûkânemle mü'esses olan nizâm mûcibince ta'yîn olunacak mübâşirin hıdmet-i mübâşiriye ve mesârif-i sahîhesi kendi tarafından te'diye etdirilüb müdde'-i 'ileyhümâ câniblerinden hıdmet-i mübâşiriye ve mesârif-i metâlîbe ve ahzı ve zinhar bu vesîle ile kimesneye gadr ve te'addî misüllü vaz' ve hâlet vukû'na getirilmemesi husûsuna dikkat ve keyfiyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında.

Fî Evâsıt-ı R Sene 264

46-2

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon vâlîsi vezîrim İsmail Rahmi Paşa iclâlehuya ve Ordu-yu Bayramlı kazâsı nâ'ibine ve müdür-i kazâ ve vücûh-ı memleket zîde kadrehuma hüküm ki

Kirkor nâm zimmî Ordu-yu Bayramlı kazâsı toprağında vâki' babasından müstakil mutasarrıf olduğu ma'lumetü'l-hudûd tarlalarını zabt ve bir sene zirâ'at ve 'öşrûn edâ edegelib âhar-ı 'alâkası yoğ iken kazâ-yı mezbûr mütemekkinlerinden Oahannes nâm zimmî zikr olunan tarlalara hilâf-ı kânûn fuzûlî zabt ve yine kazâ-yı mezbûr mütemekkinlerinden

Cehar oğlu Hacı Agob nâm zimmîye ferâğ edüb gadr eylediği beyânıyla kânûn üzere ‘amel olunmak bâbında emr-i şerîfîm sudûru mersûm Kirkor tarafından bu def’a bâ-‘arz-ı hâl istid’â olunmuş dîvân-ı hümâyûn kaleminden kânûni su’âl olunduk da münâzaun- fîh olan mersûm Kirkor zabt eder iken zirâ’at etmeyüb üç sene ‘ale’l-fuzûlî boz ve hâlî bırakub müstehak tapu olmuş ve mersûm Ohanes tapuyu misliyle alub ba’de hakk-ı tasarrufunu rızâ’sı ve sâhib-i ‘arz ma’rifetiyle mersûm Hacı Agob zimmîye isti’lâmı hâvî ferâğ ve tefvîz etmiş ise mersûm Agob’un zabt ve zirâ’at etmiş hasbe’l-kânûn yolunda olub eğer böyle olmayub da fi’l-hakîka mersûm Kirkor ol yerlere babasından müstakil olmak üzere mutasarrıf olarak zabt ve beher sene zirâ’at ve ‘öşrûn edâ edegelür iken mersûm Ohannes hayatında fuzûlî zabt ve mersûm ferâğ idüğü muvâfık-ı nefsü’l- evâmîr olduğu ve zabt olunalı on sene geçmediği hâlde vech-i meşrûh üzere olan yerler zülyed olan mersûmdan mersûm Kirkor zimmîye alıverilüb zabt ve zirâ’at etdirerek muvâfık-ı kânûn idüğü kalem-i mezbûrdan tahrîr kılınmış siz ki vâlî-yi müşârun-ileyh ve nâ’ib-i ve sair mûmâ-ileyhsiz husûs-ı mezbûr şer’-i şerîf ve bâlâda muharrer kânûn-ı münîfe tatbîk idüğü ber-vech-i hakkâniyet ru’yet birle fi’l-hakîka arâzî-yi mezkûreye mersûm fuzûlî zabt ve mesfûra ferâğ eylemiş bî-vech ve hilâf-ı kânûn idüğü ve zabt olunalı on sene geçtiği ‘indü’s-şer’-i ol meclis tebeyyûn ve tahakkuk eylediği hâlde vech-i meşrûh üzere olan yerler zülyed olan mesfûreden mersûm Kirkor zimmîye alıverilib zabt ve zirâ’at etdirilmesi husûsuna mübâderet ve husûs-ı mezbûr zımnında ilâ âhire dikkat ve keyfiyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâve iş’ârına müsâra’at eylemeniz bâbında.

Fî evâhir-i R Sene 264

47-1

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon vâfisi vezîrim İsmail Rahmi Paşa iclâlehuya ve Ordu-yu Bayramlı kazâsı nâ’ibine ve müdür-i kazâ ve vücûh-ı memleketine hüküm ki

Ordu-yu Bayramlı kazâsı mütemekkinlerinden Kirhor nâm zimmînin babası Sahador zimmî bundan akdem fevt olduk da kazâ-yı mezbûrda kâin bâ-hüccet-i şer’iye mülkiyet üzere mutasarrıf olduğu menzil ve kürüm ve eşcârı mevcûd bağ ve bağçeleriyle sair emlâk-ı bî’l-ırsi’s-şer’î oğlu mersûm Kirhor ile hâlik-i mersûmun babası Avanis nâm zimmîye intikâl edüb kîle’l-kassam verâseti için merhûm Kirhor zimmîye münhasıra bulunduğu hâlde mersûm Avanis zimmî dahi hâlik olduk da verâsetde ‘alâkası olmayan kazâ-yı mezbûr mütemekkinlerinden ... Çehar oğlu Hacı nâm Agob zimmî hâlik-i mersûmânın bî’l-cümle

terekesini hilâf-ı şer'-i şerîf fuzûlî ahz ve zabt edüb gadr eylediği beyânıyla mahâllinde şer'le ru'yet ve ihkâk-ı hakk mümkün olmaz ise mersûmun der-sa'âdet'e ihzârı i'lâm olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûru mersûm Kirhor nâm zimmî tarafından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş olmağla siz ki vâlî-yi müşârun-ileyh ve nâ'ib-i ve sair mûmâ-ileyhsiz ma'rifetiniz ile mersûm Hacı Agob zimmîye mahâllinde meclis-i memlekete ihzâr ve mesfûr Kirhor Hacı ile bî'l-muvâcehe ber-nehc-î şer'î terâfu' idüğü husûs-ı mezbûr inhâ olunduğu üzere ve bilâ- özr-i şer' on beş sene mürûr eylediği 'indü's-şer' ve'l-meclis tebeyyün ve tahakkuk eylediği hâlde ba'de's-sübût ber-muktezâ-yı şer'-i enver icrâ-yı şer'-i şerîf ve ihkâk-ı hakka mübâderetve eğer ihkâk-ı hakk mümkün olmayub da müdde'-i ileyhin derbâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme ihzârı lâzım gelir ise keyfiyetin îzâhen i'lâm ve iş'ârına müsâra'at ve husûs-ı mezbûr dikkat eylemeniz bâbında.

Fî Evâhir-i R Sene 64

47-2

Mülhakâtıyla Trabzon vâlisi vezîrim İsmail Rahmi Paşa iclâlehuya ve Arım kazâsı nâ'ibine ve müdîr-i kazâ ve vücûh-ı memlekete hüküm ki

Arım kazâsına tâbi' Sungurlu nâm karye mütemekkinlerinden İstanbullu Makdis Agob veledi Gazar nâm zimmî meclis-i şer'e varub bin iki yüz kırk üç senesi şehr-i Rebî'ü'l-evvelinde evâsıtında merkûm Agob'un hâl-i... Mumculu oğlu ve Asadoz nâm zimmî İstanbullu oğlu müteveffâ-yı muhtedî El-Hacc İbrahim'in sagîr oğulları Mehmed ve Mustafa ve Mahmud ve İsmail ve Ahmed nâm kimesneler ile sagîre kızı Fatma'nın dahi muhtârı El-Hacc Abdülhalim bin Es-seyyid Osman nâm kimesne ... Arım mahkemesinde meclis-i şer'de ve vasîsi olduğu sagîr-i mersûm ve Makdis Agob'un babası Gazar ile müteveffâ El-Hacc İbrahim lî-ebeveyn karındaşları olub babaları Mardiris nâm hâlikden mevrûs ve müntakıl sermâyeleri üzere beynlerinde mahlût ve kesb-kârları dahi 'ale'l-ştirâk olub ol vechle iştirâken mutasarrıflar iken on üç sene mukaddem sagîr-i mersûm Makdis Agob'un babası Gazar hâlik olub müteveffâ-yı mezbûre El-Hacc İbrahim kable'l-islâm sekiz sene tarafında yine kâl-evvel karındaşı oğlu sagîr Makdis Agob ile İslâma dâhil oluncaya değin gerek nukûd ve gerek zimamât ve gerek eşyâ ve gerek hayvânâtı min-kül-lil-vücûh sagîr-i mersûm ile 'ale'l-iştirâk tasarruf edüb ve sermâyelü malımız mahlût ve 'ale'l-hâl karındaşım oğlu Agob ile cümle hayvânât ve nukûd ve zimamât ve gerek eşyâda benim müstakıl mâlım yokdur cümlesi..... üzere karındaşım oğlu Agob'un mâlıdır deyü şeref-i İslâmla müşerref oluncaya kadar emvâl-i mezkûrede şirketi kirâran ve mirâran ikrâr edüb İslâma dâhil

olundukdan sonra mersûm Agob babası hâlik-i mersûm Makdis Gazar ...mâlidir diyerek on bir re's kısırak ve üç re's Camus ve altı re's sığır hayvânâtı murad edüb eylediğine müdde'-i 'aliyye dahi merkûm Es-seyyid Abdülhalim dahi inkâr eylediğinde müdde'-i mersûmdan müde'âsına beyyine taleb olunduk da bî-garez müslimîn ve mevkûfû'l-hükm kimesnelerden hisse-i Cakça karyesi sâkinlerinden Salah Mehmed ve İbrahim ve Sarıcalı karyesinden el-hacc Halil ibn-i Mustafa nâm kimesneler meclis-i şer'e hâzirân olub istişhâd-ı müdde'iyeye olunduklarında müdde'âsına mutâbık edâ-yı şehâdet eylediklerinde ba'de't-ta'dîl ve'l-nizâ şehâdetleri hîn-i kabûlde vâki' olub sahîh ma'kûd-ı mezkûrede hazırlar ve sâ'ir-i ... kimesneler dahi ber-minvâl-i muharrer ikrâr-ı meşrûhu her bir ba'de's-sübût müteveffâ-yı muhtedî El-Hacc İbrahim'in taht-ı tasarrufunda olan mâru'z-zikr hayvânât ve nukûd ve zimamât ve eşyânın mersûm Makdis Agob'un mâlî ve mülk-i olduğuna ve zabt ve mutasarrıfına hükm ve tenbîh olunarak bâ-hüccet-i şer'i verildiği mukaddemâ bî'l-i'lâm ve tahrîrât olduğuna binâen Anadolu Kaz'askeri esbak i'lâmıyla iki yüz elli sekiz senesi evâsıt-ı Rebi'ü'l-ahirinde emr-i şerîfim sâdır olmuş iken bu esnâda mugâyirhareket olduğu beyânıyla olbâbda te'kîdi hâvî emr-i şerîf mersûm Makdis Agob zimmi tarafından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş ve kuyûda ... el-müraca'a ber-vech-i muharrer târîh-i merkûmda emr-i şerîfim verildiği mukayyed ve mestûr bulunmuş olmağla siz ki vâlî-yi müşârun-ileyh ve nâ'ib-i ve sâ'ir-i mûmâ-ileyhsiz husûs-ı mezbûr i'lâm ve inhâ olduğuyüzere olduğu hâlde mezkûr zımnında merkûm İbrahim tarafından mersûm Makdis Agob bî-vech ve mugâyir-i hüccet vâki' olan müdâhalenin ma'rifet-i şer'le men'i ve def'i husûsuna mübâderet ve husûs-ı mezbûr zımnında ilâ âhire ve keyfiyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında.

Fî Evâhir-i R Sene 264

48-1

Eyâlet-i Trabzon vâlîsi vezîrim İsmail Rahmi Paşa iclâlehuya ve Gönve kazâsı nâ'ibine ve müfettiş ve müdür-i kazâ ve vücûh-ı memlekete hüküm ki

Ali nâm kimesnenin Gönve kazâsı sâkin ve mütemekkinlerinden Margup oğlu Ragıb nâm kimesneye beş bin yedi yüz elli ve Hasan nâm kimesneye bin iki yüz on bir ve Molbezer oğlu Hasan nâm kimesneye bin beş yüz ve Dos (?) nâm kimesneye üç bin ve Mehmed Yazıcı nâm kimesneye bin beş yüz ve İsmail Yazıcı kimesneye beş yüz ve Hüseyin nâm kimesneye bin ve ... nâm hâtûna altı yüz ve Batıfa zimmiye iki bin gurus deyni olub meblağ-ı mezbûru def'aten edâyaya kudreti yoğ iken dâyinleri merkûmân ile mezbûre ve mersûmun her biri

meblâğ-ı mezbûre bilâ-devr-i şer'î külliyyetlü murâbaha zamm ederek def'aten talebiyle tazâyîkden hâlî oldukları beyânıyla olbâbda emr-i şerîfîm sudûru merkûm Ali tarafından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş dîvân-ı hümâyûnum kaleminden muktezâsı su'âl olunduk da bu makûle husûsâtın mahâllinden i'lâm ve mazbatası vürûdundan sonra iktizâsının icrâsı usûl-i mer'iyyesi îcâbından olunub inhâ olunduğu ...medyûn-ı merkûmun def'aten edâ-yı deyne kudreti olub olmadığı ve murâbaha keyfiyeti mahâllinde meclis-i memlekette medyûn-ı merkûm ile dâyinleri hazır oldukları hâlde bî-garez erbâb-ı vukûfdan ma'rifet-i şer'le gereği gibi tahkîk ve bî'l-mazbata ve i'lâm der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve tahkîk olunmak için isti'lâmı hâvî emr-i şerîfîm i'tasî iktizâ eylediği kalem-i mezbûrdan tahrîr kılınmış olmağla siz ki vâlî-yi müşârun-ileyh ve nâ'ib-i ve sâ'ir-i mûmâ-ileyhsiz ber-minvâl-i muharrer merkûmûn mebâliğ-i mezbûru def'aten edâya kudreti olub olmadığı ve murâbaha keyfiyeti mahâllinde medyûn ile dâyinler hazır oldukları hâlde bî-garez erbâb-ı vukûfdan ma'rifet şer'le meclisce tahkîk birle iktizâsının icrâsı zımında keyfiyetin izâhen der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâya mübâderet ve zinhar bu vesîle ile kimesneye gadr-ı mûcib ve vaz' ve hâlet vukû'ndan mücânebet eylemeniz bâbında.

Fî Evâsıt-ı Ca Sene 264

49-1

Bafra kazâsı nâ'ibine ve müdür-i kazâ ve vücûh-ı memlekete hüküm ki

Makdis Vasil nâm zimmînin babası Bafra kazâsı mütemekkinlerinden Sarakim nâm zimmî iki yüz altmış üç senesi Saferinde Hâlik olduk da kazâ-yı mezbûr toprağında vâki' mutasarrıf olduğu ma'lûmetü'l-hudûd çiftlik arâzîsi kânûnu kadîmî vechiyle meccânen oğlu mersûma intikâl etmiş iken kız karındaşları kazâ-yı mezbûr mütemekkinlerinden Mamdi ve Sofya ve Kirarini nâm nasrâniyyeler zuhûr birle arâzî-yi merkûmeden bizlere dahi hisse intikâl eder deyü fuzûlî müdâhâleden hâlî olmadıkların mersûm Makdis Vasil tarafından mukaddemâ inhâ olunduğuna ve arâzî mutasarrıflarından biri fevt olduk da yedlerinde olan yerleri altmış üç senesi Cemâziye'l-evvelisi gurrelerinden i'tibâren evlâd-ı zükûr ve nâsına bilâ-tapu seviyyan intikâlî kânûn-ı cedîd iktizâsından olduğuna ve mersûm Makdis Vasil zimmînin babası sene-i mezbûre helâkı târîhi Merkûmdan evvel vukû' bulduğundan arâzî-yi merkûme yalnız mersûm Makdis Vasil zimmîye intikâl edeceği dîvân-ı hümâyûnum kaleminden tahrîr kılındığına binâen vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında iş bu sene-i mübâreke evâhir-i Rebî'ü'l-evvelinde sâdır olan emr-i şerîfîm mahâlline lede'l-vürûd tarafeyn bî'l-muvâcehe huzûr-ı şer'de hazır oldukları hâlde lede'l-istintâk mersûm Sarakim zimmînin

helâkı altmış üç senesi Rebî'ü'l-evvel guresinde vukû' bulduğunu nasrâniyye-i mersûmlardan her biri ikrâr ve i'tirâf etmiş olduklarına binâen arâzî-yi merkûm ... yedlerine cânib-i şer' den tenbîh-i şer' olunmuş olduğu bu def'a bîl-i'lâm ve 'arz-ı hâl inhâ iş'âr olunmuş târîh-i mezkûre nazaran nasrâniyye-i mersûmlar arâzî-yi mezkûreye müdâhaleye kâdir olmayacakları cânib-i fetvâ-hânenen i'lâm-ı mezbûre tahrîr ve işâret kılınmış olmağla siz ki nâ'ib-i ve sâ'ir-i mûmâ-ileyhsiz keyfiyet ma'lûmunuz olduk da ancak çiftlikarâzîsinin mersûm Vasil tarafından zabt ve zirâ'atine nasrâniyye-i mersûmânın vâki' olan müdâhalelerinin men'i ve def'i bu vesîle ile çiftlik-i mezkûr emlâkından mersûm nasrâniyyelere ırsi's-şer'le intikâl etmiş olan hisselerinin zabt ve tasarruflarına mersûm tarafından dahi muhâlefet vukû' gelmemesi husûsuna dikkat eylemeniz bâbında.

Fî evâsıt-ı Ca sene 264

49-2

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon vâfisi vezîrim İsmail Rahmi Paşa iclâlehuya ve Karahisar-ı Şarkî kazâsı nâ'ibine ve müfettişine ve müdür-i kazâ ve vücûh-ı memlekete hüküm ki

... kazâsına tâbi' Margot (?) karyesi sâkinlerinden Es-seyyid Hüseyin ve Hacı Hüseyin ve Abdurrahman ve Ömer ve Mehmed nâm kimesneler kendi hallerinde arâzîleriyle mukayyed olub hilâf-ı şer'-i şerîf hareketleri yoğ iken Karahisar-ı Şarkî kazâsı sâkinlerinden Yedi Bela Hasan ve Murtaza ve Çolak Ali demekle ma'ruf kimesneler ma'lûmü'l-ism a'vâneleriyle merkûmûnun hânelerini basub derûnlarında mevcûd on beş bin guruslukdan mütecâviz emvâl ve eşyâlarını gasb ve ve gâret eylediklerinden ma'adâ menzillerinidahi ihrak-ı bi'n-nâr edüb gadr eyledikleri beyânıyla mahâllinde şer'le ru'yet ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûru merkûmân Es-seyyid Hüseyin ve Hacı Hüseyin ve Abdurrahman ve Ömer ve Mehmed taraflarından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş olmağla siz ki vâlî-yi müşârun-ileyhsiz nâ'ib-i ve müfettiş-i ve sâ'ir-i mûmâ-ileyhsiz ma'rifetiniz ile gâsıb-ı merkûmları mahâllinde meclis-i memlekete ihzâr ve merkûmûn ile bî'l-muvâcehe ber-nehc-î şer'î terâfu' ederek husûs-ı mezbûr inhâ olunduğu üzere olduğu ve bî'l-ırsi's-şer' on beş sene mürûr eylediği 'indü's-şer' ve'l-meclis tebeyyün ve tahakkuk eylediği hâlde ba'de's-sübût ber-muktezâ-yı şer'-i... icrâ-yı şer'-i şerîf ve ihkâk-ı hakk mübâderet ve husûs-ı mezbûr zımnında ilâ âhire dikkat ve keyfiyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında.

50-1

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon vâlisı vezîrim İsmail Rahmi Paşa iclâlehuya ve Of kazâsı nâ'ibine ve müdür-i kazâ ve vücûh-ı memlekete hüküm ki

Fatma nâm hâtûnun babası Osman oğlu Ahmed nâm kimesne bundan akdem fevt olduk da Of kazâsına tâbî' Alata karyesinde kâin mutasarrıf olduğu çiftliği emlâkıyla sâ'ir emvâl ve eşyâsı bî'l-ırsi's-şer' karye-i mezbûre sâkinlerinden lî-ebeveyn karındaşı İsmail ile mezbûre Fatma'ya intikâl etmiş ise de ancak mezbûre Fatma ol vakitte sagîre bulunduğundan merkûm İsmail karındaşı müteveffâ-yı merkûmdan müntakıl emlâk ve eşyâdan kendi hisse-i arâzîsini ahz ve zabt 'adem-i kanâ'at birle mezbûrenin hissesini dahi hilâf-ı şer'-i şerîf fuzûlî ahz ve zabt etmiş ve mezbûre Fatma irişüb bâliğâ ve da'vâya kâdire olarak emlâk ve eşyâ-yı mezkûreden hissesini talep eyledik de vermeyüb gadr dâ'iyesinde olmuş olduğu mezbûre tarafından mukaddemâ bâ-'arz-ı hâl inhâ olunduğuna binâen mahâllinde şer'le ru'yet ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında iki yüz altmış iki senesi evâhir-i Zi'l-hiccesinde emr-i şerîf sâdır olmuş iken ... olan ... ve icrâ olunamadığı beyânıyla olbâbda te'kîdi hâvî emr-i şerîfim sudûru mezbûre Fatma tarafından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş ve kuyûda lede'l-müraca'a ber-vech-i muharrer emr-i şerîf eylediği mukayyed ve mestûr bulunmuş olmağla siz ki vâlî-yi müşârun-ileyh ve nâ'ib-i ve sâ'ir-i mûmâ-ileyhsiz ma'rifetiniz ile merkûm mahâllinde meclis-i memlekete ihzâr ve mezbûre ile bî'l-muvâcehe ber-nehc-î şer'î terâfu'-ı şer'-i şerîf ederek husûs-ı mezbûre inhâ olunduğu üzere olduğu ve mezbûre irişüb ve da'vâya kâdire oldukdan sonra bî'l-ırsi's-şer' on beş sene mürûr eylediği 'indü's-şer' ve'l-meclis tebeyyün ve tahakkuk eylediği hâlde babası müteveffâ-yı merkûmdan müntakıl emlâk ve ve emvâl ve eşyâdan 'ammîsi merkûmûn hilâf-ı şer'-i şerîf ve bî-gayr-ı hakk fuzûlî ahz ve zabt etmiş olduğu hisse-i ırsiyyesi her ne ise ba'de's-sübût hükm edüb mezbûre Fatma'ya alıverilüb icrâ-yı şer'-i şerîf ve ihkâk-ı hakk mübâderet ve husûs-ı mezbûr ilâ âhire dikkat ve keyfiyet kaydı bâlâsına şerh verilmek üzere der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme inhâ ve iş'ârına müsâra'at eylemeniz bâbında

50-2

Mülhakâtıyla eyâlet-i Trabzon vâlisı vezîrim İsmail Rahmi Paşa iclâlehuya ve Trabzon nâ'ibine ve müfettişi ve a'zâ-yı meclis-i memlekete hüküm ki

... kazâsına tâbî' ... karyesi sâkinlerinden Teber oğlu Mustafa nâm kimesne kendi hâlinde 'ırzıyla mukaddem iken Koçhisar kazâsına tâbî' Ayaş karyesi sâkinlerinden ve ekrâd tâifesinden Mahmud nâm kimesne kendi hâlinde olmadığından iki yüz altmış senesinde merkûmûn hânesini basub Mehmed nâm kimesneyi hilâf-ı şer'-i şerîf katl ve hânesi derûnunda mevcûd emvâl ve eşyâsını gasb ve gâret edüb gadr-ı küllî eylediği beyânıyla ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûru merkûm Mustafa tarafından bu def'a bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmuş olub dîvân-ı hümayûn kaleminden muktezâsı su'âl olunduk da bu makûle katl mâddeleri der-sa'âdetde olur ise mutlaka huzûr-ı Şeyhü'l-İslâmîde görölerek tevâtüren sâbit olub şâhidler dahi kemâl-i dikkatle tesviye birle hakikat-i hâl tahkik etmedikce ve ba'dde taraf-ı hümayûnuma 'arz ile fermân-ı 'âlîşânım sâdir olmadıkca icrâ-yı kazâsı câiz olmaması ve taşralarda dahi ve ... buldukda memleket meclis-i meşveretinde ma'rifet-i şer'le şerâit-i muharreriyye tatbîken da'vâsı görölüb i'lâm-ı şer'iyyesi ve meclis mazbatası der-sa'âdetime bîl-irsâl taraf-ı fetvâ-hâneye gönderilerek tasdîk olunub andan sonra dahi ... cânib-i hümayûnuma tekrâren 'arz ile tuğralı fermân-ı 'âlîşânım gönderilerek icrâ olunmaması cezâ kânûn-ı hümayûnum ahkâmı iktizâsından olduğuna ve bu makûle katl mâddesinde mekrûhesi küçük kazâsı mahkemesinde ru'yet olunmayub ... mutasarrıfın olan eyâlet ve elviyemde ve muhasıllı ve kâ'imakâmıla idâre kılınan... kazâsı meclislerinde ru'yet olunarak tedkîkât-ı kâmilenin icrâsıyla sûret-i muhâkemât ve ifâdâtın ...vukû'ı gibi su'âl ve cevâb sûretinde tafsilen ve musarrahan ve mazbatası terkîm ve lâzım gelen i'lâm-ı şer'îsinin îcâbı vechiyle tanzîm ve takdîm olunması bu def'a irâde-i seniyye-i mülûkânemde karârgir olarak keyfiyet-i hâl îcâb edenlere i'lâm kılındığına binâen inhâ olunduğu üzere olduğu hâlde bâlâda muharrer ahkâm-ı cezâiyyeye ve nizâmına tatbîken tarafeyn-i Trabzon meclisine celb birle husûs-ı mezbûr kemâl-i dikkatle ru'yet olunarak madde-i katl şer'en sâbit olduğu takdîrde ba'de'l-îcâb icrâ olunmak üzere sûret-i hâl bîl-i'lâm ve mazbatası der-sa'âdet'e inhâ olunmak ve emvâl.....her ne ise ba'de's-sübûtü's-şer'î alıvirilüb ihkâk-ı hakk olunmak için emr-i şerîfim i'tasî iktizâ eylediği kalem-i mezbûrdan tahrîr kılınmış olmağla siz ki vâlî-yi müşârun-ileyh ve nâ'ib-i vesâ'ir-i mümâileyhsiz ma'rifetiniz ile kâtil-i merkûmu meclis-i mezkûre ihzâr ve merkûm ile ber-nehc-î şer'î ahkâm-ı cezâyâ tatbîken kemâl-i dikkatle terâfu' ederek mâdde-i katl merkûmun şer'en üzerine tebeyyün olur ise ba'de'l-îcâb icrâ olunmak üzere sûret-i hâl i'lâm ve mazbata der-sa'âdete inhâ ve iş'ârına ve emvâl ... her ne ise ba'de's-sübûtü's-şer'î alıvirilüb ihkâk-ı hakk mübâderet ve hilâf-ı şer'-i şerîf mugâyir-i ahkâm-ı cezâ eylediğinde bir gûne gadr-ı vukû'ndan ihrâk ve mücânebet eylemeniz bâbında.

SONUÇ

Bu tezin konusu olan 7 Numaralı Trabzon Ahkâm Defteri, H. 1262-1263/M. 1846-1847 tarihleri arasını ihtiva etmektedir. 7 Numaralı Trabzon Ahkâm Defteri'nde genel olarak miras hakkı ve meselesi, mesela varislerin doğru şekilde ortaya çıkarılması; vergi meselesi, alacak-verecek meselesi, mesela hayatını kaybedenlerden kalan borçların ödenmesi meselesi gibi; çiftlik ve mera yerlerinin fuzuli zabt edilmesi, mesela koyun ve sair davarların otlatıldığı araziler üzerindeki anlaşmazlık gibi veya karyeler arası sınır ve arazi anlaşmazlıkları gibi konular hakkında yüz dört adet hükmün transkripsiyonu yapılmıştır.

7 Numaralı Trabzon Ahkâm Defteri'nde (s.1-50) kaydı bulunan hükümler arasında en fazla şikâyet konusu koyun ve sair davarların otlatılması sorunu olmuştur. Genellikle birbirine yakın köyler ve çiftliklerin hayvanlarını otlatmak için yeni yerler arayışı bu yerler arasında zamanla çözülmesi güç bir hal almış ve taraflar meseleyi hukukî bir zeminde halletmeye çalışmışlardır. Böyle bir maddenin anlaşmazlıklar açısından ilk sırayı alması Karadeniz ve Trabzon coğrafyası düşünüldüğünde pek de sıra dışı bir şey olarak karşımıza çıkmamalıdır. Bu coğrafya, tarım ve hayvancılık bakımından arazinin bol olduğu söylenemez ki bu da araziye bir taraftan kıymetli yaparken, bir diğer taraftan anlaşmazlıkların temel objesi haline getirmiştir. 7 Numaralı Trabzon Ahkâm Defteri'ni işgal eden konulardan bir diğeri ise vergi hususudur. Vergi meselelerinde iki taraflı bir şikâyet mevzubahistir. Bu tarz konularda genelde halkın vergi ile zulme uğraması akla gelirken; vergi toplamakla vazifeli mutasarrıfın da hakkını alamadığı durumların olduğu görülmektedir. Bu yoğunluğun bir diğer sebebi ise Osmanlı toprak sisteminin Tanzimat ile uğradığı değişikliklerdir. Bu defterde de görüldüğü gibi Tanzimat reformları toprak yönetimi için yetmemiştir. Yani bu yönüyle bakıldığında defterin sadece Trabzon Eyâleti'nin toprak yapısı ve işleyişle ilgili bilgiler barındırması açısından değil, aynı zamanda Osmanlı İmparatorluğu'nda 1858 Arazi Kanunnamesi'ne giden süreci taşrada gözlemleme açısından da iyi bir örneklem teşkil edecektir.

İNDEKS

A

Acara, 113
Ağçakale, 27, 42, 43, 46, 47, 48, 49
Akçaabad, 27, 55, 56, 57, 58
Akhisar, 28
Alata, 133
Ardahan, 27, 105
Arhave, 58, 64, 83, 95, 97, 100, 110, 114
Arhave ma'a Vice, 58, 64
Arım, 98, 126, 129, 130
Arsuh, 27
Arş, 119, 120
Artin, 49, 50, 61
Asrafoz (?), 101
Ayaş, 134

B

Bafra, 27, 69, 119, 132
Baragon (?), 83
Bifora, 27, 50, 51
Bolathane, 55, 56, 57, 58
Bunek (?), 124

C

Cakça, 130
Camlı, 27
Can, 76, 77
Canud, 101, 102

Ç

Çaklı, 103, 104
Çanak, 116
Çataldere, 84
Çıkmanis, 71
Çilingir, 101

D

Devre, 27, 47, 48

E

Erzurum, 17, 18, 39, 54, 61, 79, 105
Eşfer Adası, 94

F

Fersali, 27, 42
Filandoz, 103, 104

G

Gedehor, 93, 94
Gelay (?), 124
Germadi, 104
Giresun, 22, 27, 51, 68, 143
Gönye, 131
Görges, 63, 64
Görile, 71
Gümüşhane, 22, 27, 41, 73, 100, 102, 104, 106, 108, 118, 144

H

Hacavra, 87
Hama, 103, 104
Hasköy, 27, 121, 122, 123
Hasneköy, 27
Hason, 116
Havsan (?), 124
Hayak, 95, 96
Hemşin, 27, 91, 92, 95, 96, 100, 101, 116, 127

İ

İlmese, 93, 94
İmera, 27, 41, 42, 43
İn Alan (?), 67, 68
İskefer, 27, 74
İskefiye, 86

K

Kal'a Dibi, 86
Kale, 27, 98, 99
Karaca, 71, 72
Karagöz, 84
Karahisar-ı Şarkî, 27, 44, 71, 81, 82, 93,
94, 132, 133
Karaköy, 27, 93, 94
Karden, 27, 48
Kaya, 107
Kefe, 27, 45
Kirareni (?), 97
Kiseme ?, 27, 45
Koçhisar, 134
Koloşa, 119, 120
Kopuz, 118
Koyulhisar, 124
Körgü, 85, 86
Kukuda, 27, 50, 51
Kürtün, 47

L

Limnas, 75
Livane, 27, 54, 61

M

Macuka, 87
Maçuka, 27
Margot (?), 133
Meleskur, 101
Mente (?), 124
Milas, 27, 45, 67, 125
Molla Veyis, 116, 117

N

Nariha, 27, 55, 56, 57, 58
Numura, 27, 42, 46, 47, 48

O

Of, 27, 66, 133
Ordu-yu Bayramlu, 128, 129

P

Pilarget, 100, 101, 110
Piran, 71, 72

R

Rize, 20, 21, 27, 38, 39, 41, 53, 78, 92,
93, 103, 107, 111, 117, 141

S

Samsun, 27, 49, 62, 65, 69, 111
Santa, 119, 120
Saricalı, 130
Sasun, 27, 116
Sedre-i Orta, 95, 96
Serde Aderna (?), 83, 84
Serde Edarna (?), 83
Sofrar, 27, 53
Son, 17, 27, 41
Soryana, 102
Sungurlu, 27, 130
Sürmene, 27, 50, 80, 119
Sürük, 47

Ş

Şavşat, 27, 76, 77

T

Tirebolu, 27, 70, 75, 87
Topira, 116, 117
Torul, 27, 42, 46, 47, 48, 63, 85, 102,
118, 121, 122, 123
Trabzon, II, V, VI, IX, 16, 17, 18, 20, 21,
22, 27, 28, 38, 39, 40, 41, 42, 44, 45,
46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 63, 64,
65, 66, 67, 68, 69, 71, 72, 73, 74, 75,
76, 77, 80, 81, 82, 84, 85, 86, 87, 89,
90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99,
100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107,
108, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116,
117, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125,
126, 127, 128, 129, 131, 132, 133, 134,
135, 136, 137, 141, 142, 143, 144, 145

U

Ulyan, 85, 86
Uz, 27, 100

Ü

Ünye, 27, 40

V

Valankos, 103, 104
Vice, 27, 100
Viran, 27, 52

Y

Yeniköy, 27, 44
Yuvalı, 27, 45, 125

KAYNAKÇA

Arşiv Kaynakları

T.C Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı, 7 Numaralı Trabzon Ahkâm Defteri (s.1-50).

Araştırma-İnceleme Eserleri

AKMAN, Mehmet, **Osmanlı Devleti'nde Ceza Yargılaması**, Eren Yayınları, İstanbul 2004.

AKSEL, Kübra, **6 Numaralı Trabzon Ahkâm Defteri'nin Transkripsiyonu (S. 1-92)**, Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Aksaray 2021.

AKSOY, Fatih **Osmanlı Öncesi Dönemde Trabzon Şehri**, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Elazığ 2009.

AKTAŞ, Necati, “Atık Şikâyet Defterleri”, **DİA**, C. 4, TDV Yayınları, İstanbul 1991, ss.68.

ALBAYRAK, Hüseyin, **Trabzon'un Fethi**, Trabzon Belediyesi Kültür Yayınları, Trabzon, 1995.

ANIT, Kasım, **Trabzon Ahkâm Defteri'ne Göre Rize'nin İktisadi ve Sosyal Yapısı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Rize 1996.

ATABEY, Fatma, **4 Numaralı Trabzon Ahkâm Defteri'nin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi (s. 1-50)**, Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Çankırı 2014.

AYGÜN, Necmettin, **XVIII. Yüzyılda Trabzon'da Ticaret**, Serander Yayınları, Trabzon 2005.

Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, Seçil Ofset, İstanbul 2017.

BAYKARA, Tuncer, “Kaza”, **DİA**, C.25, TDV Yayınları, Ankara 2022, ss.119-120.

BİLMEN, Ömer Nasuhi, **Hukuk-ı İslâmiyye ve Istılahatı Fıkhiyye Kamusu**, C.1, Bilmen Yayınevi, İstanbul 1967.

BOLAT, Melike, **6 Numaralı Trabzon Ahkâm Defteri'nin Transkripsiyonu (S. 93-192)**, Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Aksaray 2021.

BOSTAN, Hanefi, **XV-XVI. Asırlarda Trabzon Sancağında Sosyal ve İktisadî Hayat**, TTK, Ankara 2002.

ÇETİNKAYA, Tülay, **1135/1722 Tarihli Sicil Defterine Göre Trabzon'un Sosyal Tarihi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 2006.

DOĞAN, Kadir Caner-İNANKUL, Hakan, “Demokrasi Kavramı Bağlamında Eski Türklerde İktidar, Bürokrasi Ve Divan Geleneği: Büyük Selçuklu Devleti Üzerine Bir Değerlendirme”, **Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, C. 5, S. 1, Haziran 2021, ss.91-108

EMECEN, Feridun, “Trabzon Eyaletinin Batı Sınırları”, **Trabzon Tarihi İlmi Toplantısı (6-8 Kasım1998) Bildiriler**, Trabzon Belediyesi Kültür Yayınları, S. 81, Trabzon 2000, ss.159-166.

_____, “Osmanlı Dîvânının Ana Defter Serileri: Ahkâm-ı Mîrî, Ahkâm-ı Kuyûd-ı Mühimme ve Ahkâm-ı Şikâyet”, **Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi**, C. 3, S. 5, 2005, ss.107-139.

EMİROĞLU, Kudret, “Dünyadan Bakınca Trabzon”, **Bir Tutkudur Trabzon**, (Haz. Zekeriya KURŞUN), Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 1997, ss.231-244.

GENÇ, Ali, “Bizans İmparatorluğu Döneminde Trabzon ve Çevresinin İdarî Yapısı (VI.-XI. Yüzyıl)”, **Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Manisa 2022, s. 16-30.

GENÇOĞLU, Mustafa, “1864 ve 1871 Vilâyet Nizamnamelerine Göre Osmanlı Taşra İdaresinde Yeniden Yapılanma”, **Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, S. 2, Çankırı 2011, s. 29-50.

GOLOĞLU, Mahmut, **Trabzon Tarihi**, Kalite Matbaası, Ankara 1975.

_____, **Anadolu'nun Milli Devleti Pontus**, Goloğlu Yayınları, Ankara 1973.

GÖYÜNÇ, Nejat, “Osmanlı Devleti'nde Taşra Teşkilatı (Tanzimat'a kadar)”, **Osmanlı** , (Ed. Kemal Çiçek), 6, Ankara 1999, s. 77-83.

GÜMRÜKÇÜOĞLU OKUR, Saliha, “Osmanlı Devleti’nde Divâna Gönderilen Şikâyetler”, I. Türk Hukuk Tarihi Kongresi Bildirileri, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi**, İstanbul 2012, s. 385-409.

_____, “Şikâyet Defterlerine Göre Osmanlı Teb’asının Şikâyetleri”, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C.61, S.1, Ankara 2012, s.175-206.

GÜNAY, Ramazan, “Osmanlı Arşiv Kaynakları İçerisinde Ahkâm Defterleri: Gelişim Seyri, Muhtevası ve Önemi”, **Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, S.17, Isparta 2013, s.9-29.

GÜNDOĞDU, İlker, **Trabzon Ahkâm Defterleri’ne Göre 19. Yüzyılda Giresun Kazası’nın İktisadi ve Sosyal Durumu**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 2020.

HALAÇOĞLU, Yusuf, “Klasik Dönemde Osmanlı Devlet Teşkilâtı”, **Genel Türk Tarihi**, (Ed. Hasan Celal Güzel-Ali Birinci), C.6, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 2002, s.149-224.

_____, **XIV-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapısı**, TTK, Ankara 2014.

İNALCIK, Halil, **Osmanlı İmparatorluğu Klasik Çağ (1300-1600)**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2003.

_____, “Eyalet”, **DİA**, C. 11, TDV Yayınları, İstanbul 1995, ss.548-550.

İNAN, Kenan, “Trabzon’un Osmanlılar Tarafından Fethi”, **Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, (14), Kayseri 2003, s.71-84.

_____, “Mahmiye-i Trabzon Mahallâtından” **Onyedinci Yüzyıl Ortalarında Trabzon’da Sosyal ve İktisadi Hayat**, Trabzon Belediyesi Kültür Yayınları, Trabzon 2013.

İNBAŞI, Mehmet, “Trabzon/Batum Eyaleti Valileri (1755–1795)”, **A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi**, S. 31, Erzurum 2006, s. 161-191.

İPŞİRLİ, Mehmet, “Beylerbeyi”, **DİA**, C. 6, TDV Yayınları, İstanbul 1992, ss.69-74.

_____, “Klasik Dönem Osmanlı Devlet Teşkilâtı”, **Osmanlı Devleti ve Medeniyeti Tarihi**, (Ed. Ekmeleddin İhsanoğlu), C. 1, İslâm Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi Yayınları, İstanbul 1994.

KARPUZ, Haşim, **Trabzon**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1990.

KELKİTLİ, Sevgi, **8 Numaralı Trabzon Vilayeti Ahkâm Defteri'nin Yeni Yazıya Çevrilmesi ve Değerlendirilmesi**, Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ordu 2020.

Kınalızâde Ali Efendi, **Devlet ve Aile Ahlakı**, (Haz. Ahmet Kahraman), Tercüman 1001 Temel Eser, İstanbul, Tarihsiz.

KÖSE, Bünyamin, **6-7 numaralı Trabzon Ahkâm Defterlerine Göre Gümüşhane Sancağı**, Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Gümüşhane 2020.

KSENOPHON, **Anabasis, On Binlerin Dönüşü**, (Çev. Sinem Ceviz), Parola Yayınları, İstanbul 2014.

KUNT, İ. Metin, **Sancaktan Eyalete 1550-1650 Arasında Osmanlı Umerası ve İl İdaresi**, Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 1978.

KÜTÜKOĞLU, Mübahat S. , **Osmanlı Belgelerinin Dili**, TTK, Ankara 2013.

LOWRY, Heath-EMECEN, Feridun, “Trabzon”, **DİA**, C. 41, TDV Yayınları, İstanbul 2012.

MILLER, William, çev. Nurettin Süleymangil, **Son Trabzon İmparatorluğu**, Heyamola Yayınları, İstanbul 2021.

MUMCU, Ahmet, **Divan-ı Hümayun**, Phoenix Yayınevi, Ankara 2007.

_____, “Divân-ı Hümayun”, **DİA**, C. 9, TDV Yayınları, İstanbul 1994, s.430-432.

ORHONLU, Cengiz, **Osmanlı Tarihine Aid Belgeler-Telhisler (1597-1607)**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1970.

ORTAYLI, İlber, **Osmanlı Devleti'nde Kadı**, Turhan Kitabevi, Ankara 1994.

_____, **İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı**, İletişim Yayınları, İstanbul 2003.

_____, **Türkiye Teşkilat ve İdare Tarihi**, Cedit Neşriyat, Ankara 2008.

ÖKSÜZ, Melek, **Onsekizinci Yüzyılın İkinci Yarısında Trabzon (Toplum-Kültür-Ekonomi)**, Serander Yayınları, Trabzon 2006.

_____, “Trabzon Tarihine Kısa Bir Bakış”, **Karadeniz Araştırmaları Dergisi**, S.5, 2005, s. 11-25.

ÖZEL, Oktay, **Dün Sancısı Türkiye'de Geçmiş Algısı ve Akademik Tarihçilik**, Kitap Yayınevi, İstanbul 2009.

ÖZGÖREN, Aydın, **Osmanlı'nın Son Döneminde Pontus Rumları Büyük Güçler, Diaspora ve Silahlı Kalkışma**, Ötüken Yayınları, Ankara 2017.

ÖZSAİT, Mehmet, "Eskiçağ Tarihinde Trabzon ve Çevresi", **Trabzon Tarihi Sempozyumu Bildirileri**, (6-8 Kasım, Trabzon 1998), Trabzon 1998, s. 35-45.

ÖZTÜRK, Temel, "Trabzon'un Fetih Hazırlıkları", **Trabzon'da Fetih ve Şehir**, (Ed. Temel Öztürk), Trabzon Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Trabzon 2021.

SAHİLLİOĞLU, Halil, "Ahkâm Defteri", **DİA**, C. 1, TDV Yayınları, İstanbul 1988, ss.551.

SAYDAM, Abdullah, "Trabzon'un İdari Yapısı ve Yenileşme Zarureti (1793-1851)", **OTAM**, Sayı 18, Ankara 2006, ss.285-317.

SEKMEN, Neslihan, **IV Numaralı Trabzon Ahkâm Defteri'nin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi (s. 100- 150)**, Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Çankırı 2014.

SEZEN, Tahir, **Osmanlı Yer Adları**, Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara 2006.

SOLAK, İbrahim, "Osmanlı Devleti'nde Taşra Teşkilatı", **Osmanlı Teşkilat Tarihi**, (Ed. Tufan Gündüz), Grafiker Yayınları, Ankara 2013.

ŞAHİN, İlhan-EMECEN, Feridun, **Osmanlılarda Divan-Bürokrasi-Ahkâm, II. Bâyezid Dönemine ait 906\1501 tarihli Ahkâm Defteri**, Türk Dünyası Araştırma Vakfı Yayınları, İstanbul 1994.

ŞAHİN, İlhan, "Sancak", **DİA**, C. 36, TDV Yayınları, İstanbul 2009, ss.97-99.

TEZCAN, Mehmet, , "İpek Yolu ve XIV. Yüzyıla Kadar İpek Yolu Ticaretinde Trabzon'un Yeri", **Trabzon ve Çevresi Uluslararası Tarih-Dil-Edebiyat Sempozyumu, (3-5 Mayıs 2001)**, Trabzon Valiliği İl Kültür Müdürlüğü Yayınları, Trabzon 2002, ss. 72-74.

TUĞLUCA, Murat, **Osmanlı Devlet-Toplum İlişkisinde Şikâyet Mekanizması ve İşleyiş Biçimi**, TTK, Ankara 2016.

UĞUR, Yunus, "Mahkeme Kayıtları (Şer'îye Sicilleri): Literatür Değerlendirmesi ve Bibliyografya", **TALİD**, 1/1 (2003), s.305-344.

_____, "Şehir Tarihi ve Türkiye'de Şehir Tarihçiliği: Yaklaşımlar, Konular ve Kaynaklar", **TALİD**, 3/6 (2005), s. 9-26.

UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, **Osmanlı Devleti Teşkilâtına Medhal**, TTK, Ankara 1988.

ÜNAL, Mehmet Ali “Osmanlı Devleti’nde Merkezi Otorite ve Taşra Teşkilatı”, **Osmanlı** , (Ed. Kemal Çiçek), 6, Ankara 1999, s.110-122.

YAZICI, Abdurrahman, “Arazî Kanunnâmesi (1274/1858) ve İntikal Kanunlarıyla İslam Miras Hukukunun Mukayesesi” **EKEV**, 18/60 (2014), ss.449-470.

YAZICI, Nesimi, **İlk Türk İslam Devletleri Tarihi**, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 2013.

YILDIRIM, Zafer-HAYIRLIOĞLU, Nezaket İslam, ‘Mühimme Defterlerinin Tarih Araştırmaları Açısından Önemi, 82 Numaralı Mühimme Defteri Örneği’, **Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi**, S.2, Aralık 2019, ss.205-214.

YILMAZ, Özgür, **Tanzimat Döneminde Trabzon**, Libra Kitap Yayınları, İstanbul 2014.

YÜCEL, Yaşar “Fatih’in Trabzon’u Fethi Öncesinde Osmanlı-Trabzon-Akkoyunlu İlişkileri”, **BELLE TEN**, 49/194 (1985), ss.287-312.

Web Adresleri

<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> 23.08.2022

Aksaray Üniversitesi Tez Değerlendirme Formu		
Öğrencinin Adı Soyadı: Şebnem Tekin Ergin		EVET
Kapak		
1	Tez Başlığı tutanaktaki başlıkla aynı mı?	
2	Kapaktaki ay ve yıl savunmaya girilen tarihle tutarlı mı?	
3	Kapak format kılavuzdaki kapak formatına uygun mu?	
4	Kapakta yazılan tüm yazılar doğru olarak verilmiş mi?	
İçindekiler		
5	Sayfa numaraları tam verilmiş mi?	
6	Şekil, Çizelge vb. listeleri verilmiş mi? Sıralaması doğru mu?	
7	Özet, Abstract, Giriş, Sonuçlar vb. bölümler var mı?	
8	Yazım hataları kontrolü yapıldı mı?	
Giriş		
9	Hazırlanan tezin önemini anlatıyor mu?	
10	İkinci ve Üçüncü dereceden başlık içermemeli kuralına uyuldu mu?	
Özet/Abstract		
11	Kılavuza uygun mu?	
12	Ay ve yıl savunmaya girilen tarihle tutarlı mı?	
13	Özet; tek sayfa, tek aralık, tek paragraf kuralına uygun olarak yazıldı mı?	
14	Bilim kodu, sayfa adedi, anahtar kelimeler ve tez danışmanı yazıldı mı?	
Kaynakça		
15	Kaynakların tamamına metin içinde atıf yapıldı mı?	
16	Kaynak formatı Kılavuzdaki kaynak formatına uygun olarak hazırlanmış mı?	
17	Atıf formatı kılavuzdaki atıf formatına uygun mu?	
Atıf Yöntemi APA 6 ☐ CMS ☐		
Genel Değerlendirme		
18	Etik Beyan açıklaması okundu, uyuldu ve imzalandı mı?	
19	Kabul/Onay sayfası kılavuzdaki formata uygun olarak düzenlenmiş mi?	
20	Kabul /Onay sayfasında belirtilen oy birliği/oy çokluğu seçeneklerinden uygun olanı savunmayla tutarlı olacak şekilde belirlenmiş mi?	
21	Sayfa kenar boşluklar ve sayfa numaraları kılavuzdaki formatına uygun mu?	
22	Paragraf boşlukları ve metin satır aralığı kılavuza uygun olacak şekilde düzenlenmiş mi?	
23	Başlık yazımları kılavuzdaki başlık formatlarına uygun mu?	
24	Yazı tipi ve boyutu kılavuzdaki yazı tipi ve boyutu formatına uygun mu?	
25	Şekil, Çizelge vb. açıklama ve numaralandırmaları kılavuzdaki formata uygun olarak yazılmış mı?	

Bu tezin tarafımdan “Tez yazım kuralları” okunarak dikkatlice hazırlanmış olduğunu ve doğabilecek her türlü olumsuzluktan sorumlu olacağımı kabul ederim.